

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ЈАГОДИНА

МОРАВСКИ ОКРУГ У ЛИСТУ

НОВО ВРЕМЕ 1941-1944

ПРИРЕДИЛИ:

ДОБРИВОЈЕ ЈОВАНОВИЋ - ДЕЈАН ТАНИЋ

ЕДИЦИЈА:

ИЗВОРИ ЗА ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ У ПОМОРАВЉУ

СВЕСКА 4.

ЈАГОДИНА 2007

*Едиција:
Извори за Други светски рат у Поморављу
Свеска 4.*

Историјски архив Јагодина
copyright©2008.

Едиција:
Извори за Други светски рат у Поморављу
Свеска 4.

Д. Јовановић – Д. Танић
МОРАВСКИ ОКРУГ У ЛИСТУ НОВО ВРЕМЕ
1941-1944.

Издавач:
Историјски архив Јагодина

Главни и одговорни уредник:
мр Дејан Танић

Рецензент:
Проф. др Љубодраг Димић

Редакциони одбор:
Зоран Марковић, мр Добривоје Јовановић, мр Дејан Танић,
Драгослав Дедић, Слађан Јевремовић, Милорад Јовановић,
Саша Здравковић

Технички уредник:
Оливер Ђорђевић

Техничка подршка:
Бобан Поповић

Штампа:
Папирграф, Јагодина

Тираж:
250

ISBN
978-86-87479-01-2

Јагодина, 2008.

ПРЕДГОВОР

Лист *Ново време* почео је да излази 16. маја 1941. године. Излазио је свакодневно. Уредништво је било састављено од новинара *Политике*, *Времена*, *Правде* и других новина које су по окупацији земље, од друге половине априла 1941. године, престале да излазе. Први главни уредник био је Предраг Милојевић. Никола Капетановић био је уредник политичког дела, Живојин Вукадиновић уредник за "домаћу хронику", Душан Лопандић био је уредник привредног дела и Бора Кесић за спорт.

Преко листа *Ново време* биле су опрадаване активности Аћимовићеве и Недићеве владе. По некаквој основној подели, постојале су две групе текстова. У прву групу текстова спадале су уредбе и друге одлуке владе, градских и општинских органа власти, говори Милана Недића, текстови посвећени Хитлеру и Немачкој, текстови против Јевреја, Рома, комуниста и анти-хитлеровске коалиције. Другу групу текстова сачињавале су информације о разним друштвеним активностима и пропаганда, углавном, Министарства просвете, програми и активности Народног позоришта, репертоари разних других позоришта, биоскопа, радија, издавачка делатност, спорт, огласи, рекламе.

У листу је било, сразмерно, много текстова у којима су величане немачке ратне победе, разних трактата о антисемитизму, антикомунизму, антидемократији (антиплутократији), о изградњи "нове Србије", васпитању омладине и из свакодневног живота. Истицана је чињеница да је Немачка била "приморана" да уђе у рат како би заштитила своје "праведне захтеве". Истовремено се тврдило да Немачка обезбеђује остварење захтева, потреба и стратешких интереса својих савезника. Због тога су стално величане немачке победе, као и витештво немачких војника. Оправдавало се пружање помоћи немачкој војсци, пре свега у борби против партизана и "јеврејске завере". Свакодневно се отворено хвалила заједничка акција Недићевих одреда у борби против партизана. Пропагандом у листу *Ново време* требало је уверити јавност у Србији да је у интересу Немачке стварање снажне антикомунистичке Србије. Уз подршку немачким војним акцијама, истицана је активност на пружању помоћи Немачкој у радној снази, како у окупираној Србији, тако и слањем радника.

У листу се стално тврдило да је антихитлеровска коалиција пред распадом. Са сигурношћу се предвиђала пропаст савезника - Велике Британије, Америке и Совјетског Савеза. Текстови о непобедивости немачке војске излазили су чак до септембра 1944. године.

Велики део текстова односили су се на пропагирање идеје Недићеве владе. Када је у питању устројство *Нове Србије*, тежило се томе, да се читаво тадашње српско друштво, од политике, економије, становништва, просвете, васпитања, културе, па све до спорта, устроји у оквиру немачког *новог поретка*. Истицано је да та нова држава треба да буде „Велика Србија“, национално чиста, без Јевреја, масона и комуниста. Основа те државе требало је да буде *Светосавље*, а да та држава буде постављена на здравим сељачким темељима. Из тог разлога било је много текстова који су глорификовали село као *расно чисто* и патријархално. Југославија је означавана као *трула творевина*, која је била створена на штету српског народа. Због тога је била одбацивана свака идеја о њеној обнови. Уместо Југославије, требало је створити "светосавску, национално чисту Србију". Догађаји од 27. марта 1941. године, оцењивани су као највећи злочини према српском народу, а организатори су били

повезивани са Јеврејима и масонима, и називани енглеским, америчким и бољшевичким плаћеницима.

Мржња према комунистима и партизанима појачавана је њиховим повезивањем са Јеврејима. Комунисти и партизани називани су: *злочинцима, бандитима, туђинским плаћеницима, белосветским олошем, црвеном немани* и сл.

Стално је истицано да је рат изазвала *јеврејска завера*. Јевреји су били "криви" што је у Србији, пре рата, био много већи утицај западних демократија, за 27. март 1941. године, за "уништавање целокупне српске културе и уметности".

Један од најважнијих облика пропагандног деловања било је одржавање јавних предавања. Обавезно су штампани готово сви говори представника државне власти. По школама и мањим местима предавања су држали просветни радници, интелектуалци, комесари за пропаганду и грађани.

Преко новина вршен је покушај да се створи слика о нормалном свакодневном животу у условима окупације. Истицани су контакти на свим пољима са сличним институцијама у Немачкој, Италији и другим земљама - немачким савезницима. То се нарочито односило на гостовање српских уметника у Немачкој и немачких уметника на сцени Народног позоришта. Редовно су били објављивани репертоари биоскопа, позоришта, редослед и програм организовања разних изложби, о раду кафана. Важно је било да се шири оптимизам у српској јавности. Доприносећи "обнови српског друштва" и стварању утиска о постојању нормалног стања, позоришна и, уопште, културна активност постала је изузетно снажна. Оснивана су нова позоришта а врло често су у поморавским градовима гостовала позоришта из других средина, пре свега из Београда и Ниша. Велика пажња била је поклањана разним хумористичким представама. У намери да се допринесе ширењу оптимизма, детаљно се извештавало о оснивању и раду многих хумористичких позоришта широм Србије. Редовно је писано о биоскопским репертоарима, који су углавном били сачињени од веселих немачких филмова. Пре филмских пројекција били су обавезно приказивани журнали са разних фронтова, који су углавном представљали успехе немачке војске.

Спортске стране биле су уређиване тако, да је требало да потврде и истакну слику о мирном и нормалном животу у Србији, у време окупације. Поред тога што су праћени спортски догађаји из разних држава - немачких савезника, редовно су били штампани опширни извештаји са лигашких утакмица у земљи. Поред праћења лигашких такмичења у фудбалу, извештавало се и о резултатима из многих других спортова. Пре свега, из бокса, коњичког спорта, стоног тениса, шаха, кошарке, рукомета и разних других спортских дисциплина. Посебно су били штампани извештаји о заједничким утакмицама са немачким екипама.

У оквиру свеукупне пропаганде, значајна активност забележена је на пољу просвете и образовања. Било је важно да се, кроз званични школски систем вредности, српска омладина обликује у "националном и моралном духу". Нарочито је истицана реформа школства, која је требало да допринесе томе, да се кроз школски систем створи "нова омладина", која би после "коначне победе" окупила све српске земље. Васпитање омладине вршено је у националистичком духу. Правдало се избацивање појединих просветних радника и ученика као „национално непоузданих елемената“. Нарочито много текстова било је посвећено изузетно успешном раду „Завода за принудно васпитање омладине“ у Смедеревској Паланци, кроз који је прошло 1.270 лево оријентисаних омладинаца.

Сличан метод био је примењиван и када се извештавало из Моравског округа. Осим јасно исказиване вере у немачку ратну победу и једностране (наравно-пронемачке) војно-политичке анализе међународних односа и сукоба, сви сегменти

тадашње државне политике (*недићевске владе*) и свеукупне политичке пропаганде, били су присутни и неизбежни у разним облицима новинарског информисања са ових простора.

Један од главних облика државне пропаганде и "јавног обавештавања", представљали су бројни (и прилично детаљни) извештаји о посетама разних државних представника градовима и селима Моравског округа, током читавог времена излажења листа (1941-1944). Стеван Иванић и др Момчило Балић одржали су предавање у Јагодини о "органском уређењу државе", а против државног капитализма и комунизма. Следеће значајније предавање одржао је министар саобраћаја, генерал Докић. Говорећи о положају српског народа, истакао је важност одржања реда и мира, сузбијање јеврејско-масонске пропаганде и помагање "Владе народног спаса". О потреби очувања мира, обавези послушности према окупатору и организовању становништва у борби против пљачкашких банди, у Рековцу је говорио Милосав Васиљевић, изасланик Милана Недића. Помоћник министра саобраћаја Брана Ивановић позвао је народ Темнића да не наседа на пропаганду страних агентура, јер је српски народ због тога већ поднео велике жртве. И он је истакао, да је важно да народ сачува лично достајанство, лојалност према окупатору и очува потпуни мир. Група делегата Председништва владе у селима беличког среза, такође су одржали низ национално-васпитних предавања, на којима су говорили о раду владе на очувању реда и мира. Приликом организовања изложбе Националне службе за обнову Србије Округа моравског, Јагодину су посетили министри Богољуб Кујунџић и Стојимир Добросављевић, бивши министар др. Милош Радосављевић и представник Националне службе Милорад Марчетић. Поред говора о потреби очувања мира, говорници су позвали просветне раднике и родитеље да више пажње посвете васпитању омладине, јер је то најважнија дужност сваког појединца. Једно од најважнијих личних обраћања представника владе био је говор министра пољопривреде Веселиновића, јануара 1944. године у Јагодини. Посебно је позвао становништво у борбу против комунизма, и навео је све "штетне чињенице" које су комунисти учинили српском народу. Говорио је и о издајничком односу Савезника према српском народу, као и о настојању комуниста да раде на штету српског народа.

Дописи о борби против комуниста углавном су их описивали као "пљачкаше и убице". Велики део дописа односио се на разнорodne извештаје о борби мештана поморавских села против "комунистичких банди", односно, о убијању и заробљавању партизана од стране становништва у параћинском крају, и од стране оружаних одреда СДС, код села Војске, Свилајнца, Деспотовца, Сиоковца, о заробљавању истакнутих комуниста Левачке и Ресавске партизанске чете. Неколико дописа сведочило је о сахрани *добровољаца* (љотићевске трупе), који су пали у борби против партизана на Јабланици, изнад Равне Реке и Алексинца, и о одржаним поменима. Последњи допис о борби против партизана прослеђен је 21. септембра 1944. године, у коме се извештавало о успешном разбијању једне партизанске јединице од стране "националних четника".

Као и у ранијим епохама, током Другог светског рата и окупације, Средње Поморавље имало је стратешки важну улогу у привредном погледу, што се посебно наглашавало у извештајима поморавских дописника *Новог времена*. Нарочито се велика пажња поклањала пољопривреди, што је било важно за исхрану становништва и за реквизицију. У оквиру планске привреде, окружна и среске власти покушавале су разним мерама да унапреде пољопривредну производњу. Скоро свака грана пољопривреде разним морама је помагана од државне или окружне власти. Нарочито се истиче помоћ у сетвама и жетвама ратарских култура, производњи млека, унапређењу расног састава стоке у сарадњи са немачким пољопривредним

организацијама, у виноградарству, увођењу механизације. У дописима се се истиче да је нова пољопривредна производња чак већа у односу на предратно време. Према извештајима, у округу није било необрађених површина. У складу са политиком владе о раду на унапређењу пољопривредне производње, било је нарочито много новинарских извештаја о одржавању стручних (агрономских) предавања у скоро свим већим селима у округу у току зимских месеци. Оснивање и рад Земљорадничких и Набављачких задруга такође је често била тема у дописима из Поморавља, као и рад појединих пољопривредних организација, као што је *Добричево*. У оквиру пољопривредне производње истичана је велика активност свих нивоа власти у округу на обезбеђивању довољне количине намирница за подмиривање потреба становништва и избеглица. То је подразумевало и мере које су спровођене на ликвидацији црне берзе и свих облика манипулације храном.

У индустрији и рударству, по извештајима дописника *Новог времена*, такође су остваривани значајни резултати. Истиче се повећање производње и добра сарадња са свим фабрикама које се баве прерадом пољопривредних производа, нарочито са Фабриком шећера у Ђуприји. За индустрију Параћина чак се тврдило да је унапредовала у односу на предратно стање.

Спречавање идеолошке острашћености идејама комунизма и припрема младине за извршавање "националних задатака", представљали су главни задатак тадашње просвете, што је допринело да се њој посвети велика пажња у тадашњој штампи. Поред извештаја о оснивању и раду школа у округу, било је много дописа о "национално корисним" активностима просветних радника и ученика. Били су забележени бројни примери разноврсних активности просветних радника и ученика, као што су: разна предавања, течајеви, организовања хуманитарних акција, културних манифестација, итд. Свака акција око обележавања значајних датума из националне историје или прикупљања хуманитарне помоћи није могла да се организује без учешћа просветних радника или ђака. Организовање аналфабетских течајева у скоро свим селима округа, била је значајна активност на просветном плану.

Највећи број дописа из Поморавља односи се свакако на хуманитарну и социјалну делатност. У данима опште несреће таква активност вероватно је највише и потенцирана од стране власти. Многобројни су примери несебичне помоћи појединаца или организација. Црвени крст је имао у томе значајно место. Неколико манастира остварило је ту дужност прихватањем великог броја избегличке деце. Све велике фабрике, али и многобројна струковна удружења, издвајали су значајан део новца или својих производа као помоћ избеглицама, сиромашном становништву, заробљеницима. У дописима из Поморавља налазе се више десетина имена појединаца, који су на разне начине пружали хуманитарну помоћ. Школе, спортска удружења и позоришта много пута су организовали разне приредбе са којих је приход ишао у хуманитарне сврхе. Слање пакета ратним заробљеницима био је један од облика социјалне и хуманитарне помоћи, али је било и случајева да су заробљеници слали новчане прилоге за избегличку децу или сиромашне грађане.

Дописи из Поморавља, као и из целе Србије, требали су да оправдају многобројне мере власти, да створе привид нормалног живота, да пруже оптимизам становништву. Приметна је тежња ка улепшавању стварности, али и поред тога, сви дописи ипак указују на извесне успехе у одржавању мира, привредној и културно-просветној активности, на комуналном уређењу насеља, на изградњи саобраћајних објеката и друге инфраструктуре, на образовању становништва, на сузбијању разбојништва. Због специфичности тадашњих прилика, поморавски дописници (а вероватно и сви остали новинари и сарадници *Новог времена*) комбиновали су разне

новинарске жанрове, нарочито онда када су правили *репортаже*. У највећем броју случајева, главна тема репортажа биле су разне привредне активности, а нарочито пољопривреда. Такви текстови препуни су описа жетве, засађених поља, разговора са пољопривредницима. У складу са захтевима времена, тадашњи текстови, који су били називани репортажама, нису имали све карактеристике праве репортаже, већ су представљали комбинацију разних новинарских жанрова, урађену, вероватно, по жељи и инструкцијама уредника. "Репортаже" су биле прилично идеализоване а закључци, по правилу, веома оптимистични. *Извештај*, као новинарски жанр, био је широко присутан, нарочито у "црним хроникама" и прилозима о убиствима и разбојништвима. Ови извештаји одражавали су реалну слику тог времена (нарочито у току 1941. године), али су у многим случајевима били присутни лични коментари аутора, што је непримерено том новинарском жанру. Међу извештачима тог времена била је, изгледа, нарочито популарна *цртица*, као специфични литерарно-новинарски жанр. Цртице су у себи садржавале *вести* (занимљиве, али мање значајне) о разним догађајима, које су биле (по правилу) лепо обликоване, тако да привуку пажњу читалаца. Иначе, сама *вест*, као вероватно најзначајнији новинарски жанр није увек била новинарски добро обрађена. Веома често вести нису имале потпуни насловни блок, већ су садржавале (без надаслова и подналова) само основни наслов, углавном дугачак и неатрактиван. Многе вести су више личиле на констатације, наредбе и обавештења, што је и разумљиво, с обзиром на тадашње прилике (рат и окупација). Анализирајући текстове *Новог времена* може се закључити да осим *вести*, *репортажа* и *извештаја*, других озбиљних новинарских жанрова, попут *коментара* и *аналитичких чланака*, није било. Грађанима су се презентовале информације, преко којих је требало да се избегне свака врста тензија и очува мир међу становништвом. Зато, преко ових новинарских извештаја на изванредан начин може да се створи некаква слика о настојању власти и становништва да у условима ратног стања и окупације организују активности које су допринеле да се, са што мање тешкоћа, превладају трагичне околности.

Поменуто непотпуно присуство класичних новинарских жанрова проистиче из чињенице да лист *Ново време* није био "обичан" дневник, који је излазио у "нормалним" условима и околностима, већ се појавио као званично гласило у окупираној Србији, где се водила не само борба против окупатора, већ и српски грађански рат. Нема сумње да је лист *Ново време* био, пре свега, пропагандно оружје у рукама немачких окупационих власти у Србији. Свеукупна пропаганда, која је требало да велича немачке војне и привредне успехе, као и да оправдава евентуалне неуспехе немачке ратне машинерије и Недићеве владе, темељила се на истицању правих или измишљених узрока поменутих врста неуспеха. Нека, већ поменуто, општа места у овој врсти пропаганде односила су се на деловање *пљачкаша*, *разбојника*, *страних плаћеника*, *белосветског олоша*, *јеврејске завере*, *агената Лондона и Москве*, *масона*, *комунистичких бандита* итд. Сваки неуспех правдан је агресивним и деструктивним деловањем поменутих "штетних" елемената, који су "разорно" деловали на успостављање "реда, мира и благостања" у Србији.

Због свега наведеног, лист *Ново време* представља вредан и интересантан историјски извор, који нас упознаје са многим елементима и изненађујуће занимљивим детаљима свакодневног живота у окупираној Србији 1941-1944, али и са специфичним обликом идеолошке и ратне пропаганде.

ИЗВОД ИЗ РЕЦЕНЗИЈЕ

После три књиге грађе објављене у едицији „Извори за Други светски рат у Поморављу” („Извештаји Команде српске државне страже за округ Моравски 1941-1944”, „Извештаји Недићевих органа власти у округу Моравском 1941-1944” и „Југословенска војска у отаџбини на територији Моравског округа 1943-1944”), водећи архивисти Историјског архива Јагодина Добривоје Јовановић и Дејан Танић определили су се да стручној и читалачкој публици понуде рукопис под радним насловом „Лист Ново време о Јагодини и округу Моравском 1941-1944”. У питању је успели покушај да се из богатих садржаја листа „Ново време”, свакако најутицајнијег пропагандног гласила Недићеве Србије, издвоји материјал који тематски говори о Средњем Поморављу у годинама 1941-1944. Заједно са већ објављеним изворима наведени рукопис чини јединствену и логичну целину која сведочи о различитим нивоима са којих је окупациона власт у ратом захваћеној Србији видела стварност и настојала да је пропагандно представи.

Штампа је вредан али заводљив историјски извор. Посебно штампа која је настојала у годинама окупације и на чије су садржаје најдиректније утицали центри ратне пропаганде. На њеним страницама огледа се некадашње време, прилике, људи, исписују догађаји и збивања, бележе појаве, открива морал, региструју мисли, уочавају тежње, жеље и пројекти, идентификују идеологије и послушкује духовна клима једног времена. Слободна или спутана неслободом, подређена захтевима нације, изложена притисцима режима или ограничена ужим политичким или класним интересима група и појединаца, садржајно богата или сиромашна, верна истини и фактографски поуздана или склона прећуткивању у улепшавању стварности, отворена и јасна, упућена да забрањене истине саопштава посредно и између редова или опет да их замишља и улепшава, штампа је увек утицајна, увек израз свога времена, увек важна. Чинећи значајан део културног и духовног бића средине којој је намењена и која је исписује штампа је, истовремено, битан показатељ постојећих слобода, својеврсна слика власти, убеђења и интереса друштвених снага које иза ње стоје. Са њених страница се могу, посредно или непосредно, читати циљеви и пропагандни утицај на свест популације којој је намењена. Могу се видети жеље, хтења, намере оних друштвених снага које врше селекцију информација, одбир и конструкцију чињеница и настоје да сугестивно утичу на формирање јавног мњења. У средини у којој је једна од основних карактеристика била културна запуштеност и неравномерност, штампа је била привилегија која је писменима омогућавала интензивну комуникацију, знање, културу. У ратним условима и условима окупације, карактеристичан за Србију у годинама 1941-1944, штампа је пре свега нудила информацију и то ону која је претходно циљно пропагандно одабрана а можда и измишљена и пласирана тек уколико је задовољила критеријуме које су наметале бројне цензорске комисије окупационе власти и немачких оружаних снага. Чак и онда када својим „прилагођеним” и лажним садржајима умирује савест савременика који више верују ономе што прочитају него сопственом животном искуству, штампа доприноси и појединцу и групи да своје понашање, живот и његов смисао објасне и оправдају уклапајући га у привидно нормалан историјски контекст. Информације које штампа у таквим условима нуди могу бити алиби за бекство из реалног света у коме се живи. Али и таква она је важан извор о времену у коме је настала.

У годинама Другог светског рата због своје привредне важности, комуникацијске функције и стратешког положаја, Средње Поморавље је било од посебне важности за све актере оружане борбе у Србији. То је био и разлог више да

водећи престонички дневни лист „Ново време” на том простору има више дописника који су, с времена на време, извештавали о бројним сферама живота под окупацијом. По својој природи, садржају и типу различите, информације које је лист објављивао чиниле су својеврстан и никада потпун мозаик стварног и измишљеног живота у Поморављу. Почев од 12. јуна 1941. када је објављена прва информација из Ћуприје, пуна оптимизма да постоје „повољни изгледи” да род шећерне репе буде повољан, па све до 22. септембра 1944, када је презентована последња информација из Параћина о разбијању и ликвидацији комунистичке „банде” у околини града и наношењу знатних губитака непријатељу, „Ново време” је исписало својеврсну ратну хронику о приликама у Поморављу.

Бројне вести о предстојећој доброј жетви и временским приликама, зборовима акционара и новим управама у предузећима, одржавању чистоће и калдрмисању улица, добром успеху ђака и матурским испитима, вредним жетеоцима и Поморављу које личи на „дивну башту”, свадбеним веселима и моди која је захватила Јагодинце, љубомори као мотиву злочина и жртвама које је, као и сваке године, узимала Морава, говориле су читаоцима да живот тече „нормално”. Информације о прикупљању помоћи за избеглице, њиховом прихвату и смештају, рационализацији намерница, појачаном криминалу, појави „комунистичких банди” и ограниченом кретању грађана у вечерњим часовима, непродуктивном раду и црној берзи, објашњавале су читаоцу „узроке” који су одређивали ратну свакодневицу и тражили стрпљење и жртву. Чињеница да је лист подједнаки простор и исту важност давао попису паса и „попису Цигана” у Поморављу, да је у истим рубрикама писао о „процветалим бадемима” као „предзнаку јаке зиме” и „жутим тракама” намењеним Јеврејима, брутално је сведочила о свести носилаца окупационе власти оковане расним теоријама.

Аутори су материју изложили хронолошким редом и сврставали је у четири, по обиму неједнаке целине, посвећене ратним 1941, 1942, 1943. и 1944. години. Увид у материју показује да је информацијама најсиромашнија последња ратна година у Србији. Такав приступ аутора омогућава читаоцу да прати у којој се мери, из дана у дан, мењала ратна стварност у Србији. Упоредо с тим постаје уочљиво колико је напора и умећа улагала власт да пропагандно оправда прилике у којима се Србија налазила, скрене пажњу на економско јачање села и убрзану урбанизацију градова. „Ново време” је глорификовало особине „сеоског домаћина” и афирмисао живот на селу у долини Мораве. Привредне теме доминирају током целог рата. Успеси привредне политике „прошарани” су информацијама о корупцији, ратном профитерству, спекулацијама. Честе су теме посвећене уређивању просветних прилика, народном просвећивању, културно-националном раду, изградњи школа, повећању броја деце која се школују, улози школе у процесу формирања нове генерације Срба који неће бити заражени вирусом комунизма и југословенства. Али, са протоком времена, све су учесталије и информације које сведоче о сукобима окупационих власти са представницима антиколаборационистичких покрета. Уочљива је тенденција да се комунисти изједначе са „пљачкашима”, „разбојницима”, „бандитима” што је, такође, имало своју пропагандну позадину. Обрачун са комунизмом је једна од сталних тема а антикомунистичка пропаганда присутна на готово свакој страници листа. На истом трагу су и информације о војним успесима, борби против болшевизма и анархије, ликвидацији комуниста, инсистирању на „владавини закона” и обрачуну са криминалом.

Проф. др Љубодраг Димић

1941.

ПОВОЉНИ ИЗГЛЕДИ ЗА ШЕЋЕРНУ РЕПУ

Ћуприја, 12. јуна

Овогодишњи род шећерне репе у Србији врло добро је понео. За рачун овдашње фабрике шећера засејано је преко 4.500 хектара шећерном репом, и то највише у околини Ћуприје, Параћина, Јагодине, као и у јужном Банату; затим око Пожаревца, Лапова, Баточине, уздуж смедеревске пруге и нешто мало око Алексинца. Почетком године била је развијена жива акција да се у овој кампањи засеје много већа површина него ранијих година. У томе се наишло на правилно разумевање код земљорадника, па је било скоро све и припремљено за засејавање. Међутим, мобилизација и рат умногоне су то омели, али и поред свега наш сељак, који је последњих година увидео сву корисност од гајења шећерне репе засејао је преко 4.500 хектара.

Временске прилике биле су досада задовољавајуће. Репа је готово свуда усамљена и два пута окопана, па се очекује добра жетва. Ако временске прилике буду и даље повољне, сигурно је да ће принос бити преко очекивања и да ће кампања трајати дуже него прошле године.

(бр. 29, 15. јуни 1941.) Б. Н.

ИЗГЛЕДИ ЗА ЖЕТВУ У ПОМОРАВЉУ

Ћуприја, 14. јуна

Временске прилике овога пролећа и лета биле су веома повољне за усеве у читавом Поморављу. Ове године изостале су и поплаве, које су раније уништавале огромна имања засејана разним усевима. Због тога очекује се врло добра жетва, како пшенице, тако и свих осталих усева.

(бр. 29, 15. јуни 1941.) Б. Н.

**ЗБОРОВИ АКЦИОНАРСКИХ
РАЗНИХ ПРЕДУЗЕЋА**

Парна пивара, фабрика слада и квасца Мих. Ј. Косовљанин а.д. из Јагодине одржаће 20 јула у 11 часова пре поидне у Јагодини ванредни збор акционара.

(бр. 34, 20. јуни 1941.)

**ВРЕМЕНСКЕ ПРИЛИКЕ У ПОМОРАВЉУ
ОВЕ ГОДИНЕ СУ ПОВОЉНЕ**

Ћуприја, 20 јуна

Прва половина јуна била је кишовита. Скоро сваког дана падала је киша и, у времену од 1 до 16 јуна, пало је близу 20 милиметара воденог талоба. У поређењу са прошлом годином, овога лета временске прилике су далеко повољније. Јер, у истом времену 1940 године, у Поморављу су биле поплаве, које су нанеле огромне штете усевама. Тада је Морава, према водостају код Ћуприје, била достигла чак и 4.72 метара изнад нормале (10 јуна 1940 г.), а само за 15 дана пало је око 50 милиметара воденог талоба.

(бр. 35, 21. јуни 1941.)

**ЋУПРИЈСКИ ЦИГАНИ
ВЕЋ ДОБИЈАЈУ ТРАКЕ**

Ћуприја, 20 јуна

Општина ћупријска издала је наредбу да се изврши попис Цигана. Рок за пријаву је 20 јуни. После тога рока сви Цигани носиће жуту траку са натписом.

До пре неколико недеља у Ћуприји је било настањено, поред домаћих, још и око 60 породица тзв. руских Цигана тј. преко 300

лица. Ови руски Цигани имали су свог председника. Последњих дана већина ових породица отселила се у правцу Београда. Сада их има свега пет породица, али и ове имају намеру да се иселе. Ако до тога заиста дође, онда ће у Ћуприји остати само око 200 домаћих Цигана.

(бр. 35, 21. јуни 1941.) Б. Н.

НОВА ОПШТИНСКА УПРАВА У СВИЛАЈНЦУ

Свилајнац, 21. јуна

Стара општинска управа на челу са председником Матејом Милошевићем, смењена је и на њено место стављена нова, чији је председник инж. Г. Јован Драшкоци. Кметови су г. Љубомир Марковић, трг., Божидар Јовановић, абација и Здравко Ракић, земљорадник. За првог одборника и општинског пуномоћника именован је г. Димитрије Костић, трг.

Нова општинска управа имаће да изврши много радова. Међу најважније спада уређење саобраћаја преко Мораве, пошто нема моста. То је животна потреба Ресаве, јер се цела Горња и Доља Ресави са Хомољем служила овим мостом.

(бр. 36, 22. јуни 1941.) Д. Т.

ОПШТИНА У ЋУПРИЈИ ИЗДАЛА СТРОГЕ НАРЕДБЕ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЧИСТОЋЕ

Ћуприја, 24. јуна

Прилике у Ћуприји потпуно су нормализоване. Трговци довозе нову робу, по кафанама је врло живо. Слободно кретање грађанства је до 9 часова увече. Биоскоп *Занатски дом* давно је већ прорадио. Скоро сваког дана дају се биоскопске претставе. Општинска управа у својим наредбама упозорава грађанство на одржавање чистоће, како по двориштима тако и на улицама. Главне улице свакодневно се поливају,

нарочито тамо где је велик саобраћај. За који дан оживеће изгледа и моравска плажа.

(бр. 39, 25. јуни 1941.) Б. Н.

НОВА КАЛДРМА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 24. јуна

Како се сазнаје већ у току наредне недеље, отпочеће радови на оправци главног друма који пролази кроз Ћуприју. Биће уклоњена стара турска калдрма, па ће тако Ћуприја добити модерну калдрму у дужини од око 2 и по километара.

(бр. 39, 25. јуни 1941.) Б. Н.

ПОПИС ПАСА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 24. јуна

У Ћуприји је извршен попис паса. Грађанима је стављено у дужност да своје псе пријаве Општини и уплате таксу од 10 динара. Пси скитнице биће похватани и убијени.

(бр. 40, 26. јуни 1941.) Б. Н.

РАЗБОЈНИЦИ ОДНЕЛИ ЈЕДНОМ ЗЕМЉОРАДНИКУ 25.000 ДИНАРА

Ћуприја, 25. јуна

У селу Бигреници извршено је дрско разбојништво над Пауном Петрашковићем, земљорадником. Нека непозната лица дошла су на Пауново трло и затражили новац. Паунова ћерка била је приморана да

оде до куће и донесе 25.000 динара, које је кад се вратила, предала непознатим разбојницима. Поред новца они су однели и разне друге ствари. О догађају су извештене власти, које воде истрагу.

*

Најновијом наредбом полицијски час у Ћуприји продужен је до 22 часа. Кретање за ђаке одобрено је до 21 час. Непоштовање ове наредбе повлачи поред казне, још и укидање ове дозволе.

*

У варошици Бачини, извршено је разбојништво над Велимиром марковићем. Њега су ноћу напали непознати људи и однели му око 60.000 динара готовог новца. Поведена је истрага да се ови дрски разбојници пронађу. На лице места отпутовао је и жандармеријски поручник из Ћуприје.

*

Општина ћупријска позвала је све имаоце вишкова пшенице да те вишкове пријаве најдаље до 28. јуна у подне.

*

У свом стану покушао је да изврши самоубиство Зденко Вашку, бравар. Он је попио јак раствор камене соде. Пренет је у болницу ради указивања лекарске помоћи.

(бр.40, 26. јуни 1941.) Б. Н.

АКЦИЈА ЗА ЗБРИЊАВАЊЕ ИЗБЕГЛИЦА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 26. јуна

Акција за збрињавање избеглица прихваћена је свесрдно. На челу Одбора налази се срески начелник г. Славко Јовановић. Избеглице које су већ сатигле у Ћуприју размештене су по приватним становима. Поједини су добили и запослења.

(бр. 42, 28. јуни 1941.) Б. Н.

НЕСРЕЋНИ СЛУЧАЈ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 27 јуна.- У вези дописа из Ћуприје, о покушају самоубиства Зденка Вашку, бравара, накнадно се сазнаје да је по среди несрећни случај и да не може бити речи о покушају самоубиства. Вашку је у болници указана лекарска помоћ и пошто повреде нису тешке пуштен је својој кући.

(бр. 42, 28. јуни 1941.) Б. Н.

СИТНЕ ВЕСТИ ИЗ ЈАГОДИНЕ

Јагодина, 27 јуна

* Немачка командаодобрила је слободно кретање грађанству по вароши до 10 часова увече, уместо до 9 како је било до сада.

*

* У Јагодини је основана грађанска милиција, која, заједно са жандармеријом, одржава ред и чува јавне објекте.

*

* Поправљена је градска телефонска мрежа и сви телефони сада правилнофункционишу.

(бр. 42, 28. јуни 1941.) Р. Г.

У ЋУПРИЈИ ЈЕ СМЕШТЕНО 400 ИЗБЕГЛИЦА

Ћуприја, 2 јула

* Среско начелство у Ћуприји објавило је да ће од 28 јуна до 20 јула о.г. издавати личне карте свим лицима од 18 до 60 година. Сличне карте за своје грађане издаваће и све општине у Срезу.

* Са првим сунчаним данима оживела је и моравска плажа. Број купача је велик. Празником се број купача готово удвостручи и, поред

тога, што не изостају излети у околини, нарочито на огранке Кучајских планина.

* Прва жртва Велике Мораве већ је забележена. У недељу, после подне, када је моравска плажа била веома жива, дошао је на купање млади Паул Брецељ, радник избеглица. Изгледа да Брецељ није знао пливати, па су га захватили таласи и одвукли у дубину. Леш несрећног младића Морава је избацила после 24 часа.

* Већи број избеглица додељених Ћуприји и срезу раваничком већ је стигао. Сама Ћуприја примила је око 400, а велики број биће размештен по околним селима. Прилози у корист избеглица и обнову Смедерева прикупљају се стално.

(бр. 47. 3. јули 1941.) Б. Н.

УБИО ЉУБАВНИЦУ ДА ГА НЕ БИ ОДАЛА КАО ХАЈДУЧКОГ ЈАКА

Јагодина, 2. јула – Окружни суд у Јагодини осудио је на 20 година робије Станимира Радовановића из села Врановца, зато што је убио Стојанку, жену Богдана Милојевића из Горњег Рачника. Богдан је био хајдук, друг Драже Глигоријевића, и погинуо је кад је Дража ухваћен.

Осуђени Станимир тврди да је Стојанку убио из љубоморе пошто је са њом одржавао љубавне односе. Истрага је, међутим, утврдила да је убиство извршио из страха, јер се бојао да га Стојанка не ода властима као хајдучког јака.

* По други пут процветао је бадем у виноградима на Ћурђевом брду, код Јагодине. Ову ретку појаву старији свет објашњава као предзнак јаке зиме.

* Матурски испити завршени су у реалној гимназији и учитељској школи. У гимназији је полагало 45 кандидата, од којих је ослобођено 6. Испит је положио 31 кандидат, док их је 8 одбијено на три месеца. На учитељској школи полагали су завршни испит 93 кандидата, од којих је свега један пао на годину дана, а сви остали положили.

* Жуте траке добили су Јевреји и Цигани у Јагодини. Јевреја има само неколицина, док Цигана има велики број.

(бр. 47. 3. јули 1941.) Р. Г.

У ЈАГОДИНИ ЈЕ УКИНУТ ОПШТИНСКИ ДОБОШАР

Јагодина, 8. јула

* Градско поглаварство укинуло је добовање и своје наредбе објављиваће само путем писмених саопштења која ће бити излепљена наодређеним местима.

* Биоскопи су дали по две представе у корист избеглица и обнови Смедерева. Претставе су биле добро посећене, и дале су леп приход.

* Одбор за социјално збрињавање послао је сиромашну децу на летовање. У овој првој партији послато је десеторо деце у Брус, где ће провести месец дана на опоравку.

* Кајсије су ове године понеле одлично. Оне су одличног квалитета, а цена им се креће од 3 до 4 динара по килограму.

(бр. 53, 9. јули 1941.) Р. Г.

ПРВИ ТРАНСПОРТ ИЗБЕГЛИЦА СТИГАО У ПАРАЋИН

Параћин, 8. јула, - У Параћин је стигао први транспорт од три стотине избеглица. Они су распоређени по околним селима. Одбор који води бригу око смештаја ових избеглица прикупио је, за неколико дана, преко 30.000 динара. Већина избеглица добила је запослење. Једна мала девојчица продаје *Ново Време* и тако успева да издржава и себе и своју породицу.

(бр. 53, 9. јули 1941.) С. Г.

ЋУПРИЈА ДОБИЈА ДВА КИЛОМЕТРА МОДЕРНЕ КОЦКАСТЕ КАЛДРМЕ

Ћуприја, 9 јули.- Пре неколико дана отпочео је рад на изменама старе турске калдрме у главној улици, којом пролази државни друм. На њено место биће постављена нова, коцкаста калдрма. Ћупријска

калдрма била је већ сасвим дотрајала. Још пред рат биле су извршене припреме за измену и довучен материјал, али се са радом није отпочело.

Сада се, међутим, ради пуном паром. Већ од шест часова изјутра радници су на окупу. Испред хотела «Славија» постављена је дробилица, која преко целог дана ломи камен. На њој ради око 30 радника, а преко 20 рабација довозе камен.

Модерном коцкастом калдрмом биће калдрмисане две улице, Краља Александра и Краља Петра I у дужини од 1950 метара. Остале утакмице за сада се неће калдрмисати. Камен за калдрму довлачи се из раваничког мајдана, који се налази на огранку Кучајских Планина. Радови се изводе под руководством шефа теренске секције, поручника, инж. Тишлера.

(бр. 54, 10. јули 1941.) Б. Н.

У ЋУПРИЈИ СЕ ГРАЂАНИМА ИЗДАЈУ ЛЕГИТИМАЦИЈЕ

Ћуприја, 10. јула

* Среско начелство у Ћуприји издаје од 28 јуна до 20 јула личне карте свима лицима од 18 до 60 година старости.

* Моравска плажа нагло је оживела. Број купача је велики, јер се сада на моравском песку одмарају многи који су ранијих година одлазили у бање. Овдашњи свет сматра да је моравска вода лековита, а нарочито када је мутна и прљава, па се због тога може често видети како старије особе по читаве сате држе ноге у води.

(бр. 55, 11. јули 1941.) Б. Н.

У ЋУПРИЈСКОЈ ГИМНАЗИЈИ НИЈЕДАН ЋАК НЕ ПОНАВЉА РАЗРЕД

Ћуприја, 11 јула

* Испит зрелости у ћупријској гимназији положило је 22 кандидата, од којих је шест ослобођено усмених испита. Резултат рада прошле школске године био је задовољавајући, пошто ни један ђак не понавља разред.

* Пољопривредни референт извршио је распоред рада вршалица у срезу Раваничком, а срески начелник поставио је пописиваче, предвиђене уредбом о овогодишњој вршидби.

* Радови на оправци калдрме у Ћуприји напредују доста брзо. Међу великим бројем радника, који су на тим радовима запослени, има и неколико ђака.

* На ћупријску пијацу довозе се већ знатне количине сваковрсног воћа, нарочито кајсије, чија се цена креће око 5 динара по килограму.

(бр. 56, 12. јули 1941.) Б. Н.

**У ЈАГОДИНИ И ОКОЛИНИ
БИЋЕ СМЕШТЕНО И ЗАПОСЛЕНО
ОКО 3000 ИЗБЕГЛИЦА**

Јагодина, 15. јула

Према прикупљеним подацима до сада је у Јагодину упућено на смештај 588 Срба-избеглица. У овај број нису биле урачунате избеглице које Комитет није упутио, већ су овамо дошле по својој иницијативи, и настаниле се у Јагодини. Сем тога пре неколико дана стигле су у Јагодину још две групе избеглица, једна од 800 и једна од 1.500 особа, које ће бити размештене по селима беличког и левачког среза.

(бр. 57, 13. јули 1941.) Б. Ш.

**У ЈАГОДИНИ ЈЕ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ
ПРИКУПЉЕНО БЛИЗУ 51.000 ДИНАРА**

Јагодина, 14. јула

Социјално економски одбор основан је при Градском поглаварству у Јагодини, са задатком да ради на прикупљању материјалних средстава, и да се стара за пријем и смештај избеглица. на челу одбора је г. Јевтић, судија Окружног суда. Акција овога одбора наишла је на разумевање код свих слојева грађанства. До сада је за избеглице сакупљено 50.855 динара.

* Полициски час у Јагодини продужен је до 23 часа.

(бр. 59, 15. јули 1941.) Б. Ш.

РАЦИОНИРАЊЕ НАМИРНИЦА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 15 јула

Градско поглаварство у Јагодини приступило је рационирању појединих животних намирница, у жељи да обезбеди правилну расподелу и да сузбије евентуалне спекулације појединаца.

За сада су рациониране следеће животне намирнице: хлеб, со и шећер. Грађанство је за набавку ових намирница снабдевано купонима.

(бр. 60, 16. јули 1941.) Б. Ш.

КАДА ЈЕ ГОДИНА БЕЗ ПОПЛАВА ПОМОРАВЉЕ ЋЕ ДАТИ ДОБРУ ЖЕТВУ ПШЕНИЦЕ И ОДЛИЧАН ПРИНОС ШЕЋЕРНЕ РЕПЕ

Ћуприја, 15 јула

Морем жутог класја прекривено Поморавље од Сталаћа до Багрдана. Читаве шуме набујалог кукуруза дижу се у плодном Поморављу. Сељак задовољно посматра плодове свога труда, и захваљује Богу што је ове године поштређен од поплава и других елементарних непогода.

Жетеоци неуморно раде

Право је задовољство кренути у поље и посматрати вредне жетеоце. Сунце је толико припекло да се једва може издржати, па ипак сељак као и да не осећа умор. Откоси пшенице падају већином под оштрицом српа.

Прилазимо једној групи жетеоца који се купају у сопственом зноју. Они одмах питају:

- Имаш ли брате једну гигару?...

Заиста, то највише траже. Иначе их ових дана не мори друга брига сем како ће на време да пожању, поставе крстине и сачекају вршалицу. Боје се једино изненадног невремена. Зато су њихове очи уперене на врх Јухора. Чим је Јухор замагљен, убрзо наиђу црни облаци са пљуском.

Врло добра жетва

Из разговора са једним отреситим сељаком добија се утисак да је овогодишња жетва врло добра. У извесном погледу много повољнија него прошле године. Али:

- Много зависи и од рада. То се види на појединим парцелама. Тамо где је уложен већи рад, где је земља дубље узорана и на време, тамо где је њива више нађубрена, ту ће бити и бољи принос не само пшенице; него и осталих услова.

И поред свега тога, а узевши у обзир прилике под којима се радило последњих месеци, можемо и бити ипак задовољни. Парцеле засејане пшеницом већином су потпуно чисте. Нема корова, нема других штетних биљака. Клас је нормалан и врло зрнаст. Има изгледа да ће и временске прилике дозволити да се жетва доврши.

Поморавље - дивна башта

Безмало може се рећи да у пољу ври као у кошници. Док једни жању, други обилазе кукурузе и шећерну репу. Остали са плугом већ ору сртњику. Сваки је запослен, а младе мајке имају само толико

времена да погледају по који пут своју бебу у љуљашци обешеној о неко дрво.

Кукуруз је израстао махом у висини човека. Ретко се где види травка. Све је чисто, јер је вредни домаћин на време окопавао и подгртао. Виде се још свежје бразде плуга.

И тако са њиве на њиву. Све лепша и лепша слика. Где год се човек окрене види узоран ред. Лево и десно од пруге, од Сталаћа па све до Багрдана, право Велико Поморавље личи на дивну башту...

Одличан принос шећерне репе

У Поморављу се гаји много и шећерна репа, која је ове године засејана на приличној површини. Овогодишњи род је понео, може се рећи, одлично. Све парцеле обрађене су са највећом пажњом, те произвођачи с правом очекују одличан принос. Када се узме у обзир да се ове године шећерна репа и добро плаћа, онда ће сељак бити двоструко задовољан. Временске прилике су биле врло повољне са ову биљку, и многи жале што су пропустили прилику да посеју шећерну репу.

Има изгледа да ће шећерна репа до краја августа потпуно сазрети, и да ће се постићи очекивани принос. А од успеха зависиће и дужина трајања кампање у фабрикама шећера, које, поред редовног особља, упослише и велики број новог особља. У ћупријској фабрици шећера у кампањи добија упослење преко 1000 радника, поред великог броја особља на откупним станицама.

Огроман рејон фабрике шећера

Како смо обавештени, засејано је око 4700 хектара шећерном репом за ћупријску фабрику. Већ од прве половине септембра почеће превоз репе железницом, колима или камионима. А реони ове фабрике пружају се не само кроз Велико и Смедеревско Поморавље, већ и у Јужни Банат и до Алексинца, где се производи и семе шећерне репе.

Поморавље није воћарски крај, и у погледу воћарства нема ништа нарочито да се очекује. Има нешто мало и винограда, на огранцима Јухора и на Карађорђевој Брду; за њих се може рећи да су добро понели. Извозне пијаце у Ћуприји нема, а воће и намирнице, које седовозе на ћупријску пијацу, имају добро цену.

Поморавље, житница Србије, ведро гледа у будућност.

(бр. 60, 16. јул 1941.) Б. Н.

ЖЕТВА ЋЕ У ОКОЛИНИ ЋУПРИЈЕ МАЛО ЗАКАСНИТИ

Ћуприја, 19 јула

** У Ћуприји је извршен попис* становништва и стоке. Пописивање је трајало два дана и према овоме Ћуприја има данас око 9.300 становника. У Општини се ужурбано сређују и остали подаци из пописних листа.

** Извршена је крађа* у кантини фабрике шећера. Непозната лица увукла су се ноћу, по својој прилици ујутру, у просторије канине и однела разне ствари од вредности. Жанدارмерија је повела истрагу и има изгледа да ће се крадљивцима ући у траг.

** Избеглицама* које су смештене у Ћуприји даје се храна у гостионици “Парк”. Одбор за збрињавање избеглица отворио је заједничку кухињу. Већи број избеглица добио је запослење.

** Телефонска мрежа* Ћуприје и околних села, која је била прилично оштећена, доведена је у исправно стање. Сви локални телефони оправљени су, а од пре неколико дана оправљена је телефонска линија која везује варош и околна села.

** У селу Сењу*, недалеко од Ћуприје, врше се припреме за овогодишњу вршидбу. У овоме селу радићетири вршалице: две задружне и две приватне. Село се налази у подножју огранака Кучајских планина и с обзиром на то жетва ће мало закаснити; отпочеће тек крајем јула.

Према једној наредби озбиљно се приступило чишћењу шанчева и јаркова поред пута. Сваки сопственик или домаћин у потпуности је поступио по овој наређењу.

(бр. 64, 20. јули 1941.) Б. А.

ДВЕ ЖЕНЕ – ЖРТВЕ ТАЈАНСТВЕНОГ ЗЛОЧИНА

Јагодина, 21. јула

У селу Винорачи убијене су секиром Зорка, жена Новице Јанковића и његова снаха Миланка, жена Радомира Јанковића.

Овај злочин, који још није у детаљима расветљен, изазвао је узбуђење у целом овоме крају. Како по свему изгледа, по среди су недозвољени односи између неких чланова породице, који су најзад довели до породичне трагедије.

Исказ јединог сведока

По исказу Новице Јанковића, злочин се одиграо овако:

Ноћу између 10 и 11 овог месеца дошла су у његову кућу три непозната човека наоружана са секирама. Они су захтевали од Новице да им одмах да сав новац, који има. Он је, вели, то и учинио, давши им 32.300 динара папирног новца и око 2.500 динара у сребру.

Међутим, разбојници нису били задовољни са овом сумом, већ су тражили од његове жене Зорке и снахе Миланке да им даду дукате. Како он нису хтеле то да учине, већ су почеле да запомажу, разбојници су их на његове очи побили секирама. За то време Новица је лежао оборен на земљи, а један од разбојника седео му је на грудима.

По извршеном злочину разбојници су запретили Новици да за 24 часа не улази у собу где су били лешеве побијених жена, нити коме јавља о злочину, иначе ће бити убијени. Затим су закључали спољна врата и отишли, одневши кључ са собом.

Интересантна је чињеница, да не само најближи суседи нису чули запомагање нити шта сумњиво приметили те вечери, већ ни деца, која су спавала са Зорком у другој соби нису ништа чула. Убијена Миланка спавала је у другој кући а њен муж налазио се те ноћи у воденици.

За време вођења истраге на лицу места пронађена је у дворишту секира, урљана крвљу, а на њој је било и женске косе. У соби, у којој је Новица спавао, пронашђене су кржаве гумене чизме, а у кревету испод сламарице његове чакшире, такође кржаве, и једна кржава крпа.

Пошто су све околности говориле да је Новица извршилац дела, он је лишен слободе и спроведен Окр. суду.

(бр. 66, 22. јули 1941.) Б. Ш.

**РАЗБОЈНИК У РАДЊИ НАПАО
ЈАГОДИНСКОГ ТРГОВЦА**

Јагодина, 23. јула

Познати крадљивац и џепарош Михаило Милојевић, пушкар из Јагодине, покушао је да изврши разбојништво над Арменом Сукијасијаном, трговцем овдашњим, повредивши га теже ковачким чекићем.

Сукијасијан је изашао ујутру нешто раније у варош. Пролазећи поред свога дућана у Краља Александра улици, приметио је да су врата отворена. Претпостављајући да је по среди крађа, одмах је ушао унутра. Али, чим је прекорачио праг, дочекао га је Милојевић, који се био сакрио иза врата, и ударио чекићем, једному десну слепоочницу, а други пут у десно раме. Обливен крвљу, Сукијасијан је пао на земљу.

Изгледа да се Милојевић и сам уплаши свога дела, па је одмах побегао. У забуни оставио је у дућану чекић и шешир помоћу којих је пронађен и ухапшен.

(бр. 68. 24. јули 1941.)Б. Ш.

**ТРИНАЕСТО СВАДБЕНО ВЕСЕЉЕ
У ЈЕДНОЈ СЕЊСКОЈ ПАТРИЈАРХАЛНОЈ КУЋИ
ЧИЈА ЗАДРУГА БРОЈИ ОКО 50 ЧЛАНОВА**

Ћуприја, 23 јула

* Прва послератна свадба у Раваници обављена је прошле недеље. Венчао се млади учитељски пар: гђе Љубица кћи Радмиле и Божидара Миленковића, управитеља Основне школе „Његош“ у Нишу и г. Драгољуб син Севде и пок. Велисава Стојановића, из Сења. Стари сват био је раванички архимандрит г. Макарије, а кум г. Бора Николић, чиновник фабрике шећера и дописник „Новог Времена“.

Занимљиво је да је у овој патријархалној српској породици, коју претставља сада старина Станисав Стојановић, дугогодишњи претседник општине (младожењим дед) по реду тринаеста свадба. И

што је још важније свадба је изведена у потпуности и тачно по старом српском обичају, што је реткост у овоме крају.

Старина Станисав, благосиљајући младенце, препоручио је свима да не забораве српске обичаје о сличним слављима, нагласивши уједно да је срећан и задовољан што је ово тринаесто весеље у његовом дому и што ни у једном случају није хтео отступити од ма којег момента лепог српског обичаја.

* Мода дрвених сандала потпуно је освојила и ћупријски женски свет. На више места могу се данас, не за јевтине паре, набавити дрвене сандале. По где где примећује се већ дрвена обућа и на мушкарцима.

* Рударски патрон Св. Прокопије скромно је прослављен у Сењском Руднику, недалеко од Ћуприје. Уједно је славила и црква сењскорудничка. Служби Божјој, коју су служили раванички јеромонах г. Максим и г. Алексеј Ромањенко, свештеник, било је присутно много ру-дара и њихових породица на челу са претставницима Дирекције рудника.

(бр. 68, 24. јули 1941.) Б. Н.

МНОГИ СРБИ ИЗБЕГЛИЦЕ ВЕЋ СУ НАШЛИ УПОСЛЕЊЕ У ОКОЛИНИ ЋУПРИЈЕ

Ћуприја, 28. јула

Ћупричани су у своје време свесрдно прихватили прве транспор-те избеглица, што чине и са свима онима који стижу ових дана. Многе породице су већ размештене по околним селима, и већина их се већ снашла у новој средини. Пошто су пољски радови у јеку, избеглице се прихватају било каквих радова у којима чак учествују и жене. У селу Сење жене избеглица заједно са одраслима раде и на прикупљању пшенице.

Известан број избеглица добио је запослење у овдашњој фабрици шећера, а последњих дана је, изгледа дошло до споразума између управе манастира Раванице и једне велике избегличке породице, која броји око 20 чланова, о закупу манастирског имања у наполицу и под закуп две манастирске воденице и једну кафану, у којој ће избеглице становати. Старешина манастира је са домаћином ове

породице у начелу склопио усмени уговор што је одобрено и од браничевског владике г.др. Венијама ?

(бр. 73, 29. јули 1941.) --

ВРШИДБА ПОД КУЧАЈЕМ

Ћуприја, 28. јула

У селима испод Кучаја, Сењу и Стубици вршидба је већ почела. Извршен је распоред места на којима ће се сместити вршалице, тако да ће се у Сењу вршидба ообављати на 11 места, а у стубичком атару на 7 места. Изгледа да ће се доцније овај број места морати да повећа с обзиром на прилазе са појединих њива.

Како сељаци изјављују пшеница је врло добра-једра су зрна-много је боља од прошлогодишње. У стубичком атару засејано је пшеницом преко 280 хектара.

* 543 паса има село Стубица, недалеко од Ћуприје. Овај попис ј извршен пре неки дан на основу нааређења власти из Ћуприје. Стубица броји око 369 домова и с обзиром да су то махом обчарски пси и пси чувари горња цифра није велика.

* Шездесет динара и добру храну плаћају дневно власници ливада у околним селима за кошење сена. На појединим ливадама принос сена је изнад очекивања чак и преко 2.000 кгр. по хектару.

(бр. 74, 30. јули 1941.) Б. Н.

ТРАГИЧАН ЗАВРШЕТАК ЈЕДНЕ СВАЂЕ ОКО ИМАЊА

Јагодина, 29. јула.-

Између браће Богдана и Станислава Јовановића из села Ловца, дошло је до крвавог обрачунавања на ливади: погинуо старији брат Богдан.

У међусобној свађи и тучи, Станислав је испребијао Богдана великим коцем тако душмански, да му је сломио обе руке, десну ногу, неколико ребара, и нанео му тешке повреде по глави. Затим му је

истргао из руку секиру и њоме га дотуккао. Богдан је после неколико минута издахнуо.

Иако одељени, Богдан и Станислав били су већ дуже време у рђавим односима због поделе имања.

Када је сазнао да му је брат умро, братоубица је дошао у Јагодину и пријавио се сам Окружном суду.

(бр. 74, 30. јули 1941.) Б. Ш.

ОБИЈЕНА ЗЕМЉОРАДНИЧКА ЗАДРУГА

Јагодина, 29 јула

Непознати лопови извршили су у селу Коларима једну крађу, која је оштетила цело село.

Лопови су обили Земљорадничку набављачку задругу у Коларима и из ње украли разних ствари у вредности 2.500 динара.

Пошто је све што се налазило у задрузи задружна имовина свих сељака, то су сви задругари једнако оштећени овом крађом.

(бр. 74, 30. јули 1941.) П. Б.

ЈАГОДИНА ДОБИЛА НОВУ КАЛДРМУ

Јагодина, 30. јула

Убрзо после рата приступљено је радовима на калдрмисању главнијих улица у Јагодини коцкастом на место дотадашње старе турске калдрме, која је већ била дотрајала, тако да су улице имале старовременски изглед. Ових дана радови су завршени. Градске улице добиле су сада други, савремени изглед.

Калдрма је изграђена у четири улице: Левачко, Вука Караџића, Кнеза Милоја и Краља Петра, као и испред Градског поглаварства. Просечна ширина калдрме је 6,50 м. Дужина изграђене калдрме у појединим улицама износи: у Левачкој 448, Вука Караџића 250, Кнеза Милоја и испред Градског поглаварства 47, и у Краља Петра 1005 метара. Укупно калдрмисано је улицас у дужини 1790 метара, а у површини 10.260 квадратних метара.

Радови су извођени у државној режији. Надзорни инжињер био је инжињерски официр г. Тишлер Сеп, а пројектант инж. Г. Јовић, шеф Теренско-техничке секције у Јагодини.

(бр. 76, 1. август 1941.) Б. Ш.

КРВАВИ КОМУНИСТИЧКИ ЗЛОЧИН У ОКОЛИНИ ЈАГОДИНЕ

Јагодина, 1. августа

Пре извесног времена у целом овом крају изазвао је огромно узбуђење злочин који је извршила група маскираних и наоружаних комуниста на кућу 80-годишњег свештеника Петра Поповића, у Јовцу. Комунисти су ноћу, маскирани наоружани упали у кућу овог познатог националног радника, једног од најугледнијих свештеника у срезу беличком. Одмах су почели да туку старог и немоћног поп Перу, тражећи новац. Несрећни старац није био у могућности да спречи плачку своје имовине и морао је да гледа како му разбојници носе: његов новац, један тепелук од бисера и друге ствари од вредности, као и извештај број обвезница ратне штете и Аграрне банке.

Власти су повеле енергичну истрагу у циљу проналажења виновника овог зверског злочина, али већ сада је утврђено да су злочин организовали комунисти, који сада не бирају средства да би дошли до новаца.

(бр. 77, 3. август 1941.) С. К.

ОГРОМНЕ КОЛИЧИНЕ МЛЕКА СА КУЧАЈА ОСТАЈУ НЕИСКОРИШЋЕНЕ

Ћуприја, 1. августа

Цена сиру на пијаци у Ћуприји је око 30 динара. Околина Ћуприје има све услове за производњу најбољих сирева и осталих прерађевина од млека. Међутим, на обронцима Кучајских планина постоје многе бачије на којима се на примитиван начин справља сир. На сељачким трлима, тамо где се махом преко целог лета чува стока, производи се велика количина млека. Млеко се продаје по околини: у Сењу, Сењском Руднику или Равној Реци по 3 до 4 динара, док се у

самој Ћуприји цена млеку држи по 4 динара. Из разговора са многим сељацима долази се до закључка да се сва количина млека не употреби корисно и да се, како нас неки уверавају, веће количине млека дају у бесцење, јер многи не праве сир. Остале прерађевине од млека су готово непознате у овом богатом млекарском крају. Из тих разлога велика је штета што се раније није повела акција за стварање једне млеарске задруге, која би могла искористити све благодети са огранака Кучајских Планина.

Истина, то није и сада доцкан. Требало би да се удруже, сада у почетку, бар по неколико сељака, те да рационално искорист млеeko. Овце и козее пасу по планинама, 300 до 800 метара надморске висине, а то су најбољи услови за постојање једне узорне млекарске задруге.

*

Јака олуја владала је у недељу над десном обалом Велике Мораве. Око један сат непрекидно је падала киша. Пошто је са њива већ покошена пшеница, ова је кишаа добродошла за кукуруз. Штете од олује није било.

(бр. 77, 3. август 1941.) В. Н.

СМЕШТАЈ ИЗБЕГЛИЦА У ОКОЛИНИ ЋУПРИЈЕ

Ћуприја, 1. августа

* Педесет девет избеглица смештено је у селу Остриковцу недалеко од Ћуприје. Све ове избеглице уполсене су на пољским радовимна. Највише их је из Словеније.

* По други пут је процветао бели багрем у дворишту Мијушка Целатовића. Други цвет је врло леп и крупан.

* Продавцима и сељацима забрањено је ношење живине стрмоглавце. Према наређењу општинске управе у Ћуприји сва живина има бити ношена у корпама или преко руке.

(бр. 77, 3. август 1941.) Б. Н.

ПРЕКО 1600 ИЗБЕГЛИЦА СМЕШТЕНО У ОКОЛИНИ ЈАГОДИНЕ

Јагодина, 2. август

Број Срба избеглица, који долазе у Јагодину и у Срез белички, стално се повећавао. До сада је дошло 1671 лице. Од тога су 1158 Срби, избеглице из Хрватске, а остали из других крајева. Избеглице и даље долазе у мањим групама.

Социјални одбор у Јагодини активно ради на збрињавању избеглица. Избеглице, које су до сада дошле, збринуте су већим делом по селима, јер су по занимању земљорадници. Мањи број збринут је у Јагодини.

(бр. 78, 4. август 1941.) Б. Ш.

У ПОМОРАВЉУ ДОБРА ЖЕТВА НА КУЧАЈУ ЈОШ БОЉА КОСИДБА

КУРЈАЦИ СУ СЕ ЈАКО РАЗМНОЖИЛИ И СЕЉАЦИ СЕ БОЈЕ ЗА СВОЈУ СТОКУ

Становници села у подножју огранака Кучајских Планина махом имају више имања у планини него у долини. Имају више ливада него зиратне земље, и то захваљујући у првом реду планинском склопу њиховог народа и околности што се није могло раније спречити уништавање шума, којег су замениле простране ливаде и паињаџи. Истина, сељаци имају врло лепу корист од тих планина и ливаде, јер се сено увек добро плаћа.

Живот на огранцима Кучајских Планина, колико је леп и романтичан, исто толико је и тежак нарочито за оне који мајвећи део живота проводе на њима: за власнике појата-трла и за њихову стоку. Највећи њихов непријатељ су курјаци, који су се, нарочито ове године, много намножили.

УПОРЕДО СА ЖЕТВОМ И ЛИВАДЕ СЕ КОСЕ

Већ рано ујутру весели крећу у планину. У селима Сењу и Бигреници, па и у другим околним насељима готово и нема домаћина који нема ливаду у планини. Атари ових села су велики и махом у

планинском крају, тако да недостатак зиратне земље попуњују пашњацима, који често дају и веће приходе од зиратног земљишта.

У другој половини месеца јула планина је пуна косача. Раде надничари за 30 до 40 динара дневно и храну; ради се и на «позајмицу» нешто слично моби. Откоси одличног сена падају, а време је да не може боље бити.

Косачи су вредни, јер домаћин поред примерице и добре хране даје и понешто да се попије.

СЕЉАК СА КУЧАЈА МНОГО СЕ ВИШЕ БРИНЕ О ИСХРАНИ СТОКЕ

Сено је одлично. Година је била кишовита, а трава бујна као ретко када.

- Биће, хвала Богу, преко 1.500 килограма сена на једном хектару, каже нам угледна старина Блажа Богдановић, сељак који по старости у селу Сењу заузима друго место.

Ранијих година, а то ће бити и сада, сељак највећи део сена задржава за своје потребе. Сваки има леп број стоке: оваца, коза, волова, крава итд. И исто онако како се сељак брине за исхрану својих укућана, још више се брине за исхрану своје стоке. Потпуно исправно гледиште, које нам деда Блажа нарочито наглашава.

- Само ми сељаци знамо шта значи продати у зиму, рецимо, једну овцу. Па то је трострука штета: изгубе се јагањци, млеко. А о вуни и да не говоримо. Тако што може учинити само онај који или нема могућности да прогура зиму, или је ленштина па на време није водио рачуна о својој стоци. Такав је човек за осуду...

ШТЕТА ЈЕ ШТО СУ УНИШТЕНЕ МЛАДЕ ШУМЕ РАДИ ЛИВАДА И ПАШЊАКА

Идемо даље, бигреничким путем, који се одваја већ од манастира Раванице. Врло често примећујемо и такве ливаде на којима се виде остаци младе шуме. Интересује нас та промена.

- Видели људи да је корист од ливада замашна, а незнајући за штетност уништења шуме, многи су на место младица подизали ливаде. Реткост је да је неко сам од зиратног земљишта створио нове пашњаке и ливаде.

Сељаци из ових крајева имају на огранцима Кучајских Планина безброј својих појата. Готово преко целе године њихова стока борави код трла; њихови власници такође.

Има домаћина који у извесно годишње доба спајају стоку, одреде чобана и помоћника (обично музара) и сразмерно броју стоке врше поделу млека и осталих производа. Тај се заједнички посао показао практичним, јер су трошкови мањи и стока сигурније обезбеђена.

КУРЈАЦИ-НАЈВЕЋА ОПАСНОСТ

Живот на трлама је романтичан. Данима се могу писати репортаже о животу на сељачким појатама, о животу чобана и о њиховим тешкоћама и неприликама, на које могу врло често наићи само ако су необазриви.

Опасан непријатељ стоке је курјак. Курјака ове године може се рећи, има много више, јер сељак није имао времена да више времена посвети уништавању ове зверке.

Према причању деда Блаже сељаци знају куда се обично курјаци крећу:

- Треба само запантити, каже нам он, са које се стране у очи Ђурђевдана чује урлање курјака, и одмах у том правцу кренути у потеру. Сигурно је да ће се убрзо наићи на трагове. Ето, прошле године ми смо ту, недалеко Раваничке Пећине, пронашли легло и уништили седам младунаца.

Чика Блажа наставља:

- Ове године било је девет недеља месница, то значи да је вучица оштенила девет младих...

Само још нико није могао да их пронађе и уништи. Ратне прилике нису дозволиле да сељаци мало више поведу рачуна о овој ствари. И зато они са зебњом чекају наредну зиму. Курјаци ће се намножити толико да ће за сточаре представљати једну озбиљну опасност. Забринут је и деда Блажа.

- Идуће зиме, каже он, мораће се сва стока превести у село и у сигурне стаје затворити...

Дуго смо још остали у планини. Осећали смо се веома пријатно. Дедо Блажа причао нам је многе доживљаје из планине. Било је врло занимљивих. Причао нам је и о доживљају који је имао једном приликом, пре три, четри године, када је са једним попом пошао на «чекање» (у лов на зечеве), па наишли на чопор курјака: сав престављен морао неколико сати да проведе на једној-букви.

И ЧАВКЕ БИ ТРЕБАЛО УНИШТАВАТИ

Силазећи пругом сазнајмо још за једну опасност, која приучињава штету на усевима и у долини. То су чавке, које се у ројевима изводе код «Ограњенице», у једној огромној стени близу друге. Њихово уништавање је немогуће, јер би стену требало експлозивом разбити, а због пруге то је неизводљиво.

- Нисмо, ето, могли да спасемо трешње. А за оно мало винограда требало би поставити човека који са звечком чавке плашио.

На крају деда Блаже каже:

- Предлагао сам ја лепо да нас три, четри старца одемо доле у Ћуприју и да надлежне молимо да нам се омогући да се бранимо од ови штеточина а нарочито од курјака.

(бр. 78, 3. август 1941.) Б. Н.

МОДА ДРВЕНИХ САНДАЛА ЗАХВАТИЛА И ЈАГОДИНЦЕ

Јагодина, 4. августа

Мода дрвених сандала све се више шири. Она је прилично захватила и Јагодину, нарочито женски свет. У последње време и мушкарци носе дрвене сандале, које се могу добити по повољним ценама.

(бр. 79, 5. август 1941.) Б. Ш.

КУКУРУЗ МНОГО ОБЕЋАВА

Јагодина, 4 августа

Изгледин на овогодишњу бербу кукуруза за сада су одлични. На подручју Среза беличког засејавају се сваке године велике површине кукурузом. Такав је случај и ове године.

Сви кукурузи, без изузетка, добро су понели. Пољопривредници са радошћу кажу да ретко који струк има само један клип. Махом су два, три па и више.

Иначе добро стање кукуруза увелико је побољшала јака киша која је пала јуче. Она је за кукуруз била права благодат. Исто тако користила је много и виноградима.

Према томе, опасност по кукурузе, и уколико је до сада постојала, срећно је преброђена и, по свему, у даљем току лета, неће је више ни бити.

(бр. 79, 5. август 1942.) Б. Ш.

ПИЈАЦЕ КОЈЕ СЕ ПРЕТВАРАЈУ У САЈМОВЕ ЋУПРИЈА ПОСТАЈЕ ПРИВРЕДНИ ЦЕНТАР ПОМОРАВЉА

Ћуприја, 5 августа

Пазарни дан у Ћуприји увек је пун, а често личи на сајам животних намирница, народне радиности и рукотворина. Тада се слеже у Ћуприју готово цело Средње Поморавље. Народ остаје на пијаци по поподнева, а онда варош добија поново своју свакодневну слику.

ЗНАЧАЈ ЋУПРИЈЕ ДАНАС

Ћуприја је центар Поморавља, важна раскрсница путева и веза за читав крај Кучеја, где нема већих места. Природно да гравитира овамо и становништво насељено око рудних басена у јужном Кучају и око Деспотовца. Сем тога, овај рударски басен служи као веза између Ћуприје и једног дела Хомоља, где такође нема већих места.

И по своме историском значају Ћуприја долази на прво место у Поморављу, али доцније, подизањем других места око Мораве и на Морави, Ћуприји је поделила своју улогу са овим градовима. Од тога доба настаје ривалство између поморавских места и градова; час једно, час друго игра већу улогу. Углавном Ћуприја је и пре ратова била административни центар.

Економско вођство, пак, мало се налази у овој плодној долини. Ћуприја није могла да каса, захваљујући једино чињеници што је од ње далеко железничка пруга и знатно отежава пренос робе и производа.

ЈЕДАН МАЛИ ЦЕНТАР

Последњих година грађани се много труде да цео овај крај наврну на Ћуприју, и да га економски подигну. За сада та настојања нису довољно уродила плодом, али пијаца животних намирница сељака из околнине не заостаје иза ма кога другог места. И то Ћуприју данас чини једним центром.

Дуге поворке сељака из околине, највише из Сења и села на левој обали Мораве, као и из околине Јагодине, крећу ка Ћуприји сваког петка. Крцате су корпе намирница, воћа, поврћа, долазе баштовани чак из Алексинца, продају своју паприку, купус, зелен...

Пазарни дан у Ћуприји, петак уочи Светог Илију, био је прави сајам. Ту је било свега: бораније, кромпира, краставаца, паприке, купуса, шљива, кајсија, парадајза. Купци су се једва пробијали кроз ово шаренило. Цене су биле релативно високе.

Ова мала слика говори најбоље да је Ћуприја последњих година живахнула, да се економски подигла и скренула пажњу на себе. А то је добар знак.

(бр. 80, 6. август 1941.) М. П.

ИЗ СРЕЗА БЕЛИЧКОГ ЈАВЉАЈУ СЕ МНОГИ ЗА РАД У НЕМАЧКОЈ

Јагодина, 6 августа

* Приличан број радника из среза беличког пријавило се за одлазак у Немачку. Чим је Јавна берза рада у Нишу објавила да се радници примају, заинтересовала су се и пријавила многа лица, тражећи да буду примљена. Примала је специјална комисија, која је нарочиту пажњу обраћала на здравствено стање кандидата. Сви примљени радници потписали су уговор и снабдевени су бесплатним објавама за вожњу железницом. Тамо већ за који дан одлази за Немачку прва партија од око педесет радника. Иако је комисија завршила рад, поједини радници још се увек пријављују.

* Жетва у срезу беличком приводи се крају. Вршидба се обавља поодавно. Судећи по свему, овогодишња жетва биће знатно боља од прошлוגодишње. Брашно од нове пшенице већ се износи на пијацу, па се очекује да ће пекари убрзо отпочети да месе хлеб од новог пшеничног брашна.

* Разног одела у вредности од 2.700 динара покрали су непознати лопови гђи Селени Гавриловић из Јагодине. Крадљивац је обио катанац на кухињи из које је ушао у собу, где је био орман са оделом. За крађу је осумњичено једно лице, чије се име, у интересу истраге држи у тајности.

* Вакцинација деце против великих богиња обављено је у Јагодини и Срезу беличком. Обавези ванцинисања била су подложна деца од једне године, затим деца која на јесен полазе у први разред основне школе, као и свршени ученици четвртог разреда основне школе.

(бр. 81, 7. август 1941.) Б. Ш.

ДВА ДОБРА ДРУГА УДАВИЛА СЕ У МОРАВИ

Ћуприја, 6 августа

За један дан у Морави, код Ћуприје, удавила су се два дечака.

Драгољуб Станковић, син Милета, служитеља основне школе и Слободан Арсић, дошли су заједно да се купају. Дечаци су се свукли и загазили у воду, али су их таласи захватили. Оба дечака су за тили час потонула.

(бр. 81, 7. август 1941.) М. П.

ДЕВЕР УБИЦА ЗБОГ ЉУБАВНИХ ВЕЗА ЛЕПЕ СЕЉАНКЕ

Ћуприја, 6 августа

Због љубавних веза између Миње, лепе жене Милутина Велимировића из села Бигренице и Милана Кожомановића, тешко је настрадао Мињин девер, Милан Велимировић.

Кожомановић је обилазио Мињину кућу да се са њом састане. Изгледа да је за ово знао и њен муж Милутин, али није ништа предизумао. Међутим, љубавник Кожомановић причао је да му прети опасност од Мињиног девера Милана. Кад је јуче Милан Велимировић

пролазио кроз шуму планула је пушка из заседе. Куршум га је погодио у врат. Поведена је истрага.

У селу Доњем Видову код Параћина дошло је до тешког обрачуна између Милана Шљивића, деловође, и сељака Раке Ђорђевића из истог села. Том приликом Рака је ударио Шљивића по глави и овај је у несвесном стању пренет у болницу. Шљивић је затекао Раку у своме кукурузу. Између њих је дошло до свађе из које је Шљивић изашао са тешком повредом по глави.

* Касациони суд у Београду расправљао је питање ревизије пресуде којом је Сава Вучковић бивши судски режисер из Ћуприје осуђен од стране Окружног суда. Сава Вучковић био је неколико година исправан режисер Среског суда, али од јуна 1938 па до јуна 1940 године извршио је неколико проневера, утаја и фалсификата. Суд у Ћуприји осудио га је 17 фебруара 1941 на 4 године строгог затвора. Касациони суд у Београду смањивао је Вучковићу казну на 2 године строгог затвора и 2 године губитка часних права.

Приликом вршидбе настрадао је од вршилице Добривоје Тасић из села Јовца. Одмах је пренет у болницу.

* Чезе су прегазиле седмогодишњег Живана Никодијевића, из села Извора код Параћина. Живан је пренет у параћинску болницу. Повреде су теже.

(бр. 81. 7. јули 1941.) М. П.

РАДОВИ НА ПУТУ ЋУПРИЈА-ЈАГОДИНА ВЕЋ СЕ ЗАВРШАВАЈУ

Ћуприја, 7 августа

* Радови на изradi коцкасте калдрме у Ћуприји настављају се убрзано. До сада је постављена коцка до реке Раванице, што значи више од половине целе трасе. Исто тако завршава се и пут између Јагодине и Ћуприје, а први радови на путу за параћин већ су увелико одмакли. На целом овом путу ради непрекидно неколико стотина радника са многобројним колима.

* За наше заробљенике отпочело је ових дана Друштво Црвеног Крста у Ћуприји са сакупљањем прилога. Прилози се дају у новцу и животним намирницама. За заробљене интелектуалце скупљају се и књиге. Ова акција Црвеног Крста наилази на велико разумевање код грађана.

* Жетва и вршидба пшенице у срезу раваничком приводи се крају. Квалитет пшенице је врло добар, а принос знатно већи од прошлогодишњег. У вароши Ћуприји за време вршидбе радиле су четири вршалице. М. П.

(бр. 82, 8. август 1941.)

РАЗБОЈНИЧКИ НАПАД У СЕЛУ БЕЉАЈЦИ

Деспотовец, 8 августа

У селу Бељајци, недалеко од Деспотовца, извршен је језив злочин, чије су жртве угледан домаћин Војин Ајдаран и његова жена Романица.

Прекјуче наноћ закуцали су на вратима Војинове куће непозната лица и затражила преноћиште. Не сумњајући у рђаве намере посетилаца Војин је врата отворио и тек онда угледао пред собом пет наоружаних и маскираних разбојника. Чим су ушли у кућу разбојници су Романицу одвели у другу собу, а Војина почели ударати кундацима по леђима и глави, тражећи да им преда сав новац. Војин је имао свега 524 динара, и сву суму им дао, уверавајући да нема више.

Верујући да Војин има више пара, зликовци су наставили да га муче. После дба дана Војин је у најтежим мукама издахнуо. Разбојницима није било ово довољно, већ су то исто урадили и са Романицом, од чега је ова већ страдан умрла, такође у најтежим мукама.

Одмах по догађају срески начелник г. Р. Тодоровић и жандармериски водник капетан г. М. Лепинац изашли су на лице места ради увиђаја и истраге. Извиђајем је утврђено да су овај злочин извршили Војин Недељковић-Мијуцић, Марјан Недељковић, Новак Т. Војиновић из Бељајке, Драгомир Маринос из Бигренице и Сретен Богдановић из Вирине, јер их је повређени Војин препознао. Сви разбојници се налазе у рукама власти и са њима ће се поступати по закону.

(бр. 83, 9. август 1941.) А. Д. Ђ.

**НАШ НАЈМЛАЂИ МАЋИОНИЧАР
КОЈИ СЕ ПРОСЛАВИО СВОЈИМ “ПОШТЕНИМ КРАЂАМА”
“УКРАО” ЈАГОДИНЦИМА НАЈЛЕПШУ ДЕВОЈКУ**

Јагодина, 9. августа

Пре извесног времена приредио је у хотелу “Палас”, у Јагодини претставу у корист избеглица наш најмлађи мађионичар и “поштени џепарош” г. Борислав Милојковић. Иако је познат већ две-три године у Београду, Загребу, Софији, Новом Саду и другим местима, у којима је приређивао своје претставе, обично по прворазредним ноћним локалима, иако је уочи рата требало да оде на једну турбеју по Европи, Јагодинци, међу којима је провео детињство, нису га познавали.

ОПЧИЊЕНА ДЕВОЈКА

Г. Милојковић је, излазећи на позорницу, изгледао Јагодинцима, по оној старој “Нико није пророк у свом селу”, невешт за тај посао. Али, после неколико трикова, неповерење се претворило у одушевљење. Међу онима који су му тапшали налазила се и једна лепа млада Јагодинка, очарана “црном магијом” и отменим изгледом младића у фраку са одликовањима.

Извођач је произвео на младу девојку силан утисак, па мало и кроз мађионичарске вештине, јер су их већ сутрадан видели како шетају заједно по Јагодини.

И романтична историја једне мађионичарске претставе наставила се у Јагодини на тај начин што је мађионичар као опчинио младу девојку, верио је и обећао да ће је повести у велик свет. У недељу, 10 о.м. г. Милојковић ће се венчати у јагодинској новој цркви са гцом Војиславом Тодоровић, девојком која му је онако топло тапшала на претстави препуној мађионичарских трикова и невидљивих “крађа” по џеповима присутних гледалаца.

(бр. 84, 10. август 1941.) Д. Р.

ОСУЈЕЋЕН НАПАД КОМУНИСТА КОД БАГРДАНА

Јагодина, 9. августа

Полициско потерно одељење успело је јуче да у атару општине Багрдан ухвати једног члана комунистичке разбојничке банде која је у последње време вршила нападе у овом крају.

Ова банда је припремала напад на Багрдан, сада је овај напад осујећен и три лица из ове банде такође је пало властима у шаке, док се за осталима енергично трага.

(бр. 84, 10. август 1941.) Ж. Р.

УБИЈЕН ЈЕ ЈОШ ЈЕДАН ПОЗНАТИ КОМУНИСТИЧКИ РАЗБОЈНИК

Варварин, 9. августа

Ових дана је нађен убијен у кукурузима Љубомир Кузмановић, који је познат као комуниста. Кузмановић је учествовао у многим крађама и разбојништвима у овом крају, па су за њим биле упућиване потере од стране полицијске власти и жандармерије.

(бр. 84, 10. август 1941.) В. Ј.

УХВАЋЕН ЛОПОВ КОЈИ ЈЕ КРАО САТОВЕ КУПАЧИМА НА ПЛАЖИ

Јагодина, 16. августа

Органима жандармериске станице у Јагодини пао је у руке крадљивац Радослав Митровић из Сибнице, Среза левачког, који је оперисаона плажи Лугомир. Изгледа да је Митровић нарочито волео сатове, које је препродавао по врло јевтиној цени. Тако је украо ручне сатове двојици купача, Љубомиру Ђокићу и Томи Томићу. Крадљивац је откривен у моменту када је хтео продати Ђокићев сат овдашњем

јувелиру г. Радосаву Милутиновићу. Знајући за крађу, јевелир је одмах обавестио власника, а овај жандарме, који су лопова ухватили.

Радослав је у почетку све порицао. Али када је примећен како да из џепа спусти други сат, који је украо Томи Томићу, да му се, приликом претреса, не би нашао, он је одмах ухапшен и предат суду.

* Издата је наредба о замени новчаница пређашње Краљевине Југославије, које се још налазе код избеглица настањених у Јагодини и срезу беличком. Према тој наредби старе новчанице од 1.000, 500 и 100 динара замениће се новим. Спискови заинтересованих лица већ су сачињени. Замену ће извршити филијала Народне банке у Нишу.

* Поново је успостављена градска полицијска стража при Градском поглаварству у Јагодини, чији ће органи преузети вршење службе у граду.

* У Јагодини је у суботу одржан једнодневни вашар, који је био доста добро посећен. Крупна стока, које је било у претежном броју, продавана је доста скупо. Тако се за обичан пар волова плаћало 14 до 15 хиљада динара, а за пар обичних коња 12 до 15 хиљада динара.

* Пошто је већ приспело брашно од овогодишње пшенице, Среско начелство издало је наредбу да пекаре у Јагодини, почев од 12 о.м., спремају хлеб искључиво од просејаног јединичног народног брашна. Цена хлебу је одређена 5 динара по килограму.

(бр. 90, 17, август 1941.) Б. Ш.

У ПОМОРАВЉУ, ОКО ЈАГОДИНЕ, ПОСТОЈЕ ПРИРОДНИ УСЛОВИ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ПИРИНЧА

Поднебље Србије омогућује гајење разноврсних пољопривредних култура, па чак и пиринча за који се веровало да постоје услови само у Јужној Србији.

Иако се данас у Србији, а нарочито у Поморављу, уопште не гаји пиринач, пре четири века у овој области била је јако развијена култура ове биљке веома потребна за исхрану Турака. Путописац једног немачког посланства на путу за Цариград, који је прошао кроз Србију 1570 године, између осталог напомиње (по Цвијићу) да на Морави постоји врло велико село Јаготна-и сада сељаци у околини кажу Јагодна-где има много голица и обиља пиринча, јер се Турци том храном више но ма којом другом хране, наводњавају се равна поља око Мораве да би пиринач могао успевати.

Ово што је Цвијић пронашао у путопису из шеснаестог века потврђује се писањем ранијих и познатијих путописаца по Србији, као што су Бентрандон де ла Брокијер, Пигафета и Дорншван. Пиринач се, према овим путописцима, гајио све од Јагодине до Ниша. У околини Јагодине нарочито је много гајен због близине Мораве и ниског земљишта. Цвијић је забележио да у околини Јагодине постоји предање о обрађивању пиринча. А Милан Милићевић у својој »Кнежевини Србији« пише: « Да у пољу од Суповца до села Љубишта има место оризиште». Ту причају да је у старо време гајен пиринач. И сад се, веле, познају жаде куда је навођена навођена вода на те усеве.»

Ово све показује да би се култура пиринча могла наставити у Србији, утолико пре што ниједна садашња наша покрајина нема могућности за гајење ове биљке. Око Јагодине постоје огромни простори поплављеног земљишта, око пет стотина хектара, на коме сем ретког кукуруза нема ничег другог до врло слабе испаше у току летњих дана. Око педесет хектара потпуно је под водом преко целе године и то се место зове Пањевачки рит. Морава кривуда око овог земљишта врло много и омогућује идеално наводњавање и одводњавање.

Када буде регулисана Морава извођењем великих јавних радова у Србији требало би повести рачуна и о овом проблему. Ако је рентабилније да се ово земљиште обради за пшеницу и кукуруз онда питање пиринча треба одбацити, али ако је потребно да имамо свој пиринач и ово земљиште пружа за његову културу више могућности, треба систематски приступити каналисању терена за наводњавања и одводњавања. Овом се приликом намеће и неминовно питање комараца и маларије, па би, ако би се почело са гајењем пиринча, требало створити и прве предуслове за сузбијање ове болести. Д. А.

(бр. 91, 19. август 1941.)

НЕПОЗНАТИ ЗЛОЧИНАЦ УБИО НА УЛИЦИ ЈЕДНУ ЖЕНУ

Јагодина, 20 августа

У Јагодини се догодио један необичан злочин. Непознато лице убило је на улици, из четири револверска метка, Олгу, супругу г. Бранка Лађаревића, трговца из Јагодине. Покојна Олга била је стара око 32 године и имала је двоје мале деце, од којих је се једно родило тек пре неколико дана.

„НЕЋЕШ ДАЉЕ“

Као и обично, покојна Олга изишла је око 8 часова из свог стана и пошла Левачком улицом у варош. Она је вероватно хтела да сврати у трговину свога мужа, која се налази у Краља Петра улици, до хотела « Палас », пошто се он већ дуже времена бави у Београду. Баш кад је Олга била пред опанчарском радњом г. Саве Цветковића, пред њом се наједанпут створио непознати човек, застао и ословио је са речима:

-Нећеш даље! Сада ћемо се обрачунати!

Истог тренутка непознати је извукао револвер калибра 7.65, уперео на Олгу и-окинуо. Одјекнула су четири пуцња, један за другим, први је несрећну жену погодио у десну мишицу, а остала три у груди. Без јаука, обливена крвљу, Олга се срушила на тротоар. Ране су биле смртоносне, и она је одмах издахнула.

ЛИЧНА ОСВЕТА?

Једини очевидац ове драме била је гђа Десанка Станојевић из Ћуприје, која се ових дана бавила у Јагодини. Баш у томе тренутку она је пролазила улицом. Гђа Станојевић прича како је убица био стар око 30 година, а на себи је имао сељачко одело. После испалених хитаца он се лагано хладнокрвно вратио Караматићевом улицом, из које је и дошао. Тако је успео да побегне пре но што су стигли полицијски органи.

Мотиви убиства за сада још нису познати. Претпоставља се да је по среди лична освета.

(бр. 93, 21. август 1941.) Б. Ш.

НЕОБИЧАН ЈУБИЛЕЈ МИЈАЈЛА АРСИЋА ВЕЋ 55 ГОДИНА ЈЕДАН СТАРАЦ ИДЕ ОД МЕСТА ДО МЕСТА И ПРОДАЈЕ НАРОДУ КЊИГЕ

Ћуприја, 25 августа

Мијајло Арсић, продавац књига и народних песмарица, већ 55 година обилази вароши, паланке и већа села. Сваког пазарног дана појави се он у неком месту, направи своје дућанче и ради.

Стара погурена фигура Мијајла Арсића виђа се у Ћуприји сваког петка, јер је тада овде пазарни дан. Гегајући, он полако распрти своја два пакета и по степеницама радње Браће Јовановић и Стоковић распростире књиге нудећи их пролазницима, махом сељацима. Ако закључи неки посао он, по старој навици, трља дланом о длан.

-Чика Арсићу, како иде посао? -пита га неко.

-Па, добро! Али моја сезона почиње тек с јесени, када сељаци, који су главни купци заврше пољске радове, пошто се за време зиме највише чита.

ЖИВОТ ЈЕДНОГ ТОРБАРА

Док сељаци загледају књиге Арсић прича о свом животу. Тачно пре 55 година почео је да продаје књиге. Најпре је био трговачки помоћник, потом финансиски чиновник. Као радикал био је отпуштен из службе. После наступа његов живот покретног дућанције. Путује тако 55 година из места у место, крстари Србијом и познаје свако место и сваку пијацу.

Иако капитал ове необичне радње не прелази 2.000 динара, чика Мијајлу је он једина основа живота. Наравно, он тај капитал не може умножити, али зато и нема неког нарочитог ризика. Увек једнако радећи, он и данас, када му је 75 година, сам носи своју радњу као пртљак од места до места.

Пре рата Мијајло Арсић носео се мишљу да од Министарства просвете затражи пензију за свој просветитељски рад. Он сматра да је то право и да је пензију заслужио пошто је деценијама многе генерације, путем књига задахнуо српским националним духом. С друге стране и његово материјално стање и тежак живот нагнали су га на ту помисао.

(бр. 97, 26. август 1941.) М. П.

**КРАЈ У КОМЕ ЦВЕТА ЗАДРУГАРСТВО
ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ПЛОДНОГ РАДА
ЗАДРУГЕ ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА
У СЕЊСКОМ РУДНИКУ**

Сењски Рудник, 26 августа.

Двадесет годинасе навршило откако постоји овде, у Сеском Руднику, Задруга државних службеника. Период не мали, али по успеху веома завидан. Јер, приликом двадесетогодишњице постојања ове Задруге, њени су чланови поносни пошто Задруга располаже сопственим средствима од око један милион динара.

Године 1921 основана је у рударској колонији Сењског Рудника Набављачка задруга државних службеника. Њен је рад ускоро проширен и на колонију у Равној Реци, где је основана филијала задруге. Оснивање једне овакве задружне установе било је веома потребно нарочито због набавке намирница и осталих потреба вредних рудара.

**ГОДИШЊИ ПРОМЕТ ЗАДРУГЕ ПРЕЛАЗИ
8.000.000 ДИНАРА**

Набављачка задруга у Сењском Руднику заузима друго место у Србији, одмах после београдске задруге. Друго место по свему: по успеху, по броју чланства, по годишњем промету итд. На крају 1940 године задруга је имала промет од 8.252.560,28 динара. Од ове цифре отпада на централну задругу у Сењском Руднику 2.667.000 динара, а на филијалу у Равној Реци 5.583.000 динара. На крају исте године бројно стање чланства износило је 1634, код централе и код филијале.

Међутим, у овој години, то јест за прво полугођ, промет се осетно повећао у сразмери према првом полугођу 1940. Истина и број задругара се попео на 2.000, па за првих шест месеци 1941 године промет износи 4.875.196 динара. Задругара има више у Равној Реци, скоро две трећине. А сопствена средства Задруге достигла су цифру од милион динара.

Прилике после рата осетили су и рудари. Али, захваљујући постојању задруге, тешкоће су умањене. Јер, задруга је после 6 априла располагала са извесном количином робе, а затим се управа својски заузела и постепено набављала потребне намирнице, тако да су тешкоће преброђене.

Задруга се стара о свима својим члановима, каже нам књиговођа г. Милорад Радивојевић.- Све што је потребно једној породици може се добити у нашој задрузи. Издавање је рационирано, али то не смета. Главно је да радник добије оно што му је потребно, па ма и у ограниченим количинама.

Месечна потрошња појединих најважнијих потреба рудара следећа је: око 5 вагона брашна (кукурузног и пшеничног), 5.000 кгр. Шећера, 3.000 кгр. Пиринча, 5.000 кгр. Пасуља, 2.000 кгр. Сапуна и око 3.000 кгр. Мласти.

САРАДЊА УПРАВЕ РУДНИКА И ЗАДРУГЕ

Роба се у задрузи даје или за готово, или на почек. Према подацима из прошле године, пет пута више издато је на почек него за готово: на почек 6.879.000 динара, а за готово 1.372.000 динара.

Од јануара ове године задруга је набавила само мануфактурне робе за близу један милион динара. Надлежни се такође, нарочито после 6 априла, старају да у задрузи буду све потребе радника-рудара, у чему треба нарочито истаћи управу задруге (комесар г. Инж. Цветковић) и директора рудника инж. Г. Ђорђевића, који је у више махова сам одлазио у разне крајеве Србије тражећи потребне намирнице за задругу.

У руднику тече све нормално. Производња је чак достигла максималну предратну производњу угља.

(бр. 98, 27. август 1941.) БОРА Д. НИКОЛИЋ

У ДЕСПОТОВЦУ СЕ МОГУ ДОБИТИ НАМИРНИЦЕ У ДОВОЉНИМ КОЛИЧИНАМА И ПО НИСКИМ ЦЕНАМА

Деспотовац, 28. августа

Опокољен брежуљцима са трију страна, на месту где Ресава избија из планинског кланца, лежи мала варошица Деспотовац, многима позната само по хајдучији која је у овом крају владала пре двадесет и више година. Он је некада био саставни део села Војник, са свега шест до седам кућица, а данс већ броји 114 домова са 710 становника.

Мада удаљен од железничке пруге и главних саобраћних чворова, Деспотовац је, за последњих двадесет година, показао напредак, као мало које место у Србији. Богатство у налагама мрког угља, ратарским и сточарским производима допринело је привредном напредку не само Деспотовца већ и целог краја. Ова варошица може се данас убројити у она места где се скоро све животне намирнице могу набавити у довољној количини и по релативно јевтиној цени. Сем шећера, који се дели на купоне у довољним количинама, све остале потребе могу се набавити неограничено. Обиље у свињама, живини и поврћу, четвртком, када је пијачни дан, привлачи многобројне купце из ближе и даље околине. Од монополских артикала једино нема петролеума, док соли и дувана има сасвим довољно за подмирење потреба целог краја.

Главно занимање становништва Горње Ресаве је земљорадња, али и сточарство и свињогијство. У деспотовачком срезу засејано је око 13,500 хектара зиратне земље, од којих 9.500 кукурузом и 4.000 пшеницом. Жетва је већ завршена и вршидба је при крају. Пшеница је ове године била одлично понела и очекивао се принос од 15 мет.центи по хектару, али, с обзиром на временске прилике у јулу, она је подбацила, па се рачуна да ће принос бити само око 8 м.ц. Кукурузи су за сада одлични и, ако не буде елементарних непогода, принос ће бити око 15 м.ц. по хектару. Горња Ресава ће тако, поред подмирења својих потреба, имати и знатних вишкова за извоз.

На унапређењу пољопривреде и просвећивању земљорадника рађено је у овом крају прилично, па су постигнути леви резултати. Тако је Банска управа подигла десет угледних воћњака.

Виноградарство је још у развоју, али показује врло леп напредак.

Овај крај има четири пољопривредне подружнице, које врше велики утицај на земљораднике.

(бр. 100, 29. август 1941.) АЦА ЂОРЂЕВИЋ

**КАО ПРЕ ЈЕДНОГ ВЕКА
БАЧИЈЕ НА КУЧАЈИМА-
СА МАЛО КАПИТАЛА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ МЛЕКАРСТВО У
ОВОМ КРАЈУ МОГЛО БИ ЗНАТНО ДА СЕ УНАПРЕДИ**

Ћуприја, августа

Од Ђурђевдана, када трава замирише, па до почетка месеца августа, планине Кучаја пуне су бачија: оне тада оживе, на свима пропланима пландују стада, а мале, трошне кошаре и трла претварају се у “фабрике” сира. Тада, тих дана, цео овај крај појављује се као привредни чинилац.

НОМАДСКИ ЖИВОТ

Природно богатство овог краја је вишеструко. Поред рудног блага (у непосредној близини налазе се четири велика угљена рудника, чији је капацитет велики), има доста грађе и, најзад, кучајске ливаде омогућују испашу великих стада.

На висини од преко 800 метара како и не би било пашњака!

Сваке године, у пролеће, кад трава у планини набуја, кад престану ветрови, и кад се бесни курјаци повуку у планине, пристижу овамо стада, једини весници живота. Стада остају на планинама два или три месеца, па опет се враћају у своје долине у катуне.

Номадски живот у овом крају познат је из давнина.

БАЧИЈСКА НАСЕЉА

Почев од саме Ћуприје и села Батинца, па дуж узане сењске пруге, која се овде стрмо пење и спушта, виде се раштркане појате и трла. То је већ знак да се улази у предео бачија, где света индустрија сира. И све што се дубље улази у чељусти ове планине, бачије су чешће. Али, права бачијска насеља простиру се даље од Равне Реке и Бигра, према Хомуљу, Тимоку и селу Злоту. На овоме простору, Равна Река-Бигар-Злот, нема других насеља сем бачије, која се примећује по диму на пропланима, по звуку меденица и лавезу паса.

На бачијама је све примитивно-живот, организација, рад. Оне су просто изграђене. Неколико соја изукрштано је, покривено сеном, а тор је саграђен од проштаца. И ове бедне кровинаре једва стрче из земље. Сељаци су све то просто уредили. Опажа се, овде онде, и нека врста задружне основе, али то није доследно.

Још пре но што се стадо одагна из планине по селима се сакупи неколико домаћина и направе бачију. То су заједничке бачије али има и већих газда који имају сопствене бачије.

Имао сам прилике да разгледам неколико онаких задружних бачија, али је било доста муке да схватим колико млека сваки задругар треба да збере од целокупног стада. Дуго сам се објашњавао јер они тамо не раде на литре, већ на ведрице. Свака мала ведрица повлачи једну велику, која је 12 пута већа.

Пре него што почне бачијање, сваки задругар ујутро помуже своје овце посебно. Коришћење бачија прво преузима онај који има највећи количник, а затим редом остали. Често, кад је траве довољно, и кад брзо не прегори, овај се ред понови неколико пута.

МУЧАН ЖИВОТ НА БАЧИЈАМА

Мада је овај посао на изглед врло прост, на бачијама је прилично тешко радити. Сваког јутра и вечера треба помустити стотину и више оваца. Овај посао обављају само мушкарци, и то врло јаки људи. Они свршавају и све остале послове на бачијама. Ретке су бачије где и женска глава ради. Жене, уместо тога, косе траву, жању жито по селима и раде остале грубе и тешке послове.

Преко дана бачије су мртве и личе на неке пустаре у које нико живи не дође. Тек предвече, кад сунце ниско падне, стада се враћају са паше, праћена верним псима чуварима, који се овде необично поштују. И онда, на бачији све поново оживи, и то траје готово до поноћи.

Мужење оваца мора да буде добро и пажљиво, јер ако се нека овца остави недовољно измужена, одмах “прегори” и више нема млека. Има нешто међутим, што одмах пада у очи: то је отсуство сваке хигијене и рационалне експлоатације. Стаје, како за људе тако и за стоку, прљаве су, а ројеви мува зује око посиреног млека. Посуђе није ништа боље, као да се никад и не пере. Једино је ваздух око бачија увек оштар.

Све су бачије махом исте, и све што важи за једну важи и за све остале у целом крају. Једино бачије у л планинском селу Јеловцу нешто су на гласу са својим српским сиром, који на пијаци има добру прођу. Остале бачије раде углавном за сопствену потрошњу.

Јеловчани су први схватили значај овога блага, које није још довољно искоришћено, па су покушали да обрате већу пажњу на своје бачије. Код њих има и нешто више организације. Сем тога, они свој сир справљају чистије, пошто раде за пијацу.

Интересантно је да у овом крају, где је сточарство исто толико важно као и земљорадња, а можда и више, “номадство” и бачијање је

исто толико старо колико су стара и ова насеља. Сељаци и данас овај посао раде као и пре сто година. Нису учинили ни мало напретка. Још се нико није нашао ко би схватио прави значај ове привредне гране, уложио новац и развио посао, да читав овај пасиван крај унапреди. А овде би се инвестиција капитала врло брзо исплатила. Упоредо с тим и начин производње сира био би унапређен, а наравно развило би се још више и сточарство. Наша је земља сточарска, и не би морали да увозимо сиреве из иностранства.

Помало је чудновато да се овде, на домаку Ћуприје, у лепом Поморављу, није развило задругарство-нема бар млекарских задруга, - а путем задруге овај би посао једино могао да буде како ваља.

Читаво једно неискоришћено благо вапије за једним предузимљивим човеком или организацијом, која би сточарење могла да претвори у уносан посао.

(бр. 101. 30. август 1941.) Миодраг Петровић

УЧИТЕЉИЦА У ПЕНЗИЈИ ИЗВРШИЛА САМОУБИСТВО

Ћуприја, 1. септембра

Франија Логор, учитељица у пензији, извршила је самоубиство вешањем у свом стану, у Краља Петра улици. За ово самоубиство први је сазнао пекарски радник Милан Радосављевић, који је дошао даје позове, пошто се цело пре подне није јављала, иако је то редовно чинила. На своје запрепашћење Милан је Франију нашао како виси о кућним вратима.

По причању познаника закључује се да је самоубиство извршила у душевној депресији.

Судско – лекарска комисијаа извршила је увиђај.

(бр. 103, 2. септембар 1941.) М. Ц.

БОСТАН НА ЈАГОДИНСКОЈ ПИЈАЦИ

Јагодина, 6. септембра

* На јагодинску пијацу довозе се велике количине бостана, мада њихов квалитет ове године не задовољава. Лубенице су махом ситне и због кишног и хладног времена, које је владало у Поморављу, нису сазреле, па немају довољно шећера. И поред тога бостан је знатно скупљи него у другим местима.

* Личне карте становницима Јагодине издаје од пре неколико дана Среско начелство. Становницима села ове карте издају надлежне општинске управе. Свако лице дужно је ову исправу прибавити до 10. септембра.

* Попис и регистровање избеглица настањених у Јагодини и Срезу беличком врши се у Среском начелству. Пријави подлежу старешине задруга и сви мушкарци старији од 16 година, без обзира да ли живе у зајеници са старешином породице, или не.

(бр. 108, 7. септембар 1941.) Б. Ш.

БРАНЕЋИ СЕ ОД РАЗБОЈНИКА НАПАДНУТИ СЕЉАК ЈЕДНОГА УБИО А ДРУГОГ ТЕШКО РАНИО

Деспотовац, 6 септембра

На кућу Радисава Петковића, угледног домаћина Кованице, недалеко од Деспотовца, извршен је разбојнички напад, који се по нападаче кобно завршио. Пресебношћу и одважношћу нападнутог Радисава, један разбојник је убујен, а други теже рањен.

СМЕЛА ОДБРАНА

Нешто пре поноћи лупа и разговор пред капијом пробудили су Радосава, који је спавао. Кроз густу мрак Радосав је пред капијом запазио неколико маскираних и наоружаних људи, па му је одмах било јасно да су то разбојници, чије посете у овом крају нису ретке. Знајући шта га чека, Радосав је неопажено изишао из куће и сакрио се иза првог угла. Кад су разбојници дошли пред врата и почели да их разваљују, Радосав се одмах нашао код њих. Од првога је отео пушку и запечео

борбу. Збуњени изненадним нападом, а бојећи се потере, разбојници су се разбегли, оставивши једног мртвог друга. После краћег времена они су се вратили да однесу убијеног, али је Радосав са њима опет започео борбу и том приликом једног од њих теже ранио. Видећи како се Радосав одлучно брани, разбојници су прекинули борбу и изгубили се у непознатом правцу.

ИДЕНТИФИКОВАНИ РАЗБОЈНИЦИ

Писар Среза деспотовачког г. Новица Мимовић изашао је одмах на лице места и том приликом утврђен је идентитет погинулог. То је био Милан Филиповић из Бигренице, познатог хајдучког села. Утврђено је да је у овом нападу, поред убијеног Милана учествовао и његов брат Јован, који је у сукобу, изгледа, теже рањен, јер се то видело по крвавом трагу који се протезао читава два километра. Поред њих у нападу су учествовала још нека лица чија се имена држе у тајности.

Ухапшен је и Миланов отац Стеван, кога оштећени означају као једног од нападача. Приликом претреса у његовој кући нађена је једна примитивна маска, војничке чакшире и блуза жандармериског каплара. За осталим разбојницима упућене су потере.

Неколико дана пре овога напада разбојници су опљачкали и Милана Тодоровића, такође угледног домаћина из истог села, и пошто су га предходно тукли и мучили, однели су му 15.000 динара и 13 дуката. Претпоставља се да је иста банда извршила и ово разбојништво.

(бр. 108, 7. септембар 1941.) А. Ћ.

У ЋУПРИЈИ СЕ СВИМ ГРАЂАНИМА ИЗДАЈУ ЛЕГИТИМАЦИЈЕ

Ћуприја, 9. септембра

* СРЕСКО НАЧЕЛСТВО У ЋУПРИЈИ ИЗДАЈЕ ГРАЂАНИМА ЛЕГИТИМАЦИЈЕ. До сада је издато 6.023 легитимације. Ово издавање продужено је и даље.

* ДИРЕКТОР НИЖЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ШКОЛЕ У ЋУПРИЈИ, г. Петар Бунушевац, ових дана је пензионисан. На својој дужности у Ћуприји г. Бунушевац је провео неколико година.

* У ЋУПРИЈИ ЈЕ ОСНОВАНО ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИСХРАНУ, пошто се осетила потреба за појачаном контролом. За шефа Одељења именован је г. Димитрије Тасић, за заменика г. Фрања Вречко, а за секретара г. Милорад Ристић. Одбор ће имати да се стара о правилној расподели животних намирница.

* ДА БИ СЕ ПОВЕЋАЛА ПРОИЗВОДЊА И ОЛАКШАЛА ИСХРАНА Општинска управа у Ћуприји издала је под закуп 224 хектара зиратне земље и 81 хектар утрине.

(бр. 110, 10. септембар 1941.) М. П.

КОМУНИСТИ ОПЉАЧКАЛИ ШТИПЉАНСКУ ОПШТИНУ

Јагодина, 9 септембра

Група наоружаних комунистичких бандита напала је општину штипљанску, десет километара западно од Јагодине. Том приликом опљачкали су општинску касу а архиву запалили. После тога бандити су отишли на имање фирме Клефиша, где су опљачкали економа Кузмана Пушића, па га заједно са женом одвели у шуму. Собом су отерали и сву стоку са имања.

(бр. 110. 10. септембар 1941.)

У СРЕЗУ БЕЛИЧКОМ СМЕШТЕНО ЈЕ 2.680 ИЗБЕГЛИЦА

Јагодина, 15. септембра

* Према најновијем попису избеглица, који је ових дана завшен у Среском начелству, до сада се у Срезу беличком настанило укупно 2.680 избеглица. Од тога је 1.040 смештено у Јагодини, а остатак од 1.640 распоређен је по околним селима.

Међу избеглицама има разних професија: професора, лекара, адвоката, судија, инжињера, учитеља, свештеника, виших и нижих чиновника, трговаца, итд. Највећи број има, ипак, земљорадника и радника.

Комесаријат за насељенике и избеглице најавио је још три транспорта од по 500 избеглица, који су имали да стигну ових дана, али је њихов долазак одложен из техничких разлога.

* Социјално-економски одбор донео је одлуку да се храном, станом и огревом збрине 50 ученика овдашње гимназије и учитељске школе. Ову помоћ уживаће најсиромашнији ученици, првенствено они чији су родитељи настањени по селима, а нису у могућности да се старају о школовању своје деце. Претресано је и питање помоћи избеглицама за времезимских месеци.

* Време кретања у Јагодини ограничено је од 6 до 18 часова. Преко овога времена забрањено је свако кретање под претњом најсирожије казне. Ова наредба објављена је грађанству и већ је ступила на снагу.

(бр. 115, 16. септембар 1941.) Б. Ш.

ПОЛИЦИЈА У ЋУПРИЈИ ОТКРИЛА ЈЕ СПЕКУЛАЦИЈУ КОД МНОГИХ ПЕКАРА

Ћуприја, 15. септембра

* Да варош не би остала без хлеба, почело се са давање, потребних количина брашна свима пекарима, тако да је сваки од њих добијао ону количину која је одговарала његовој ранијој потрошњи. На тај начин град је за неко време био обезбеђен хлебом.

Последњих дана, међутим, од једном, се изменило ово стање, па се око пекарница свет толико тискао, тако да је долазило до ружних сцена. Људи су долазили с једног краја вароши на други за хлеб. Ко није на време стигао, није уопште могао да га набави.

Полицијски органи увидели су даје овде спекулација и одмах су, изненада, извршили преглед пекарница. Код тројице пекара нађено је око 800 килограма неумешеног брашна и противу њих је поведена истрага, а остали пекари добили су строгу опомену да се морају придржавати прописаних наредаба.

* Млевање нове пшенице врши се у Ћуприји само по писменом одобрењу, тако да сваки онај ко има пшеницу мора предходно да од Одбора за исхрану затражи поменуто одобрење. На овај начин власти се надају да ће спречити злоупотребе и ограничити продају хлеба само за оне који немају своје пшенице.

* У ђупријској гимназији уписано је 685 ученика, који су скоро сви из Вуприје и Среза раваничког.

* Вуприска општина завела је за своје становништво контролне листе, које сваки мора да истакне на видном месту. На листама су исписана имена чланова породице.

* Свим чиновницима и службеницима Вупријске општине издаће се зимска помоћ у висини једномесечне плате.

* Уписивање грађана за добијање купонских књижица већ је завршено и становништво ће се помоћу њих снабдевати животним намирницама. Како изгледа, за извесно време шећер се неће издавати на купоне.

* Изградња коцкасте калдрме приводи се крају, и цела траса од преко два километара већ је изграђена. Остало је још само неколико стотине метара. Радови се форсирају, пошто су у Поморављу почеле опет да падају непрестане кише. Да није било киша, радови би до сада били завршени.

(бр. 115, 16. септембар 1941.) М. П.

НЕСРЕЋА НА ПРУЗИ КОД ЋИЋЕВЦА

Вуприја, 16 септембра

На прузи Сталаћ – Вуприја недалеко од Ћићевца, догодила се пре неки дан железничка несрећа, у којој је страдао механичар Цвејић, а теже рањени инжињер г. Чедомир Пантелић, шеф секције и студент г. Бата Миленковић из Параћина.

Сва тројица враћали су се из Сталаћа поторном дресином. У тренутку када је дресина прелазила са узаног на нормалан колосек, она је искочила из шина. Механичар Цвејић остао је на месту мртав, док су друга двојица теже рањени.

Пантелић и Миленковић пренети су у Вупријску бановинску болницу, где им је хирург г. Влада Лазаревић указао помоћ.

(бр. 116, 17. септембар 1941.) М. П.

ПАРАЋИН ДОБИЈА ОСМОРАЗРЕДНУ ГИМНАЗИЈУ ДВА РАЗРЕДА ИЗДРЖАВАЋЕ ДРЖАВА А ШЕСТ ОПШТИНА

Параћин, 19. септембра

Насушна потреба Параћинаца и читаве његове околине најзад је задовољена. У Параћину се ове године отвара пуна реална гимназија, али тако да прва два разреда издржава држава, а осталих шест Општина, односно ђачки родитељи.

Број ђака из Параћина и околине, последњих година, нагло је растао. Тиме су настајале велике тешкоће за ђаке и њихове родитеље. Деца су морала одлазити у Ћуприју или Јагодину, што је, нарочито у зимским данима, било врло отежано.

Околина Параћина одувек је давала велики број ђака, јер према њему гравитирају, поред Среза параћинског и околних срезова: Ражањски и Темнићски. Параћинци су више пута предузимали кораке да добију пуну гимназију, али се та њихова жеља тек сада остварује.

Ово питање узето је, пре извесног времена, на једном састанку виђенијих грађана и ђачких родитеља, поново у разматрање. Изнете су све тешкоће, ако би деца и даље морала да одлазе у Јагодину, па је донета резолуција, којом су надлежни умољени да се Параћину изиђе у сусрет, бар у толико, што би му се дала самоуправна виша гимназија.

Како је раније било решено да се у Параћину отворе постепено четири разреда Државне реалне гимназије, тако да је у прошлој школској години први разред био државни, а остала три самоуправна, Министар просвете решио је да у овој години први и други разред буду државни, а остали самоуправни.

Грађани су топло поздравили ову одлуку. Како је у Параћину недалеко завршена и модерна зграда за гимназију, отварање пуне гимназије неће, у том погледу, наићи ни на какве тешкоће.

(бр. 119, 20. септембар 1941.) Б. Н.

ШКОЛЕ У ДЕСПОТОВАЧКОМ СРЕЗУ ПОЧЕЛЕ РАД

Деспотовац, 23 септембра

* Све школе у Деспотовцу и околини почеле су редован рад. Последњим размештајем учитеља попуњена су сва одељења, тако да ниједно није остало празно. У овом срезу има 24 школе, са 39 одељења.

* Деспотовачка пијаца обилује стоком и осталим животним намирницама. Последњих дана цене су нешто у скоку, тако да се дебеле свиње продају по 34 до 36 динара килограм живе мере, а мршаве по 2.000 до 3.000 динара комад.

* Успостављен је редован аутобуски саобраћај између Свилајнца, Великог Поповића и Деспотовца. Аутобус из Свилајнца полази у 7 часова изјутра, а из Деспотовца се враћа истог дана у 14 часова. Вожња траје један сат и стаје 30 динара за једно путовање. Овим аутобусом врши се пренос поште.

(бр. 122. 24. септембар 1941.) А. Ђ.

У СРЕЗУ ДЕСПОТОВАЧКОМ ПРИЛИКЕ СЕ СРЕЂУЈУ, А МНОГО ОДБЕГЛИХ ЛИЦА ВРАТИЛО СЕ КУЋАМА

Деспотовац, 23 септембра

Енергичном акцијом органа јавне безбедности, на челу са среским начелником г. Родољубом Тодоровићем и водником жандармериског вода капетаном г. Миланом Лепенцом, прилике у Срезу деспотовачком, за последњих месец дана, су се средиле. Ауторитет власти постепено се враћа, нарочито доласком на управу земље нове српске владе, на челу са армиским генералом г. Недићем. Разбојништва и пљачке већ су престали. Неколико пљачкаша који су вршили ова разбојништва похватани су и предати судовима. Сем напада на рудник Равна Река, који је пре десет дана извршила једна пљачкашка банда, није за последњих месец дана забележен ни један разбојнички злочин. Велики број вредних и поштених сељака, који је био заведен, одазвао се позиву претседника владе и вратио се кући своје редовном послу.

(бр. 123. 24. септембар 1941.) А. Ђ.

**РАЗВИТАК ПАРАЋИНА
ЗА ПОСЛЕДЊИХ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА
БИО ЈЕ ВЕЛИКИ**

Параћин, 25 септембра

За последњих двадесет година Параћин се нагло развио. Подигнуте су многе палате индустриске грађевине а број се становника, удвостручио. Напредак био је велики у сваком погледу.

После светског рата Параћин је изгледао сасвим другчије, него данас. То је била варош од неколико хиљада становника. Изграђен је био само садашњи центар и неколико улица. Тада још није било ни једне асфалтиране улице; била је свуда стара турска калдрма.

Међутим, кад је подигнута фабрика стакла и фабрика штофа, која му је дала индустриски карактер, околина Параћина почела је да се насељава. Параћин је нагло да се развија. Добио је нове школе и нека надлештва, која до сада није имао. Све је то повезало његов напредак. Он је из дана у дан добијао све више изглед лепо уређене вароши. Многе кривудаवे улице пуне прашине и блата, регулисане су и поплочане гранитним коцкама. Вели број нових модерних зграда, велика фабрика штофа г. Владе Теокаревића дају Параћину изглед европског града.

Но поред свега овога има Параћин и своје наличје. Ако неко са стране, дође у Параћин и мало се више заинтересује за културан и друштвени живот вароши добиће сасвим супротну слику од оне коју је стекао кад га је с поља посматрао. Зато и на томе пољу треба још много да се уради. То је тим лакше што Параћин има знатан број интелигенције, која би могла много да уради на културном пољу, када би била више активна.

(бр. 124. 26. септембар 1941.) СЛАВКО ГРУЈИЋ

**СТАРИ РИБАР „ОРЛИЋ”
ДЕМАНТОВАО ЈЕ НАУЧНИКЕ ДА
У МОРАВИ НЕ МОЖЕ ЖИВЕТИ РИБА**

Ћуприја, 26. септембра

Иако је Морава једна од највећих наших река, на њој је риболов још увек врло примитиван. Због тога је ова важна привредна грана сасвим запостављена. За ово има много кривице и до наших научника,

који су тврдили да у Морави не може да живи риба и то због ниске температуре воде.

Ово научничко тврђење, истина, успешно је оповргао некада чувени ћупријски рибар Лаза Стаменковић, звани „Орлић”. Док се „Орлић” бавио риболовом његове мреже су увек биле пуне рибе. Поред њега, било је до недавно још неколико добрих рибара који су доносили на ћупријску пијаци велике количине рибе. „Орлић” изнурен годинама оставио је одавно стари посао.

Међутим, сада на ћупријској пијаци ретко када може да се види риба. Изгледа да садашњи рибари лове примитивним средствима. Зато постоји тежња да се рибарство подигне на степен који заслужује. Основано је чак и Удружење рибара. Оно има 60 чланова. Па ипак ни један од садашњих рибара не може да достигне некадашње рибаре као што су били „Орлић” и његови другови.

(бр. 125, 27. септембар 1941.) М. П.

ПО ДРУГИ ПУТ РОДИЛЕ ЈАГОДЕ

Ћуприја, 26. септембра

* ЈАГОДЕ СУ ПО ДРУГИ ПУТ РОДИЛЕ у башти г. Симе Улмана, куvara фабрике шећера. Поред тога оне су, у току друге половине септембра, имале и безброј цветова.

* МНОГИ ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ ИЗ ЋУПРИЈЕ ЗАКУПИЛИ СУ и ове године општинско имање. Закупнина, у поређењу са прошлом годином скоро је два пута већа. Да би се сељацима олакшало плаћање закупа, они полажу прву половину закупнине одмах а другу половину после жетве.

(бр. 125, 27. септембар 1941.) Б. Н.

ДОВОЗ КУКУРУЗА НА ПАРАЋИНСКУ ПИЈАЦУ

Параћин, 27 септембра

* ВРЛО ДОБРО СУ ПОНЕЛИ КУКУРУЗИ у читавој околини Параћина и околним срезovima, тако да ће овогодишњи принос по

хектару бити добар. Због учесталих киша сазревање је било у задоцњењу, па ће берба нешто закаснити.

* НА ПАРАЋИНСКУ ПИЈАЦУ ГРОЖЋЕ СЕ ОВЕ ГОДИНЕ ДОНОСИ у мањој мери. Цена му се креће око 10 динара по килограму. Другог воћа има у изобиљу, али му је цена доста висока.

* БЛИЗУ 800 УЧЕНИКА УПИСАЛО СЕ ове године у Параћинску гимназију. Највиши број ученика је из среза параћинског, а затим из околних срезова-ражањског и темнићског.

(бр. 126. 28. септембар 1941.) Б. Н.

**У БОРБИ ИЗМЕЂУ СЕЉАКА
И КОМУНИСТА КОД ПАРАЋИНА
УБИЈЕНО 30, А УХВАЋЕНО 33 КОМУНИСТА**

Параћин, 27 септембра

У сукобу између комуниста и одведених сељака из околине Параћина, који су успели да се отргну од комуниста и да затим растуре комунистичку банду сазнају се још неке нове појединости.

Комунистичка банда је потпуно разбијена од оних истих сељака које су силом одвели у шуму, где су почели да их обучавају руковању оружјем. Оружјем које су добили од комуниста сељаци су сами напали комунисте и убили укупно 30 комуниста, а не свега 20, како се мислило прекјуче. Сем тога, успели су да ухвате 33 живих комуниста а не само 15, како је раније било јављено. Све ухваћене комунисте одмах су разоружали и предали надлежним властима. Сељаци су наставили са чићењем читавог овог краја од остатака разбојника комунистичке банде. Сада трагају и за једним од вођа банде, који је побегао.

(бр. 126. 28. септембар 1941.) И. М.

ХАПШЕЊЕ СЛУЖИТЕЉА ПОШТЕ КОМЕ СУ РАЗБОЈНИЦИ ОТЕЛИ ПРЕКО ПОЛА МИЛИОНА ДИНАРА У СРЕД ДАНА

Јагодина, 20. септембра

Две непознате особе нападе су Николу Живановића, служитеља поште и отела му две новчане кесе, у којима је било 644.280 динара државног новца.

Разбојништво се десило усред дана, у најживљој улици. Међутим, занимљиво је навести, да је тада пролазило улицом много света, пошто је био пијачан дан, да нико није приметио напад. Догађај у многоме подсећа на апашке подвиге по великим градовима. Зато је он у вароши изазвао право запрепашћење и разноврсне коментаре.

Истрага, која је одмах поведена, имаће да испита многе чињенице, да би расветлила овај случај.

Служитељ Живановић прича како је око 10.20 часова примио из благајне кесе са новцем да их однесе на Железничку станицу ради експедиције. Десет минута касније, док је пролазио Престолонаследника Петра улицом, стала су испред њега два непозната човека.

- Је ли, кад иде воз за Београд? упитао је га је јадан од њих.

У тренутку када је Живковић одговарао на то питање, један од ове двојице, дохватио је за кесе, које је носио преко рамена, истргао му их, метнуо испод руке и побегао у непознатом правцу.

Други нападач ухватио га је под руку и вратио натраг око 20 метара, држећи при томе стално руку у задњем џепу од панталона, претећи му:

- Ћути, не говори, сад ћу те убити!

На Живковићево преклињање нападач му је рекао:

- Иди кући и ништа се не бој. Дођи после у парк „Поток”.

Затим се и овај други разбојник изгубио у непознатом правцу.

О нестанку новца одмах су обавештени полициски органи, који су на лицу места извршили увиђај. Како у прилог Живановићевог исказа није могла бити утврђена ни једна околност, он је ухапшен и предат Државном тужилаштву.

* Цене огревном дрвету на јагодинској пијаци знатно су скочиле. Пошто цене дрвету нису овде још максимиране, у томе свакако треба тражити разлог овог скока. Како се у Јагодини налази око 1.500 избеглица, које већином живе у врло тешким приликама, овако високе цене погађају их врло много.

* У Државној реалној гимназији завршен је упис ученика за нову школску годину. Уписано је 1.100 ученика. Највише ученика (239) уписано је у други разред, а најмање у осми (45). Засад су предавања почела само у осмом разреду, а у осталим разредима рад почиње 1. октобра ове године.

(бр. 127, 30. септембар 1941.) Б. Ш.

ВИНОГРАДАРСТВО У ПОДНОЖЈУ ЈУХОРА

Ћуприја, 29. септембра

Становници Поморавља, ма да су највише упућени на гајење кукуруза, пшенице и шећерне репе, у извесној мери баве се и виноградарством. У већини места има само толико винограда колико је потребно једном напредном домаћинству.

Нешто повољније стање је с ону страну Мораве, у селима поређаним у подножју Јухора. Нарочито у Јовцу, који има и напредну виноградарску задругу.

Око 1908 године, када се почело подизање винограда на подлози „американке”, сељаци испод Јухора помишљали су у исто време и на заједнички рад, уверени да ће једино путем задругарства обезбедити напредак. Јовчани су имали срећу да је у њиховом месту живео вредни и заслужни Милун Лукић, који је са још седамнаесторицом угледних сељака основао Јовачку виноградарску задругу.

Задругарска свест напредовала је у селу, тако да су и остали сељаци приступали у задругу. Ускоро, затим, саграђен је и Задружни дом. Рад је био прекинут и за време светског рата, у коме је погинуо оснивач Задруге Милун Лукић и много других задругара и оснивача.

По ослобођењу задруга је наставила рад са тридесет задругара, међу којима су се налазили и синови покојног Милуна Лукића, који су продужили дело свога оца. Број задругара из године у годину се повећавао, тако да се попео на 100.

Ова се задруга убрзо прочула и стала у ред напредних задружних установа у Србији. Подигнути су нови подруми, а њени производи били су увек одликовани на многобројним изложбама.

Примећује се да су последњих година учлањени у задругу махом ситни виноградарци, а да су крупни виноградарци ван задруге.

- Због тога се не може одржати цена вина, јер јаки виноградарци ван задруге диригују ценама, каже нам један Јовчанин.

Овогодишња берба како уверавају сељаци, подбациће знатно у поређењу са прошлом годином. Томе су узрок непрестане кише последњих недеља које су спречиле грожђе у сазревању.

(бр. 127, 30. септембар 1941.) Б. Н.

**ПОЈАВА
ТРЕБУШНОГ ТИФУСА
У ЋУПРИЈИ**

Ћуприја, 29 септембра

* НЕКОЛИКО ОБОЉЕЊА ОД ТИФУСА ПОЈАВИЛО СЕ У ЋУПРИЈИ, па је општинска власт скренула пажњу грађанству на потребу одржавања чистоће. Нарочита комисија вршиће преглед дворишта, станова и бунара и сваки прекршај наредбе о чистоћи биће строго кажњен.

(бр. 127, 30. септембар 1941.)

**ЗА ШЕЋЕРНУ РЕПУ ДОБИЋЕ
ПРОИЗВОЂАЧИ 50.000 ДИНАРА**

Ћуприја, 27 септембра

Путеви који воде у Ћуприју из Јагодине и Параћина, закрчени су колима са шећерном репом. Сељаци користе лепо време да би извађену репу предали фабрици.

Ова година је обећавала је врло много, како у квалитету, тако и у квантитету репе, па је преко 10.000 сељака уговорило сетву. Највећи број тих сељака био је из Поморавља. После Поморавља највеће површине засејане су у Банату, затим око смедеревске пруге, а нешто мање око Лапова, Марковца и Алексинца.

Фабрика је пре почетка сетве исплатила сељацима 11 милиона динара и на тај начин олакшала им обраду земљишта, куповину стоке и слично. Рат је омео сељака да засеје сву уговорену површину, па је тако за рачун ћупријске фабрике засејано свега 4.700 хектара. Али, и тако смањена површина правилно је обрађена. Повољне временске прилике омогућују добар принос. Има парцела које ове године дају

преко три и по вагона репе по хектару. Иначе просечан принос биће бољи од прошле године.

- Морамо ове године бити задовољни, каже нам један произвођач, који ће имати преко 40 вагона репе, јер смо радили добро и увек на време. Уложили смо, истина, досада велике паре, али зарада неће изостати, јер је принос задовољавајући, нарочито када се узму у обзир прилике под којима је протекла ова година”.

У местима где је већ објављен пријем репе, ради се од 6 до 18 часова, непрекидно. Особље махом извежбано, без икаквог задржавања преузима репу и, уколико има могућности, отпрама је железницом у Ћуприју.

Сељак према споразуму, има право на бесплатан суви или свежи резанац за исхрану стоке. Њему се оставља на вољу да изјави какав резанац жели. Произвођачи из ближе околине узимају највише свежи резанац, јер овога резанца фабрика даје 50 до сто од предате количине репе. Произвођачи из осталих крајева узимају, међутим, суви резанац или им се одговарајућа вредност ненаплаћују у новцу. Употреба резанца у исхрани стоке уведена је, у овим крајевима, тек пре неколико година, пошто се сељак уверио да је то одлична сточна храна. Пре тога велике количине свежег резанца бацане су у Мораву, а суви се извозио у иностранство.

Засејана површина ове године даће око 8.500 до 9.000 вагона репе. Међутим, појављује се питање правилног довоза репе у фабрику, нарочито из крајева одакле се она превози железницом. Зато би производњу шећерне репе требало појачати у блиској околини саме фабрике. На тај начин произвођач би добио већу цену, довозећи репу директно у фабрику и отпали би све евентуалне тешкоће око превоза железницом. У извесним срезовима Поморавља требало би одредити површину за обавезно сејање шећерне репе.

Производња шећера даје многоструке користи-сељаку, раднику и држави. По приходу прва је држава. Она за 900 вагона шећера, колико ћупријска фабрика може ове године да преради од 8.500 вагона репе, добија 90 милиона динара на име трошарине. Сељак, има такође велике користи. Он од продаје ове рентабилне биљке, добиће ове године близу 50 милиона динара. Напослетку, за време кампање велики број сиромашних радника има обезбеђену зараду.

(бр. 126. 28. септембар 1941.)

**ГРАЂАНИ ЋУПРИЈЕ ПОЗИВАЈУ
НА БОРБУ ПРОТИВ
БОЉШЕВИЗМА И АНАРХИЈЕ**

Ћуприја, 2. октобра

После успелог манифестационог збора грађана Ћуприје, одржаног прошле недеље на тргу испред Општинског дома, када су многобројни говорници оштро осудили рушилачки рад комуниста пљачкаша и бандита, растурена је у читавом Срезу и околини резолуција у којој се грађани Ћуприје обраћају становништву топлим и искреним речима и између осталог, му кажу као брат брату:

**НЕСРЕЋА НАМ ДОЛАЗИ ОД ЗАБЛУДЕЛИХ ОДМЕТНИКА
ПЉАЧКАША И ОДБЕГЛИХ РОБИЈАША**

- Никада наш народ није преживљавао теже дане него данас, а никада му више него данас није потребан мир и рад, да би могао приступити обнови свога дома и домовине а на несрећу нашу тога мира нема. Не треба да се наглашава, јер то сви увиђамо, да нам сва несрећа долази од заблуделих одметника, пљачкаша и одбеглих робијаша који су се удружили и уништавају наша народна добра: железнице, мостове, руднике; пљачкају и убијају мирне голоруке грађане.

Сваки трезвен човек увиђа да се са оваквим злочиначким радом не шкоди победнику, већ се само наш напаћени народ излаже уништењу и пропасти.

**СА КРВАВИМ БОЛОМ ПРЕЖИВЉАВАМО
ДАНАШЊУ ГОЛГОТУ**

Свакоме је данас јасно да је судбина европских народа већ одлучена на Истоку, хиљадама километара далеко од нас, где се бију милионске војске, и да исход те велике борбе ни најмање неће зависити од мучких и кукавичких препада ових бандита и убистава неколицине победилачких војника.

Било би дакле ? веровати да ће икада Русији поћи за руком да макар само веже неке веће бојне снаге. Ово ће бити исто тако немогуће као што је на Балкану немогуће да се помоћу појединачних подмуклих убистава ослаби немачка војна сила.

Али ова злочиначка и разбојничка дела доносе нашем народу згаришта попаљених домова и невино проливену крв жена и деце наше а уз срамоту, коју наш народ не заслужује јер се наш народ кроз

целу своју историју у борбама чак и са азијатима витешки борио. Са кривим болом преживљавамо ову данашњу голготу на коју нас воде ове разбојничке банде. Ова безбожничка и разбојничка неман ови интернационални злочинци приближују се нашим лепим селима и нашој вароши да у њих баце пожар уништења и смрти.

НЕЋЕ ОНИ СЛОБОДУ ЗА НАРОД НЕЋЕ ОНИ СЛОБОДНУ СРБИЈУ

Поред тога они хоће да кроз огањ и смрт у који нас бацају остваре своје паклене намере да све припреме за бољшевизам и анархију и да од сељака одузму земљу, од мајстора алат, а од свију нас имовину и да цео народ претворе у бесправно робље и надничаре над којима би они заповедали. Неће они слободу за народ. Неће они слободну Србију.

Наш народ је одувек волео своју груду, своју кућу, своју ливаду и своју прадедовску веру. Наш народ никад није био за бољшевизам и анархију а најмање је данас. У то ће се уверити ускоро сви насилници.

Раваничани и Ћупричани дошао је последњи час, када мора да проговори честита душа нашега народа ради спаса својих живота своје имовине и свога витешког имена. Пренимо се, збијмо се братски повезани у чврсте редове и напред у борбу противу ових злотвора српског народа и његове будућности. Са вером у Бога и правду сложено напред.

(бр. 130. 3.октобар 1941.)

БЕРБА КУКУРУЗА ПОЧЕЛА У ПОМОРАВЉУ

Ћуприја, 4. октобра

Поморавље је једна од највећих житница Србије, оно је од увек као такво и познато. Чак и у најстарија времена, Поморавље је било житница. Баш онда је и био познат овај део око Ћуприје, јер је она била онда важан центар.

Можда би Поморавље без Мораве, која се као огромна змија провлачи кроз ове крајеве, било мање плодно и мање познато. Она најмање два пута годишње натапа плодни лес-с пролећа, када се снег копни и с јесени када почну дуге и несносне кише. Па када се вода с поља повуче остане само натоплена земља.

Народ сад хита да искористи лепе дане како би свршио своје радове пре него што почну јесење кише. Кукуруз се пре рата брао ноћу, по месечини, а сада сељаци раде по дану, па утолико више журе да оберу њиве. Кукуруз је добро родио. Клипови су једри и велики. Са главног пута виде се десно и лево групе берача у белим кошуљама. Док једни комишају, други сипају клипове у кола.

Један старији домаћин вели: -па, ето, кукуруз је као што видиш добар. То је наша главна храна. Пшеница је само онако, за славе, свадбе и велике празнике. Али наше Поморавље неће никада да изневери.

(бр. 132, 5. октобар 1941.) М. П.

143 ЈАТАКА ЗЛОГЛАСНОГ РАЗБОЈНИКА ДРАЖЕ ГЛИГОРИЈЕВИЋА НА ОПТУЖЕНИЧКОЈ КЛУПИ

Јагодина, 6 октобра

Пред великим кривичним већем Окружног суда у Јагодини почело је суђење јатацима злогласног хајдука, Драже Глигоријевића, из села Врлана, Среза ресавског, који је стрељан у Нишу. Јатака и помагача има 143, готово из целог Поморавља.

Веће сачињавају: претседник, г. Михаило Стојановић, судије, г.г. Живојин Дикић, Тодор Нетковић, Бошко Спасојевић, Апостол Стојановић и записничар г. Саво Томашевић. Окривљене бране адвокати: г.г. Лазар Настасијевић, Гвозден Целатовић, Драгутин Пиндић, Бранко Милићевић, Коста Вукосављевић и др.

Злогласни разбојник Дража Глигоријевић, после погибије хајдука Ивана Бабејића, напустио је боравиште у Хомољу и пребацио се на леву обалу Мораве. Преко многих људи је успео за шест година да организује добру јатачку службу; многе је принудио на јатаковање.

Пре Дражиног одметања разбојништва нису овде била позната. Али, од његовог доласка ређала су се разбојништва једно за другим. За пет шест година извршено је више десетина дрских разбојништава.

Прошле године Дража је у сукобу са једном жандармериском патролом у селу Лукару, рањен и ухваћен. Са њиме је био и одметник Богдан Милојевић који је побегао са робије. Дража је на саслушањима почео да открива своје јатаке и људе са којима је долазио у додир. Њихов број пењао се на преко 300. Оптужница је подигнута међутим

против 143 јатака. Од тога броја 21 јатак налазио се у затвору, а остали су се бранили са слободе.

Из исказа види се да су многи морали служити Дражи и Ивану Бабејићу и да нико од њих, и ако је знао коме служи и јатакује, није смео да их пријави властима. Дража је јатаке тако организовао да нико од њих није знао када ће Дража доћи и колико ће дана остати. Из Дражиног записника се види да је он своје јатаке поделио на боље и горе, а сви они нису имали једнаке задатке.

Испитан је Миладин Милутиновић, трговац из села Лоћике, код кога је Дража провео дуже времена. Према Дражином саслушању Милутиновић је њему свршавао извесне послове, који се односе на његову болест.

Појава г. Јевтића, бившег народног посланика, пред судом, изазвала је живо интересовање. Још ранији Дражин испад силно је одјекнуо у читавом Поморављу, нарочито у Срезу беличком у коме је Јевтић неколико пута биран за народног посланика.

Јевтић је изјавио да Дражу познаје са једне партиске конференције. Отада се са њиме више није никада видео. На то га је претседавајући опоменуо да га Дража терети за обвезнице.

-Ја сам саслушан, каже г. Јевтић, у жандармериској станици, у селу Драгошевцу и са покојним Дражом суочен. Тада је он тврдио да му је обвезнице дао на брду изнад села Лоћике. Ја сам то тада одлучно одбио и казао да су то Дражина измишљања. После тога извели су ме из собе и након два сата поново суочили. Дража је онда рекао да мени није дао обвезнице, већ Миладиновој жени, Божанки.

-Јесте ли носили Дражину крв неком лекару на преглед?

-Мени се више пута жалио Миладин Милутиновић на главобољу и замолио ме да упитам једног лекара за савет. Лекар ми је одговорио да је ту у питању тешко обољење. После прегледа крви лекар је рекао како мом пријатељу претстоји лудило треба да се лечи. Том приликом преписао је и лек.

-Јесте ли купили лек?

-Нисам пошто је био скуп, а ја нисам имао толико новаца.

- Дража каже, обраћа му се председник, да вам је дао да му продате обвезнице и наплатите лек који сте били платили, а остатак новца да му пошаљете по Миладину Милутиновићу.

-Не лек нисам купио. Рецепт је остао код једног апотекара.

-Јесте ли знали за кога купујете лек и противу које болести?

-Нисам знао противу које болести, а мислио сам да је то за мојег пријатеља Милутиновића.

Претседавајући пита затим да ли је рецепт гласио на његово име.

-Да, али је то било за Дражу, одговара Милутиновић.

-Ти си рекао да је Јевтић то купио за Дражу и да је знао за кога купује. Зато си га теретио.

-Боли ме глава, па ни сам не знам шта говорим, одговара Милутиновић. Морао сам тако да кажем.

После овог саслушања саслушан је још већи број јатака које је Дража теретио. Претрес се наставља.

(бр. 133. 7. октобар 1941.) М. П.

СТАНОВНИЦИ МИЈАТОВЦА ОБРАЂУЈУ ЗАЈЕДНИЧКИ ОПШТИНСКО ИМАЊЕ И ДЕЛЕ ПРИХОД

Ћуприја, 8 октобра

Општина Мијатовачка располаже са 36 хектара обрадиве земље, која се налази на најлепшем месту, у непосредној близини села. Како је имање поред Мораве, оно је изложено честим поплавама. А Мијатовац је на таквом месту да ретко које године не настрада од воде, која плави не само општинско него и сва остала имања. Једва ако незнатан део зиратног земљишта остане поштеђен.

Како се општинске утрине издају обично под закуп на једну или више година, општинска каса осигура на тај начин закупнину, а земљорадник мора да стрепи да га непогоде не упропасте. Мијатовчани су, међутим, то питање решили повољно и по општину, као власника имања и по грађане. Сви Мијатовчани, њих око 300, узимају општинско имање у рад и на крају дале приход од њега на равне делове. На тај начин сваки Мијатовчанин је у могућности да на себе прими обраду извесног дела општинског имања и пошто га прописно обради корист ретко када изостане.

Становници Мијатовца реше још у зимским месецима који ће усељ, према прликама, да посеју. Тако је у 1938. години, на пример, целокупна површина засејана шећерном репом и на крају године Мијатовчани су за њу примили преко 200.000 динара. Те године припало је општини равно 100.000, а сељаци су између себе поделили такође 100.000 динара. Са тим новцем општина је приступила подизању нове школске зграде.

Мијатовчани су и ове године обрадили општинску утрину и засејали 20 хектара шећерном репом, а око 16 хектара кукурузом. Око 4-5 вагона репе предато је већ фабрици. Кукуруз је такође врло добро

понео, па ће Мијатовчани и ове године имати лепе користи од општинског имања, тим више што је поплава мимоишла Мијатовац. Сложан, заједнички рад Мијатовчана могао би послужити многима као леп пример.

(бр. 135. 9. октобар 1941.) Б. Д. Николић

КОД СЕЛА ВОЈСКЕ ПОТПУНО УНИШТЕНА КОМУНИСТИЧКА БАНДА

Свилајнац, 9 октобра

Српски оружани одред напао је код села Војске, недалеко од Свилајнца, једну оружану комунистичку банду и потпуно је уништило. Убијено је 7 комуниста, а неколико их је ухваћено.

Заплењена је већа количина оружја као и 9 коња који су били натоварени разном краденом робом.

(бр. 136. 10. октобар 1941.)

У долини Мораве берба кукуруза у пуном јеку

Параћин, 11 октобра

Берба кукуруза у долини Мораве, у срезовима: параћинском, темнићском и ражањском, у пуном је јеку. Временске прилике омогућиле су да моравски пољопривредници поваде шећерну репу, која се после кукуруза и пшенице највише гаји у овим крајевима.

Ове године кукуруз је сејан нешто више од пшенице. Принос кукуруза задовољиће произвођача. Обзиром на ограничено кретање кукуруз се преноси у дворишта, где се, највећим делом обавља комишање.

(бр. 138, 12. октобар 1941.) Б. Н.

ПОМОРАВЉЕ СТУПА У БОРБА ПРОТИВ КОМУНИСТА

**ОКО ХИЉАДУ СЕЉАКА ПОД ОРУЖЈЕМ
ЧУВА ПАРАЋИНСКИ СРЕЗ ОД ЦРВЕНИХ БАНДИРА**

**ШТА ЈЕ ОТКРИВЕНО КОД ПОБИЈЕНИХ КОМУНИСТИЧКИХ
ВОЂА КОД КРУШАРА**

Параћин, 11 октобра

У крају око Параћина већ августа појавила се једна група комунистичких разбојника, које је предводио Бора Петровић. У тој групи црвених било је и људи који су изван територије Србије и који нису Срби. Банда је пљачкала и терорисала цео овај крај, вршећи саботаже и нападе на села.

На дан 21 септембра упала је у село Горњу Мутницу ова банда јака око четрдесет наоружаних људи, које је предводио један црвени официр, за кога се тек када је погинуо по нађеним легитимацијама видело да се зове Јосиф Ерјавец.

**ТРИ ГОДИНЕ ЗАТОЧЕЊА
ЗБОГ УБИСТВА НОЖЕМ**

Ћуприја, 15 октобра

* ПРЕД КРИВИЧНИМ ВЕЋЕМ ОКРУЖНОГ СУДА У ЋУПРИЈИ одговарао је Милисав Трифуновић из села Горњег Видова, Среза параћинског за убиство свог стрица Владимира. Ово убиство одиграло се 5 фебруара ове године око 5 часова по подне.

Милосављева и Владимирова њива налазиле су се једна до друге и имале заједничку међу. На међи је било неколико багремова, које је засадио Владимир. Како су ти багремови сметали Милисаву, он их је посекао и бацио на Владимирову њиву. Владимир је због тога викао и псовао, а ни Милисав њему није остајао дужан. Од псовке и свађе прешло се на тучу. Тада је изашла и Владимирова жена Николета, која је још више подстрекла људе на свађу, па је Владимир почео да напада Милисаву. На то је Милисав отишао кући и узео секиру. Међутим, Владимир и његова жена секиру су му отели. Он је тада из Владимирових руку истргао један колац и њиме га ударио по глави. Од ударца Владимир је после неколико дана умро.

Суд је Милисава осудио на три године заточења.

* НАРЕДБОМ ОПШТИНСКЕ ВЛАСТИ ЗАБРАЊЕНО ЈЕ куповање животних намирница по улицама од сељака продаваца.

* ДА БИ СЕ СТАНОВНИШТВО МОГЛО СНАБДЕТИ ЖИВОТНИМ НАМИРНИЦАМА општинска управа забранила је за време пијачних дана свим препродавцима и пиљарима да купују пре 10 часова намирнице.

(бр. 141, 16. октобар 1941.) М. П.

МОРАВА ЈЕ ДОНЕЛА ОСТРИКОВЧАНИМА ЗЕМЉУ КОЈУ ИМ ЈЕ БИЛА ОДНЕЛА

Ћуприја, 16 октобра

Регулација Мораве животно је питање највећег дела сеоског становништва у Поморављу, као и у горњем и доњем току ове велике наше реке. Не само што изливање воде наноси непроцењиве штете пољопривредницима већ у већини случајева и одроњавање обале уништава велике површине најбоље оранице. И док се тако једнима имање уништава, други га опет добијају на поклон. Зато се за те људе и каже: „Донела му Морава”.

Наша штампа годинама већ указује на штете које Морава чини. Ова година била је, како сељак каже, мирна. Али то ипак не значи да ће и наредна бити таква. Многобројна села, почевши од Сталаћа, па до Багрдана, страдају од поплава у толикој мери да много пута долази у питање опстанак појединих насеља.

Ако се сетимо случаја код села Мијатовца, Равнова, а нарочито Остриковца, које је пре неколико година било остало готово без 200 хектара најбоље земље, онда ће нам бити јасно шта је кадра да учини неуређена Морава.

- Одроњавањем леве обале, каже нам један Остриковчанин, порушене су и многе куће. Остајали смо постепено без имања, без кућа и кућишта.

Ово излагање је занимљиво. Наиме Морава из године у годину рушила је леву обалу и уништавала имања Остриковчана, али једног дана Остриковчанима се насмешила срећа. Морава се вратила у старо корито и њихова имања, која су била припала власницима са десне обале, донела им је Морава натраг.

По мишљењу сељака, требало је имања преузети и наставити с обрађивањем. Око тога избио је спор, који је дуго расправљан пред судовима. Остриковчани ни за длаку нису хтели попустити. Чим се Морава вратила у старо корито, готово цело село дошло је једног дана на своја имања. Сељаци су имања изделили, одмах из узорали и засејали усевима. То је било пре седам до осам година.

- Мени је вода однела осам хектара. Остала су ми још свега два ара. Тапијама смо доказивали да нам је Морава заиста уништила имања.

Сада када се Морава вратила у старо корито оста је ипак позамашни део под водом. То је једна велика бара, која ће се временом свакако осушити. Кад се исуши Остриковчани ће је поделити, пошто су били некад њени власници.

Случај сељака из Остриковца није свакако усамљен. Има још много насеља поред Мораве која су последњих година водила сличне спорове. С леве стране железничког моста налази се 90 хектара земље, око које су се Остриковчани судили, лежали у затвору и најзад, како кажу испливали као победиоци.

Имање које им је река током година уништавала и које је прелазило у туђе руке кривицом Мораве, опет је најзад у њиховим рукама. Истина, не у потпуности, пошто се још један део налази под водом, али је свака пореска глава добила свој део. То још није озваничено, али се Остриковчани надају да ће и то бити ускоро.

(бр. 142. 17. октобар 1941.) Б. Д. НИКОЛИЋ

ВИНОГРАДАРИ НАБАВЉАЈУ ШЕЋЕР ЗА ЗАСЛАЂИВАЊЕ ШИРЕ

Ћуприја, 17 октобра

* ЗБОГ СЛАБОГ КВАЛИТЕТА ГРОЖЋА многи виноградари почели су већ да набављају потребне количине шећера за заслађивање шире код овдашње фабрике. Фабрика врши издавање на основу нарочитих одобрења Финансиске дирекције без наплате државне трошарине.

* У ПАРАЋИНСКОЈ ГИМНАЗИЈИ ПОЧЕО ЈЕ рад ових дана. Настава се обавља у новој згради, која испуњава све услове модерне школске зграде. Уписано је преко 700 ученика и ученица.

* ДВА ДАНА ПАДАО ЈЕ СНЕГ У ЧИТАВОМ ОВОМ КРАЈУ и врхови Кучајских планина већ су покривени снегом, који се због хладноће која је наступила не отапа.

Снег је такође падао и у низини, али се врло брзо отопио.

* МНОГЕ ПРИЛОГЕ У НОВЦУ ПРИМИЛО ЈЕ ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА у Ћуприји за наше заробљенике. Списак прилагача објављен је у излогу апотеке г. Уомијанија.

(бр. 143. 12. октобар 1941.) Б. Н.

СНАБДЕВАЊЕ ЋУПРИЈЕ НАМИРНИЦАМА

Ћуприја, 20. октобра

Ћуприја има данас око 2.300 домаћинстава са око 9.500 становника. Више од половине, скоро 60 од сто су земљорадници који би требало да имају довољно хлеба и огрева за своје потребе. Ипак се приметило да је већина од њих куповала хлеб на пекарницама, док је своје производе, кукурруз или пшеницу износила на пијацу. Ако би се наставило овако могло би доћи и до несташице хлеба, јер онај мањи део становништва, нарочито радници, није у могућности да створи довољне резерве за зиму.

Уредба која регулише исхрану становништва дошла је је због тога у прави час. Претседник општине г. Трифун Стошић са деловођом г. Чедом Милетићем а у споразуму са среским начелником, г. Јовановићем, узели су у разматрање ово важно животно питање.

Створено је Одељење за исхрану, па је за шефа именован г. Димитрије Тасић, трговац, претседник Трговачког удружења иначе познат као добар организатор.

За прво време на купоне се издаје само хлеб, со, шећер и дрво. Касније када се буду обезбедиле потребне количине осталих намирница, као зејтин, пиринач, пшеница, кромпир и маст и њихова продаја организоваће се по купонима.

-За нас Ћупричане, каже нам шеф одељења г. Тасић, биће од непроцењене користи постојање ове установе. Камо среће да смо нешто слично имали још раније. Ситни трговци, занатлије, чиновници, а нарочито радници, биће ове зиме обезбеђени хлебом и огревом.

Општина располаже подацима ко је од становништва Ћуприје имао ове године пшенице, па ће се утврдити и све залихе које се налазе код појединих домаћинстава. На тај начин одељењу ће бити олакшан посао око снабдевања јер се верује да код многих домаћинстава има

довољно резерви. Продаја вишкова пшенице од овогодишње жетве врши се нормално па ће са те стране бити обезбеђена потребна количина брашна. Свако домаћинство дужно је да пријави где жели куповати намирнице. Строга контрола води се приликом давања намирница, а нарочито код издавања хлеба, па ће пекари бити дужни да сваког месеца пријављују вишкове неиздатог хлеба, односно брашна како би се извршио правилан распоред за наредни месец. Што се тиче снабдевања дрветом г. Тасић каже да је одељење већ ступило у преговоре и да ће дрва бити обезбеђена за ову зиму. Обзиром на чињницу да у околини Ћуприје има довољно дрва неће бити значајнијих тешкоћа за обезбеђење потребних количина, па ће тако свако домаћинство бити снабдевано огревом.

(бр. 145, 21. октобар 1941.) Б. Н.

ЋУПРИЈА ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ

Ћуприја, 20. октобра

* Акција за зимску помоћ у Ћуприји спровешће се на тај начин што ће имућнији грађани бити обавезни да приложе одређене суме. Остали добровољни прилози биће прикупљени.

На последњој одборској седници одлучено је да сви порески обвезници чија непосредна пореза износи више од 300 динара, имају да положи 40 од сто у корист Зимске помоћи. Ова одлука општинског одбора саопштена је грађанству.

Општина са своје стране постараће се да помоћ добију само оне особе којима је она неопходна док ће све особе способне за рад бити искључене.

* За зубног лекара Окружног уреда у Ћуприји постављен је г. Миодраг Николић, зубни лекар из Ћуприје.

* Цена шећерној репи одређена је и износи 60 динара за 100 кгр., на бази 11 од сто шећера.

Произвођачи који сами довозе репу у фабрику добијају још и премију, као накнаду за подвоз.

(бр. 145, 21. октобар 1941.) Б. Н.

**УБРЗАНИ РАДОВИ НА
БРАЊУ КУКУРУЗА У ЋУПРИЈИ**

Ћуприја, 22. октобра

* Убрзано се ради на завршавању бербе кукуруза и одношењу кукуруза са њива, који посао мора бити завршен, према наређењу општинске управе, до 25. овог месеца.

* Општина ћупријска позвала је све виноградаре да у најкраћем времену пријаве колико им је шећера потребно за заслађивање шире. Ове године биће за ово потребна већа количина, јер грожђе, услед временских прилика, не садржи у себи довољно шећера.

(бр. 147, 23. октобар 1941.) М. Т.

**ХОТЕЛИЈЕР ПРИЛАЖЕ
40.000 ДИНАРАА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ**

Јагодина, 23. октобра

* ЈАГОДИНСКОЈ СИРОТИЊИ И ИЗБЕГЛИЦАМА ПОКЛОНИЛИ СУ г.г. Мијалко Поповић, бивши председник Општине и хотелијер, и Средоје Илић, хотелијер, суму од 40.000 динара. Овај ретко хумани гест г.г. Поповића и Илића примљен је врло симпатично код свију грађана Јагодине.

* ДРАГОМИР САВИЋ, НАДНИЧАРСКИ РАДНИК, из села Праћине, који живи у Јагодини, познат је као крадљивац. Њега познаје полиција по многим већим и мањим крађама.-а и Окружни суд га је досада шест пута осуђивао за ситнија и већа дела. Савић је више пута вршио крађе у Фабрици салама г. Клефиша у Јагодини. Једном кад је хтео да изврши сличну крађу, он је ухваћен. Изведен пред суд Савић је дело признао и суд га је осудио на четири године робије.

* ОПШТИНА ЈЕ ОДРЕДИЛА ПО ПОЛА КИЛОГРАМА СОЛИ месечно по особи. Такође делиће се со и за стоку и то за крупнију стоку по 400, а ситнију по 100 грама месечно.

* СРЕСКО НАЧЕЛСТВО У ЈАГОДИНИ ЗАБРАНИЛО ЈЕ КОЦКАЊЕ и предвидело врло строге казне за све оне који буду прекршили ову наредбу.

(бр. 148, 24. октобар 1941.) М. П.

**ДЕСЕТ ГОДИНА РОБИЈЕ
ЗА БРАТОУБИСТВО**

Јагодина, 23 октобра

Пред великим кривичним већем Окружног суда у Јагодини одговарао је Станисав Јовановић, из села Ловаца, код Јагодине за убиство свог брата Богдана.

Станисав и Богдан, иако су рођена браћа, нису живели у слози, већ су се често свађали. Њихове свађе биле су некада толико оштре да су прелазиле у тучу. Повод овим свађама углавном, било је неко имање, које је дуже времена било спорно.

На дан 14. Јула ове године око 7 часова ујутру, оба брата била су на ливади. Између њих је дошло до свађе. Богдан је према казивању Станисављевог појурио на њега секиром. У међусобном гушању Станисав је отео секиру из Богданових руку и њоме га ударио свом снагом.

Суд је Станисава осудио на десет година робије и трајан губитак часних права.

(бр. 148. 24. октобар 1941.) М. П.

**47 ЈАТАКА ХАЈДУКА
ДРАЖЕ ГЛИГОРИЈЕВИЋА
ОСУЂЕНО НА РОБИЈУ И ЗАТВОР**

Јагодина, 23 октобра

Највећи претрес који је овај крај досада запамтио већ је завршен. Смрћу Драже Глигоријевића откривена је читава мрежа јатака из целог Поморавља, која је годинама држала и чувала овог злогласног одметника. У наставку претреса, који је трајао више од десет дана, испитивани су и саслушавани сви јатаци. Пошто је главни кривац погинуо многи јатаци су у томе видели спас за себе. Ма да је Дража на својим првим саслушањима, у погледу појединих јатака, давао подробне исказе, он је доцније те исказе мењао.

Из исказа готово свих окривљених види се ипак да су се они необично много плашили Драже и зато га примали, подржавали, давали му хране и склониште. Нико од јатака, било из користи или од страха, није смео Дражу да пријави властима.

После исказа окривљених дали су реч адвокати одбране, па је расправа завршена. После неколико дана саопштена је пресуда. Суд је осудио: Миодрага Миладиновића на десет година робије; Б. Димитријевића на пет година робије; по четири година робије: Пауна Јовановића, Александра Петровића, Мишу Илића, Добросав Димитријевића и Живојина Очоћа. На шест година осуђен је Миодраг Здравковић, на три године Миладин Милутиновић, на две године Миладин Ђорђевић и по годину дана Чедомир Милутиновић и Селимир Аврамовић.

На по девет месеци строгог затвора осуђен је Радисав Милановић и Смиљка Милановић, а на десет месеци строгог затвора Петар Агатоновић и Чедомир Миладиновић, на шест месеци строгог затвора: Радојко Војиновић, Радивоје Војиновић, Драгић Војиновић, Милојко Добросављевић, Живојин Николић, Живојин Ђурђевић, Душан Ракић, Љубомир Миладиновић, Христивоје Јевремовић, Данило Јовановић и Станоје Трифуновић, на осам месеци строгог затвора Стаменко Петровић, на пет месеци Петроније Александровић, на по четири месеца Димитрије Стојковић, Богдан Недељковић, Михаило Радовановић и Сима Радосављевић, на по три месеца Петар Тасић, Аранђел Радивојевић, Борисав Андрејић, Борисав Костадиновић, Владислав Аврамовић, Лука Радивојевић, Јован Манајловић, Радивоје Марковић, Божидар Војиновић, Милован Јовановић, Никола Стевановић, Голуб Радосављевић и Драгомир Петровић.

Бивши народни посланик г. Животије Јевтић осуђен је новчано на 1.200 динара.

(бр. 148, 24. октобар 1941.) М. П.

У ДЕСПОТОВЦУ ЈЕ ОТВОРЕНА ПРИВАТНА ГИМНАЗИЈА

Деспотовац, 25. октобра

* У ДЕСПОТОВЦУ ЈЕ ОТВОРЕНА ПРИВАТНА ГИМНАЗИЈА која броји двадесет ђака и која је већ добила два наставника, а очекује се долазак још двојице. Ђаци ове гимназије полагаће, на завршетку школске године, испите у државној гимназији.

* У МАНАСТИРУ МАНАСИЈИ ОДРЖАН ЈЕ ШЕСТОМЕСЕЧНИ ПАРАСТОС поч. Драгољубу-Драгом Михајловићу, из Крагујевца и

Влади Крстићу, бившем народном посланику, из Смедеревске Паланке. Помену су присуствовали претставници власти, четници и грађанство. Парастос је приредио Блашко Михајловић, командант Ресавско-раваничког одреда и војвода Кучајски.

(бр.150, 26. октобар 1941.) Ђ. А.

КАЖЊЕН ВЕЧИТОМ РОБИЈОМ ЗБОГ ДВОСТРУКОГ УБИСТВА

Јагодина, 27 октобра

Веће петорице Окружног суда у Јагодини судило је Новици Јанковићу, из села Винораче, недалеко од Јагодине. Њега државна служба терети за двоструко убиство.

По среди је љубавни роман између Новице и његове младе снахе Милинке.

Ноћу између 10 и 11 јула ове године Милинка и Новица били су у кући заједно. Међутим, изјутра нађена су два леша у кући Милинкин и Новичине жене Зорке. Нико није знао како је дошло до овог грозног злочина.

Новица не признаје дело. Али, има индиција које га терете. Откако се дело одиграло, па до ујутру, Новица никог из села није позвао. Он тврди да су те вечери долазили к њему неки маскирани разбојници и за једног од њих каже да га је познао и да је то заступник неке фирме из Београда. Када је овај исказ провераван, доказало се да таква фирма уопште не постоји у Београду. Даље се утврдило да је Новица те вечери пресвукао одело и опрао чизме, које су биле кржаве. Суд није могао поклонити поверење исказима окривљеног Новице, па га је, после речи државног тужиоца и адвоката из одбране, осудио на вечиту робију и трајан губитак часних права.

(бр. 151. 28. октобар 1941.) М. П.

ОСНИВАЊЕ ДОБРОВОЉАЧКЕ ПОЖАРНИЧКЕ ЧЕТЕ

Ћуприја, 27 октобра

Покренута је акција за оснивање добровољне ватрогасне чете. Организација је поверена г. Бранку Трифуновићу, који има и положен испит из ватрогасне струке.

Према предвиђањима, ватрогасна чета бројаће 60 људи и имати троја кола и друге потребне справе и плате. Досада се пријавило већи број добронамерних ватрогасаца.

(бр. 151, 28. октобар 1941.) М. П.

ФАБРИКА ШЕЋЕРА У ЋУПРИЈИ ЧЕКА НА ДОВОЗ РЕПЕ

Ћуприја, 29 октобра

* Прилоге за зимску помоћ примају према наређењу општине ћуприске г. г. Миодраг Миленковић-Паризлија и Владимир Николић, трговци.

Обавезни на плаћање доприноса за зимску помоћ добиће обавештење колико имају положити док су остали грађани позвани да уплате добровољне прилоге.

* Берба грозђа у селима испод Јухора отпочела је и већи део овогодишњег грозђа биће прерађен у подрумима јовачке виноградарске задруге.

Берба је нешто закаснила и доста ометена од кишних дана.

* Преко 3.000 вагона шећерне репе прерађено је у овдашњој фабрици шећера. Како је отежан довоз репе из удаљенијих крајева, фабрика је прекинула рад, који ће бити настављен чим буду превучене довољне количине репе.

(бр. 153, 30. октобар 1941.) Б. Н.

АКЦИЈА ЗА ПОДИЗАЊЕ ДЕЧЈЕГ ОПОРАВИЛИШТА НА КУЧАЈУ

Ћуприја, 29 октобра

Ратне прилике омеле су подизање Дечјег опоравилишта у близини Сењског Рудника, на Кучају. То опоравилиште, чије би подизање било насушна потреба становништва овога краја, налазило би се на надморској висини од око 560 метара.

Место за санаторијум је изванредно. Ко је, ма једном, посетио околину Сењског Рудника, био је очаран природним лепотама. Узаном пругом, која се као змија вијуга кроз кланце и кучајске клисуре, стиже се из Ћуприје до Рудника за нешто више од сата вожње. Нарочито лепи предели указују се од манастира Раванице. Испред Сењског Рудника, код постаје Странац, одваја се пруга за Сисевац, у чијој се близини налазе извори реке Црнице.

На триста метара испред станице Сењски Рудник пада у очи неколико врло лепих зграда, буковој шуми. На једној од њих вије се застава Црвеног крста. То је братинска болница.

Већ на први поглед ова зграда не личи на обичну болницу. То је прави санаторијум, окружен младом буковом шумом, са лепом баштом и парком, коме се посвећује велика пажња.

Добија се утисак да постојање Братинске болнице у Сењском Руднику у потпуности одговара своме циљу. Вредни управник, г. др. Душан Милојевић, нам каже:

- То је прави санаторијум. Надморска висина 546 метара и према томе здраво климатско место. А то је и најпотребније болесном раднику-рудару.

Болница располаже са педесет кревета и најмодернијим уређењем. Поред управника запослена су још два лекара. Болница прима болеснике из Сењског Рудника, Равне Реке, Баре-Ресава и Сисевца. Организација је спроведена добро и нарочите екипе за пренос болесника увек су спремне, тако да се унесрећеним и оболелим рударима указује најхитнија помоћ.

- Смртних случајева скоро и нема; једва један на хиљаду, кажу нам у болници.

Још пре рата заузимањем г. др. Милојевића, покренута је била акција за подизање Дечјег опоравилишта, у непосредној близини болнице. За ову акцију заинтересовале су се и управе околних рудника и обећале новчану помоћ. Изгледа да ће се ово питање поново узети у разматрање и тако приступити остварењу ове замисли.

Водовод Сењског Рудника, спроведен са извора реке Црнице. Међутим водовод нема филтра и овдашњи становници пију воду нефилтрирану. Ма да је за водовод утрошено доста новаца, филтери нису подигнути. Због тога увек постоји опасност од епидемије. Било је потребно да Хигијенски завод упутује два лекара стручњака, који би утврдили право стање па да се предузму потребне мере да рудари добију здраву воду.

Сењски Рудник везан је са Ћупријом, поред пруге и једним путем који би се требало што пре и што темељније поправити. Изјава начелника Техничког одељења Банске управе у Нишу да ће се приступити и оправци овога пута, топло је поздрављена од рудара и њихових породица.

(бр. 153, 30. октобар 1941.) Б. Н.

**АПТЕКАР Г. ТОМА ЂОРЂЕВИЋ
ПОСТАВЉЕН ЈЕ ЗА
ПРЕТСЕДНИКА ЈАГОДИНСКЕ ОПШТИНЕ**

Јагодина, 30. октобра

* За претседника градског поглаварства у Јагодини постављен је одлуком бана Моравске бановине г. Тома Ђорђевић, адвокат, а за потпредседника г. Милоје Шохаж, апотекар. Новопостављени претседник и потпредседник уведени су у дужност.

Истом одлуком уважене су оставке досадашњем председнику г. Трифуну Ђурићу и потпредседнику г. Момчилу Савићу.

* Берба кукуруза завршена је ових дана и она је знатно боља од прошлогодишње. Обзиром на количину она ће задовољити потребе потрошача. Каквоћа је нешто слабија од прошле године, а разлог томе је кишно време, које је владало у току лета и јесени, због чега кукурузи нису могли добро сазрети.

* Наредбу о пријављивању становништва издало је Начелство среза беличког, према Уредби о пријављивању становништва. Пријаве се врше код нарочитог одељења, које је у том циљу основано. Сви становници Јагодине морају да се пријаве, без обзира на пол и доба.

Истом наредбом предвиђено је да свака кућа мора предати пријемном одељењу списак станара на нарочитом обрасцу. За непријављивање предвиђена је казна до десет дана затвора или новчано до 500 динара. Пријављивање је почело 15 овог месеца, а трајаће до 3. новембра.

* Месна команда и Општина забранили су извоз животних намирница и живе стоке као и заклане из Јагодине. На железничкој станици заведен је обавезан преглед пртљага и ниједна особа не могу ући у воз док не покаже потврду о прегледу.

Ко прекрши ову наредбу биће кажњен до 30.000 динара новчано и заплениће му се намирнице.

* Градска општина позвала све избеглице, Србе и Словенце, настањене у Јагодини, да поднесу податке о штети коју су претрпели у покретном и непокретном имању услед напуштања својих места становања. Податци се уписују у нарочите пријаве које је послао Комесаријат за избеглице.

(бр. 154, 31. октобар 1941.) Б. III.

У ПОМОРАВЉУ СУ ЗАВРШЕНИ СВИ ПОЉСКИ РАДОВИ

Параћин, 30 октобра

Берба кукуруза већ је завршена. Не само кукуруза већ и шаша однета је са плодних моравских њива. Потпуно чист простор пружа се долином Мораве, а на многим местима примећују се већ земљорадници како ору своје њиве, пошто од дубоког јесењег орања зависи идућа година.

Сељаци су највећим делом задовољни овогодишњом жетвом и бербом. Још више су задовољни што своје производе могу уновчити по сразмерно много већим ценама него ранијих година.

У вароши је све скупо, каже нам један сељак, па и ми морамо своје производе скупље продавати. То је унеколико и тачно, али је кривица до једних и других што су цене на тржиштима, нарочито животних намирница, високе. Када неком сељаку кажемо како не би требало искоришћавати данашње прилике у циљу повећања цена, јер би то могло довести до нежељених последица, он се озбиљно замисли. Говор преко радија, у коме су приказане прилике на тржиштима и наговештене строге мере против оних који и даље буду искоришћавали садашње стање, повољно је одјекнуло у Поморављу, па је многе потсетило и опоменуло, да је крајње време да се оваквом раду једном стане на пут.

Кукуруз се још слабо довози на пијацу, јер он није довољно просушен. Оно што се донесе има високу цену, која ће, према општем мишљењу, опати, као што ће опати и високе цене осталих производа.

Сељак је у пољу посавршавао скоро све послове, само је у моравским њивама остала још извесна количина шећерне репе, а на узвишењима виногради. Шећерна репа ће у најкраћем времену бити извађена и предата фабрици. Берба грозђа је у пуном јеку.

Виногради у околини Параћина и на узвишењима лево од Параћина, према Ћићевцу и Сталаћу, као и преко Мораве, у подножју Јухора, може се рећи да су осредње понели. Зрно је доста мало, незрело и са мало шећера.

-Временске прилике су криве, вајка се један угледан виноградар.- Ми смо у своје време предузели све што је до нас стајало, па смо се надали богатој берби. Али, шта можемо, слично је стање и у осталим виноградарским крајевима.

Виноградари у Поморављу имају грозђа за своје домаће потребе, а они испод Јухора и за продају.

(бр. 154. 31. октобар 1941.) Б. Н.

СУЗБИЈАЊЕ СЛИНАВКЕ И ШАПА

Ћуприја, новембра

* Општина ћупријска скренула је пажњу становништву нарочитом објавом на појаву слинавке и шапа и позвала становништво да појаву ове сточне болести у Срезу раваничком одмах пријави надлежном ветеринару.

* Последњи пут опоменути су сви домаћини, из чијих домаћинства има отсудних чланова, који се налазе незнано где, да све такве особе пријаве. За неизвршење ове наредбе примењиваће се строге казне.

(бр. 157, 4. новембар 1941.) Б. Н.

**ПРВИ СУКОБ
РЕСАВСКО-РАВЕНИЧКОГ ОДРЕДА
СА КОМУНИСТИЧКОМ БАНДОМ**

***ЧЕТРИ КОМУНИСТА УБИЈЕНО, ЧЕТРИ РАЊЕНО
А ЈЕДАН СЕ ПРЕДАО***

(Од нашег нароичито изаслатог извештача)

Деспотовец, крајем октобра

Први сукоб између Ресавско-равеничког одреда и једне плачкашке комунистичке банде, десио се у селу Бусуру, срез Млавски. Борба је била тешка и трајала се неколико часова због тешких теренских прилика. Иако су комунисти били бројнији резултат борбе био је поразан по њих. У борби је погинуло четири комуниста, четири их је рањено а један се предао. Погинуо је и сам вођа банде Миливоје Виринац, из села Вирина, срез равенички. Остали погинули нису могли бити идентификовани, јер нису из овога краја, а код њих није нађено никаквих исправа. Остатак банде разбегао се по шуми и четници их и даље гоне. У одреду погинуо је само Миљко Милановић из села Деспотовца.

Из списка нађених код вође банде види се да су припадали Млавском партијском комунистичком одреду. Нађени су разни комунистички списи као и спискови опљачканих општина. За разлику од изгинулих комуниста који су били бедно обучени, вођа банде био је беспрекорно елегантно обучен. Новаца није нађено. Само је у торби вође банде нађено два килограма суве сланине и једна добро угојена печена кокошка. На кундаку од пушке једног од убијених била је урезана петокрака звезда.

Команда одреда била је обавештена да је у селу Грабовици, недалеко од Деспотовца, дошла једна комунистичка банда и опљачкала општину. Једно одељење одреда под командом војводе Суворборског кренуло је одмах у потеру за комунистима. Обавештени да четници долазе, а не желећи да приме борбу, као и увек, комунисти су напустили Грабовицу у правцу села Златова. Четници, не прекидајући марш пошли су за трагом комуниста преко села Везичева и Ћундина и вештим маневрисањем успели да их стигну код села Бусура. Ту се развила тешка борба с обзиром на теренске прилике и позиције које су комунисти држали. После трочасовне борбе остатак банде искористио је непроходност терена и густу шуму, разбегао се али их четници и даље гоне.

Овај први сукоб, прво ватрено крштење и први успех Ресавско-раваничког одреда је донело радост како међу народом тако и међу самим четницима.

(бр. 155, 1. новембар 1941.)

НА ЋУПРИЈСКОЈ ПИЈАЦИ ЦЕНЕ ОПАДАЈУ

Ћуприја, 28 новембра

* ПРИМЕЋУЈЕ СЕ ОПАДАЊЕ ЦЕНА НА ЋУПРИЈСКОЈ ПИЈАЦИ откако је Одељење за исхрану појачало контролу над лицима, која врше куповину намирница у циљу шпекулисања и препродаје. Одељење издаје дозволе за извоз мањих количина намирница лицима из других градова, нарочито Београда, који долазе у Ћуприју код својих рођака.

* ОКО 10.000 ТЕКСТИЛНИХ КАРАТА БИЋЕ ПОДЕЉЕНО грађанима Ћуприје. Шеф Одељења за исхрану г. Тасић донео је ове карте из Београда, где је ових дана боравио, а које му је издала Централа за текстил.

(бр. 157. 4. новембар 1941.) Б. Н.

БЕРБА ГРОЖЋА У ПОДНОЖЈУ ЈУХОРА

Ћуприја, 3. новембра

Са десет милиона чокота колико приближно има у моравским виноградима, почела је берба крајем октобра. Берба је у закашњењу и трајаће краће, но ранијих година. Виноградари немају ове јесени велике среће, услед временских прилика овогодишње грозђе не може задовољити њихова очекивања.

Најјачи виноградарски крај овде је Јовачка општина, састављена од више насеља поређаних у подножју Јухора. Ту постоји и виноградарска задруга са модерним подрумима и судовима. Као и обично берба је почела истог дана за све задругаре. Читави редови натоварених кола чекају поред задруге, а дежурни задругари, са својим помоћницима, свршавају послове око муљања и смештаја вина.

Остали виноградарии, који нису учлањени у задругу, а таквих има много више, такође су почели бербу, која се доста добро развија.

Каквоћа грождја није задовољавајућа, каже нам један задругар, па ће због тога и каквоћа вина бити слабија. Грождје је скупо, али ће бити још скупље...

Да су прилике редовне и да су фабрике произвеле веће количине шећера могла би се знатна количина додати виновој шири. Овако, ове године и то ће отпасти мада не сасвим, пошто ће ипак извесна мала количина шећера за то бити употребљена. Распоред те количине шећера извршиће Банска управа у Нишу.

(бр. 157, 4. новембар 1941.) Б. Н.

УПИС У ПОЉОПРИВРЕДНУ ШКОЛУ У ПАРАЋИНУ

Параћин, 3. новембра

Расписан је конкурс за пријем ученика у Нижу пољопривредну домаћичку школу у Параћину. Пријаве ће се примати до 15. новембра ове године. Ближа обавештења добијају се код општинских управа.

Исто тако, вршиће се и пријем ученика у Домаћичку школу, у селу Прћиловица.

Обе ове школе примиће у овој школској години по 30 ученика.

(бр. 157, 4. новембар 1941.) Б. Н.

УХВАЋЕН КОМЕСАР КОМУНИСТИЧКЕ БАНДЕ

Јагодина, новембра

Настављајући гоњење комунистичких бандита у Левчу четнички одред, на чијем је челу војвода Драгољуб Левачки, успео је да ухвати вођу и главног комесара једне разбијене комунистичке банде Виталија Полетика и његовог помоћника Богомира Вујића.

Исто тако ухваћен је комуниста и познати разбојник Животије Јеремић, из села Секурича, Среза левачког. Јеремић је прошлог лета на зверски начин убио Душана Каљевића, апотекара из Рековца.

(бр. 157, 4. новембар 1941.) Р. А.

РЕКОВАЦ ОСЛОБОЂЕН

Рековац, 4. новембра

И Левач је коначно ослобођен од комуниста. У овоме крају вршио је страховит терор комунистички бандит Жунић – Баца учитељ из Рековца. Оружани одред Богдана Гордића, војводе гочког водио је борбу са бандом овога зликовца и успео да ослободи Рековац, главни стан комунистичких бандита у Левчу. У неколико узастопних сукоба са овом бандом, оружани одред војводе Гордића убио је за време борби код Љубостиње, Каленића, Милутовца, Секурича и Дренове укупно 38 комунистичких разбојника чији су лешеве остали на месту борбе а 29 рањених је заробљено, као и двојица неповређених.

Међу комунистичким лешевима препознат је леш комунистичког поручника Милојевића, који је лично вршио стрељање неких српских официра. Исто тако, код Каленића препознат леш комунистичког комесара Јевтића из Мотрића.

Одред војводе Гордића изгубио је 19-годишњег поднаредника Ацу Марића из Врњачке бање, који је храбро пао код Каленића и наредника Ђуру Коњичанина кога су комунисти заробили и убили.

У борби око заузимања Рековца, Гордићев одред убио је 12 комуниста и заробио ћерку вође банде Жунића – Баце. Заплењено је 14 пушака, 2 пушкомитраљеца, један ауто, шест вагона намирница, коју је банда спремила за зиму и 90 пари одела.

У борби код села Милутовца Гордићев одред разбио је комунистичку банду и спасао сигурне смрти заробљеног бившег народног посланика Тану Долића, свештеника Љубисава Ђулаковића и учитеља Јеротија Павловића.

(бр. 158, 5. новембар 1941.)

ЋУПРИЈА СЕ ОРГАНИЗУЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОМУНИСТА

Ћуприја, 4. новембра

По угледу на остала места, у Ћуприји и њеној околини развијена је такође жива акција за приступање у редове српских оружаних одреда, као и у одреде војводе Блашка Михаиловића. Из ове вароши до сада се пријавио већи број добровољаца, који се свакога дана повећава.

Упоредо са овим, грађанство Ћуприје и становници читавог среза оштро осуђују сваку илегалну акцију, која ремети мир и ред и онемогућава правилни привредни живот.

На састанку претставника свих друштвених установа и грађанства донета је резолуција, која је путем плаката објављена у читавом овом крају. У резолуцији се нарочито наглашавају моменти који могу да буду фатални за живот мирног становништва, невиних људи, жена и деце, па се између осталог каже:

"Наша дужност је да будемо мирни и лојални грађани према свим властима у земљи, да свако гледа свој посао и мирно сачека свршетак рата, који воде велике силе, јер ми ништа не можемо ни помоћи ни одмоћи. Треба се само сетити топличког устанка из 1917. године, којим се ништа добро није постигло, већ је он, напротив, довео до уништења 40.000 српских жртава..."

Обавештавајући становништво да је почео упис добровољаца у српске оружане одреде, четничку организацију и жандармерију, у резолуцији се даље подвлачи:

„Плаћеника и туђих агената у нашој земљи још увек има. Њих се треба чувати, као и злонамерно протураних гласова. У питању је Србија и српски народ. Онај који се одметнуо од своје куће у шуму не мисли добро своме народу. За одржање мира и реда у земљи и чување српског народа постоје наше националне оружане снаге и њима се треба покоравати и свестрано их помагати у њиховом напорном патриотском раду. Тешко би српском народу било, ако би немачка оружана сила једног дана оставила нашу земљу без осигураног мира и реда у њој, од стране наше. Зато, нека се сваки трезвени српски родољуб тргне, разбуди и приступи активном учешћу на смиривању злих духова и обезбеђивању земље од зла које нам прети..."

(бр. 158, 5. новембар 1941.) Н. Б.

МОСТ КОД ОБРЕЖА ПРЕКО МОРАВЕ БИЋЕ ЗАВРШЕН ЗА ПЕТ МЕСЕЦИ

Параћин, новембра

За довршење дрвеног моста преко Велике Мораве, код села Обрежа, на бановинском путу Параћин – Обреж – Бачина расписана је погодба. Предрачунски износ је 610.000 динара а посао се има обавити у року 150 календарских дана. Писмене понуде примаће се на дан 15. новембра у Параћину.

За хитну оправку дрвеног пода, на гвозденом мосту, преко Велике Мораве код Ћуприје, расписана је погодба за 10. новембар. Предрачунска сума износи 80. 574, 50 динара.

За израду пропуста од армираног бетона на бановинском путу Јабуковац – Ћунис и дрвене ограде код Ћориног Потока, одобрена је решењем Банске управе у Нишу погодба. Предрачунски износ је 155.061 динара.

(бр. 159, 6. новембар 1941.) Б. Н.

КОД СИОКОВЦА УБИЈЕН ЈЕДАН И РАЊЕНО ВИШЕ КОМУНИСТА

Јагодина, 7. новембра

Код села Сиоковца дошло је до сукоба између једне комунистичке банде и одреда четника и жандарма. Борба је трајала неколико часова. Комунисти су били изненађени, па су пружили незнатан отпор, иако су били бројно прејаки. На месту борбе нађен је мртав један из банде, који није могао бити идентификован, али се зна да је неки Јеврејин из прека. Заробљен је такође и рањени Драгомир Милошевић који је умро на путу за болницу. У борби је рањено још већи број комуниста које су њихови понели са собом у бегству. Заплењено је оружје, муниција и разни материјал који бандити нису могли да понесу. На страни четника рањен је четник Сава Богдановић. Добровољци жандарми нису имали губитака.

Непосредно после првог сукоба команда одреда је била обавештена да село Бресје пљачкају комунисти. Један одред послан је одмах у потеру, али комунисти нису смели да приме борбу. При повлачењу комунисти су оставили једног мртвог на терену.

(бр. 161, 8. септембар 1941.)

ИЗГРАДЊА МОСТОВА У РЕСАВСКОМ СРЕЗУ

Параћин, 10. новембра

* РАСПИСАН ЈЕ ПОЗИВ ЗА ПОДНОШЕЊЕ писмених понуда за проширење два моста отвора 5.40 метара и 5.60 метара на

бановинском путу II реда у селу Обрежу. Предрачунска сума износи 174.196,29 динара, а понуде ће се примати до 18 новембра о.г. у Техничком одељењу у Параћину.

* У СЕЛУ КУШИЉЕВУ, СРЕЗА РЕСАВСКОГ биће извршена оправка моста преко реке Булињака, на општинском путу првога реда. Позив за подношење писмених понуда расписан је и понуде ће се примати до 17 новембра. Предрачунска сума износи 30.000 динара.

(бр. 164. 11. новембар 1941.) Б. Н.

ЗАБРАЊЕН ИЗВОЗ ЖИВОТНИХ НАМИРНИЦА ИЗ ЋУПРИЈЕ

Ћуприја, 10. новембра

* Извоз животних намирница из Ћуприје у циљу препродаје строго је забрањен. Општина је о томе издала наредбу, јер је примећена недозвољена трговина животним намирницама у виду шпекулације, те је због тога и наступило овако високо поскупљење цена.

Сви излази из Ћуприје запоседнути су органима, који ће сваки прекршај строго кажњавати а све намирнице спремне за извоз из Ћуприје биће заплећене у корист сиротиње. Ова је контрола нарочито појачана на железничкој станици.

Одељење за исхрану, које постоји при Општини, моћи ће да даје дозволе за извоз животних намирница из Ћуприје, а таква дозвола једино није потребна оним путницима који одлазе на пут и они могу понети хране за два до три дана.

* Купопродаја животних намирница на ћупријској пијаци регулисана је на такав начин, што се пре 10 часова пазарним даном забрањује трговцима-прекупцима и купцима на велико, куповина пољопривредних производа и других намирница потребних за живот.

(бр. 164, 11. новембар 1941.) Б. Н.

ЈОВАН КУЧЕРА

Ћуприја, новембра

Овде је умро Јован Кучера, власник велике месарско-кобасичарске радње. Покојни Кучера доселио се у Србију још пре

светског рата, пошто је изучио и усавршио месарско-кобасичарски занат у Брну, Бечу и извесно време у Београду. Кучера је у Ћуприји стекао велики број пријатеља и поштовалаца, а његова радња била је на висини и позната у целом Поморављу.

На погребу покојног Кучере узело је учешћа многобројно грађанство.

(бр. 167, 14. новембар 1941.) Б. Н.

ФАБРИКА ШЕЋЕРА У ЋУПРИЈИ НАСТАВИЛА РАД

Ћуприја, 18 новембра

Рад у фабрици шећера поново је настављен, у понедељак 17 о.м. Рад је, као што смо јавили, био прекинут због несташице угља и што није могла бити превучена довољна количина репе. Сада је рад омогућен, јер је стигло око 1.000 вагона репе и набављена је извесна количина угља.

(бр. 171. 19. новембар 1941.) Б. Н.

КИЛОГРАМ ПЕТРОЛЕЈА ЗА КИЛОГРАМ ПШЕНИЦЕ

Јагодина, 19. новембра

На предлог општине Среско начелство донело је одлуку да се монополски артикли: со, гас и шећер, који се додељују за Јагодину и Срез белички, дају становништву искључиво у замену за пшеницу. Пшеница мора бити добре каквоће и не садржавати више од 2 од сто уродице.

Пшеница која се даје у замену за со предаваће се општини која ће издати потврду на примљену количину. На основу те потврде начелство ће издати налог за издавање соли.

За месец новембар биће издат по један килограм соли на сваког становника на подручју среза, а замена ће се вршити један килограм соли за један килограм пшенице.

Што се тиче шећера и петролеја утврдиће се накнадно колике ће се количине давати за један килограм. Обзиром да становништво има

више кукуруза него пшенице, могућно је да ће се шећер и петролеј давати у замену и за кукуруз.

* Да би се побољшала производња пшенице Министарство привреде и исхране набавило је у Банату два вагона селекционе и запрашене пшенице „банкут“ која ће бити подељена пољопривредницима у Срезу беличком. Земљорадници ће давати 100 килограма своје пшенице за 100 килограма селекционисане.

Они пољопривредници који желе да своје њиве посеју овом пшеницом, која је одличне каквоће и даје веома добар принос, треба да се обрате стоваришту Главне земљорадничке набављачке задруге у Јагодина, где могу извршити замену.

* Сетва пшенице у Срезу беличком и целом Поморављу у великом је застоју, због честих киша и ране зиме. Пољопривредници нису успели да узору своје њиве, па је највећи део радова остао да се посавршава у току зиме када то дозволе временске прилике или чак у пролеће.

* 7.000 килограма зејтина биће ових дана испоручено Среском начелству од стране Прве банатске фабрике уља из Великог Бечкерека, за потребе становништва Јагодине у Срезу беличком. Цена зејтину је 36 динара по литру, односно 40 динара по килограму.

На сваког становника доделиће се око 200 а по селима око 100 грама зејтина. Пољопривредницима ће се зејтин издавати у замену за жито по максимираној цени.

* Енергичну борбу противу скупоће, несавесне спекулације и неистицање цена повело је Среско начелство у Јагодина. Досад је изречено око 50 пресуда. Имена кажњених особа биће објављена путем нарочитих објава.

* Непознати лопов покрао је опанчарску радњу Симе Николића из Јагодине одневши 5.500 динара у готовом, око 30 пари опанака и један зимски капут, један женски костим и других ствари мање вредности. Крадљивац је ушао у радњу кроз споредна врата, која нису била добро закључана. Лопов је покрадене ствари спаковао у једну врећу коју је нашао у радњи.

Исте ноћи обијена је кафана Славка Миловановића, Николићевог суседа. Пошто овде није нашао новац ни других ствари лопов се задовољио са неколико боца ракије.

По начину провале и другим знацима верује се да је обе крађе извршила иста особа.

(бр. 172, 20. новембар 1941.) Б. Ш.

РАЗБИЈЕНА КОМУНИСТИЧКА БАНДА КОД ПАРАЋИНА

Параћин, 20. новембра

Селјаци из села око Параћина обавестили су пре неки дан српски добровољачки одред у Параћину да се у селу Лебину налази једна мања комунистичка банда под вођством вечитог робијаша Милосава Савића. Један одред је одмах пошао у потеру у означеном правцу и у самоме селу у које су добровољци убрзо стигли, дочекани су из заседе пушчаном ватром партизана. Развила се кратка али упорна борба у којој су партизани разбијени и натерани у панично бекство, оставивши као ратни плен добровољцима 9 пушака, више стотина метака, много цокула, ћебади и шаторских крила. Партизани су оставили за собом 4 мртва и 7 рањених.

(бр. 173, 21. новембар 1941.)

ОПРАВКА ПУТА ПАРАЋИН-ЗАЈЕЧАР

Параћин, 20. новембра

ХИТНА ОПРАВКА ДРЖАВНОГ ПУТА ПАРАЋИН – ЗАЈЕЧАР, од километара 0.400 до 12.000 одређена је и расписана погодба за превоз припремљеног туцаника из мајдана Лешје. Предрачунска сума износи 156.000 динара.

ЗА ХИТНУ ОПРАВКУ ДРВЕНОГ ПОДА, НА ГВОЗДЕНОМ МОСТУ, преко Велике Мораве, код Ћуприје, на државном путу Београд – Ниш, Технички одељак у Параћину расписао је лицитацију. Предрачунска сума износи 80.574,50 динара.

(бр. 173, 21. новембар 1941.)

ИЗВЕШТАЈ КОМАНДИРА ЋУПРИСКЕ ПАРТИЗАНСКЕ ЧЕТЕ

После борби које су водили први ђачки добровољачки одред поручника Никића и крагујевачки добровољачки одред на разбојишту нађен је многобројни занимљиви материјал, у коме се нарочито истиче

оригиналан извештај командира једне партизанске чете његовом претпостављеном старешини.

Поред осталог командир партизана јавља:

„У исто време имао сам намеру да пођем у нека села ради спровођења мобилизације. Кад сам био у селу Плана дошао је курир на коњу из села Доње Мутнице и извештава да се чује јака пушчана и пушкомитраљеска паљба а и експлозије бомби у правцу логора. Одмах сам се вратио у Д. Мутницу и тамо добио извештај од партизана који су се спасили из борбе да су партизанску чету са политичким комесаром, мојим замеником и замеником политичког комесара опколили:

- 1) Шалудовачка чета (сељака)
- 2) Изворска чета (сељака)
- 3) Горњо-мутничка чета (сељака),

Укупно око 200-250 људи, док партизана је било око 140. На мучки начин извршили овај напад и успели да у потпуности разбију и униште партизанску чету. Из ове борбе успело је да се извуче свега 27 партизана док се за судбину 113 партизана уопште не зна...

...После овог случаја једино је остала лешјанска чета, 2 доњо-мутничке и 2 планске чете сигурне, али верујем ако би Немци покушали артиљеријом да бију села, чете би се поколебале и постале апсолутно несигурне. Са 27 партизана и 21 другарица из Параћина, који су нам пришли дошао сам у левачки одред, где чекам даља наређења. Пребацивање у раванички срез било је искључено засад, јер разјарена наоружана маса припремала нам је на сваком кораку заседе. Живот одреда у параћинском срезу је искључен моментано, за доцније видећемо. С обзиром на удар који сам претрпео и на јак умор и на ране које сам добио по ногама молим да ме поштедите 2-3 дана.

Командир параћинске ћупријске чете“

(потпис нечитак)

Многи још други списи и прибелешке пружају сличне занимљиве податке о правом стању код партизана. Из целокупног материјала види се колики јаз влада између сељака и партизана. То је најбољи доказ да ће српски народ ускоро потпуно сигурно истребити црвену бубу потпуно из своје земље.

(бр. 174, 22. новембар 1941.) ВЛ. БИЈЕЛИЋ

УХВАЋЕНИ ПОЛИТКОМИ РАЗБОЈНИЧКИХ БАНДИ

Јагодина, 23. новембар

Извештаји после борби са комунистичким бандама често нису у стању да доносе имена свих погинулих бандита стога што није могуће детаљно претражити читав терен на коме се водила борба и идентификовати све убијене бандите. Тек приликом детаљног чишћења и претресања читавог терена наилазе српски оружани одреди налешеве појединих комуниста који су у борби или бегству убијени. Тако је после чишћења Јагодине и околине од комунистичких бандита нађен у једној колиби у близини села Бунара леш комесара комунистичког одреда у Јухору Војислава Михаиловића из Медвеђе у Срезу деспотовачком.

Оружани одред који предводи војвода Белички ухватио је на путу између Рековца и Јагодине три комунистичка бандита од којих је један био политички комесар комунистичке банде. Ухваћени су Животије Јеремић из села Лоћике, Полетика Виталије родом из Владивостока, који је био запослен у руднику Равна Река и Богомир Вулић из Вареша. Сва тројица су предани преком суду у Јагодини.

(бр. 175. 24. новембар 1941.)

400 ИЗБЕГЛИЧКИХ ПОРОДИЦА СВИЛАЈНАЦ ЈЕ ЗБРИНУО ПОТПУНО

**„ЛЕПШЕ СУ НАС ПРИМИЛИ НЕГО ДА СМО
ИМ РОЂЕНА БРАЋА”**

Свилајнац, 29 новембра

Свилајнац се убраја најнапредније варошице у Србије. Многобројне јавне и приватне грађевине изграђене последњих година, широке и калдрмисане улице, дају му изглед правога града. Санитарне и друге прилике далеко су срећније решене, но у ма коме другом нашем месту. Услови за живот такође су веома повољни.

ВЛАСТИ СУ ЗАБРАНИЛЕ ИЗНОШЕЊЕ НАМИРНИЦА

Жетва у околини Свилајнца била је рекордна. Сељаци су успели да склопе целокупну жетву и поврће. Иако је жетвени принос био велики цене животним намирницама почеле су од почетка новембра нагло да скачу. Узрок овоме треба тражити у томе што су многи шпекуланти из већих места у унутрашњости и из Београда почели да долазе на Свилајначку пијацу и да купују пшеницу, брашно, кромпир, маст и месо, нудећи произвођачима веће цене од максимираних. Ови се нису задржали само на Свилајнац, већ су преко својих повереника зашли по околним селима и куповали су све на шта су наишли. Сељаци-произвођачи искористили су ову навалу шпекуланата и дигли су цене својим производима, далеко изнад ранијих тако да је цена брашну достигла висину од 14 динара по килограму, масти 140, јајима 5 динара по комаду, док су цене живине скоро исте као и у Београду.

Ово је имало за последицу, да је живот у Свилајнцу постао врло скуп. Акција месних власти на сузбијању шпекулације уродила је плодом једино у гоњењу месних шпекуланата, док су пролазећи шпекуланти увек измакли од прогона захваљујући својим везама са сељацима. Да би се овом стало на пут, срески начелник је по одобрењу наших и немачких надлежних власти донео одлуку којом се забрањује свако изношење намирница из овог среза. Ова мера најтеже је погодила Београђане који су били дошли у Свилајнац да купе намирнице. Већина њих морала је да се врати у Београд празних руку. Дозвољено је само оним Београђанима који су родом из Свилајнца да понесу са собом намирнице за које су доказали да их нису купили, већ да су са њиховог имања.

СВИЛАЈНАЦ ЈЕ МНОГО УЧИНИО ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ

У Свилајнцу и околним селима има око 600 породица, махом из Босне и Словеначке. Пре два месеца када су ове избеглице почеле да стижу у Свилајнац, месна општинска управа по предходно израђеном плану и са средствима која је прикупила од имућнијих мештана успела је да их за прво време потпуно збрине. Ни једна кућа у овој варошици није одбила да прими бар по једног избеглицу. По примеру варошког становништва и сељаци су се бројно одазвали да прихвате ове избеглице, тако да је по околним селима данас смештено око 400 избегличких породица.

Што се тиче прехране избеглица у Свилајнцу у току зиме она је потпуно обезбеђена. Одбор за смештај избеглица развио је био акцију по околним селима за прикупљање животних намирница које ће у току

зиме служити за исхрану избеглица. Одзив сељака био је врло добар, тако да нам је један члан Одбора рекао, да је ихрана избеглица у самој вароши потпуно обезбеђена до априла месеца. Што се тиче избеглица који су размештени по појединим селима, они су од сељака примљени као права браћа. Сељаци све деле с њима, почев од одећа и обуће до крова над главом.

Дирљива је била захвалност избеглице Симе Ђурића, оца четворо деце, који нам каже:

-Лепше су нас примили него да смо им рођена браћа.

(бр. 178. 27. новембар 1941.) А. Р. Б.

БЕОГРАДСКИ ЧЕТНИЧКИ ОДРЕД ВРШИ ЧИШЋЕЊЕ КОМУНИСТА У БЕЛИЧКОМ СРЕЗУ

Јагодина, 27 новембра

Београдски четнички одред већ двадесет дана са успехом врши чишћење терена у беличком и левачком срезу. Већ првих дана одред је имао борбе са мањим групама партизана, којом приликом су убијена четири бандита, међу којима и командир једне партизанске чете звани “Светица”, познат у целој околини због својих недела. У борбама је такође убијен и познати комунистички бандит Воја “Лиштак”. Овом приликом су четници заробили и 40 живих партизана и привели их у штаб, у Јагодини.

У околини Рековца ухваћен је и политички комесар за Левач, неки Полетика Виталије, како је већ у прошлом извештају јављено. Овај комесар имао је и своју банду, која је била у сталном контакту са злогласним учитељем “Бацом”. Београдски четнички одред ухватио је између Рековца и села Бунара “Бадиног” политичког комесара Животија Јеремића. Интересантно је напоменути да је овај комесар пред стрељање био потпуно хладнокрван али је замолио четнике кад ухвате “Бацу” да буду што свирепији. Он је желео да му кидају тело, јер како каже “он је крив за многе заведене и упропашћене младиће”.

Чистећи тако село по село београдски четнички одред за кратко време потпуно је очистио источни део Србије од комунистичких бандита.

(бр. 179. 28. новембар 1941.) Б. М. К.

ХЛЕБ И ДРУГЕ НАМИРНИЦЕ БИЋЕ ОБЕЗБЕЂЕНЕ ЗА ЋУПРИЈУ

Ћуприја, 28 новембра

Посетили смо шефа Одељења за исхрану г. Димитрија Тасића и замолили га да нам да обавештења о мерама које су предузете да се питања снабдевања повољно реше. Г. Тасић је изјавио:

-Становништво Ћуприје не сме бити забринуто иако живимо у изузетним приликама. На првом месту хлеб, па затим све остале намирнице обезбеђене су у довољној количини. Треба само имати стрпљења. Подвлачим: до нове жетве биће обезбеђене потребне количине пшенице и кукуруза. Одељење за исхрану расправља о начину даљег рада и контроле, да би се овај посао извео до краја са успехом и на опште задовољство.

Од како постоји Одељење за исхрану у Ћуприји је издавало дневно око 3.000 хлебова. За једну варош од 10.000 становника то истина није тако много, али овде треба имати у виду да у Ћуприји живи велики број земљорадника који се не снабдева тим намирницама. По завршетку жетве утврђено је да је срез Раванички активан и да са вишковима може подмирити своје потребе. Што ти вишкови нису на време прикупљени, разлоге треба тражити на другој страни. Важно је да се ово питање ипак озбиљно и са успехом изводи.

У вези са хлебом, у Одељењу за исхрану, расправља се и питање наизменичне употребе пшеничног и кукурузног хлеба. Чим буду посвршавани послови око прикупљања непредатих вишкова пшенице и кукуруза, као и откупа даљих количина приступиће се издавању хлеба на тај начин што ће се вероватно три пута недељно издавати пшеничник, а четири пута кукурузни хлеб. Дошло се до уверења да је ово много боље од мешања кукурузног и пшеничног брашна. Док се то не реши пекари ће засада издавати само кукурузни хлеб.

Што се тиче осталих намирница Одељење се стара да их обезбеди грађанству. Раздељено је 8.000 кгр. шећера, тако да је на свако лице дошло по пола килограма у вароши и четврт килограма у селу.

Зејтина од априла месеца није било и тек сада се могла набавити извесна количина из Великог Бечкерека. Он је већ на пут и биће распоређен.

Прва количине соли од два вагона упућена је у села, зашта су сељани прикупили два вагона кукуруза. На путу је још пет и по вагона. Ако буде потребно на сличан начин ће се замењивати и остале

намирнице. Одељење за исхрану Ћуприје улаже напоре да се радници, чиновници, ситни трговци и остали сиромашнији грађани потпуно обезбеде хлебом до нове жетве.

(бр. 179, 28. новембар 1941.) Б. Н.

У ЈАГОДИНИ ЈЕ ОБРАЗОВАН СРЕСКИ ОДБОР ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ

Јагодина, 2 децембра

*** СРЕСКИ ОДБОР ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ ОСНОВАН ЈЕ У ЈАГОДИНИ** на конференцији угледних грађана и шефова надлештава, која је одржана у Општини.

Одбор је конституисан овако: претседник г. Бранислав Лазић, срески начелник; потпреседник: Тома Ђорђевић, адвокат и претседник Општине; благајник: Живојин Ђорђевић, благајник Општине; секретар: г. Жарко Којић, учитељ; чланови: Радосав Николић, трговац, Миодраг Петровић, професор, Валентин Рап, мајстор, Јосиф Величковић, часовничар, Теодор Клефиш, индустријалац, Драгољуб Урошевић, занатлија, Душан Милојковић, занатлија, Миле Шохај, апотекар и потпреседник Градског поглаварства, Милун Јевтић, судија и Трифун Ђурић, трговац.

Одбор је одржао седницу на којој је утврђен програм рада, па је варош подељена у пет реона, у којима ће функционери одбора прикупљати прилоге.

Исто тако одбор је упутио апел у коме позива грађанство Јагодине и Беличког среза да својим прилозима свесрдно помогне ову племениту и хуману акцију.

Прикупљање прилога већ је отпочело и оне ће трајати осам дана. Прилози се могу давати у новцу и у натури.

*** ДВЕСТА ХИЉАДА ДИНАРА ПОСЛАО ЈЕ СРЕСКОМ НАЧЕЛНИКУ ОТСЕК ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ** Банске управе Моравске бановине, као прву помоћ избеглицама, које се налазе у Јагодини и Срезу беличком. Ова сума биће употребљена за набавку хране, најпотребније одеће и обуће, као и лекова за најсиромашније избеглице.

На територији Среза беличког има сада 2.736 избеглица. Земљорадници избеглице смештени су највећим делом по околним селима, а остали у Јагодини, где су многи и запослени.

Меродавни верују да ће рационалном употребом ове помоћи која се већ спроводи, као и другим средствима са којима се располаже, успети да се збрину најсиромашније и незапослене избеглице.

* ОД СВИЈУ АРТИКАЛА НА ЈАГОДИНСКОЈ ПИЈАЦИ НАЈВИШЕ ЈЕ БИЛА СКОЧИЛА ЦЕНА ДРВИМА, тако да је у првим зимским данима та цена достигла невероватну цифру. Кола дрва, у којима је просечно један и по метар, продавана су до 1.000 динара. Нормализовањем прилика власт је о овоме повела рачуна, па је ових дана среско начелство максимирало цене свим врстама дрвета. Тако је буковим и церовим дрвима одређена цена 301, грабовим 312, а храстовим 280 динара по метру.

Исто тако предузете су строге мере за сузбијање кријумчарења дрвима и полициски и жандармериски органи сваког пијачног дана врше контролу на пијаци и на улазима у варош, одузимајући дрва која се дотерују без извознице. Тако је досада заплењена знатна количина кријумчарених дрва.

(бр. 183. 3. децембар 1941.) Б. Ш.

ОПРАВКА БАНОВИНСКОГ ПУТА ЋУПРИЈА – СЕЊСКИ РУДНИК

Ћуприја, 3. децембра

* За оправку бановинског пута Ћуприја-Сењски Рудник, Технички одељак у Параћину расписао је позив за закључење непосредне погодбе. Посао има да се сврши за стопедесет календарских дана, а предрачунска сума износи 1.228.422. динара.

* Нови ценовник животних намирница прописало је Начелство Среза раваничког за Ћуприју и Срез раванички, којим су обухваћене све потребне намирнице. Нови ценовник Општина је већ објавила грађанству.

* За свако путовање ван Ћуприје потребна је сада нарочита дозвола, поред личне карте. Ову дозволу за путовање издаје Среско начелство.

(бр. 184. 4. децембар 1941.) Б. Н.

**У ДЕСПОТОВАЦ СТИЖЕ
ЈОШ 200 ИЗБЕГЛИЦА**

Деспотовац, 8 децембра

* У Срез деспотовачки стићи ће још 200 избеглица, поред 600, колико их већ има. Ове избеглице биће распоређене по селима.

* Вагон петролеја добио је Срез деспотовачки и он ће бити подељен у току ових дана. Петролеј ће се делити на купоне, као што су се досад делили шећер и со.

* Пореска управа врши наплату и других дажбина и према одзиву пореских обвезника у току месеца децембра биће наплаћено 100 од сто текуће порезе, поред наплате заосталих сума дугујуће порезе. Сељаци без икаквог позива одазивају се плаћању пореза.

* Цене су прилично стабилзоване услед предузетих мера од стране органа власти противу несавесних шпекуланата, ма да су оне још увек доста високе.

(бр. 188, 9. децембар 1941.) А. Ћ.

**УЧИТЕЉСКА СКУПШТИНА
У ДЕСПОТОВЦУ**

Деспотовац, 12 децембра

* Среска учитељска скупштина одржана је у Деспотовцу и на њој су присуствовали сви учитељи из среза. Поред расправљања сталешких питања срески просветни референт г. Драгутин Микетић одржао је предавање о штетном утицају комунизма, на наш национални живот, као и о потреби слоге свих позитивних националних снага.

Г. Света Филиповић, управитељ основне школе у Деспотовцу, одржао је такође предавање у истом смислу на скупу ђачких родитеља.

* Сви цигани из Среза деспотовачког од 17 до 60 година старости упућени су на принудни рад.

* Први смучари појавили су се са првим снегом у Деспотовцу, ма да је овде смучарски спорт још у повоју. С обзиром на велики број погодних терена има услова да се овај спорт развије у овом крају.

(бр. 192. 13. децембар 1941.)

ПЛАНОВИ ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ ПРОИЗВОДЊЕ ПРИРОДНЕ СВИЛЕ У ДОЛИНИ МОРАВЕ

Производња природне свиле у Југославији била је од вајкада ограничена у главном на две области: Јужну Србију и Војводину. Ове две покрајине производиле су више свилених колона него што је било потребно за домаћу потрошњу, тако да је један део сирове свиле био намењен и за извоз. Услед нерационалне организације југословенског свиларства, а нарочито државне фабрике свиле у Новом Саду, која није могла ни умела да се прилагоди потребама тржишта и да организује своју производњу на комерцијалној бази, наше свиларство било је годинама у тешкој кризи која је првенствено погађала произвођаче. Стога је последњих година, како се осећала све већа потреба за текстилним сировинама, производња сирове свиле у Југославији бивала све мања. Томе је несумњиво допринела и конкуренција вештачке увезене свиле, која је, услед модерно организоване производње, била и јевтинија и више одговарала укусу и потребама потрошача.

Србија, после рата, нашла се у сасвим другој ситуацији. Производна подручја природне свиле остала су изван њене територије. Међутим, на данашњој оскудици у текстилним сировинама, производња природне свиле била би Србији потребнија нвише него икада раније. Поред ових економских услова за производњу природне свиле у Србији, постоје у Моравској долини и природни услови. Ова област је некада била позната по развијеном свиларству, а и данас у долини Мораве налази се знатан број дудових стабала који би омогућили нормалну и рентабилну производњу свиле у овој области.

Меродавни фактори су већ предузели извесне мере за оживљавање свиларства долини Мораве. У том циљу основано је пет државних свиларских станица, чији ће задатак бити унапређење ове привредне гране на њиховом подручју. Ове станице основане су у Јагодини, Крагујевцу, Крушевцу, Аранђеловцу и Великом Градишту. Према томе околина ових градова треба да се развије у свиларске крајеве.

Поред тога, у изгледу је и оснивање једне сушионице и предионице свиле у долини Мораве. Још није донета дефинитивна одлука у коме ће се месту подићи ова постројења, али се помишља да би инсталације требало изградити у области између Параћина и Ниша, с обзиром да је у овом крају смештен и најважнији део србијанске текстилне индустрије.

Када дође до оснивања ове сушионице и предионице свиле и када се изврше потребни организациони радови, остаје једино да се

приступи код самог становништва поменутих крајева пропаганди за гајење свилене бубе. Тиме ће, несумњиво, имати велике користи сами произвођачи, јер ће своје приходе употпунити још једним рентабилним занимањем, а поред тога и наша текстилна индустрија биће у могућности да један део својих потреба у сировинама покрије домаћом производњом.

(бр. 198. 20. децембар 1941.) Н. А.

У ЋУПРИЈИ ЈЕ СКУПЉЕНО 160.000 ДИНАРА ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ

Ћуприја, 19 децембра

* Око 160.000 динара прикупљено је до сада на име обавезног приноса у корист Зимске помоћи. Како уверавају у Општини велики број грађана још се није одазвао позиву да уплати одређене приносе.

* Сетва пшенице закаснила у околини Ћуприје, јер временске прилике нису дозволиле да се она обави.

После пшенице и кукуруза овде се највише гаји шећерна репа. Како се, према Уредби о обезбеђивању саобраћаја, поред пруге не сме да сеје кукуруз, моравски сељаци засејаће у пролеће свакако још много веће површине шећерном репом но ранијих година.

* Десела се несрећа у близини ложонице на индустријском колосеку у којој је страдао Мирко Стојановић радник. Стојановић је приликом маневрисања закачио један вагон и теже га повредио. Он је пренешен у Бановинску болницу, где му је ампутирана десна рука.

* Редак пример хуманости показао је г. Карло Верлогер војвода темнићки, власник биоскопа „Занатски дом“. Он је као и ранијих година обавестио Претседника општине да ће уступити Општини за Зимску помоћ сав приход од три биоскопске претставе. Суму од 7.500 динара, колико је добијено од улазница г. Верлогер већ је предао.

Претседник општине г. Стошић изнео је грађанству прогласом овај редак пример хуманости.

(бр. 198. 20. децембар 1941.) ---

УБИЈЕНА КОМУНИСТИЧКА ТРОЈКА

Деспотовац, 23 децембра.

Патроле одреда војводе Блашка уништиле су једну комунистичку тројку коју су сачињавали Радојко Типић, Велимир Николић и Јован Добрић. Комунисти нису очекивали патроле, па су збуњени покушали да дају отпор, што им није успело. У краткој борби погинула су сва три разбојника. Сва три убијена комуниста познати су у целом крају као робијаши и кавгације који су у више махова долазили у сукоб са законом.

(бр. 201, 24. децембар 1941.) А. Ћ

ПРЕДАВАЊЕ Г. ДР. СТЕВАНА ИВАНИЋА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, децембра

* Пред препуном двораном “Шарене Кафане” одржао је 21 ов. месеца јавно предавање г. др. Стеван Иванић бивши комесар Министарства социјалне политике и народног здравља. Тема предавања била је: “ Органско схватање државе” или “ Каква нам држава треба”.

Главне мисли овог предавања биле су:

Демократија није могла да реши проблеме уређења друштва, а комунизам још мање, постављањен државног капитализма. Напротив комунизам је од домаћина створио пролетера и цео народ довео од самосталних људи до најамника. Једино органски схваћена држава може да реши ова питања. Органски уређена држава мора да почива на духовним, националним и моралним вредностима сваког народа. То је принцип по којем се данас обнављају државе Европе.

Предавање је често прекидано бурним одобравањем.

Ово је друго предавање овакве врсте. Прошле недеље у Јагодина је одржао предавање и г. Момчило Балић професор из Београда, који је од присутних грађана одлично примљен. Ова предавања утичу као мелем на оздрављење нашег националног живота.

(бр. 201, 24. децембар 1941.) С. Ж.

**ОДБОР ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ У ЈАГОДИНИ
РАСПОЛАЖЕ СА 450.000 ДИНАРА**

Јагодина, 26 децембра

Срески одбор за Зимску помоћ прикупио је досад 200.000 и када се овој суми дода ранија готовина од 30.000 динара, као и 220.000 динара примљених од Комесаријата за избеглице и Моравске бановине на име помоћи избеглицама на подручју Среза беличког, Одбор сада располаже са 450.000 динара готовине.

На седници одбора одржаној у Општини, под претседништвом г. Бранислава Лазића, среског начелника, утврђен је распоред, по коме ће се трошити расположива средства. За набавку лекова за избеглице одобрено је 20.000 динара, за прихватање избеглица и издржавање избегличке деце, која се школују у Јагодини, 60.000 динара, за набавку штедњака и пећи за избеглице у Јагодини и Беличком срезу 20.000 динара, за одећу и обућу избегличке деце 60.000 динара, за тренутну помоћ пролазећим избеглицама 2.000 динара, за сахрану умрлих избеглица 3.000 динара, за извођење јавних радова, на којима ће се запослити избеглице и остала сиротиња 110.000 динара и за збрињавање сиротиње у Јагодини 100.000 динара.

Исто тако решено је да се запосли 15 интелектуалаца избеглица, као и незапослених интелектуалаца из Јагодине преко зиме, за време од пет месеци, са наградом од по 1.000 динара месечно. Петорица ових интелектуалаца доделиће се на рад Среском начелству, петорица Општини, а петорица Одбору за зимску помоћ. За ово је одређена сума од 75.000 динара.

* 150.000 динара доделио је бан Моравске бановине на име Зимске помоћи родитељима избегличке деце у Јагодини и Срезу беличком. Сваком детету до 18 година одређена је помоћ у износу од 200 динара. На ову помоћ немају права деца чији су родитељи државни или самоуправни службеници и пензионери, као и она чији су родитељи материјално обезбеђени. Чим овај новац буде примљен, приступиће се подели.

* 3.000 динара дао је као прилог за Зимску помоћ избеглицама из Јужне Србије, који се налазе у Срезу беличком, г. Светислав Н. Гајић, трговац из Параћина. Г. Гајић приликом свог пословног бављења у Јагодини имао је прилике да види доста избеглица из Јужне Србије, који се налазе у тешком положају, па је због своје познате хуманости извршио овај племенити акт.

* Ревизију и оверу купонских књижица извршило је Среско начелство и ниједном лицу које се није пријавило књижица није оверена. Утврђено је да је у употреби било доста књижица отсутних лица, нарочито премештених чиновника и службеника, као и лица која су помрла. Све те књижице задржане су и поништене.

* Ревизија личних карата и њихово продужење за 1941 годину свих лица из Јагодине и Среза беличког, извршиће Среско начелство. Лицима која се нису појавила карте неће бити продужене. Крајњи рок за ову оверу је 31 децембар.

* Објаве за путовања за подручја Среза беличког издаје сада Среско начелство, према најновијем наређењу надлежних власти. Нико не може путовати без те објаве и сваки онај ко путује возом дужан је приликом тражења возне карте показати објаву, да би му се карта могла издати.

(бр. 204, 27. децембар 1941.) Б. Ш.

СЕОСКИ КМЕТ НАЂЕН МРТАВ У ЈАРКУ

Деспотовац, децембра

Нађен је убијен Милан Марисављевић, кмет села Буковца, у једном јарку, у близини своје куће. Органи власти воде енергичну истрагу и већ је ухапшено неколико особа. По свему изгледа да је овде по среди освета.

* Полициски час продужен је у Деспотовцу наредбом власти од 19 на 21 час.

* Несташица пшенице осећа се у последње на деспотовачкој пијаци, пошто је ове године жетва подбацила. Због тога су обуставили рад неки пекари.

* Шест и по хиљада килограма петролеја добио је срез деспотовачки и он ће се делити сељацима у замену за пшеницу.

(бр. 206, 30. децембар 1941.) А. Ђ.

1942.

РЕСАВСКО – РАВАНИЧКИ ОДРЕД ПОДЕЛИЋЕ ХИЉАДУ ПАКЕТА БЕОГРАДСКОЈ СИРОТИЊИ

Одредници ресавско-раваничког одреда са својим командантом старим четником војводом Блашком Михайловићем донели су хиљаду килограма свињског меса, 2.000 кг. пасуља, 200 кг. сланине и 60 кг. сира које су добили на поклон од мештана Среза деспотовачког и вароши Деспотовца, са жељом да се ове намирнице поделе београдској сиротињи, а у првом реду сиромашним заробљеничким породицама. Дељење ће се извршити у просторијама кафане „Скадарлија” у Скадарској улици бр. 6 на Бадњи дан, почев од 9 часова пре подне. Породични члан заробљеника треба да донесе доказ о заробљеништву свога члана.

Командант жандармерије дивизијски генерал г. Стеван М. Радовановић присуствовао је јуче спремању поклона за београдску сиротињу и том приликом похвалио овај хумани гест Ресавско-раваничког одреда рекавши поред осталог:

Наши дивни Ресавци не мисле само на себе, већ на првом месту на Отаџбину па онда и на сиротињу чији је заштитник и за чије се добро боре. Овакав поступак војводе Блашка и његових верних Ресаваца похваљујем, а грађанима Деспотовца захваљујем у име заробљеника.

Власник кафане „Скадарлија” г. Живота Матић ставио је одредницима на расположење све своје кафанске просторије, где су спремани пакети и где ће се извршити подела пакета сиротињи.

Министар народне привреде г. Михаило Олћан ставио је четницима на расположење потребна превозна средства за транспорт намирница из Деспотовца у Београд. Пакете за београдску сиротињу спремали су лично чланови Ресавско-раваничког одреда уз сарадњу неколико госпођа из Деспотовца, које су се драговољно понудиле да помогну на овом хуманом послу. Уз сваки пакет поред меса, сира, пасуља и сланине стављена је и честитка следеће садржине:

“Ресавско-раванички одред и житељи среза Деспотовачког честитају београдској сиротињи Божићне празнике „Христос се роди!”

(Ново време, Понедељак, бр. 23, 5. јануар 1942.)

ИНДУСТРИЈСКИ РАЗВИТАК И НАПРЕДАК ПАРАЋИНА У ПАРАЋИНУ БИЋЕ ПОДИГНУТА И ДРЖАВНА ФАБРИКА СВИЛЕ

Параћин се последњих година све више развијао у индустријски град. За овај свој развој он има нарочито да захвали своме повољном географском положају, пошто је сада раскрсница путева. Други важан чинилац који је играо велику улогу у развоју параћинске индустрије јесте то што се у непосредној близини налазе богати рудници угља и јевтина радна снага у околним селима.

Највеће индустријско предузеће је фабрика вунених тканина „Влада Теокаревић“, која спада у најмодернија текстилна предузећа на југоистоку Европе. При пуном капацитету ова фабрика има око 2.000 радника и намештеника. Њени производи не заостају за страним производима. Предузеће и сада ради, ма да се осећа оскудица у сировинама.

Друго предузеће по величини је „Српска фабрика стакла“, у којој је упослено око хиљаду радника. Стакларски занат био је раније искључиво монопол странаца, међутим у фабрици данас има знатан број добрих домаћих мајстора. Фабрика стакла успела је да своје производе пласира у иностранству. Она је у могућности да и даље набавља потребне сировине и угаљ из свога рудника, тако да обустава рада у опште и не долази у питање.

У непосредној близини Параћина, у селу Поповцу, налази се велика фабрика цемента која може да упосли преко хиљаду радника.

Поред ових предузећа овде постоје и два велика млина и читав низ мањих предузећа.

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ ПАРАЋИНА

Са поступним развијањем града искрсавали су и разни комунални проблеми које је требало решавати и доводити у склад са животним потребама становништва. Општинске управе нису раније обраћале велику пажњу на планско изграђивање града, ма да је регулациони план израђен још пре прошлог рата. Тако у Параћину недостају многе јавне грађевине. Тек у току последње године почело се радити на планском уређењу вароши.

Један од првих радова била је изградња нове пијаце за којом се давно осећала потреба. Општина је подиже на месту где је раније била дрварска пијаца. Као прилази пијаци проширене су две улице, а подигнута је и нова вага. План предвиђа и модерну зграду у којој ће

бити смештени дућани и која ће са обе стране имати настрешнице. На овом простору биће смештена зелена, житна и дрварска пијаца. Општина је после рата форсирано наставила са изградњом ове пијаце и већ је добрим делом подигнута зграда за смештај дућана. Сточна пијаца која је у Параћину најјача у читавом Поморављу биће подигнута на вашаришту.

Решено је напослетку и питање нове гимназијске зграде за чије је подизање утрошено 2.000.000 динара. То је данас једна од најлепших и најмодернијих зграда у Параћину.

ПРИЛИКЕ ПОСЛЕ РАТА

У рату варош је срећно прошла и прилике су се брзо средиле, тако да се у самој привреди није ни осетио већи застој. Нова општинска управа, са претседником г. Павлусом, приступила је решавању проблема, давајући предност онима који су били од виталног значаја за најшире слојеве. Како је било отежано снабдевање животним намирницама и огревом, општина је организовала Одељење за исхрану, са капиталом од пола милиона динара. Тако сиромашни грађани добијају сада брашно, пасуљ, кромпир, месо и маст. Огрев је општина набавила из својих забрана. Велика количина дрва раздељена је сиромашним грађанима бесплатно, а остали, економско слабији плаћали су по део динара по метру. Кулуком је дотерана и већа количина угља, који је већ раздељен грађанству.

Једно од значајних питања које је интересовало нарочито сиромашније слојеве је питање виших разреда гимназије. Још пре шездесет и више година Параћин је добио гимназију, која је према томе била једна од најстаријих у Србији. Прва српкиња, која је похађала гимназију, била је уписана у Параћину, а читав низ јавних радника, високих државних чиновника, научника и политичара добио је своје прво образовање у овој гимназији. Приликом редукције гимназија није се ипак на то мислило, па је Параћин изгубио не само више разреде, него је гимназија била потпуно укинута. После борбе која је трајала читав низ година отворена је на послетку Нижа самоуправна гимназија, која је доцније претворена у државну. После рата довршено је и оснивање пуне гимназије коју сада похађа око сто ђака из срезова параћинског, ражањског и наравно темнићког.

Избеглице које су после рата допутовале из свију крајева представљале су тежак проблем који је требало радикално решити. Велики број избеглица смештен је у самој вароши а остали су распоређени по селима у срезу. Рачуна се да је у Параћину и околини нашло уточиште око 3.000 избеглица. Благодарећи преданом раду

општинске управе и сарадњи грађанства све избеглице довољно су збринуте.

Врло је занимљиво да је грађевинска делатност у овој сезони била врло жива. Док се ранијих година изграђивало више на периферији, овога пута подигнуто је у најужем центру више великих и модерних зграда.

Параћин и даље задржава тенденцију за индустријски развој. Држава ће ускоро подићи овде фабрику свиле. Општина је за то уступила три хектара земљишта.

(бр. 214, 15. јануар 1942.) М. О.

РЕСАВСКИ СЕЉАЦИ УПУТИЛИ НАМИРНИЦЕ ЗА БЕОГРАДСКУ СИРОТИЊУ

Деспотовац, 17 јануара

Одред војводе Блашка, благодарећи дарежљивости сељака овога среза, прикупио је од народа за београдску сиротињу 10.000 кг. Кукуруза, 1.600 кг. Пасуља, 1.200 кг. Пшенице, 150 кг. Сланине и око 100 кг. Лука. Овај добровољни прилог ресавских сељака упућен је пред Божић Београдској општини да се подели сиротињи.

*Због великих сметова између Деспотовца и Ћуприје саобраћај камионима био је прекинут три дана. Власти су предузеле мере да се пут очисти и саобраћај је успостављен, тако да је омогућен превоз угља из горњо-ресавског базена.

*Срески одбор за збрињавање избеглица набавио је пред божићне празнике четири добро угојене свиње и поделио избеглицама, тако да је свака кућа добила извесне количине мяса и сланине, према броју ђчанова. Исто тако Одбор је на име зимске помоћи поделио по 200 динара на свако дете.

У срезу је смештено 738 избеглица.

* Два и по вагона соли подељено је народу Среза деспотовачког. Сваки члан домаћинства добио је по пола килограма и на свако говече давано је по 300 грама.

* Шест хиљада килограма шећера добио је Срез деспотовачки и шећер је дељен у Деспотовцу по пола килограма, а у селима по четврт килограма на сваког члана породице. У селима која нису пасивна 60 од сто шећера давано је за новац, а 40 од сто у замену за пшеницу или кукуруз.

(бр. 219, 18. јануар 1942.)

**СМУЧАЊЕ У ОКОЛИНИ
ДЕСПОТОВЦА**

Деспотовац, 17 јануара

Погодност земљишта и довољна количина снега привукли су деспотовачке смучаре на околна брда. Иако је мало место, Деспотовац има екипу од 12 смучара, на челу које се налази г. М. ? адвокат, један од оснивача смучања у Деспотовцу.

* Због појачане контроле у Срезу деспотовачком све ређе се појављују црноберзијанци који су долазили највише из Београда и других већих места. Без нарочитог одобрења из овога среза не смеју се више извозити животне намирнице. – А. Ђ.

(бр. 219, 18. јануар 1942.)

**У ПОМОРАВЉУ ЈЕ ЗАБЕЛЕЖЕНА
ТЕМПЕРАТУРА 24 ИСПОД НУЛЕ**

Ћуприја, 17 јануара

У читавом Поморављу неколико дана непрестано пада снег. После кишовитог времена наступили су јаки мразеви, тако да је ових дана једног јутра забележена температура 24 степена испод нуле.

Висина снега у долини је око 15 сантиметара, док је на Кучају много већа. Тешкоћа у саобраћају засад нема, пошто не дува ветар. Велика Морава је у малом надоласку.

У околини Ћуприје, нарочито око Сењског Рудника, налази се врло лепи терени за смучање, па је велики број љубитеља овог зимског спорта одлази у околину. – Б.Н.

(бр. 221, 21. јануар 1942.)

**КУХИЊА ЦРВЕНОГ КРСТА ПОДЕЛИЛА ЈЕ
УЧЕНИЦИМА НАМИРНИЦЕ**

Параћин, 21 јануара

Школска кухиња подмлатка Црвеног крста као и сваке године била је почела рад. У њој је 60 најсиромашнијих ђака свакодневно добијало ручак. Како је школа распуштена на неодређено време, морала је и кухиња да обустави рад. Да набављене намирнице за кухињу не би остале неупотребљене, одбор је решио да се оне поделе сиромашним ученицима. Тако је сваки ученик, који се хранио у кухињи, добио извесну количину кромпира, пасуља, масти и брашна.

* Личне карте које је Среско начелство издало у току прошле године сада се оверавају и приликом оверавања ставља се само печат са назначењем да карта вреди и за 1942 годину.

* Попис свих домаћинстава поново је извршила општинска управа. На новим листама назначено је колико чланова има свако домаћинство и са коликим резервама животних намирница располаже. Исто тако сваки старешина породице мора се изјаснити код кога пекара, месара и трговца жели да се снабдева. Општина се нада да ће на овај начин имати потпунији преглед животних потреба грађанства и да ће снабдевање бити знатно олакшано. – МФ.

(бр. 222, 22. јануар 1942.)

ОГРАНИЧЕНО КРЕТАЊЕ ЋАЦИМА У ВЕЧЕ

Ђуприја, 21 јануара

Начелство Округа моравског прописало је наредбу којом се ђацима забрањује излазак на улицу после 17 часова. Ова наредба односи се такође и на шегрте, калфе и трговачке помоћнике, ако се радње, у којима су запослени не затварају после 17 часова. Исто тако забрањено је уобичајено шетање по корзоу.

* Сва мушка лица рођена од 1897 до 1925 године закључно уведена су у спискове обвезника националне службе рада за обнову Србије. Уписивање је вршено код општинске управе.

(бр. 222, 22. јануар 1942.) Б.Н.

**ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК
Г. БОШКОВИЋ У ПАРАЋИНУ**

Параћин, 22 јануара

Окружни начелник г. Драгутин Бошковић посетио је ових дана Параћин. У згради Среског начелства он је одржао конференцију са шефовима надлештава, претставницима занатског и трговачког удружења и општинском управом. Шефовима надлештава нарочито је истакао потребу сузбијања корупције и неуморног рада свих претставника власти на брзом уређењу прилика и свестрану обнову земље.

* Последњих дана непрестано пада снег, нарочито у планинским пределима. Како је почела да дува кошава, на многим местима су се образовали снежни наноси високи по неколико метара, па је прекинут саобраћај на прузи Параћин-Зајечар. На 23 км. од Параћина завејана је једна локомотива. Сметови су нарочито велики код Извора и Клачевице, где достижу висину од по 4 метра.

Како непрестано пада снег и дува ветар рад на рашчишћавању је знатно отежан, а понегде и онемогућен.

(бр. 223, 23. јануар 1942.) М. П.

**ЗБРИЊАВАЊЕ ИЗБЕГЛИЦА У
ПАРАЋИНУ
ОПШТИНА ВОДИ ЖИВУ АКЦИЈУ НА САКУПЉАЊУ
ПРИЛОГА**

Параћин, 24 јануара

Општинска управа покренула је акцију за прикупљање прилога за Зимску помоћ. Она је нарочитим плакатима позвала грађанство да се у овим тешким данима сети оних којима је помоћ неопходна. Да би акција била што успешнија из редова грађанства образован је одбор који има задатак да сваком појединцу, према његовом имовном стању, одреди колико треба да приложи.

Први велики прилог, у износу од 300.000 динара дала су браћа Теокаревић, индустријалци. Поред овога прилога фабрика „Теокаревић” набавила је обућу за 150 сиромашне деце.

Одбор који је разрезао допринос предвидео је да Параћинци могу дати преко милион динара, од чега је прикупљено до сада 450.000

динара. Велики број сиромашних грађана већ је у више махова добијао од Општине помоћ у новцу и стварима.

Нарочита је пажња посвећена избеглицама који су у прилично великом броју распоређени у Параћину и околним селима. Акцију за збрињавање и помагање избеглица поред општинске управе и других добротворних удружења, нарочито је водило Среско начелство. Извештач за ово питање г. Љубисав Трајковић каже да су избеглице за време зимских дана углавном збринуте. У самом Параћину нашао је велики број избеглих упослење у овдашњим привредним предузећима, док их на селу издржавају општине дотичних села.

Банска управа из Ниша доделила је Среском начелству помоћ од 130.000 динара, од које је суме дато на шивење 100 пари одела и рубља за најсиромашније избеглице. Исто тако раздељено је 90.000 динара избегличкој деци испод 18 година, на име помоћи за божићне празнике. Да би се умножила средства за помоћ избеглицама Среско начелство наплаћује и нарочиту таксу од 3 динара по килограму шећера или зејтина. На тај начин је координирана акција општинске управе, Среског начелства и грађана дала задовољавајуће исходе.

Како су се Параћинци одазвали својој дужности у помагању избеглица види се из примера младог трговца Аце Филиповића, који је из својих скромних средстава сам потпуно оденуо две сиромашне избегличке породице. - М Ф.

(бр. 225. 25. јануар 1942.)

СРЕДИШТЕ МОРАВСКОГ ОКРУГА У ЈАГОДИНИ

Министарски савет прописао је Уредбу по којој се седиште округа моравског премешта из Ћуприје у Јагодину. Уредба је обнародована у “Службеним новинама” и ступила је на снагу.

(бр. 228. 29. јануар 1942.)

ДОЛАЗАК СМУЧАРА У ЋУПРИЈУ

Ћуприја, 26 јануара

* Последњих дана у Ћуприји стижу смучари јер у околини има дивних предела за смучање. Нарочито је постало чувено подножје Везировог Брда. Наравно, организованог смучарства овде нема, али појединци су врло задовољни и остају тамо по читав дан у смучању. –

(бр. 228, 29. јануар 1942.) Б. Н.

СВЕЧАНА ПРОСЛАВА СВ. САВЕ У ЋУПРИЈИ И ОКРУГУ

Ћуприја, 30 јануара

Овогодишња прослава св. Саве изведена је у Ћуприји на свечан начин. Прослава је одржана у просторијама Женске занатске школе и у присуству месних војних и грађанских власти.

Исто тако, према приспелим вестима из целог округа, св. Сава прослављен је у свима местима врло свечано.

(бр. 230, 31. јануар 1942.)

СВЕТОСАВСКА ПРОСЛАВА У ДЕСПОТОВЦУ

Деспотовац, 2 фебруара

У духу српске традиције основна школа у Деспотовцу свечано је прославила нашег народног просветитеља св. Саву. Обред резања колача извршен је у школској дворани у присуству многобројних гостију и ђачких родитеља. Слави су присуствовали ?

(бр. 232, 3. фебруар 1942.)

ЗБОГ КРИЈУМЧАРСКОГ ДУВАНА ДВА КЕЛНЕРА У СВИЛАЈНЦУ ПЛАТИЛИ ГЛАВОМ

Услед несташнице дувана, која се због нередовних прилика појавила одмах после рата, повећано је кријумчарење. Видећи да може доћи до лепе зараде, на тај се посао дао и Божидар Костић, циганин-коритар из села Грабовице код Свилајнца. У томе се није преварио, јер је имао доста муштерија за куповину шверцованог дувана. Међутим, није могао ни помислити, да ће тај његов посао стати два живота а њега отерати на робију.

Једног дана Божидар је дошао у Свилајнац и, свративши у кафану „Ресаву”, понудио Михаилу Љубисављевићу, келнеру у истој кафани, да му набави три кила крижаног дувана за хиљаду динара, на шта је Михаило пристао. Другог дана у вече Божидар је донео дуван али га није предао Михаилу, већ, из предострожности да не буде ухваћен, сакрио у кафанској штали под јаслама. Келнер Михаило није смео одмах да прими дуван да га не би приметио газда од кафане Сотир Грујић, па су се онда споразумели да се дуван преда и новац прими следеће вечери. На заказано време Божидар је дошао у кафану и у њој затекао Михаила у друштву са другим келнером Драгомиром Милосављевићем. Приметио је, да се њих двојица нешто сашаптавају али није могао докучити о чему. У једном моменту спазио је Драгомира да је био у штали и отуда се вратио. Помисливши да му могу украсти дуван, Божидар је одјурио и сам у шталу. На своје велико запрепашћење дувана није било на оном месту где га је оставио. Сад му је било јасно да су га Михаило и Драгомир покрали. Зато се решио да им се освети.

Вративши се у кафану почео је да се препире са Михаилом и Драгомиром око дувана. Свађа се ускору утишала и сва тројица су легли да спавају на столове и клупе. Божидар никако није могао заспати, већ је мислио како да им се освети. Како је имао код себе један повећи нож, дошао је на мисао да их побије обојицу. И заиста, кад су Михаило и Драгомир билки у најдубљем сну, Божидар је пришао Драгомиру и ударио га два пута ножем у груди, од којих је повреда Драгомир после неколико тренутака издахнуо. Овај шум пробудио је Михаила и он је скочио са стола упутивши се на Божицара, али је овај и њега убо на два места ножем у трбух те је и Михаило моментално издахнуо. Божидар је потом побегао, бацивши нож у Ресаву али је убрзо ухваћен и предан суду.

На саслушању је Божидар потпуно признао оба дела, али се изговарао да је био нападнут од убијених. Суд му није уважио ову

одбрану, већ га је осудио на укупну казну од деветнаест година робије.

Ову поресуду оснажио је Касациони суд. (И. М.)

(бр. 233, 4. фебруар 1942.)

ЈАКА КОШАВА ОМЕЛА САОБРАЋАЈ НА ПУТЕВИМА ГОРЊЕ РЕСАВЕ

Деспотовац, 12 фебруара

Са 10 дана затвора и 500 динара новчано кажњен је Милан Чаушевић опанчар из Деспотовца зато што је продао штављене опанке преко максимиране цене. Исто тако кажњен је Сима Миливојевић, из села Стењевца, што је продао гумене опанке по 500 динара.

* У духу српске традиције занатлије из Деспотовца прославили су свога патрона св. Атанасија у гостионици „Српски краљ”. После резања колача приређен је заједнички ручак.

* Над Горњом Ресавом још увек дува јака кошава од чега се стварају намети на путевима зато је колски саобраћај јако отежан. Аутомобилски саобраћај између Деспотовца, Ћуприје и Јагодине још није успостављен, нити ће моћи скоро да буде, због високих сметова које кошава ствара. Уколико се пут преко дана очисти кошава преко ноћи направи још веће намете.

* Због јаке зиме и високог снега у овом крају осећа се несташница сточне хране. Неколико буљука оваца у брдским пределима по појатама већ петнаест дана потпуно је отсечено од насеља, па им се не може дотурити храна ни за овце, ни за овчаре.

(бр. 241, 13. фебруар 1942.)

У ЋУПРИЈИ ЈЕ КАЖЊЕНО ВИШЕ ОСОБА ЗБОГ ПОВЕЋАЊА ЦЕНА

Ћуприја, 12 фебруара

Среско начелство изрекло је више казни због повећања цена животним намирницама. Тако је Живојин Пајић, из Сења, кажњен са 50.000 динара новчане казне и 30 дана затвора што није предао

вишкове пшенице; Никола Теших, трговац, са три дана затвора и 2.000 динара новчано што је килограм шећера продао за 30 динара.

Поред ове двојице кажњени су још: Лазар Маринковић, месар, са два дана затвора и 500 динара новчано; Радосав Петровић, из Крушара, са 10 дана затвора и 500 динара новчано и Милосав Савић, кафеџија, са 10 дана затвора и 2.000 динара новчано.

Исто тако кажњено је и неколико продаваца млека. - Б Н.

(бр. 241, 13. фебруар 1942.)

ЧОПОРИ ВУКОВА СИЛАЗЕ С ПЛАНИНА И НАПАДАЈУ СТОКУ

Деспотовац, 12 фебруара

Због великог снега, који је нападао по околним планинама, велики чопори вукова силазе и нападају насеља чинећи огромне штете стоци. Сточари су забринути, јер нису у могућности да се бране од ове опасности.

* Несрећним случајем настрадао је Никола Адамовић, рударски радник рудника „Бучар”, родом из села Врановца, Срез хомољски. Приликом постављања дрвених подупирача у руднику, једна греда је пукла, због чега се срушила велика количина угља и пригњечила Николу.

(бр. 241. 13. фебруар 1942.)

У ПОМОРАВЉУ СЕ ПОСТЕПЕНО ТОПИ СНЕГ И САОБРАЋАЈ ЈЕ ВАСПОСТАВЉЕН

Ћуприја, 13 фебруара

Време у читавом Поморављу већ је ојужило и снег почиње лагано да се топи. Нестало је јаким мразева и снежних вејавица, које су ометале везе са околином. Узана пруга према Сењском Руднику, Параћину и Крушевцу ослобођена је снежних наноса, који су местимично достизали висину од преко три метра.

* Рад у овдашњој гимназији отпочео је путем пропитивања и давања лекција. На сличан начин обавља се и настава у основним

школама. У селима читавог среза, као и већем делу Округа моравског, настава по селима тече нормално.

(бр. 242, 14. фебруар 1942.)

**СЕЉАЦИ РАДО ДАЈУ ПШЕНИЦУ И КУКУРУЗ
У ЗАМЕНУ ЗА ПЕТРОЛЕЈ**

Параћин, 14. фебруара

Власти у Параћину предузимају мере како би се омогућило правилно снабдевање грађанства најпотребнијим намирницама. Штампани су ценовници са максимираним ценама, који су подељени трговцима и сеоским општинама и предвиђене су најстрожије казне за оне који се не придржавају прописаних цена.

Референт за исхрану стара се да прибави и правилно расподели потребне намирнице целом срезу. Добијена количина зејтина од 5.000 килограма већ је подељена. У току је и деоба петролеја, у коме се осећала оскудица.

Петролеј, и остали монополски артикли, деле се сељацима преко општина или задруга, у замену за пшеницу или кукуруз. На тај начин омогућује се прикупљање већих количина пшенице и кукуруза, а с тим и снабдевање вароши овим намирницама. – М Ф.

(бр. 243, 15. фебруар 1942.)

**“ОД ВАШЕ СВЕСТИ И ОД ВАШЕ САРАДЊЕ
ЗАВИСИ СРПСКА ОТАЏБИНА”**

Јагодина, 15 фебруара

Долазак генерала г. Ђ. Докића, министра саобраћаја у Јагодину народ је схватио као жељу генерала Недића да са народом одржава стални контакт непосредно преко својих првих сарадника у влади. Зато се у биоскопу хотела „Палас” сакупило преко 1.000 грађана, претставника свију друштвених слојева, који су са великим интересом очекивали реч министра г. Докића. Претседник градског поглаварства г. Тома Ђорђевић, претстављајући збору министра г. Докића изразио је жаљење што толико велики број грађана неће моћи да чује реч генерала г. Докића, јер их сала није могла све да прими.

Узимајући реч генерал г. Докић изложио је положај српског народа у данашњим приликама и истакао је важност сва три момента: одржање реда и мира као једини услов за спас српског народа, сузбијање јеврејско-масонске пропаганде која је радила на упропашћивању српског народа и помагање Владе народног спаса у њеним напорима за добро српског народа и његов напредак.

„Позивам вас, завршио је своју реч генерал г. Докић, да послушате поруку Владе народног спаса и да је свим средствима помогнете да сачувамо ред и мир у Србији. Влада је предузела све потребне мере у том смислу, али од ваше свести и ваше сарадње зависи да ли ћемо успети. Знајте да од тога зависи не само опстанак у данашњици него и будућност српске отаџбине. Зато је ваша света дужност да помогнете акцију Владе народног спаса у циљу одржавања реда и мира.”

Говор министра г. Докића био је врло често прекидан дугим аплаузом присутних, изражавајући одобравање мисли генерала г. Докића.

Говор министра г. Докића оставио је врло снажан утисак у грађанству, изазивајући у њему вољу да се одазову позиву Владе народног спаса ради одржања реда и мира.

УХВАЋЕНА ДВА КОМАНДИРА КОМУНИСТИЧКИХ ОДРЕДА

Свилајнац, 18 фебруара

Командант Ресавске комунистичке групе који је лишен официрског чина пре рата због новчаних проневера, Лазар Стојановић, пао је у руке жандармима Свилајначког жандармериског вода. За време борби у околини Свилајнца пре неколико дана Стојановић је био рањен па се крио по селима док није ухваћен.

Патроле владиних одреда ухватиле су и командира рачанске комунистичке групе, неког Владу Јанковића, бившег саобраћајног чиновника.

(бр. 246, 19. фебруар 1942.)

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО ПРЕМЕШТЕНО У ЈАГОДИНУ

Јагодина, 19 фебруара

Решењем Министарства унутрашњих послова седиште начелства Округа моравског премештено је из Ћуприје у Јагодину. Овај премештај већ је извршен и начелство у Јагодини наставило је са својим радом.

* Купонске књижице за набавку масти, меса, шећера, соли, гаса, зејтина и пиринча, издала је Општина јагодинска становништву за 1942 годину.

* 12.500 килограма шећера стигло је у Јагодину за месец јануар, шећер се сада дели становништву Среза беличког. На сваког члана домаћинства издаје се по пола килограма.

* Окружна школа Српске државне полиције отпочела је већ са радом. Кандидати проводе на курсу 15 дана. Овај је курс свршило до сада доста питомаца, а нови кандидати пријаљују се свакодневно. Школа је смештена у згради Соколског дома; њен управник је мајор г. Петар Панасовић.

* Издата је наредба о забрани извоза свих животних намирница из Јагодине.

(бр. 247, 20. фебруар 1942.) В. Ш.

ОДБОР ПАРАЋИНСКИХ ГРАЂАНА ЗА САРАДЊУ НА ОБНОВИ СРБИЈЕ

Параћин, 27 фебруара

У хотелу „Зајечар” одржан је ових дана састанак грађана. На састанку је претседник Општине г. Јосиф Павлус дао обавештење о томе да је организациони одбор од сто грађана који ће, у заједници са општинском управом, сарађивати на обнови Србије. Заједно са Општином одбор ће се бринути о свима стварима који се тичу живота вароши, њене безбедности, рационарања животних намирница и.т.д. Г. Павлус је напоменуо да ће овај одбор бити проширен са још стотином чланова, како би успех био што сигурнији.

Грађани су пажљиво саслушали ова излагања и одобрили напоре општинске управе у циљу нормализовања прилика и обезбеђења потребних намирница.

* Чланови спортског клуба „Јединство” прикупили су међу собом повећу суму и опремили неколико пакета са најпотребнијим намирницама за заробљене чланове. Тако је прва пошиљка пакета већ отишла заробљеним спортистима. Управа ће повремено и у будуће слати пакете својим друговима у заробљеништву.

* Досадашњи школски надзорник Среза параћинског г. Миро Зонић премештен је за Ниш, а на његово место постављен је г. Здравко Тодоровић. Г. Тодоровић је већ примио своју дужност. - МФ.

(бр. 254, 28. фебруар 1942.)

НОВА ОПШТИНСКА УПРАВА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 5 марта

Начелство Среза раваничког разрешило је дужности досадашњу општинску управу, на челу са претседником г. Трифуном Стошићем, кафеџијом и на њено место поставио нову, која је овако састављена: претседник г. Живојин Остојић, трговац и кметови г.г. Божидар Живановић, земљорадник, Илија Томић, опанчар и Божидар Васић, берберин.

Истим решењем постављени су за општинске одборнике: г.г. Живојин Антић, пекар, Божидар Бајкић, школски надзорник, Живојин Голубовић, шеф железничке станице, Драгољуб Гавриловић, казанџија, Ђорђе Ђорђевић, управник „Добричева”, Димитрије Ђулић, суплент, Миодраг Здравковић, земљорадник, Бора Илић, абација, Александар Илић, свештеник, Ђорђе Исајловић, адвокат, Данило Јовановић, трговац, Александар Јовановић, индустријалац, Драгослав Јанковић, благајник Фабрике шећера, Владислав Милошевић, чиновник ложioniце, Илија Марковић, трговац, Петар Никчевић, приватни чиновник, Никола Нинић, трговац, Љубиша Никодијевић, опанчар, Драгослав Павловић, трговац, Божидар Петровић, трговац, Благоје Пешић, земљорадник, Миодраг Пандуровић, судија, Милија Ристић, трговац, Јован С. Радојковић, трговац, Станоје Рашић, фијакериста, Станко Тасић, часовничар, Димитрије Тасић, трговац, Радивоје Џелатовић, земљорадник, Јосиф Шпет, трговац и др. Митар Шарановић, лекар.

Нова општинска управа уведена је у дужност и већ је отпочела са радом. Преузимајући дужност новопостављени претседник г. Остојић дао је кратку изјаву у којој је изложио главне смернице свога

рада и апеловао на грађанство Ћуприје да га помогне у његовим настојањима.

* Одељење за исхрану прикупља податке о имовном стању грађана, како би се утврдило коме треба дозволити куповање хлеба на пекарницама помоћу куповних књижица.

* Уписивање младића за националну службу за обнову Србије извршено је код општинске управе. Сви пријављени младићи очекују распоред.

* за окружног просветног инспектора округа моравског постављен је г. др. Милан М. Јовановић, професор гимназије у Ћуприји.

* Вишак од једног вагона шећера добио је Срез бољевачки као следовање за месец фебруар. Деоба шећера врши се преко среза и преко Планиничке земљорадничке набављачке задруге. - Б Н.

(бр. 259, 6. март 1942.)

ЈАГОДИНСКИ НАСТАВНИЦИ ЗА БОЛЕСНЕ ЗАРОБЉЕНИКЕ

Јагодина, 6 марта

Директор Реалне гимназије у Јагодини г. Мишић и професори одрекли су се својих хонорара са приватних испита у износу од 6.590 динара и ту своту приложили у корист наших болесних заробљеника у Немачкој.

(бр. 260, 7. март 1942.)

ПОПИС СТАНОВНИШТВА У ПАРАЋИНУ

Параћин, 7 марта

Попис становништва Параћина започела је да врши Општина преко својих чиновника и студената, којима ће се овај рад урачунати као кулук.

* Слободно кретање грађана, које је у Параћину било дозвољено до 19, продужено је сада до 20 часова.

* Попис младића, рођених од 1915 до 1924 године, за Националну службу рада отпочео је, а врши га Општина параћинска. До сада је пријављен врло велики број младића.

* Испити за прво полугође отпочели су у овдашњој гимназији, јер редовна предавања нису одржавана већ само повремени састанци, на којима су ученици добијали питања.

* Пет стотина пари ципела добила је Општина параћинска да раздели грађанству. Ципеле се дају само онима којима је неопходно потребна. – М Ф.

(бр. 261, 8. март 1942.)

ПОЗОРИШТЕ „БЕОГРАД“ ГОСТУЈЕ У ПАРАЋИНУ

Параћин. 14 марта

Позориште „Београд“, под управом г. Прендића, већ неколико дана гостује у Параћину, у дворани „Круне“. Даване су претставе: „Породица Бло“, од Љубинке Бибић, „Ђидо“ од Веселиновића и Брзака и Нушићев „Покојник“. Све три претставе биле су врло добро посећене. Нарочито је привукло велики број публике „Ђидо“, комад из нашег народног живота, тако да је дворана била препуна.

Поводом интерпретације „Ђида“ могло би се приметити да је било доста неукусно што су поједини глумци, нарочито онај што је играо улогу Максима, вршили непотребна додавања и уметања, којих у тексту нема.

Позориште у Параћину остаје и даље, и на репертоару се налази комад већином из нашег живота. - МФ

(бр. 268, 17. март 1942.)

ЗБОР ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 17 марта

У просторијама хотела „Палас“ одржан је велики збор свих просветних радника из Јагодине, Ћуприје, Параћина, Варварина и

срезава округа моравског. На збору је говорио г. Владимир Вујић, начелник Министарства просвете, који је у почетку наложио програм српске владе, а затим говорио о улози просветних радника на националној обнови. Он је, између осталог рекао:

- Озбиљни су моменти. За нас је, ако смо паметни да увидимо, остало оно последње, а то је: бити или не бити...Треба да сачувамо српски народ са свим његовим позитивним особинама. Традицију морамо сачувати. Ви, просветни радници у првом реду сте позвани да је чувате и негујете. Несмете се задовољити пасивним посматрањем, већ активно делати за добро народа, и тиме оправдати своје бивствовање. Зашто смо се одрекли свега онога чему су нас наши очеви учили, почевши још од светог Саве.

Говор г. Вујића саслушан је са много пажње, и он је на присутне оставио дубок утисак.

* У НАМЕРИ ДА САКРИЈЕ СВОЈ ГРЕХ, нека бездушна мајка бацила је у реку Белицу мушко новорођенче. Како су се над реком налазиле неке греде и даске дете се на њима задржало. Келнери хотела „Палас” Бранко Димитријевић и Александар Стојановић, пролазећи туда зачули су плач детета и кад су се приближили угледали су новорођенче. Они су га узели однели кући, а затим предали овдашњој болници на чување. Решили су да се обојица заједнички старају о детету, коме ће као кумови дати име Срећко. Власти воде истрагу да би пронашле мајку одбаченога Срећка.

* Глумци и глумице избеглице из Новог Сада, Сарајева, Скопља, Бања Луке и Цетиња основали су позоришно удружење глумаца. Једна трупа овога позоришта гостује већ неколико дана у Јагодини. До сада су успешно изведени: „Девојачка клетва”, „Зулејка”, „Ивкова Слава”, „Коштана”, „Зона Занфирова” и „Печалбари”. Главне улоге носе: г.г. Марић, Срећковић, Д. Јеличић, Митрић, Пецовић, Радосављевић, Мајић и гђе Јовановић, Ћосић, Петровић, Наташа Нешовић, Цица Јашекова, Будимовић и Мира Тодоровић. - Ж. С.

(бр. 269, 18. март 1942.)

ОДБОР ЗА ИСХРАНУ У ДЕСПОТОВЦУ

Деспотовац, 18 марта

Одбор за исхрану, који је образован у Општини деспотовачкој, купио је до сада око три вагона пшенице и кукуруза, које ће делити грађанима почетком месеца априла.

* Карте за набавку текстилне робе поделила је ових дана деспотовачка општина својим грађанима.

(бр. 270, 19. март 1942.)

ЗБОРОВИ У РЕСАВИ

Свилајнац, 19 марта

На иницијативу Среског одбора за антикомунистичку пропаганду одржано је за последњих неколико дана по селима Ресавског среза много народних зборова, на којима је народ упућиван како да се бори против подземног рада комунистичких агитатора и свих оних који желе да у народ убаци неред и неслогу. Ову акцију је народ у читавом срезу врло повољно примио и посетио зборове у великом броју. Готово све мушко становништво у срезу присуствовало је зборовима, а често и доста жена. Осим говора о комунистичкој опасности народу су стручни људи говорили о планској привреди и о потреби да се што више земље обради.

(бр. 271, 20. март 1942.)

ЗБОР ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА ПОМОРАВЉА

Јагодина, 20 марта

У великој биоскопској сали хотела „Палас” одржан је збор просветних радника, свештеника, професора и учитеља са територије среза раваничког (Ћуприја), параћинског и беличког (Јагодина). Збору је присуствовало око 400 лица, а отворио га је уводном речи г. др. Милан М. Јовановић, окружни просветни инспектор Округа моравског.

Главни говорник на овом ретко посећеном скупу просветних радника-био је г. Владимир Вујић, начелник Министарства просвете и познати наш филозоф и књижевник.

Г. Вујић је у почетку нагласио да он не долази да би, попут ранијих политичара, прибрао неке користи од својих говора, него да подвуче и нагласи оно што свима мора да буде јасно и познато: да нама Србима лежи једини спас у миру, реду и раду. Он подсећа на речи претседника владе и Милана Недића, који је казао да мора сачувати

свој народ, а у томе је и садржан целокупан програм Владе народног спаса. Да бисмо се сачували и пребродили све несреће, потребно је да сами извршимо обнову у себи. То је обнова у томе што треба да се вратимо себи, својој нацији, својој историји и својој оригиналној култури, која је зачета од Немањића, а јасно створена светим Савом.

Срби су увек ишли правим путем када су били верни својој светосавској култури, а грешили су увек и упадали у несреће када су се заводили туђинским утицајима. Стога, ако је икада била истина да је историја учитељица народа, онда се то указује код нас и овом приликом: ми морамо да останемо верни својој прошлости и својој историји, утолико пре што се у нашој култури изразило правдољубље, који су били и остали највеће вредности. Јер правдољубље значи љубав према правди, а народнољубље наш национализам. Стога ми не морамо очекивати спаса у страним теоријама, када их имамо у својој историји већ израђене, и то онакве какве их схвата данашња Европа.

У вези с тим г. Вулић је, на крају нагласио, да није довољно бити данас национално поуздан, већ се морамо национално активирати, будити српски дух и стварати српску свест.

Збор просветних радника округа Моравског оставио је одличан утисак и успех. Међу интелектуалцима овај се збор препричава и сматра се да је речена права истина у право време.

(бр. 272. 21. март 1942.) Б. Н.

ОСВЕЋЕЊЕ ЗАСТАВЕ РЕСАВСКО-РАВЕНИЧКОГ ЧЕТНИЧКОГ ОДРЕДА

Деспотовац, 20. марта

Ових дана Деспотовац је имао ретку свечаност: ресавско-раванички четнички одред осветио је своју заставу у присуству многобројних гостију и грађанства. Освећење заставе обављено је на тргу пред општинском зградом. Присуствовали су, између осталих, и изасланик претседника Владе кепетан г. Милић, претставници наших војних и цивилних власти из Ћуприје, Параћина, Свилајнца, Јагодине и тако даље. Обред освећења извршио је месни парох г. Илија Башанић са неколицином свештеника. После освећења изасланик претседника Владе капетан г. Милић, предајући заставу заставнику одреда Животи Милошевићу одржао је пригодан говор позивајући четнике да се под овом заставом боре свим силама за одбрану српског народа онако како

доликује правим, честитим и родољубивим Србима. Крај његовог говора присутни су поздравили дугим и живим клицањем.

Последњи је говорио командант одреда војвода Блашко. Његов говор кратак али одлучан оставио је на присутне добар утисак, а нарочито на постројане четнике. “Браћо, рекао је између осталог војвода Блашко, “ми четници Ресавско-раваничког одреда поносни смо што данас осветисмо нашу заставу под којом има да се боримо и гинемо. Ступајући под ову заставу ми се не убрајамо више међу живима. Дигнимо громко свој глас нека одјекну брда и долине нека чује цео свет да смо ми четници Ресавско-раваничког четничког одреда увек спремни и готови до последњег да изгинемо у одбрани српског народа. Клекнимо (сви клече) и закунимо се на верност нашем Претседнику Владе Народног спаса армиском ђенералу г. Милану Недићу да ћемо под његовом заставом коју је високо издигао у одбрани Српског народа и на његов позив сви до једног изгинути да би се Српски народ сачувао”.

Крај говора војводе Блашка четници су поздравили речима: „Хоћемо” клицајући ђенералу Г. Недићу и Србији.

После говора војводе Блашка четници су извршили дефиле па је затим приређен ручак. – А.Ђ.

(бр. 272, 21. март 1942.)

КАЖЊЕНИ СПЕКУЛАНТИ У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 27 марта

У току месеца фебруара начелство Среза беличког казнило је због спекулације: Латинку Жикић из Вољавче са 300 динара; Радомира Ђорђевића, пекара из Јагодине, са 15 дана затвора; Живана Максимовића, из Кочиног Села са 500 динара; Андријану Милановић из Мајуре са 200 динара; Станимира Петровића, пекара из Јагодине, са 15 дана затвора; Светомира Петровића, трговца из Јагодине са 5.000 динара и Радисава Стојановића, пекара из Јагодине, са 15 дана затвора.

* ОДЕЉАК ФИНАНСИСКЕ КОНТРОЛЕ издао је пушачима купоне за цигарете и дуван. Сваки пушач добија по 20 цигарета или 20 грама дувана дневно. – Б Ш.

(бр. 278, 28. март 1942.)

У МОРАВСКОМ ОКРУГУ ПЛАНСКА ПРИВРЕДА БИЋЕ У ПОТПУНОСТИ ИЗВЕДЕНА

Ћуприја, 27 марта

Одмах по образовању Моравског округа отпочео је интензиван рад у свима правцима. Одржано је много конференција у свим крајевима округа, на којима се расправљало о великим задацима који претстоје. Окружни начелник г. Драгутин Бошковић и референти при начелству обишли су цео округ и на лицу места проучили разна питања која треба боље и неодложно решавати.

Моравски округ поред тога, што обухвата плодну Моравску долину богат је рударски крај, јер поред неколико мањих има и знатан број великих рудника. У главним градовима Ћуприји, Параћину и Јагодини развијена је индустрија. Јагодина се још одликује и као важно извозничко место, коме гравитирају богати срезиви Левач и Белички.

СРЕЂИВАЊЕ

Од надлежних у Окружном начелству добили смо ова обавештења:

На сређивању прилика у Округу моравском ради се интензивно у свима правцима. То нарочито показују честе конференције у самом начелству и у појединим среским центрима. Одржавају се конференције пољопривредних стручњака, позваних органа за сузбијање црне берзе и скупове, просветних функционера итд. На овим конференцијама нарочита пажња се поклања осигурању реда и мира, обнови земље и васпитању омладине, која има да се упутује на правилан пут. И планској привреди поклања се пуна пажња. Становништво са разумевањем прима сва упутства која му се у том правцу дају. Једино се осећа оскудица у семену, али су предузете мере да се набави. Може се већ сада рећи да ће планска привреда овде бити у потпуности изведена. Исто тако предузете су мере да све оне школе које не раде буду попуњене наставницима, како би опет могле да прораде. У свима правцима осећа се бољитак. Нарочито се у последње време запажа код сеоског и варошког становништва расположење за одлучну борбу против комунизма, и сазнање да једино у завођењу реда и мира лежи наш спас. Сви схватају озбиљност ситуације и одају се своме послу на обнови земље. Да је тако, доказује и чињеница што је Моравски округ данас један од најсређенијих округа у коме партизани не могу наћи уточишта. - Б Н.

(бр. 278, 28. март 1942.)

СКУПШТИНА ЦРВЕНОГ КРСТА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 30 марта

Годишња скупштина среског одбора Црвеног крста у Јагодини одржана је ових дана. Пошто је прочитан извештај о раду у прошлој години дато је поверење досадашњој управи, којој је на челу стајао као претседник г. Младен Вукићевић, архијерејски намесник. Управа је ову прилику искористила да упутити апел на све хумане установе да јој пруже што свесрднију сарадњу обзиром на значајну улогу коју сада има Црвени крст.

* Питомци Окружне школе Српске државне страже у Јагодини прикупили су међу собом суму од 1.123 динара и послали одбору за избеглице као помоћ.

* Карте за текстил издало је становништву Градско поглаварство. Комесаријат за избеглице доставило је Среском начелству такође и потребан број карата које ће бити подељене избеглицима.

* У једном потоку нађен је леш Драгутина Томића из Ловаца и претпоставља се да је Драгутин угушен, па потом бачен у поток. Драгутин је био имућан, али је био познат као ? обочео. - БШ.

(бр. 280, 31. март 1942.)

ПОХВАТАНИ ПО СЕЛИМА

Јагодина, 2 априла

Приликом претресања села Дубнице, Бусура, Будовца и Табановца похватани су од стране српских одреда преостали бандити из ресавске комунистичке групе. Ухваћени су Радомир Бранисављевић, студент Академије ликовних уметности, који је раније био политички комесар у банди и учествовао у комунистичким акцијама по Хомољу и Поморављу. Даље су ухваћени Миодраг Бранисављевић из Свилајнца, Петар Петровић из Кушиљева, Љубиша Јовановић из Шутеца, Аврам Трифуновић из Александровца, Милан Максимовић из Београда, одбегли робијаш из Бистрице, Бранко Матић и још један одбегли робијаш из Добрића Радивоје Јанковић.

У кривовирским појатама ухватила су потерна одељења српских одреда шест комуниста, међу којима се налазио и вођа озренске банде.

Похватани комунисти ухваћени су са оружјем и експлозивом непосредно пред вршење намеравање саботаже на железничкој прузи.

(бр. 283, 3. април 1942.)

МЕРЕ ПРОТИВ СПЕКУЛАЦИЈЕ У ДЕСПОТОВАЧКОМ СРЕЗУ

Деспотовац, 8 априла

* Референт за цене при Среском начелству у Деспотовцу, Милорад Игњатовић изрекао је две пресуде по Уредби о ценама, и казнио: Аврама Љубисављевића, земљорадника из Витанца, са 10 дана затвора и 1.500 дин. новчано због подизања цена млеку, и Милоша Јовановића, трговца из Деспотовца, са 10 дана затвора и 1000 дин. новчано.

(бр. 286, 9. април 1942.)

СТРЕЉАЊЕ ПОЗНАТИХ ЗЛИКОВАЦА

Деспотовац, 8 априла

По наређењу команданта ресавско раваничког одреда стрељани су јуче у Виринском Потоку Љубиша Михаиловић, Милорад Стојадиновић и Божидар Костић, сви из села среза деспотовачког. Сва тројица су бивши робијаши који су од раније познати нашим казним заводима. Они су после окупације успели да побегну из казних завода, па су, у срезу наставили да пљачкају и чине разбојништва над мирним становништвом. Ухватило их једно потерно одељење. Стрељање ова три зликовца, који су због својих недела били страх и трепет за овај крај, олакнуло је народу.

(бр. 286, 9. април 1942.)

СРЕЗ ДЕСПОТОВАЧКИ ИМА ОКО 30.000 СТАНОВНИКА

Деспотовац, 8. априла

Према најновијем попису, Срез деспотовачки има 29.388 становника, или 3.000 више него за време последњег пописа, 1931 године.

Радници рудника у Равној Реци преко свога повереника Милосава Обрадовића, сакупили су међу собом 12.500 дин. На име Зимске помоћи за сиротињу. Ову суму доставили су председнику Среског одбора г. Родољубу Тодоровићу, среском начелнику. Поред новца, радници су поклонили и два вагона угља од својих уштеда такође за сиротињу. – А Ђ.

(бр. 286, 9. април 1942.)

МЕНЗА ЧИНОВНИКА-САМАЦА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 8. априла

У последње време незгодна је ситуација самаца, који се налазе са службом у Јагодини. Разлог је ограничен број кафана које примају абонирице. Стога је већи број чиновника и официра одлучило да се оснује официрско-чиновничка менза, и на тај начин повољно реши ово питање. Оснивање мензе одобрило је и Окружно начелство Округа моравског, које је издало и прописе о раду мензе.

До сада се у мензу уписао већи број официра и чиновника. Менза је већ отпочела са радом. Цена хране износи 600 динара месечно. Менза је смештена у кантини пиваре. – Б Ш.

(бр. 286, 9. април 1942.)

СЕОСКИ ДОМАЋИН ЗБРИНУО ЦЕЛУ СИРОМАШНУ ПОРОДИЦУ

Јагодина, 8 априла

Када су прошлог лета збрињаване многобројне српске сиромашне породице, угледни домаћин из села Шантаровца, г.

Драгомир Лазаревић, примио је у своју кућу целу сиромашну породицу Стане Бањац. Поред ње, она има четворо нејаке деце, од којих је најстаријему 13 година.

После потуцања, ова породица наишла је у дому г. Лазаревића на топао пријем, братско разумевање и саучешће. И не смао да отада ова породица ни у чему не оскудева, већ се између ње и укућана не чини никаква разлика. То је жеља Лазаревића. Све што је у газдинском дому Лазаревића спрема за домаће, даје се у изобиљу и породици Бањац. Исто тако, она се обилно снабдева огревом и другим потребама, а Лазаревић не допушта да се овој породици даје ма каква друга помоћ од села, као другима.

Иако је имао доста других просторија у којима се могло добро сместити ова породица, Лазаревић није то дозволио, већ је сместио у удобну нову кућу, коју је недавно подигао једном од својих синова.

Све ово чини се усрдно, у тишини и без разметања.

Срби смо, а Бог је дао, па зашто не?- каже задовољно добродушни старина Лазаревић.

Пример угледног домаћина, доброг и племенитог Србина г. Лазаревића вредан је особите пажње. Желети је да њему следују сви Срби којима то могућности дозвољавају. - Б III.

(бр. 286, 9. април 1942.)

ХУМАНИ ГЕСТ СЕЛА РАТКОВИЋА

Рековац, 8 априла

Пододбор Друштва Црвеног крста села Ратковића послао је 30 комада пакета за заробљенике из села Ратковића, који се налазе у заробљеништву у Немачкој. Пакети садрже најпотребније намирнице, а купљене су за новац прикупљен на овогодишњој светосавској приредби и другим приредбама, а нешто је прикупљено и у натури.

Становници овог села показали су довољно свести и разумевања као велику хуманост. Ни један домаћин није пропустио да да свој прилог.

За готов новац, којим је пододбор располагао, купљене су кутије за паковање и дуван, тако да ће сваки заробљеник моћи да добија по два пакета цигарета. Педесет заробљеника из села Ратковића добиће 30 пакета, сваки по 5 кгр. У лагерима где су по двојица добиће један пакет, а где је по један, он ће имати на расположењу цео пакет.

Заслуга за ово припада учитељима Чеди Митровићу и Мијалку Симићу, као и претседнику Општине Драгутину Јовановићу и Драгославу Ђорђевићу студенту права. – Д. Ђ.

(бр. 286, 9. април 1942.)

БРОЈ ФИЛАТЕЛИСТА У ПАРАЋИНУ НАГЛО СЕ ПОВЕЋАО

Параћин, 9. априла

Пошта у Параћину продавала је последњу емисију поштанских марака са вишком за заробљенике. До сада је продат велик број серија, што значи да је интересовање било велико, као и да се сада нагло повећао број филателиста у Параћину.

Потребне количине шећера разделене су грађанству за месец април. На сваког члана домаћинства подељено је по пола килограма.

У овдашњој финансиској контроли издавани су грађанству купони за дуван за месец април. Сваки пушач има право на десет цигарета дневно, или одговарајућу количину дувана. Млађима од двадесет година, женама и ђацима не смеју се дати купони.

Одржан је састанак ђачких родитеља и наставника државне и самоуправне више гимназије. На састанку је врло документовано и успело предавање о правилном васпитању наше омладине у националном и светосавском духу Благоје Цветковић, вероучитељ. Он је нарочито скренуо пажњу родитељима на разорне и штетне стране пропагандне утицаје. Говорио је о потреби да се у нашој земљи одржи ред и мир. Пример коме морамо следовати је Милан Недић, претседник владе, који се сав заложиио за спас српског народа. Мило Вујовић, директор гимназије, објавио је да ће се при гимназији основати кухиња за сиромашне ученике и замолио родитеље да помогну ову племениту акцију. Одзив родитеља био је изванредно велики. Одмах је сакупљено преко 13.000 динара добровољних прилога. – М Ф.

(бр. 287, 10. април 1942.)

УЧИТЕЉИ ПРЕДЊАЧЕ

Параћин, 10 априла

Учитељи у Параћину врло активно раде на народном просвећивању и националној пропаганди. На повременим састанцима, које они одржавају, дају своје предлоге и заједничким напорима раде на обавештавању и упућивању народа. Исто тако активно сарађују са Црвеним крстом и разним одборима. На народним зборовима и конференцијама учитељи као говорници упућују народ како треба да се држи у данашњим приликама, истичући да је српском народу потребан мир да би се опоравио од многих страдања кроз која је прошао, па стога треба сви предано да поступе по саветима претседника српске владе генерала Недића, који као велики Србин жели нашем народу само добро.

(бр. 288, 11. април 1942.) М.Ф.

РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У ЗЕМЉИ

Ћуприја, 14 априла

У државној реалној гимназији у Ћуприји одржана су последњих дана три врло добро посећена родитељска састанка. На састанцима су говорили заменик директора професор Станислав Аксентијевић и професор Живојин Милосављевић. Предавачи су истакли потребу одржавања реда и мира у интересу безбедности и опстанка српског народа, наглашавајући да родитељски дом и школа морају бити у сталном контакту ради правилног васпитања школске омладине. У данашњим временима родитељи морају да приме пуну одговорност за васпитање своје деце. Децу треба одвајати од улице и сачувати од разорног утицаја неогговорних.

(бр. 291, 15. април 1942.)

РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК У ПАРАЋИНУ

Параћин, 14 априла

У сали хотела „Круна” одржан је састанак наставника основне школе и ђачких родитеља. Управитељ школе Тихомир М. Филиповић одржао је том приликом предавање о потреби сарадње дома и школе у васпитању школске омладине.

После управитеља Филиповића учитељ Милутин Дренаковић одржао је предавање о васпитању деце. Учитељ Дренаковић је говорио о опасностима којима може бити изложено дете ако није под надзором родитеља и наставника. Дом је место где деца добијају прво васпитање, па су стога родитељи први позвани да поведу више рачуна о деци. На крају састанка Ђорђе Игњатовић је прочитао поруку Министра просвете упућену ђачким родитељима, па је учитељ Ђорђе Димитријевић обавестио родитеље о раду школске кухиње подмлатка Црвеног крста.

(бр. 294, 18. април 1942.)

ПЛАНСКА ПРОИЗВОДЊА ШЕЋЕРНЕ РЕПЕ У СРЕЗУ ПАРАЋИНСКОМ

Параћин, 20 априла

Како се у непосредној близини Параћина налази фабрика шећера, то се у великом делу Поморавља гајењем шећерне репе бави знатан број пољопривредника. Приход од шећерне репе је веома добар, па је отуда одувек постојало велико интересовање за гајење. Први пут ове године заведена је планска производња. У Параћинском срезу, према овом плану, има да се засеје 1.200 хектара шећерном репом. Подела је извршена на поједине општине, и то сразмерно по укупној катастарској површини зиратне земље. Нарочито су узете у обзир њиве које се налазе поред главног друма или железничке пруге, пошто је на њима забрањена сетва култура високог пораста. Општинске власти су већ узвршиле поделу на поједина домаћинства, која у сарадњи са органима фабрике шећера у велико врше сетву шећерне репе.

Производња шећерне репе нарочито је развијена у Параћину, а затим у селима Стрижи, Чепуру, Главици, Сикирици, Ратару и

Дреновцу, јер је земља веома плодна, а и превоз је лак, пошто је у непосредној близини железничка пруга.

Сетва ће бити завршена у току месеца априла. Земљорадници из Параћина и околних села сами превозе репу директно у фабрику. За тај превоз добијају накнаду у новцу, а поред тога и свеж резанац од репе који се употребљава као врло добра сточна храна. Интересантно је да се шећерна репа сеје пре кукуруза, исто тако се окопава проређује праши и вади у времену када нема других већих и пречих пољских радова. На тај начин земљорадник обави све пољске радове на време и без нарочитог оптерећења. Иако је Параћин као индустриско место упослио велик број радника, што је утицало на повећање наднице пољских радника јер су веће него у другим местима, ипак се показује леп рентабилитет, пошто је принос од шећерне репе до сада био обично већи од приноса других усева. – МФ.

(бр. 296, 21. април 1942.)

РАД УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ У ЈАГОДИНИ

Учитељска школа у Јагодини позива своје ученике на редовна предавања, која ће отпочети за IV и V разред 22 априла, а за све остале разреде 27 априла. Накнадни испити обавиће се 23, 24 и 25 априла. Изостанци са испита или редовне наставе морају бити оправдани у року од 6 дана, у противном ученик ће бити оглашен да је напустио школу.

(бр. 298, 23. април 1942.)

ЈАГОДИНА ИМА ПРЕКО 10.000 СТАНОВНИКА

Јагодина, 23 априла

Према најновијем попису становништва, који је извршило Градско поглаварство, Јагодина има сада 10.090 становника. После рата број становника знатно се повећао.

10.900 кг. Шећера примљено је и расподељено становништву Среза беличког као следовање за март. На сваког члана додељено је по пола кгр. Чиновници и земљорадници-задругари добили су шећер преко својих задруга.

Ревизију и жигосање купонских књижица, које је издало становништву Градско поглаварство за набавку животних намирница наредило је Среско начелство. Ревизију ће извршити Пријавница начелства на основу својих података. До ове мере дошло је зато што се приликом последње расподеле шећера показало да је издата већа количина но што у ствари има становника.

Цигарете и дуван даје велико-продаја дувана У Јагодини ради слања заробљеницима. За једно лице у заробљеништву може се добити 100 комада цигарета или 100 грама дувана, по купону који издаје Одељак финансиске контроле на основу пружених доказа.

За референта за исхрану при Среском начелству постављен је решењем Министарства пољопривреде и исхране, Ђорђе Ковачевић, реонски економ Среза беличког. Досадашњи референт Добривоје Пантовић премештен је за референта за исхрану при Среском начелству у Трстенику.

Нове легитимације издају се избеглицама настањеним у Јагодини и Срезу беличком. – БШ.

(бр. 299. 24. април 1942.)

У НЕДЕЉУ ЋЕ СЕ ОДРЖАТИ МЕЧ ЗА ЦИВИЛЕ А У УТОРАК ЗА НЕМАЧКЕ ВОЈНИКЕ

Јагодина, 24 априла

Бокс сваким даном све више осваја публику. У Београду ова грана спорта има већ сада велики број присталица.

Нажалост, провинција је била запостављена. Она је ретко кад видела једну озбиљнију боксерску приредбу, ма да је омладина путем штампе прилично загрејана за бокс.

Школа „Кулијат”, која је приредила неколико успешних бокс-мечева у Београду, сада је своју активност пренела и на провинцију. Тако ће већ у недељу Јагодинци имати прилике да виде на свом рингу наше најбоље млађе боксере, о којима су читали и слушали доста, али које нису имали прилике да виде на делу.

У недељу пре подне у сали хотела „Палас” у Јагодини одржаће се велики бокс-меч на коме ће боксовати пет пари београдских боксера.

Програм је следећи:

Богдановић – Марковић меч у 8 рунди;

Суботник – Бојчев меч у 8 рунди;

На овом мечу боксоваће још три пара аматера, међу које нарочито треба истаћи Радића и браћу Николић.

Наравно да су овдашњи спортисти са одушевљењем примили вест да ће у њиховом месту видети једну велику и озбиљну боксерску приредбу.

У УТОРАК МЕЧ ЗА НЕМАЧКЕ ВОЈНИКЕ

У уторак ће иста екипа боксовати за немачке војнике. Нема сумње да ће ова прва боксерска приредба у Јагодини имати позитивне резултате за пропагирање ове младе гране спорта. Са екипом путује и савезни судија Никола Адамовић.

Наши организатори требало би што чешће да организују мечеве по већим градовима Србије и да тако створе повољан терен за оснивање аматерских клубова, којих нажалост, немамо још нигде.

(бр. 300, 25. април 1942.)

АНТИКОМУНИСТИЧКА ПРЕДАВАЊА У СВИЛАЈНЦУ

Свилајнац, 1 маја

У државној реалној гимназији у Свилајнцу одржан је трећи родитељско-наставнички састанак. На овоме састанку одржао је антикомунистичко предавање директор гимназије Божидар Марковић. Директор Марковић је указао на кржаве последице комунистичке акције и пропаганде Москве и Лондона, наглашавајући потребу да се наша младеж преваспита у националном духу. Кућна заједница је стуб читавог нашег друштва, рекао је директор Марковић, па стога треба највећу пажњу обратити на моралну чистоту у породици. После директора Марковића одржали су такође антикомунистичка предавања наставници школе.

(бр. 306. 2-3. мај 1942.)

ОКРУЖНИ ОДБОР ЗА НАРОДНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 1 маја

У Јагодини је основан Окружни одбор за народно просвећивање, чији је задатак да живом и писаном речи прикаже народу тачно и објективно догађаје који су у вези са његовим положајем, да сузбија тенденциону, злонамерну и разорну сурову пропаганду, шири национални дух и пропагира ред и рад, чиме се највише доприноси оздрављењу земље.

У ужи одбор су ушли: Јаков Ивановић, окружни просветни инспектор; др. Станимир Раковац, срески лекар; Милорад Павловић, директор учитељске школе; Димитрије Мишић, директор гимназије; Владимир Пантић, окружни школски надзорник; Душан Радивојевић, срески школски надзорник; Станимир Ђокић, професор учитељске школе; Младен Вукићевић, архијерејски намесник; Михајло Стојановић, председник Окружног суда; Радосав Бојовић, старешина Среског суда и управник дома Народног здравља. Поред поменутих у шири одбор ушли су: др. Милутин Велимировић, управник болнице; Миле Шохај, апотекар и потпредседник Градске општине; Трифун Ђурић, трговац и Драг. Урошевић, трговац.

Израђен је већ и детаљан план рада, тако да су у свима среским местима Моравског округа формирате групе за рад на терену. Почетком маја Одбор ће отпочети са интензивним радом на целом подручју округа моравског.

Бранислав Лазић, начелник Среза беличког обишао је све општине и прегледао рад општинских управа. Том приликом одржао је низ конференција са угледним грађанима и дао упутства за даљи рад на сузбијању комунизма и нормализовању прилика.

Учитељи Среза беличког, према упутствима школског надзорника Душана Радивојевића, одржали су низ популарних успешних предавања, у којима су убедљиво и документовано измели народу разорни и злочиначки рад комуниста. До сада су одржана предавања у селима: Беочићу, Буковчу, Бунару, Винорачи, Јовцу, Врановцу, Главинцима, Глоговцу, Деоници, Драгоцвету, Драгошевцу, Дубокој, Коларима, Кочином Селу, Ланишту, Лукару, Медојевцу, Мијатовцу, Равнову, Стрижилу, Црнчу, Шантаровцу и Шуљковцу.

У осталим селима овога среза наставиће се са предавањима за која влада велико интересовање, тако да сељаци више пута одлазе и у друга села да би их могли чути.

Претстојништво Градске полиције образовано је у Јагодини. Оно ће предузети све послове за град Јагодину које је до сада обављало начелство Среза беличког, изузев послова око издавања дозвола и овлашћења по Закону о радњама. За претстојника полиције постављен је Пантелија Јововић.

Слободно кретање у Јагодини је продужено, тако да је оно сада дозвољено од 5 до 21 час. – БШ.

(бр. 306, 2 – 3. мај 1942.)

УСПЕХ ЋАКА ПАРАЋИНСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Параћин, 5 маја

Осморазредна самоуправна гимназија у току првог полугођа радила је само повремено и ученици су долазили један или два пута недељно ради добијања питања и потребних објашњења за рад. И поред свих тешкоћа постигнути резултат у првом полугођу био је задовољавајући. У другом полугођу директор гимназије Мило Вујовић обезбедио је потребне просторије за четврти и осми разред, који сада свакодневно посећују предавања. За ученике осталих разреда обезбеђене су такође просторије. Настава је отпочела 27 априла.

Позориште Удружења глумаца, које већ више дана гостује у Параћину, давало је за ђаке овдашње гимназије одвојену претставу, и то комад “Печалбари”. Неколико стотина ђака са интересовањем је пратило игру глумаца и на крају поздравило их бурним плескањем.

Алекса Стефановић из Главице, старац од око 70 година, извршио је ових дана самоубиство вешањем. Док му је син радио у фабрици, а остали укућани били заузети пословима, Алекса је ушао у оцаклију и обесио се. Не зна се зашто се решио на овај корак.

Мушка занатска школа отпочела је већ рад. Часови се одржавају у згради фабрике стакла. За управитеља школе постављен је Здравко Тодоровић, школски надзорник Среза параћинског. – М. П.

(бр. 308, 6. мај 1942.)

НОВЕ ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ У СРЕЗУ ДЕСПОТОВАЧКОМ

Деспотовац, 9 маја

У Срезу деспотовачком постављено је неколико нових општинских управа. Тако је, на основу решења начелника Среза деспотовачког, у општини Балајнцу постављена нова управа на челу са претседником Велимиром Радосављевићем и Александром Нићифоровићем. У Грабовцу је постављен за претседника Милија Димитријевић, а за чланове Анта Милосављевић и Никола Ђурић. Претседник општине жидиљске Јанку Станојевићу уважена је оставка, а на његово место постављен је Илија Станковић.

Све припреме за лиценцирање пастува, бикова, нерастова и овнова извршене су у Срезу деспотовачком.

Земљорадничко-набављачко-потрошачке задруге у селима Ломници и Језеру обновљене су: оне су наставиле свој рад. Код земљорадника овога краја опажа се све јача тежња за оснивањем задруга. – А. Ћ.

(бр. 312. 10. мај 1942.)

ПСИ У ЈАГОДИНИ МОРАЈУ БИТИ НА ЛАНЦУ

Јагодина, 13 маја

Везивање паса наредило је Среско начелство и за прекршај ове наредбе предвиђена је казна од 5 – 25 батина, казна затвором, као и новчана казна.

Три хиљаде килограма мармеладе додељено је Срезу беличком и она ће бити раздељена заробљеничким породицама, избеглицама и градској сиротињи.

Следовање шећера добило је становништво Јагодине и Среза беличког и на сваког члана домаћинства додељује се по пола килограма у вароши и по 250 грама у селу. Шећер се издаје само оним сеоским општинама које су испуниле обавезу према Житарској централи, испоручивши вишкове жита и кукуруза.

Дуван по купонским књижицама издаје се грађанству, а породицама заробљеника даје се по 100 комада цигарета или 100 грама дувана на сваког заробљеника.

Свака трговина свињама забрањена је на подручју Среза беличког, а пијаце свиња у Јагодини и Багрдану затворене су, због појаве свињске куге.

Јачи земљотрес осетио се у Јагодини у току ноћи. Он је трајао само неколико секунди. Штете није било никакве. – Б. Ш.

(бр. 315, 14. мај 1942.)

ОВЧАРСТВО У РЕСАВИ БИЋЕ ПОБОЉШАНО

Деспотовац, 1 јуна

Поред земљорадње и гајења свиња овчарство долази на треће место као привредна грана. Среза деспотовачког. По планинским пределима овчарство је много јаче но у равници, а у по неким крајевима оно је главно занимање и једини извор прихода. Али, пошто је сој домаће овце ситан и кржљав, користи од ње биле су до сада минималне, јер је приход од мяса и вуне незнатан. На побољшању овчарства није у овом крају досад урађено скоро ништа, мада зато постоје одлични услови.

Да би се домаћи сој овце побољшао, Министарство пољопривреде донело је одлуку да се изврши његово оплемењивање путем укрштања. Зато је у Немачкој набављен потребан број овнова „Мерино“, чувен по својој меснатости и скоро троструко већој количини вуне од наше домаће овце. Стручни орган Министарства пољопривреде са овдашњим пољопривредним стручњацима обишли су већи део среза и са овчарима у разним пределима организовали ово укрштање. У исто време у брдском делу среза, где је овчарство много више развијено, образована су одгајивачка средишта у којима ће се кривовирским овновима побољшати домаћа овца.

Овнови из Немачке већ су стигли и налазе се на државном добру „Добричево“, код Ћуприје где ће се чувати и додељивати повремено на одређена места ради укрштања. – А. Б.

(бр. 331, 2. јуни 1942.)

УСПЕШНО ГОСТОВАЊЕ ПОЗОРИШТА УДРУЖЕЊА ГЛУМАЦА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 3 јуна

Већ неколико недеља гостује у Јагодини позориште Удружења глумаца из Београда под вођством Радивоја Марића. Ово је друго гостовање овога позоришта, Јагодинци, одувек љубитељи позоришне уметности, одушевили су добром игром чланова овог позоришта. Приликом првог гостовања било је 18 представа, а сад, како су настали топли дани, одржан је исти број представа. Сала је увек препуна публике.

Ово је један од првих позоришта које је одмах после рата обишло целу Србију, да подиже дух и разведри наш напаћени народ.

Репертоар је врло пробран и састављен од наших најбољих писаца. Глумачке снаге су одабране. Већином су то бивши чланови народних позоришта са Цетиња, из Новог Сада, Скопља, Бања Луке и Сарајева. Нарочито се истичу добром игром: Даница Петровић, Љубица Јовановић, Мила Радосављевић, Радмила Јоксимовић, Дана Пацовић, Јелена Марић, Наташа Нешовић, Ружица Цветковић, Светозар Цветковић, који је једновременно и редитељ овог позоришта, Драги Јеличић, Јанићије Митрић, Кока Мајић, Миле Бркић, Пецовић, Радосављевић и други.

Сматра се да ће уредбом о позориштима путујућа позоришта, са једном знатном реорганизацијом, добили своје заслужено место и повластице. Тада ће путујућа позоришта служити народу искључиво као национална пропаганда, а не као забава.

Марић је најавио да позориште Удружења глумаца заслужује пажњу меродавних, и нада се да ће у најскорије време бити остварено државно путујуће позориште „Шумадија” са седиштем у центру Шумадије, Крагујевцу.

После гостовања у Јагодини позориште путује у Крагујевац на дуже гостовање.

(бр. 333, 4. јуни 1942.)

АКТИВНОСТ УЧИТЕЉА У РЕСАВИ

Свилајнац, 3 јуна

Иницијативом Гвоздена Мартиновића, школског надзорника, и Миливоја Жујовића, пољопривредног економа, одржан је у Свилајнцу течај за калемљење воћа и лозе за све учитеље и учитељице овога среза. На овом течају узело је учешћа око 70 учитеља и учитељица и око 20 ученица домаћичке школе.

После предавања, које је одржао економ Жујовић, отпочело је практично приказивање појединих начина калемљења.

Поред овога учитељи Среза ресавског развили су живу акцију и у области народног просвећивања: оснивају народне књижнице и читаонице, аналфабетске и просветне течајеве, раде активно и на задругарству, а формирали су и екипе које иду по селима и држе предавања. – М. Ж.

(бр. 333, 4. јуни 1942.)

У РЕСАВИ ДАНАС СЕ РАДИ ВИШЕ НО ИКАДА

Свилајнац, 3 јуна

Ко је пре годину дана путовао по Србији, наилазио је у многим крајевима на беду која је свој врхунац достигла неколико месеци доцније, када су разбојничке банде кренуле да дотуку наш народ.

Између тих дана и данашњег стања огромна је разлика и утисци који се добијају када се данас путује сасвим су другчији. Та разлика најречитије говори о великим напорима који су уложени да би се народ повео спасоносним путем.

Силазећи у Марковцу с воза, седамо у кола која вуку коњчићи путем кроз питома поља. Прелаз преко Мораве врши се скелом. Неколико километара идемо с друге стране и већ се налазимо у Свилајнцу, средишту питоме Ресаве. Оно што у Свилајнцу данас највише изненађује странца то је потпуно решено питање исхране. Истина, ово је један од најбогатијих срезова Србије, али то ипак не умањује заслуге оних који су овде васпоставили рад и ред и вратили овај крај у оно стање које се не разликује много од предратног.

У Ресави се ради данас више но икада. На свим странама чују се повици вредних орача, који тешким ралицама преврћу бразде. У целом срезу влада ред и мир. После злочина комунистичких банди сељак је увидео ко му је пријатељ а ко непријатељ. Зато данас мирно оре своју земљу, док ресавски одред војводе Живадина Љубисављевића чува стражу у овом крају, који ништа друго не жели него мир, ред и рад у корист целе српске нације. Колико је сељак заиста предан раду, види се најбоље из чињенице да већ осам месеци у Ресави није било ни најмањег инцидента. Заслуге за овакво стање има и срески начелник, који врло често држи састанке са претседницима сеоских општина, учитељима, свештеницима и угледним домаћинима. Он их саветује и са њима се договара о свима питањима, а највише о пољопривредним радовима који су сада у јеку.

Школе такође раде нормално, ко и пре рата. Народ у Ресави прожет је конструктивним духом и дисциплином, што је у овим временима најпотребније. – МС.

(бр. 333, 4. јуни 1942.)

ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ ГОРЊЕ РЕСАВЕ СЛУЖЕ ЗА ПРИМЕР

Деспотовац, 4 јуна

Изванредни изасланик министра пољопривреде инж. Д. Арсић извршио је ових дана преглед радова извршених на основу Наредбе о планској пољопривредној производњи.

Из разговора са инж. Арсићем могло би се констатовати да је он са нађеним стањем потпуно задовољан уколико се то односи на површину обрађеног земљишта, сетву и негу свих усева засејаних према плану. Он је са задовољством констатовао да је код пољопривредника овог среза наишао на добру вољу и правилно схватање намера владе у погледу планске пољопривреде, па је пољопривреднике Горње Ресаве истакао за пример и похвалу.

Министров изасланик утврдио је при обиласку терена, да ће садашње кише знатно побољшати стања око стрмнина.

-Нова општинска управа на челу са претседником Најданом Радосављевићем и члановима Радисавом Милановићем и Боровојем Обрадовићем постављена је у селу Сладаји.

-Плажа на Ресави увелико је већ оживела и на њој се свакодневно може видети велики број купача из Деспотовца. Лепо време и велика количина чистог песка нарочито привлаче купаче оба пола. – АЂ.

(бр. 334. 5. јуни 1942.)

ПРЕНОС ИЗГИНУЛИХ ОДРЕДНИКА У БОРБИ ПРОТИВ КОМУНИСТА

Јагодина, 5 јуна

Извршен је пренос остатака тројице добровољаца који су прошле зиме храбро пали борећи се против комуниста у Јабланици. Преносу је присуствовало мноштво грађана, ђаци свију школа, претставници добровољачке команде, националне службе и велики број омладинаца. На железничкој станици је у име Српске државне страже говорио одредник Мила Андрић, а у име добровољачке команде студент Миливоје Станковић. У име јагодинске омладине говорио је студент Павле Живковић, који је истакао значај жртава принетих за спас Србије.

(бр. 335, 6. јуни 1942). Л. О.

ЋУПРИЈСКИ ЋАЦИ У НАЦИОНАЛНОЈ СЛУЖБИ

Ћуприја, 6 јуна

Велико одушевљење може се запазити код гимназиске омладине у Ћуприји за Националну службу за обнову Србије. Тако се сваког дана може видети како главном улицом весело корачају овдашњи гимназисти при одласку на рад, под вођством Христифора Милошевића, професора. Општина ћуприска ставила је ове године Националној служби на расположење само 40 ари за обраду, које су ђаци у потпуности обрадили.

-396 пакета отпремљено је преко одбора Друштва Црвеног крста нашим заробљеницима у току месеца маја. Јосиф Усмијани, апотекар уложио је велик труд да сваки пакет буде добро упакован и уредно експедован.

-Уместо ђачке кујне, на предлог Драгослава Јанковића, благајника фабрике шећера, сиромашни ђаци додељени су на исхрану код овдашњих грађана: Милована Ристића, Миодрага Миленковића, Ђоке Радојковића, Никића, Николића и Драгослава Јанковића.

-Велики број крчми и кафана затворено је у Ћуприји у вези са наредбама власти, и о томе је грађанство обавештено. – В Н.

(бр. 336, 7. јуни 1942.)

САСТАНАК ЂАЧКИХ РОДИТЕЉА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 6 јуна

Скоро сваке друге недеље одржавају се добро посећени састанци родитеља и наставника овдашње гимназије. Директор гимназије др. Јовановић истакао је нарочито ђачким родитељима важност судбоносних историских часова које проживљује наш народ, и указао јасно где леже интереси народа. Лутање нас је до сада стало много жртава, које су се могле избећи да је било истинског и правог српског осећања код оних који су проузроковали наша страдања.

Исто тако поједини наставници говорили су ђачким родитељима о разним проблемима данашњице. Тако је Михаило Шћепановић, професор, говорио о потреби религиозне подлоге сваког васпитања. Јованка Продановић, суплент, о могућностима васпитања наше омладине, и Неранца Ерцег, професор о потреби српског васпитања средњошколске омладине. Живојин Милосављевић, професор, на једном од тих састанака изрично је нагласио да је прва српска дужност да Срби остану верни себи и српству. – Б. Н.

(бр. 336, 7. јуни 1942.)

У ЛЕВЧУ ЈЕ ОБРАЂЕНА СВАКА СТОПА ЗЕМЉЕ

Рековац, 5 јуна

Сеоско и варошко становништво питомог и плодног Левча одушевљено је прихватило апел Владе и интензивно приступило обрађивању и засејавању, тако да ће свака стопа зиратне земље бити

искоришћена. Угледајући се на сељаке, чиновници и занатлије такође обрађују земљу. Највише је засејано кромпира и разног поврћа.

-Земљорадничка набављачка и потрошачка задруга основана је пре неколико дана иницијативом управника овдашње основне школе. У управу задруге ушли су: као претседник Душан Томић, а као чланови Јовица Милорадовић, Радомир Весић, Александар Вучковић и Животије Михаиловић.

(бр. 338, 10. јун 1942.)

ЋУПРИЈСКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА ОБИЛАЗИ СЕЛА И УПУЋУЈЕ НАРОД

Ћуприја, 9 јуна

Окружни одбор за народно просвећивање развио је врло живу акцију у целом Срезу раваничком. Велики број интелектуалаца, међу којима има и познатих националних радника, обишао је сва села у срезу. На састанцима говорено је народу о неопходности рада, реда и мира, као и о потреби моралне и националне обнове. Нарочито се упућивало на враћање српским традицијама, које су се показале као најздравија подлога целокупног народног живота. Исто тако наглашавана је свуда потреба побожности, поштовања старијег и избегавања свађе и неспоразума међу појединцима.

Ове савете народ прима радо, тим пре што се уверио да ова интелигенција не иде у село да тражи неке личне користи или изборне куглице, већ да сељаку покаже којим путем треба ићи да би се сачувао српски народ.

Тако је село Исаково посетила група интелектуалаца под вођством Грује Грујића, учитеља, Супску и Сењски Рудник група под вођством др. Милана М. Јовановића, директора гимназије, Иванковац и Паљане група под вођством Живојина Милосављевића, професора. Остале групе под вођством Петра Никчевића, књиговође, Драгана Степановића, учитеља, Радомира Михаиловића, државног тужиоца, Радослава Марковића, судије, Божицара Бајкића, школског надзорника, Марка Никитовића, управитеља основних школа и др. Посетиле су села Стубицу, Сење, Батинац, Влашку, Вирине, Крушар и Драммировац.

(бр. 338, 10. јуни 1942.) Б. Н.

БОРБЕ СА ОСТАЦИМА КОМУНИСТИЧКОГ ОДРЕДА ИЗ КАЗНЕНОГ ЗАВОДА ПРЕШАО У КОМУНИСТИЧКУ БАНДУ

Параћин, 10 јуна

Четник Никола Антић, који се налазио у заседи, приметио је у селу Плани непознато лице. Када га је позвао да стане, непознати је рекао да је четник из Буљана. Антић га је тада позвао да приђе ближе, а овај је одмах припуцао и Антића смртно ранио. Иако смртно рањен, Антић је успео да опали из своје пушке и да убије злочинца. Ускоро затим стигли су четници који су нашли леш убијеног бандита, а недалеко од њега и леш четника Антића, који је од ране уздахнуо. Утврђено је да је убијени зликовац био познати бандит Милосав Савић звани „Лебинац”, из села Лебина, у Срезу параћинском. Он је пре рата као окорели злочинац био осуђен на вечиту робију због више разбојништава и убистава. За време рата побегао је из казненог завода и ступио у комунистичку банду Боре Петровића. Када је банда разбијена сам је крстарио по околним селима, вршећи пљачке и разбојништва.

(бр. 339, 11. јун 1942.)

КИША У ГОРЊОЈ РЕСАВИ ИЗАЗВАЛА ОПШТУ РАДОСТ

Деспотовац, 10 јуна

Киша која је ових дана обилно падала над Горњом Ресавом, благотворно је утицала на све усеве и изазвала општу радост сељака, који су се већ били уплашили суше.

-Годишњи испити у свим основним школама Среза деспотовачког већ су отпочели.

-Слободно кретање у Деспотовцу продужено је, и сад траје од 4 до 22 часа.

-Велики ројеви голубачке мушице појавили су се у Горњој Ресави; од њих је запретила велика опасност стоци.

-Припремни радови за оснивање бачила за справљање качкаваља на Кучајским планинама, већ су завршени.

-15.000 килограма соли добио је Срез деспотовачки за месец мај. Сваки члан домаћинства добија по пола лилограма. – А. Ћ.

(бр. 339, 11. јуни 1942.)

ПРОФЕСОРИ ГОВОРЕ ГРАЂАНИМА О ВАСПИТАЊУ ОМЛАДИНЕ

Ћуприја, 10 јуна

Састанак грађана вароши Ћуприје, који је био врло добро посећен, одржан је ових дана у сали Соколског дома. На овом састанку учествовало је око 600 грађана. Директор гимназије др. Милан М. Јовановић говорио је том приликом о потреби наше националне обнове, како материјалне тако и моралне. Једино на тај начин моћи ћемо да пребродимо ову озбиљну кризу, у времену када се решава судбина свих народа. Због тога родитељи морају имати на уму да је школа, као васпитни фактор, надлежна да се стара о васпитању, које треба да буде потпуно у српском духу и у духу светосавске културе, која се код наше омладине већ издржава у Националној служби. Тиме се ударају темељи нове Србије, која већ национално и морално преброђена да уђе у ново доба.

Живојин Милосављевић, професор, нагласио је дужност васпитања наше омладине у чисто српском духу, као и то да она не сме да се трује са туђих извора.

Том приликом прочитала је Вукосава Којадиновић ученица осмог разреда свој састав: „О српској мајци у нашој књижевности”. По начину излагања ове ученице види се да средњошколска омладина полази новим српским путем и да у том правцу већ мисли и дела. – БН.

(бр. 339, 11. јуни 1942.)

КИША ЈЕ ДОНЕЛА ВЕЛИКЕ КОРИСТИ ПОМОРАВЉУ

Ћуприја, 12 јуна

Обилна киша падала је ових дана у читавом Поморављу. Како су радови у пољу били осетно закаснили, земљорадници су икористили ову кишу, која је довољно натопила земљу, и тако посвршавали пољске радове. Од ових киша цело Поморавље имаће велике користи.

-Драгутин Бошковић, начелник округа моравског, обишао је најваћи део округа и на терену се упознао са извођењем плана о пољопривредној производњи.

-Опасна банда обијача ухваћена је ових дана у Ћуприји. Та банда је последњих месеци вршила велики број крађа, и жандармерија је за

њом дуго трагала док је најзад није открила. При хватању ове банде истакли су се жандармериски наредник Лазар Милић, поднаредници: Евгеније Букавац, Ђурађ Свилар, Радојица Маговчевић, каплар Св. Миладиновић, четнички поднаредник Миливоје Пешић и стражар Војислав Милојевић.

(бр. 341, 13. јун 1942.)

УНАПРЕЂЕЊЕ СВИЛАРСТВА У ЛЕВЧУ

Рековац, 12 јуна

Свим сточарским задругама, као и појединим земљорадницима раздељени су приплодни бикови и нерастови у циљу унапређења сточарства. Ова важна привредна грана, којој је до сада у Левчу није поклањала довољна пажња, има најбоље услове да напредује. Срески начелник Кандић са пољопривредним референтом Варагићем предузео је све мере да се сточарство овде унапреди.

-Хиљаду комада младих дудових стабала поделио је бесплатно начелник Среза левачког свим општинама, да би их засадило поред путева.

-Јован Глишић, старешина Среског суда у Рековцу, премештен је за судију Окружног суда у Ћуприји, а за старешину овдашњег Среског суда постављен је Бранко Вукићевић, досадашњи судија Среског суда у Јагодини.

-4.000 килограма зејтина добијено је у току прошлога месеца за становништво Среза левачког. Сваки члан домаћинства добио је по 100 грама.

(бр. 341, 13. јуни 1942.) Д. М. И.

СТРОГЕ МЕРЕ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ПЛАНСКЕ ПРИВРЕДЕ

Ћуприја, 16 јуна

Сва она лица која до сада нису засејала шећерну репу, сунцокрет и соју последњи пут су опоменута да одређене површине засеју у року од три дана, и о томе поднесу извештај општини. Ко се не буде одазвао

овој наредби биће кажњен новчано са 5.000 динара и 60 дана принудног рада.

-Продавање намирница ван пијаце најстрожије је забранио начелник среза Константиновић и издао упутства својим органима да сваки прекршај ове наредбе најстрожије кажњавају.

-Пелцовање свих грађана од 6 до 50 година противу тифуса извршено је ових дана у Ћуприји. - БН.

(бр. 344, 17. јун 1942.)

СЕЉАЦИ ГОНЕ БАНДИТЕ

Свилајнац, 23 јуна

Расположење сељака према комунистима најбоље илуструје догађај који се одиграо у селу Дубници. Четири бандита у цивилу упали су у кућу земљорадника Живојина Радисављевића захтевајући од њега да им да јела. Домаћин је успео да обавести ресавски четнички одред који је послао одмах једно потерно одељење. Бандити су ускоро откривени у једном винограду, па је дошло до пушкарања. Сељаци су помагали у гоњењу бандита пратећи њихово бегство и обавештавајући четнике. Неколико часова били су бандити испред потере и коначно успели да заварају траг.

(бр. 350, 24. јун 1942.)

У ОКОЛИНИ ЋУПРИЈЕ ЗАСЕЈАНО 2.030 ХЕКТАРА ШЕЋЕРНОМ РЕПОМ

Ћуприја, 25 јуна

Сетва шећерне репе у околини Ћуприје углавном је завршена. Према прикупљеним подацима, у најближим срезovima око Фабрике шећера у Ћуприји посејано је до 15 јуна 2.030 хектара. Од тога је засејано: у срезу моравском 556, раваничком 553, параћинском 772 и темнићком 149 хектара. Рачуна се да ће још бити посејано око 100 до 150 хектара, јер је сетва продужена. Према извештајима реонских економа, шећерна репа врло лепо напредује. Пољопривредницима су дата упутства и наређења у вези са обрадом засејаних површина.

Завршена су предавања у IV и VIII разреду овдашње гимназије и ученицима саопштени резултати. Од 49 ученика у VIII разреду са успехом је завршило школску годину 46, а тројица полажу поправни испит. У четвртном разреду од 98 ученика 9 понавља разред, а 33 полажу поправни испит.

Конкурс за општинског деловођу расписала је Општина јовачка у Срезу беличком.

Потребна количина зејтина стигла је ових дана у Ћуприју. Зејтин ће се делити грађанству преко Одељења за исхрану при Општини ћупријској.

(352, 26. јун 1942.) Б. Н.

САСТАНАК СЕОСКИХ ДОМАЋИНА И УЧИТЕЉА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 24 јуна

У јагодинској Учитељској школи одржан је састанак најугледнијих домаћина из свих села среза беличког. Окружног начелника заступао је његов помоћник Војислав Николић, који је на јасан и убедљив начин истакао потребу да се ред и мир очувају. Само ред, мир и несебичан рад могу да нас спасу и излече од тешких рана које нам је нанео рат. Свако ко вам говори супротно обмањује вас и он нам је непријатељ. Ред и мир потребни су нам да би се Србија сачувала од нових потреса и катастрофа. Рад је потребан данас више него икада да би могли произвести све што нам је потребно за живот. Војислав Николић завршио је свој говор наглашавајући да се не може дозволити понављање уништења српског народа.

После помоћника окружног начелника Војислава Николића говорио је пољопривредни референт који је сеоским домаћинима дао упутства за извођење планске пољопривреде и за рад на уништавању пољских и воћних штеточина. Ветеринарски референт говорио је о сузбијању сточних болести, а шумарски референт о заштити и подизању шума. На крају говорио је срески начелник Бранислав Лазић. Одмах после овога састанка одржан је састанак учитеља из среза беличког, који је отворио краћим говором школски надзорник Душан Радивојевић. На састанку је третирано питање рада учитеља на очувању реда и мира у земљи, на васпитању омладине и ширењу народне просвете.

(бр. 353, 27. јуни 1942.) Б. ШКИЉЕВИЋ

**САСТАНАК ЋАЧКИХ
РОДИТЕЉА У ЋУПРИЈИ**

Ћуприја, 30 јуна

Састанак 500 ћачких родитеља отворио је ових дана у сали Соколског дома директор гимназије др. М. Јовановић, који је одмах у почетку истакао потребу чувања наше омладине, јер ће се тиме сачувати и српски народ. Он је истакао да главни идеал васпитања мора бити Србија, и да се то не сме никада заборавити. Затим је др. Павле Стричек одржао предавање о васпитању деце, истакавши да родитељи треба да подешавају целу околину према потребама васпитања. Он је напоменуо да се омладина мора вежбати у пољским радовима, како би стекла што више љубави за земљу. Говорили су још: Брана Станковић, секретар начелства, Живојин Голубовић, шеф железничке станице и професори Милосављевић и Живковић. Директор Јовановић закључио је састанак позивајући родитеље да васпитавају своју децу у љубави према својој отаџбини и народу. – Б Н.

(бр. 356, бр. 1. јули 1942.)

**ПРЕДАВАЊЕ ПО СЕЛИМА
ОКРУГА МОРАВСКОГ**

Ћуприја, 7 августа

Акција на просвећивању народа по селима Округа моравског спроводи се плански и са великим успехом. Мада је последњих недеља сељак заузет пословима на њиви и око вршалица, у многим селима одржани су ипак успели састанци на којима су просветни радници држали популарна предавања. Окружни одбор за народно просвећивање посетио је села Ловци, Лоћика и Трешњевица. У Горњој Мутници говорио је претседник општине, о националној служби, слози и љубави, а у Мириловцу учитељ Миодраг Јовановић о потреби реда и мира. У селима Витанци и Трућевац говорио је Ђорђе Весковић школски надзорник, и др.

(бр. 389, 8. август 1942.)

**ОДЗИВ НА АПЕЛ ПРЕТСЕДНИКА ВЛАДЕ
ПАРАЋИН ЈЕ ПРИКУПИО ВЕЋ 218.500 ДИНАРА
ЗА ПОСТРАДАЛЕ У РАТУ**

Параћин, 7 августа

На апел председника владе одазвали су се и грађани Параћина, да би помогли у новцу, намирницама и одећи пострадале у рату. Пре свега овде је реч о помоћи избегличке деце без родитеља, која ће бити смештена у манастиру Манасији и Раваници. Претседник Параћинске општине Јозеф Павлус сазвао је конференцију грађана, изнео стање избегличке деце, потсетио грађане на дужности и позвао да помогну што издашније. Предложио је да се на лицу места приступи полагању прилога, а затим да се акција настави у вароши што интензивније.

На самој конференцији прикупљена је већ сума од 218.500 динара, поред разне одеће, постелних ствари, намирница, и тд. Приложили су: Влада Теокаревић 100 вунених ћебади у вредности 100.000 динара. У готову по 10.000 дин. : Бора Ђурић, фабрика стакла, синови Давида Станковића; по 6000: Драгутин Станковић и Предраг Николић; по 5000: Бора Бошковић, Радивојевић и Лубеновић, Чеда Рашић, браћа Видојковићи, Никола Микић, Димча Теокаревић, Лаза Оскијанијан, браћа Милојковићи, Божа Главички, Света Гајић, Никола Тошић, Живојин Голубовић ни Дорко Стојковић; по 3000: Драги Пантић, Душан Нешић, Аца Тасић, Воја Тасић, Пола Маријановић, др. Јова Јовановић и Зора Хаџи-Микић; по 2500: Јозеф Павлус, Драгослав Анђелковић; по 2000 динара: Радислав Брђовић, Димитрије Јовичић, Димитрије Рашић, Света Цветковић, Димитрије Симић, Љуба Моравац, Чеда Бранковић, Света Ђорђевић, Љубица Микић, Милија Шљивић, Влада Јевтић, Милидер Настић, Богосав Ружић, Драгутин Крсмановић, Богосав Вакић, Димитрије Танић, Раде Стојанчићевић и Светозар Манчић; по 1700 динара: Трајко Пешић; по 1500 динара: Радослав Стојиљковић, Милка Јовановић и Милован Лазић; по 1000 динара: Света Пандуровић, Никола Гостовић, Милован Станковић, Наце Трајковић, Панта Николић, Цане Урошевић, Здравко Николић, Сретен Брановић, Стојан Живадиновић, Доброслав Јовановић, Светозар Миловановић, Лука Перић, Милева Стојановић, Влада Милић, Стојан Јоксимовић, Добривоје Ноцић и Паја Ламбровић; по 600 динара: Милорад Миловановић; по 500 динара: Пера Петровић, Милан Марић, Александар Срнидаковић, Аца Филиповић, Мика Милићевић, Аранђел Радуловић, браћа Максимовић, Милутин Ђокић, Алекса Милићевић, Војимир Урошевић, др. Милутин Јелић, Максим Минић, Илија Јовановић, др. Иван Стевановић, Сава Поморишац, Никола

Милићевић, Миленко Јеврић, Драг. Анђелковић, Јаков Ружић, Александар Петровић, Драг. Вучковић, Милан Димитријевић, Стева Павловић, Рад. Томић, синови Сретена Михајловића, Алекса Радошевић, Љубомир Радивојевић, Петар Јовановић, Драгутин Илић, Драгутин Јеврић, Милосав Јеврић, Лазар Божиновић и Ђорђе Трифуновић; по 400 динара: Стојан Стевановић; по 300 динара: Бошко Петровић, Трајко Пешић, Димитрије Милићевић, Ленка Јовановић; по 200 динара: Атанасије Марковић, Мирослав Конфелд, Миле Поповић, Недељковић, Живојин Павловић, Аца Јевремовић, Антонина Борзенцова, Тиса Бизетић, Рада Ружић, Витомир Митић, Милован Марковић; по 100 динара: Драги Лазић, Драги Ковачевић.

(бр. 389, 8. август 1942.)

ЛЕП ПРИМЕР СТУДЕНТКИЊА

Ћуприја, 8 августа

По угледу на пријавнице наших великих градова, Среско начелство у Ћуприји, по доласку полицијског писара Стаменка Димитријевића, отпочело је образовањем пријавног одељења. Како је то био велики посао ангажоване су студенткиње из Ћуприје које су учиниле велике заслуге неписменим грађанима испуњавајући им пријаве. Дарежљиво грађанство приликом попуњавања ових пријава давало је мале али конкретне прилоге за наше сиромашне ратне заробљенике, за које је скупљено преко 1.000 динара. Овај прилог предат је овдашњем Месном одбору Црвеног крста, који ће по максимираним ценама набавити животне намирнице и доставити најсиромашнијим ратним заробљеницима. – С В.

(бр. 390, 9. август 1942.)

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ ИЗМЕНИО ТОК РЕКЕ И САД ПАРАЋИН НЕЋЕ ВИШЕ ПАТИТИ ОД ПОПЛАВА

Данас пре подне у Параћину ће бити обављена једна лепа свечаност: у присуству многобројних гостију биће освећено ново корито реке Црнице, која пролази код саме вароши. Ова река одвајкада плави околину и куће Параћина, наносећи грдну штету. Ранијих година многи су обећавали да ће извршити регулацију реке, али та обећања су

била употребљена обично као мамац пред изборе. Овог пута ово велико дело остварио је, на своју иницијативу, готово без ичије помоћи, претседник Параћинске општине Јозеф Павлус, велики родољуб и јавни радник.

После овога рата сиротиња у Параћину нашла се у тешком положају. Нигде није могла да добије потпоре. Зато је претседник општине наредио да отпочну радови на регулацији реке. Приликом једне посете претседнику владе, генерал Милан Недић рекао је Павлусу:

-За све што урадите за добро народа, дајем вам одрешене руке!

Тако је започео рад на копању новог корита. Прво је ишло тешко, јер се радило без велике могућности. Претседник општине је дао правац и наредио да се копа. Уместо са разним стативама, барјачићима и инструментима, на терену су били само људи са ашовима, будацима и мотикама. За кратко време добар део корита био је остварен, и оно се сад као змија протеже кроз сва она поља која су раније била стално водоплавна...

Радови су започети 25 маја, а данас се већ врши освећење. Стручњаци, који су прегледали насип, дали су лепо мишљење о изradi. Канал је широк 25 метара а дубок 10. Мање лађе могле би несметано да плове по овој новој реци.

Важно је напоменути да је сву радну снагу дао сам Параћин. Избачено је око 16.000 кубних метара земље. До сада је са великом штедњом утрошена сума од 400.000 динара. Радови ће у потпуности бити готови у месецу новембру. Са завршним радовима на Црници биће регулисана и два потока, која су наносила велику несрећу околини.

За регулацију реке Параћинци дугују захвалност разборитости претседника општине Јозефа Павлуса, који непрекидно ради, да би својим суграђанима био од користи. – Ј.Об.

(бр. 390, 9. август 1942.)

ЈАГОДИНСКА ОПШТИНА ПРИПРЕМА ОГРЕВ ЗА ГРАЂАНЕ

Јагодина, 12 августа

150 вагона каменог угља из Ресавских рудника одобрило је Министарство народне привреде Градској општини у Јагодини за огрев становништва преко зиме. Сада се ради на припремама за превоз угља.

У хотелу „Палас” приредила је вокални концерт позната радио певачица Дамјанка Бељански-Татјана, под вођством Р. Прендића. На клавиру је пратила Милица Станић, проф. Музике. Програм су испуњавале класичне песме, шлагери, романсе и српске народне песме. Концерт је врло добро посећен.

Други транспорт избеглица приспео је у Јагодину. На железничкој станици избеглице су лепо и усрдно дочекане, после чега су одмах распоређене по селима Среза беличког.

(бр. 393, 13. август 1942.)

ПРЕДАВАЊА ЗА НАРОД У СЕЛИМА ОКО ЋУПРИЈЕ

Ћуприја, 14 августа

Предавања за народ одржана су у последње време у многим селима у околини Ћуприје. Тако је Власта Поповић, старешина суда одржао предавања у Миливи и Плажанима; Светомир Филиповић, учитељ у Медвеђи и Великом Поповићу, Бранисла Трајић, учитељ у Мишевићу; Душан Теодосић, учитељ у Параћину. Затим је у Црнци одржао предавање учитељ Александар Милошевић, у Трешњевици учитељица Драгиња Коњовић, у Раброву др. Вук Ивановић, у Шантаровцу учитељ Мирко Поповић, у Ракитову учитељ Малиша Ђуровић, у Стрижилу учитељ Миодраг Ђурић, у Шуљковцу учитељ Илија Каначар и у Рибарима учитељ Тома Брајовић.

(бр. 394, 15. август 1942.)

ОДЗИВИ НА АПЕЛ ПРЕТСЕДНИКА НЕДИЋА ГРАЂАНИ ЋУПРИЈЕ ПРИКУПИЛИ ОКО 120.000 ДИНАРА

Ћуприја, 15 августа

У вези апела председника српске владе и одлуке о смештају избегличке деце у манастиру Раваници код Ћуприје, као и о њиховом издржавању, овде је одржана конференција грађана ради извођења припремних послова. Конференцији је председавао заменик среског начелника Брана Станковић, који је изложио циљ састанка и дужност грађана да својим прилозима што више притекну у помоћ избегличкој

деци. После Станковића говорили су Живојин Голубовић, шеф станице и опуномоћеник Ресавско-раваничког четничког одреда, Живојин Остојић, претседник Ћупријске општине, Александар Јовановић, индустријалац, Данило Јовановић, трговац и др. Митар Шарановић, лекар.

Том приликом створен је Одбор у који су ушли и то: Живојин Остојић, као претседник, Славко Ћирић, апотекар, као потпредседник, Данило Јовановић, трговац, као секретар и Владимир Николић, трговац, као благајник. За чланове одбора изабрани су: Милосав Црњански, Милија Ристић, Драгослав Пандуровић, Јован Радојковић, Душан Николић, трговци, Миодраг Здравковић, земљорадник, Ђорђе Пандуровић, трговац, Сретен Ковачевић, претседник Окружног суда, др Александар Симоновић, старешина Среског суда, Ђорђе Исаиловић, адвокат, Недељко Црњански, трговац, Благоје Стојковић, индустријалац, Ђока Радојковић, трговац, Милан Јончић, трг., Драгомир Гавриловић, Љуба Манојловић, Миодраг Миленковић, трговци, Станко Тасић, часовничар, Лепосава Петровић, Љубица Симић, Дана Ђурашковић, Живка Исаиловић, Деса Бојић и Олга Глишићева.

У току заседања конференције до петка у подне прикупљено је у новцу око 120.000 динара. Одмах је уплаћено 72.760 динара, док ће остатак бити уплаћен у току наредних дана.

Приложили су: 10.000 дин. Живојин Остојић, претседник општине, по 5.000 динара Јован Радојковић и Драгослав Павловић, трговци, по 2.000 динара Владимир Николић и Никола Никић, трговци и Душан Николић, лимар, по 1.000 динара Живојин Голубовић, Данило Јовановић, Милутин Анђелковић, др. Јован Тодоровић, Коста Стојковић, Коста Динић, Јованка Дафић, Живорад Михаиловић, Ђорђе Исаиловић, Драгомир Савић, Душан Поповић, Јованча Станковић, Тихомир Тасић, Димитрије Сибиновић, Божидар Петровић, Душан Брзаковић, Драгутин Ерленвајн, др. Митар Шарановић, Славко Ћирић, Божа Живановић, Бата Пандуровић, Никола Тешић, Видан Видановић, Воја Младеновић, Трифун Стошић, Јосиф Усмијани. По 600 динара Љубиша Никодијевић. По 500 динара Димитрије Настић, Стојан Петровић, Светомир Радоњић, Вадим Бељајев, Лепосава Петровић, Илија Марковић, Милутин Грујић, Јован Симић, Јордан Јовановић, Милева Татић, Света Обрадовић, Драги Бизетић, Чеда Јовановић, Драгутин Гвозденовић, Драган Таушановић, Петар Павлица, Лазар Маринковић, Станко Тасић, Будимир Перовић, Милосав Савић, Бора Ђурић, Никола Несторовић, Драги Гавриловић, Тома Благојевић, Милан Јончић, Стојан Крстић, Ђорђе Кнежевић, Витомир Младеновић, Ђорђе Јанковић, Петар Дарујевић, Добросав Ђурић, Лазар Марковић,

Станоје Ђурић, Драгољуб Момировић; по 400 дин. Миодраг Михаиловић.

Поред већ означених ову акцију помажу и ових дана положиће браћа Јовановић и Стојковић, индустријалци, 20.000 динара. Милован Ристић, трговац, 15.000 динара. По 3.000 дин. Миодраг Миленковић-Паризлија и Милосав Црњански; Божа Тодоровић 1.500 дин. По 1.000 дин.: Станоје Стефановић, Јозеф Шпет, Милија Пајкић и Стојан Стојковић; по 200 дин. Станоје Милетић и Бранко Здравковић. – БН.

(бр. 396. 16. август 1942.)

РЕГУЛИСАЊЕ РЕКА У ПОМОРАВЉУ РАДОВЕ ИЗВОДЕ ОБВЕЗНИЦИ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ

Ђуприја, 18 августа

У Поморављу налази се неколико чета Националне службе за обнову Србије. Омладинци су запослени на регулацији река Белице, Лугомира и Мораве. Радови на речици Буг код Свилајнца приведни су крају, и на тај начин становништво, чија се имања налазе поред Буга, спасено је великих штета од поплава.

Окружни начелник Драгутин Бошковић посетио је Ђуприју и Рековац и на састанцима у среским начелствима примио реферате о приликама у срезовима. Помоћник окружног начелника Николић посетио је Параћин и Варварин.

У селу Цикоте, Срез левачки, одржан је и врло лепо посећен народни збор на коме су говорили учитељ Божидар Тренковић о „О благостању” које би нашег сељака задесило од комуниста; а учитељ Станоје Јанићијевић о бризи српске владе за народ и наше заробљенике. На крају је говорио и општински деловођа Петар Вукићевић.

Културни филм из области пољопривреде приказан је од стране Коларчевог Народног универзитета у Ђуприји, Параћину, Јагодина и Свилајнцу. Приказивање филма праћено је популарним предавањем агронома Милорада Зечевића о орању и сејању, о заштити усева од штеточина и о вези копита код ждребади. Посета је била свуда добра, али нарочити успех овог филма запажен је у Свилајнцу.

Самоуправни виши разреди гимназије у Параћину укинута су. Према томе у Параћину од наредне школске године постоји само нижа државна гимназија.

Дом и школе морају и за време распуста бити у сталном контакту, нагласио је директор ђупријске гимназије др. Јовановић. Јер, ради заједничког договора о контроли над школском децом и о васпитању њиховом, било је нарочито потребно одржавати родитељске састанке. У томе смислу одржавани су састанци и предавања наставника. Сви састанци били су врло лепо посећени, а њихов резултат је сагласност између дома и школа и обострано планско васпитање средњошколске омладине.

У корист избегличке деце која ће бити смештена у околним манастирима, приложили су: по 500 динара Спира Пецић, Добросав Цветановић, Драгољуб Маринковић, Бранко Младеновић, Јован Антић, Дин. Михајловић, по 200 динара: Божа Мартиновић, Света Марјановић, Марија Ђурић. Поред тога Вера Мите Настића дала је 150 динара, Александар Николић 100 динара, Лазар Јовановић 60 динара и Брана Станковић 60 динара; Драги Гавриловић дао је 4 лавора и Љуба Манојловић један пар мушког одела. - БН.

(бр. 398, 19. август 1942,)

ОБАВЕШТАВАЊЕ НАРОДА У МОРАВСКОМ ОКРУГУ

Ђуприја, августа

У јули и августу пропагандна акција на обавештавању народа у Моравском округу о ситуацији и раду Српске владе била је унеколико умањена због неодложних пољских радова. Истина, у појединим крајевима Округа, као на пример у Срезу деспотовачком и у Срезу левачком, рад није престајао, док су скоро у свима местима ипак коришћени струпови код вршалица и присутнима држана предавања из свих области пољопривреде и о свему другом што је било корисно по општу ствар.

Прошле недеље рад је настављен и биће од сада развијен у свима правцима. Према програму и плану израђеном у просветном и пропагандном одељењу Окружног начелства, стручњаци и остали просветни радници залазиће редовно и у најзабачанија села Округа.

У Срезу беличком, у шест великих општина, одржавани су састанци и на истима говорили су у Шантаровцу и Бунарима Живојин Живковић, ветеринар, Душан Радивојевића, школски надзорник, Крста Божиновић, учитељ и Лазар Тонић, професор. Села Горње Штипље и Врановац посетили су Владимир Пантић, окружни школски надзорник,

др. Милорад Јанковић, професор Драгић Јосифовић и учитељ Живојин Панић. У Мајуру и Главинцима говорили су окружни просветни инспектор Јаков Ивановић, Радисав Живковић професор, Живота Здравковић и бравар Драгољуб Урошевић.

Што се тиче националне пропагандне акције међу школском омладином она није уопште престајала. Била је веома активна и у току лета, за време распуста, јер како нам је са надлежног места речено престанком предавања нису престали разлози за национално-наставни рад. У овоме правцу вредно је забележити рад ћупријске гимназије, где су сваке друге недеље одржавани ђачки састанци, на којима држе предавања поред директора др. Јовановића, још и по један или два наставника. Сва су предавања, колико смо могли да приметимо, запажена међу ученицима, који се на тај начин васпитавају у српскоме духу.

У последње време одржали су предавања Милица Мицић, Даница Томићева, Љубинка Стефановић и Христифор Милошевић, професори. При томе је ћупријска гимназија увела једну, у васпитном погледу, веома значајну новину. Наиме, појединим ученицима који су се увек одликовали као одлични, школа је ставила у задатак да обраде теме у српскоме духу и да их читају на ђачким састанцима свих разреда. Овај начин рада показао је да наша омладина све више српски мисли и да се бави српским питањима.

Радове су до сада читали Александар Дубић и Вукосава Којадиновић, ученици 8. разреда. Радмила Јовановић и Живка Бојић, ученице седмог разреда. –БН.

(бр. 398, 19. август 1942.)

ВРШИДБА НА КУЧАЈСКИМ ПЛАНИНАМА У НЕОБИЧНОМ СЕЛУ ГДЕ СЕ ЖЕНЕ ДЕЧАЦИ ОД 13 ГОДИНА

Ћуприја, 19 августа

Вршидба у долини Мораве давно је завршена, али вршалице ипак још нису смештене испод вајата, већ су сада извучене горе у брда, јер и тамо има добре пшенице, овса или јечма. И тако, док је једна сењска вршалица „у миру“, друга је кроз тешке планинске путеве одвучена на највише врхове огранака Кучајских планина, на имање Бигреничана. По неколико домаћина прикупили су своју пшеницу, овас или јечам на једно гувно и чекају долазак вршалице.

ЈЕДРО ЗРНО

Заједно са вршалицом стигао је и сењски уча Милош. Сумња се да је неко имао тежи терен од овога уче, пратиоца Пајићеве вршалице. То се да уочити на први поглед; изнурен, необријан, готово неиспаван, јер ради се од раног јутра до мрклог мрака, и још када се зна да од своје школе до вршалице путује по два или више сати, онда је тек јасно колико је напоран рад. Али када се узме у обзир корист ове контроле на вршалицама од стране одређених контролора, забољавља се на све тешкоће.

Рано ујутру стигла је вршалица на ливаду Пауна Маргарана, угледног и вредног бигреничког домаћина. Све је било спремно за рад. Запослено је много више женскиња него мушкараца, и оне обављају скоро све теже послове; горе су на дрешу, тамо где је најтеже, доле су покрај ваге и дижу цакове од 70 до 80 килограма као прави мушкарци. Разговарамо са радницима и власницима жита. Задовољни су и једни и други. Први, јер имају одличну надницу и богату храну, други јер им је зрно једро, крупно. Штавише, можда крупније него онима у долини.

За све време рада весело је. Лепе сељанчице у потпуности замењују своје мужеве. Дошло је таквих да помогну своме суседу, јер овај је, ако већ то није, и њих помогао било код врше, било код којег другог посла.

НА ВИСОКОМ ГУМНУ

Доручак је кратак, јер треба искористити тихо и унеколико облачно време. Мада се врша обавља на скоро преко 500 метара надморске висине, сунце око подне припече да се тешко може издржати. Али, зато ручак потраје мало дуже. Домаћин је спремио што је могао, готово као за славу. Ту је «лујка», препечена шљивовица, заклано јагње, јагњећа чорба. Вина истина не беше од грозђа, али се домаћин постарао за вино од јабука.

-Хвала Богу, добро је, каже домаћин. Родило је и не смем се пожалити. Кажу ми: Паун је богат. Паун има све. Јест, има Паун, хвала Богу, али Паун је и вредан. Паун има и вредну домаћицу и вредна сина и снају. Све је стечено знојем и муком.

Посматрамо га крупан, средње дебљине, са избораним челом, али ипак свежег изгледа, седи чело софре чика Паун. Из њега избија здравље, разум. И пре но ма што каже, добро промисли.

Одмор после обеда брзо ће се завршити. Уча искоришћава моменат и са неколико речи објашњава присутнима данашњу

ситуацију. Тумачи им прописе наредбе о продаји вишкова и о старању власти да се обезбеде хлебом и они који нису произвођачи.

-Да се да, каже отсечно чика Паун. Ја сам за то. А сад на посао!

И док вршалица почиње поново да хучи, ми се повлачимо под једну усамљену букву одакле се пружа величанствена панорама; тамо далеко испод Јухора вијуга Велика Морава, у измаглици виде се димњаци фабрике шећера у Ћуприји, фабрика штофа у Параћину и фабрика цемента у Поповцу. На другој страни пружа се наша дична Ресава, над којом доминирају Пасторак и Мађија изнад манастира Манасије. На североистоку огранци Кучајских Планина као да су затрти ћилимовима.

РАЗБАЦАНО СЕЛО

Испред нас пружа се раштркано село Бигреница. Не верујемо да неко село захвата већи простор од овога. Куће су једна од друге удаљене по два и више километара. Једино доле у старом селу, Медарима, види се пар кућица у гомили. Иначе све је растурено.

Зашто? На то питање одговара чика Паун Маргаран овако:

-Да смо сви остали доле у Медарима остали бисмо голи као...(и показу нам кажипрст) Имања су нам била растурена на све стране. И док бих ја једна кола ђубрета истерао из Медара догде, где ми је сада кућа, требало би да проведем на путу два и три сата, а понеки и много више.

Зато су пре четрдесет и више година Бигреничани почели да напуштају Медаре, центар свога села, и да одлазе на своје појате. Имали су у почетку обичне колибе и торове за стоку, али постепено почели су градити куће, и не мислећи да се врате доле у село. Тако данас највећи део становништва Бигренице живи овако раштркано.

-Моје је имање, кажњ Паун, било скоро све овде, где сада седимо. Први је овамо дошао мој комшија Иван, на одмах за њим и ја. Имања су нам, дакле груписана. Куће смо подигли. Воде, имамо добре.

Устајемо. Он нам показује кућу, двориште, бунар. Свуда домаћински урађено. Две велике собе, које одвајају покретна врата, истина непатосане али светле, објашњавају нам да су прављене за прилике када је велики број званица; свадбе или славе. Врата се просто уклоне и пред вама се укаже једна пространа сала каквих ретко у селу има.

ПРЕРАНЕ ЖЕНИДБЕ

За оно неколико часова проведених на трлу Пауновом, или боље рећи у овој ваздушној бањи, види се шта се добрим домаћинством

може постићи. Једино што смо могли том приликом да приметимо, то је да се у овом селу, а има сличних случајева и у другим селима, деца жене веома рано; има случајева већ и у тринаестој години.

-Не треба да вас то чуди, примећује ми чика Паун. – Ја сам се оженио када ми је било 14 година и 6 месеци, а моја баба тада имала 20 година. Сина сам оженио у 13 години.

Овај се обичај одржава зато што се жели да извесно богато имање буде груписано, да се боље обради. Деца се незванично «венчавају» још почев од 13 година, али већином су девојке мало старије од мушкараца.

-Ето, тако ми, по сељачки, спојимо децу и имање, а кад дође време за свадбу и крштење о једном трошку, каже чика Паун.

Враћамо се код дреша. Снопови су при крају. Уча, сав ознојен, подиже тегове, мери ујам, мери вишак, дели наполичаре.

СЕДМА ЖЕНА

Рад се примиче крају. Око нас окупиле се женскиње и мушкарци. Пред нас искрсну један дечак, не би рекли да има више од десетак година. Уча се упита, знајући шта нас највише занима:

-Имаш ли ти девојку?

-Имам, господине, доле је у селу, одговори дечко тако озбиљно као да је већ у деветнаестој години.

И заиста, њему је тек непуних 13 година, а за кратко време довешће младу у кућу.

Осталима је то обична ствар а то ме је још више запрепастило. Један младић који је стајао покрај мене са једном лепушкастом сељанчицом, добро ме одмери, па ће рећи:

-Ово ми је, господине, седма жена, рече он. Шест сам променио док сам се са овом венчао...

Дакле, 32 године стар, а седам пута се женио!

Из многих разлога требало би ове обичаје сузбијати. Многи случајеви се добро сврше, али изгледа, већина се не свршава како треба. - БН.

(бр. 399, 20. август 1942.)

КИША У РЕСАВИ

Деспотовац, 19 августа

После дуже суше над горњом Ресавом пала је киша. Она ће много допринети да се кукурузи поправе.

Мељава на купоне уведена је у свима воденицама Среза деспотовачког од 1 августа.

При Срезу деспотовачком постављен је референт за шумарство. За шумарског референта постављен је инжињер Никола Хргић. Вршидба у Срезу деспотовачком завршена је. – АД.

(бр. 399, 20. август 1942.)

ДЕСПОТОВАЦ ДОБИО ЕЛЕКТРИЧНО ОСВЕТЉЕЊЕ

Деспотовац, 20 августа

Деспотовац је добио електрично осветљење. Од прексиноћ су деспотовачке улице осветљене електричним осветљењем.

(бр. 400, 21. август 1942.)

ЦАРСКА ЛАВРА – МАНАСТИР МАНАСИЈА ДРЕВНИ СРПСКИ МАНАСТИР, КОЈИ ЈЕ УВЕК ДАВАО ЗАШТИТУ И ПОМОЋ НЕВОЉНИМА, ДАНАС ПОМАЖЕ МНОГОБРОЈНЕ ИЗБЕГЛИЦЕ

Манасијо лепа, Мансијо дивна
Твоја звона звоне, глас се чује мио
Са врх старог града лепа Манасијо,
К'о што сија сунце и његови зраци
Тако нам сјају твоји стари знаци.

Око тебе свуда високе планине
Ограђују твоје старе рушевине,
Око твога града шумица зелена
А пред тобом стоји непомична стена.

У цркви ти душман дуварове гребо,
Ал те чува Господ, тебе чува небо.
Избо ти иконе и часне столове
И на граду твоме срушио врхове.

Но што је осталото се српско зове!
Сачувај нам Боже Ти остатке ове.
Ах, , моје га срце не сме да проклиње,
Ах, зашто је диرو у наше светиње!

Ти си ипак дика у ресавском крају,
Много има људи тебе што познају.
Треба да те виде каква је дивота
Задужбино лепа Стевана Деспота!

Још да виде твоје красоте остале
Како тебе красе Ресавске обале,
Кроз бистру Ресаву песак се румени
А Ресава брза жубори и пени.

Врх обале шума зелена и густа,
У теби тишина тајанствена, пуста,
Вечито је тако у светоме миру
Певаћу ти свагда лепо манастиру!
Лепосава Ресавка

Недалеко од варошице Деспотовца, на улазу у романтичну клисуру, налази се овај наш чувени и најлепши манастир XV века, задужбина деспота Стевана Лазаревића. На малој висоравни која се стрмо спушта до саме обале Ресаве, на месту где бистра и ћудлива Ресава избија из планинског кланца, лежи ова наша историска творевина из далеке прошлости. Укљештена између планине Пасторке и Мађије, обрасле јорговановом шумом, Манасија пружа чаробан поглед.

Тек на 100 м. кад се пролазник приближи, укаже се прво звоник изнад улаза у манастирску порту са крстом највећег кубета. Високе и дебеле зидине са 12 кула, које је местимично зуб времена начео, љубоморно чувају манастир од погледа посетиоца. Чим се уђе у порту манастир задивљује. Његову лепоту сада употпуњује дивно уређен парк, недавно подигнут од четника Ресавско-раваничког четничког одреда. Мир и тишина која свуда влада изазива код посетиоца осећање побожности. Унутрашњост храма са својим фрескама, доста оштећеним, очарава посетиоца.

*

Манастир Манасија нема свога летописа и о његовој прошлости нема много података. Неколико података забележених у разним моментима пружају врло мало материјала за историју манастира.

По подацима које налазимо у V свесци „Српски споменици“, издање Народног музеја у Београду 1928 год. манастир се од почетка зидања звао Ресава и кроз целу дубоку прошлост он је ово име носио. Откуда је и откад добио име Манасија не зна се, нити о томе има писаних података.

Према Константину Филозофу, биографу Деспота Стевана, зидање манастира почело је 1406 године. За зидање ове задужбине Стеван је довео најбоље вештаке и сликаре што их је могао наћи, те су радови у почетку доста брзо напредовали. Због грађанског рата и дуге претендетске борбе у Турској, у којој је и Стеван учествовао 1409 године зидање је престало и тек 1413 године настављено, да се манастир и град доврше 1418 године. Исте године на Духове патријарх Кирил „са целим сабором српских првосвештеника, игумана и свих других часних мужева“, у присуству деспота Стева и властеле извршио освећење манастира.

За живота деспота Стевана и после његове смрти у Ресави се развијао необично жив књижевни рад. Што је урађено на књижевном пољу за време Стеванове владавине, а и после његове смрти, рађено је без сумње у манастиру Ресави. Утицај и рад ресавске школе био је велик не само у Деспотовини, већ и ван ове, у Македонији па чак и у западној Бугарској од 15-17 века. У 17 веку Ресавска школа је уживала велики углед и књиге писане или преписане у њој биле су од нарочитог ауторитета. Професор Јиричек у својој историји Срба (II 220) пише: „Школа у Стевановом манастиру Ресави беше наставак архаичне школе бугарског патријарха у Трнову, Јефtimiја. У то доба најбољи радник на књижевном пољу био је Константин Филозоф, који написао и најбољу биографију о старој нашој лњижевности.

Године 1439, када су Турци први пут освојили Србију, они су заузели Ресаву. Да ли је том приликом Ресава страдала нема података, иако је рад у њој прекинут, она је после повратка деспота Ђурђа 1443 г. поново пропојала. Године 1456, када су Турци извршили велики напад на Београд, Ресава је изгорела. Одбијени од Београда Турци су напустили и Ресаву да је 10 маја 1458 године коначно заузму.

Под Турцима је Ресава била до 1689 године, када ју је аустријска војска уз помоћ Срба поново повратила. После кратког времена аустријска војска напустила је Ресаву, па су је Турци поново заузели.

Године 1725, за време проигумана Арсенија, становници околних села почели су обнављати манастир. Разна лица богата остављају и легате за обнову манастира. Међу дародавцима налазимо и руску царицу Марију Александрову, која је 1857 године даровала једно у сребро оковано и позлаћено јеванђеље. У години 1725, односно у то

доба у Ресави је била школа за свештенике, а било је и књижевног рада.

По одласку аустриске војске Турци поново долазе у Ресаву. По старом предању, за време Турака у граду је живео турски диздар са Турцима и булама и ван града је било турских дућана и ханова. Била је и једна џамија коју је гром срушио. На четири године пре Кочине Крајине Турци су сами напустили град када је манастир опустео све до доласка игумана Јанићија. Доласком за игумана Јанићија Симовића манастир почиње да се поправља и уређују.

Манастир Манасија има сад под шумом око 3.700 ха, а пашњаке и оранице око 100 ха. Поред овога има зграде воденице и другог непокретног имања. Старешина је сада игуман Павле Панић, из села Гложана, одакле су била и његова два предходника. На овом положају се налази од 1933 године. За време његово подигнут је нов манастирски конак, једна нова зграда у Деспотовцу, у којој је пошта, затим нов кош, а извршене су поправка воденица и других непокретности.

(бр. 400, 21. август 1942.) АЦА Д. ЂОРЂЕВИЋ

НИЗ РАДОВА У ПОМОРАВЉУ

Ћуприја, 21 августа

На територији округа моравског изводе се обимни јавни радови, у које ће бити уложено преко 20 милиона динара. Поред многобројних ситнијих радова на државним и окружним путевима, у току су и важнији технички послови, од којих ће цео овај крај имати велике користи. – БН.

(бр. 401, 22. август 1942.)

**ОСНИВАЊЕ ОДБОРА ЗА ИСХРАНУ СИРОТИЊЕ
У МОРАВСКОМ ОКРУГУ**

Јагодина, 22 августа

Начелник Округа моравског Драгутин Бошковић одржао је конференцију са свима среским начелницима и стручним референтима. На конференцији је претресан низ важних питања, а пре свега проблем организације исхране сиромашног становништва. Начелник Бошковић на крају је дао упутства како да се у округу оснују свуда општински одбори за исхрану сиротиње и избеглица. Под руководством среских начелника, пољопривредних референата, референата за исхрану и реонских економа, одмах је почело образовање оваквих одбора, који су већим делом и конституисани. У одборе су ушли кметови свих села, по један учитељ и свештеник, као и по један сиромашни грађанин из сваког села. Одбори су одмах почели са радом, благодарећи упутствима стручних органа.

Вршидба се приводи крају. У целом Моравском округу она је текла нормално и без застоја, јер је време било лепо. Што се тиче квалитета пшенице, он је одличан: зрно је крупно и без икакве уродице. Корова уопште нема. Принос јечма је квалитативно врло добар, нарочито пиварског. Изглед за овогодишњу бербу кукуруза су добри. Нарочито је обилна киша, која је падала последњих дана, веома повољно утицала на кукуруз. – БШ.

(бр. 402, 23. август 1942.)

ИНТЕРНАТ ЗА ЂАКЕ – ДЕЦУ РУДАРА

Ћуприја, 22 августа

По жељи министра народне привреде Мих. Олћина, за ученике гимназије-децу рудара из Сењског Рудника и Равне Реке, отвориће се у Ћуприји интернат под контролом школских власти. У томе смислу министар је издао потребне налоге, како би се на време извршиле све припреме за отварање интерната.

За заробљенике, уместо пакета, приложили су овдашњем Црвеном крсту: 1.000 динара Антонија Кучерова, а по 500 динара Марија Паранова, Јозеф Деика и Тома Кашиковић.- БН.

(бр. 402, 23. август 1942.)

УСПЕХ АНАЛФАБЕТСКИХ ТЕЧАЈЕВА У ПОМОРАВЉУ НЕПИСМЕНЕ СЕЉАНКЕ РАДО СЕ УПИСУЈУ У ТЕЧАЈЕВЕ

Ћуприја, 25 августа

После среза левачког, и у срезу ресавском са успехом се радило у аналфабетским течајевима. У овом срезу био је нарочито вели број женских слушалаца. Течајеве је завршило око 90 лица, а одржани су у селима: Купиновац, Тропоње, Простинац, Гладна и Јасеново. Просветне течајеве, пак, похађало је преко 300 слушалаца, а одржани су у селима: Кушиљево, Бобово, Луковица, Војска, Роанда, Витежево, Дубље и Гложане.

Ћупријски омладинци из Националне службе отворили су позоришну секцију а већ приказали у Сењском Руднику, пред великим бројем гледалаца „Сумњиво лице” од Нушића. Секција ће посетити и остала места. Као помоћ за организовање сеоских позоришта Министарство просвете доделило је округу моравском 5.000 динара.

Поправни испити, матурски и разредни почели су у ћупријској гимназији пре четири дана, а редовна настава почеће 1. септембра.

Женска подружина из Ћуприје послала је пет пакета сиромашним заробљеницима који су пореклом из Ћуприје.

Максимиране цене за воће и поврће прописало је начелство Округа моравског. Од прописаних цена продавци на мало могу зарачунати своју зараду, али највише до 20%.

Помоћник окружног начелника Николић посетио је срез темнићски и у Варварину примио извештај среског начелника и референта. После тога Николић је посетио Параћин, а затим и Ћуприју, где је примио референте среског начелника Константиновића, и претседника општине Остојића. У петак је посетио Ћуприју сам окружни начелник Драгутин Бошковић и том приликом обишао среско начелство и окружни суд.

Општина ћупријска издаће путем лицитације преко 220 хектара зиратне земље на обрађивање, под закуп и у наполицу. Лицитираће се 16 хектара у Везирином Брду и „Шума” 95 хектара у Лудом Пољу, а 110 у Мућави.

У каменоломима на Гиљу и огранцима Јухора вади се камен који је потребан за регулацију Велике Мораве.

Референт за цене у Ћуприји казнио је због спекулације Милутина Целатовића, Јована Ћирковића, Вукадина Мишића и Витомира Панића. Шест срезова у Поморављу, изразито сточарског тима, добило је ових дана првокласне овнове за приплод. Од 300 овнова, колико је Министарство пољопривреде купило у Немачкој, 200 је било

привремено смештено на државном имању „Добричево”, а сада је раздељено појединим срезovima. То је нови тип расе Мерино, набављен у циљу да се домаће овчарство поправи. Овнови су се потпуно аклиматизовали и кроз извесно време видеће се корист од њих, поготову јер су раздељени оним срезovima где је овчарство највише развијено па ипак досад није давало већи принос вуне. Ови овнови створиће расу која ће не само давати више вуне него ће и месо бити боље и квантитетом и квалитетом. При расподели овнова био је присутан др. Николић из Министарства пољопривреде, као и окружни пољопривредни инспектор др. Росић. Раванички срез добио је 30, параћински 30, бољевачки 80, деспотовачки 30, левачки и белички по 10, а на имању „Добричево” остало је још 10 овнова. Настојало се да срез бољевачки, где се гаје чувене кривовирске овце, добије највише грла, али се није заборавило ни овчарство у Кучајским планинама. Овнови се предају овчарима потпуно бесплатно на једну годину.

(бр. 404, 26. август 1942.) Б. Н.

ПРОСВЕТНА АКТИВНОСТ РЕСАВЕ

Црквенац, 24 августа

Учитељство Среза ресавског неуморно ради на просветном пољу. Ових дана школски надзорник Мартиновић, познати просветни радник, одржао је завршне испите аналфабетских течајева. Ових течајева у срезу има 14, и то: у Бобову, Војсци, Витежеву, Гладни, Гложану, Дубљу, Дубници, Јасенову, Купиновцу Кушиљеву, Луковици и Проштинцу.

У свакој школи овог среза основан је по један отсек за народно просвећивање, са народном књижницом и читаоницом. Неке су већ добиле и помоћ у књигама од Отсека за народно просвећивање Министарства просвете. Учитељи раде на томе да код народа развију интерес за књиге и читање.

Грађанство у Свилајнцу дало је 12.000 прилога за набавку књига као награда добрим ђацима о испиту.

Поред тога, ученици се упућују и на практичне радове. Они вредно раде на гајењу свилене бубе. До сада је одгајено неколико стотина килограма чаура. Школске баште су минијатурни угледни сеоски расадници. Учитељи се овде у многome баве пчеларством, и

томе дају пример и пропагирају ову привредну грану, која је ове године донела леп приход.

У срезу има 55 земљорадничких задруга, 24 просветна отсека са народним књижницама и читаоницама, 14 аналфабетских течајева, два течаја за домаћице и конзервисање, три пчеларске задруге и два певачка друштва.

Из свега овог лепо се види велика активност Среза ресавског на свима корисним пољима рада. – ВС.

(бр. 405, 27. август 1942.)

КРОЗ РАВАНИЦУ, КНЕЗА ЧЕСТИТОГА

Ћуприја, 27 августа

„Виђао сам доље у Ресави,
У Ресави твојој државини,
Под Кучајем, високом планином,
Један лијеп царе, зараванак,
Гради ноће Раваницу цркву...”

И заиста кнез Лазар подиже равну Раваницу на једном прекрасном месту са свих страна опкољен шумом. На домаку Ћуприје, на огранцима Кучаја, тамо где почиње живописна клисура стоји данас гордо царска задужбина Раваница.

Последњих дана, пак на конацима и око њих примећују се извесни радови, нека ужурбаност и нека нарочита озбиљност. Јер исто онако као што су се и око Раванице кроз векове одигравали значајни догађаји, тако и сада у овим тешким и претешким данима Раваница се спрема за једну свету дужност. Спрема се да прихвати нејаку српску избегличку децу. Архимандрит раванички Макарије, уважени чика Маша, ценећи српски подмладак, после разговора са изасланицима Комесара за избеглице и пресељенике улаже сав труд заједно са осталом братијом да избегличка деца заиста осете топло братско српско срце и пажњу. Читаво једно крило конака заједно са осталим споредним одељењима резервисано је за смештај избегличке деце.

Историја манастира Раванице позната је, сачувана је и нарочито пре две године прикупљена и сређена. Шта више, уважени прота Поповић прикупио је податке скоро о свима настојатељима и осталим калуђерима раваничким, почев од првог игумана Арсенија, „мужа

обдарена врлинама, украшена разумом, који имађаше дар Светога духа да учи многе“, па све до данашњег дана.

Реткост је истина, да се овако до детаља скоро могла сачувати историја неке задужбине. Још већа је реткост прикупити и утврдити ко је све био у братству, као што је случај са Раваницом. Јер, и ови беху „део историје раваничке. Они су лаври били будни чувари тела Косовског мученика, око кога се народ скупљао. Богу молио, вером снажио, а по изласку из храма слушао гуслара и старије људе, који су му величали народну прошлост“.

Раваница без припрате зидана је 1381 године, неколико година пре косовске битке. Исте године био је готов и тврди град са седам кула, од којих данас видимо само рушевине, остатке куле Милоша Обилића и остатке кнежеве капеле са једном фреском коју толики векови и време нису могли избрисати.

До 1690 године у Раваници је с леве стране од улаза, лежало тело Кнеза и Светитеља Лазара.

Међу раваничким калуђерима који су мошти кнеза Лазара сачували и пренели у Врдник беше и јеромонах Стефан-даскал, који, пошто београдски пашалук, поново заузеше Аустријанци зажели да још једном види Раваницу у Србији и „са својом побожном старачком душом, преко зграишта и бојних поља дође у Раваницу“.

Видевши опустелу цркву и уништене ћелије и конаке, јеромонах Стефан је за кратко време, заједно са народом, успео да цркву оправи, припрату подигне и сагради друге потребне зграде, па је Раваница после 29 година, поново пропојала и постала просветно средиште читавога краја. У Раваници беше основана тада и прва школа за спрему свештеника оба реда.

Стефан даскал је према томе један од најзаслужнијих настојатеља раваничких. Његова слика, доста добро очувана, налази се у припрати с леве стране од улаза, а ту му је и гроб.

Раваница је много пута рушена и паљена, па ипак унутрашњост цркве доста је очувана. Јоаким Вујић у „Путешествију по Србији“ каже на једном месту: „Јест иста црква многократно паљена и рушена, светитељем очи боли и парали, сено и дрво унутра уносили, пак изнутра цркву потпаљивали, како и данашњим дном на зидовима видити се можно“.

Ма да је, изузев неких најважнијих докумената, све пропало, ипак сваки посетилац Раванице приликом посете, може сазнати и видети, из онога што се брижљиво чува, болну и уједно знатнију историју једне царске задужбине и колико се цени значај цркве по народ наш.

Настојатеља сличних Стефану даскалу било је и касније. Многи беху веома заслужни за ову светињу, многим су од надлежних одавана

заслужна признања. Из новије историје, из прве половине прошлога века, навешћемо игумана Никанора, који је био веома цењен од кнеза Милоша, са којим је врло често имао преписку. О њему Ото Дубислав каже: „Игуман Никанор дочекао нас је на начин који је показао човека светског образовања, а који је опет одговарао његовом духовном достојанству. Крупан и племенитих црта, ватрених очију, са дугим црном брадом и лепим држањем, он је одговарао оном појму који себи стварамо о вишим црквеним достојанственицима јужних земаља“.

Затим игуман Сава, јеромонах Исаија, игуман Дионисије и Хаџи Атанасије, Хаџи Стефан и други. За време игумана Дионисија манастир је посетио и кнез Михајло, којом је приликом министар Младен Жујовић рекао да је манастир Раваница најчистији и најбоље уређен, но да то уређење много кошта.

-А може ли се што без новаца и трошка добро урадити? Приметио је на то кнез Михајло.

За време Дионисијево почело је разграничење манастирског имања што је са успехом окончао садашњи старешина архимандрит Макарије.

У манастиру Раваница почивају и мошти светитеља преподобног оца Ромила Синзита, старца који је умро за време молитве у пећини код манастира. Из народнога предања излази, с обзиром на живот Ромилов, да је кнез Лазар зидао Раваницу на месту где се налазио неки стари манастир. Гроб преподобног Ромила налази се у припрати, а чува се и рукописна књига која садржи службу Светом кнезу Лазару и Службу преподобном Ромилу.

Давно Раваница спада у ред најуређенијих манастира на шта се обраћа велика и нарочита пажња од стране старешине архимандрита Макарија, рођеног у Левчу, који Раваницом управља скоро пуних 35 година. – В.Д.Н.

(бр. 406, 28.август 1942.)

ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ У ПОМОРАВЉУ

Ћуприја, 28 августа

О двадесетогодишњици постојања стоваришта Главне земљорадничке набављачке задруге у Јагодина, чији се реон пословања простире далеко изван територије Округа моравског, потребно је истаћи извесне моменте, који јасно показују сву корисност делања ове установе како за задругаре тако и за сво остало становништво.

При оснивању овога Стоваришта простирао се на стари округ моравски, али касније обим пословања проширен је далеко и на друге срезове. Колико је било интересовање и агилног рада на оснивању задруга по селима довољно ће нам бити ако наведемо да је територији овога Стоваришта приликом оснивања, у 1932 години од 103 задруге и само 60 чланица Главне земљорадничке набављачке задруге, тај број у 1941 год. повећан на преко 260 задруга од којих је 255 било у чланству Гланаза.

Што се тиче улога на штедњу од 4.534 дин. Уписаних приликом почетка рада 1931 год. година 1941 показује већ преко 470.000 дин. Улога, дакле несразмерно велики пораст према првим годинама постојања, а тиме и доказ колико су задругари имали поверења у ову установу.

Већ од самога оснивања Стовариште је наилазило на велике тешкоће, али ма да су то вође задругарства очекивачо, са пуно достојанства све су нападе мирно одбијали и трудили се да увере оне који лутају да је прави пут онај који води поштенom раду. Са одабраним сарадницима, исправним и вредним задругарима, рад се са успехом годинама обавља. Изгледа да се братска задругарска свест и љубав нигде није видније манифестовала као овде.

Од управника и магационера па до најмлађег момка, наглашено нам је, рад је био подједнако тежак. Несебично сви су они радили и најгрубље послове. И врло често када се погасе светиљке на домовима моравске паланке, задоцнели путник видео је у задрузи светлост. Кроз замагљене, зелено оивичене прозоре Стоваришта, видело се да се дубоко у ноћ ради. А сутрадан у првим јутарњим часовима роба је била спремна да се задружним камионом отпреми и у најзабаченије моравско село...

Одличном организацијом и солидним напорним радом Стовариште је успело да своје материјалне послове развије до завидне висине и да у сваком погледу покаже сигуран напредак. У поређењу са осталим Стовариштима у Србији јагодинско Стовариште долази на прво место по учињеном промету, по чланству задруга, по уштеди на роби, по улозима на штедњу, по величини лагера и по сопственој набавци; на другом месту по трошковима продаје и дуговања задруга, а по уплаћеним уделима на четвртом месту.

За једанаест пословних година Стовариште је показало укупан промет од око 110 милиона динара. И када се узме у обзир да је 1931 г. промет износио нешто више од 2,5 милиона, а 1941 г. скоро 21 милион, онда је јасно колико је задругарство укоренењено у овим крајевима и колико је био разгранат и успешно спроведен рад Стоваришта.

Ратом Стовариште је тешко оштећено, али и поред тога у 1941 г. постигнуто је повећање промета. Објавом рата Стовариште није престајало такорећи ни за тренутак. Дозволом централе оно је почело непосредном набавком најпотребније робе коју је отпремало свима задругама на својој територији. Особље Стоваришта са вредним и веома агилним и предузимљивим управником Драгутином Живковићем у потпуности је одговарало тешким задацима. У 1941 г. за сопствене набавке учињен је промет од преко 15 милиона динара, јер се није хтело дозволити да изостане успех који је показиван ранијих година.

Тешкоће око набавке робе су велике, кажу нам. Али наша је дужност да сваку чланицу-задругу, а ова сваког свог члана снабде најпотребнијом робом у одређеној количини и по максимираној цени. У овом правцу, и потпуно правично, врши се расподела робе.

Упоредо са изложеним радом Стовариште је радило и на васпитном подизању народа. Постигнути успеси на том пољу нису мали. Стовариште је успело да све задруге на своме подручју повеже духовно за себе и да на тај начин постане центар задружног живота у целој области. У последње време преко Стоваришта је унето у народ близу 7000 разних часописа и брошура и књига намењених селу и сељацима.

Управник Стоваришта Драгутин Живковић, са којим смо имали прилике да разговарамо, у неvezаном разговору рекао нам је да цифре из појединих година најбоље илуструју рад Стоваришта.

Помоћу Стоваришта, нагласио нам је Живковић, задруге су долазиле до праве цене робе, до тачне мере и доброг квалитета, а тиме је Стовариште постало и регулатор цене на пијаци. Задаци Стоваришта пак у садашњости и у будућности састоје се у томе, да у првом реду место које заузима у привредном животу читавога Поморавља сачува, учврсти и прошири.

(бр. 407, 29 август 1942.) Б. Н.

УРЕЂЕЊЕ СТОЧНИХ ПИЈАЦА У МОРАВСКОМ ОКРУГУ

Ћуприја, 31 августа

У свим среским местима Округа моравског, у Ћуприји, Параћину, Јагодини, Свилајнцу, Варварину, Рековцу и Деспотовцу сточне пијаци радне и приплодне стоке одржаваће се један пут недељно.

У осморазредну реалну гимназију уписано је око 1.000 ученика и ученица. У односу на раније године број ђака уписаних у први разред сразмерно је мањи. У свима вишим разредима биће по неколико одељења. У осми разред уписано је 70 ученика.

Црвени крст у току месеца августа послао је заробљеницима у Немачкој преко 370 пакета. Многи грађани послали су преко Црвеног крста пакете за сиромашне заробљенике.

Омладинци Националне службе из Ћуприје приказали су са успехом у Занатском дому „Сумњиво лице” од Нушића.

Основан је нарочити одбор за прикупљање прилога у корист заробљеника, ратне сирочади и пострадалих у рату. На челу одбора је прота Урош Јовановић.

Општина је расписала конкурс за 18 стражара, који ће поред плате имати одело и обућу, а нежењени и стан у општинском дому.

Окружни начелник округа моравског прописао је радно време за локале, трговачке и занатске радње. Локали трговачких и занатских радњи продавнице, бирои и пословнице индустријских и занатских радњи, као и продавнице привредних задруга у свима местима Округа моравског, уколико овом наредбом то није другчије прописано, биће отворене радног дана од 7 до 12 и од 10 до 17 часова.

Угоститељске радње и посластичарнице биће отворене од 6 до 20 часова. Ово не важи за оне радње којима су немачке власти одредиле и дозволиле друго радно време. У свима радњама особље може бити упуслено највише 10 часова дневно. Недељом и празником локали свих радњи морају бити затворени. Изузетно могу бити отворене само угоститељске и посластичарске радње, берберско-фризерске радње од 7 до 12 часова и локали радњи и продавница које се баве продајом свежег воћа, поврћа и других намирница од 7 до 12 часова. Наредба важи од 1 октобра ове године. — Б. Н.

(бр. 409. 1. септембар 1942.)

**САБОР У МАНАСТИРУ РАВАНИЦИ
СЕЛА СУ СЕ ТАКМИЧИЛА ЧИЈЕ ЋЕ КОЛО БИТИ ВЕЋЕ И
ЛЕПШЕ**

Раваница, 31 августа

Побожни српски народ окупио се у Раваници о Великој Госпојини. Велики број верних присуствовао је служби Божјој. Иако

није било званичног сабора, после службе Божје народ се дуго задржао у порти. Као и обично сваког празника омладина је почела коло.

МОЛБА СВЕВИШЊЕМ ЗА СРПСКИ НАРОД

За време службе Божије и црква и припрата биле су препуне народа. У топлој молитви Свевишњем народ је стојећи присуствовао служби Божјој. Многи су клечали и у побожној тишини молили се Богу да сачува напаћени српски народ. Црква није могла да прими све верне под своје окриље. Поједине групе су повремено излазиле из цркве, да би направиле места другима. Сви су побожно ступали у храм и палили воштаницу покрај кнежевог ковчега. Ту су некада лежале мошти кнеза Лазара. На гробници преподобнога Романа свет је палио свеће за покој душа својих милих и драгих.

После завршене службе обављени су остали црквени обреди. Свештеници су читали народу молитве. Онима који нису знали за те лепе обичаје објашњено је:

-Свештеници лече вером...

Око подне у порти је било живо. Сељаци и сељанке у лепим ношњама свога краја тискали су се. На појединим местима засвирале су музике. Скоро свако село имало је своју музику и коло. Поједина села су се такмичила чије ће коло бити веће и лепше, и чија ће музика бити боља.

„ОРО СЕ ВИЈЕ КРАЈ МАНАСТИРА...”

У порти све се таласа. Младеж игра. Стари су се повукли у хлад и припремају се за ручак. На једном месту, испод развалина кнежева града, хармоникаш развуко хармонику и брегом се пролама: „Оро се вије крај манастира”.

Међу присутнима је и архимандрит, који разговара са народом и поздравља се са познаницима.

Из разговора са сељацима види се да је наш сељак правилно схватио значај обнове. Радује се што су затворене крчме по селима и што млађи свет на селу не губи сада време у беспослицењу. Сељак дана брине своју, српску бригу. Посветио се раду на њиви, у пољу, на дворишту. Учитељи су развили живу акцију изван школе. Одржавају се предавања. Сељаци се листом одазивају.

Са првим смирајем дана народ је почео да се растура. – Б. НИКОЛИЋ

(бр. 409, 1. септембар 1942.)

ПРОСВЕТНА АКЦИЈА У ПОМОРАВЉУ

Јагодина, 5 септембра

Према програму просветно-пропагандног отсека Окружног начелства у Јагодини, просветни радници, пољопривредни стручњаци и други јавни радници одржавају у свима местима, нарочито по селима, популарна предавања која су намењена најширим народним слојевима. У свим овим предавањима износи се јасно и објективно општа ситуација, прилике у нашој земљи, рад српске владе, подвлачи се важност социјалне свести и родољубивости, а нарочито се истиче апсолутна потреба мира, реда и рада.

Рад на овом пољу је нарочито активан у Беличком срезу, као центру Поморавља. У току ове недеље одржано је неколико успешних предавања у Глоговцу и Дубокој. Предавач је био Драгољуб Деспотовић, учитељ. Он је између осталог рекао: „Српски народ тражи снаге и прегалаштва ради његовог спасења”. Нарочито је подвукао дужности Србије према избеглицама и апеловао да се избегличка сиротиња што више помогне. У истим селима одржао је предавање и инжињер агрономије Бранко Митровић.

Професор Оскар Реди говорио је у Праћини и Мијатовцу о теми „Општа ситуација у вези са положајем српског народа и организацијом исхране”. Др. Јевта Аћимовић, лекар, говорио је о хигијени и сузбијању заразних болести а Јосиф Величковић, часовничар, о потреби мира, реда и рада.

У Багрдану су говорили Димитрије Мишић, директор гимназије, о васпитању омладине и о народној ношњи. Душан Поповић, адвокат, о томе „Зашто српски народ треба да буде миран, радан и просвећен”. О задругарству и његовој важности говорили су Радован Николић, учитељ, професор Василије Чатовић и земљорадник Мика Николић из Доњег Рачника.

(бр. 414, 6. септембар 1942.) Б. Ш.

“СВЕ ЗА СРБИЈУ”

Ћуприја, 8 септембра

Акција за народно просвећивање и културно подизање нашег села на територији Округа моравског је врло успешно. И за време школског

распушта одржани су бројни састанци у среским местима и свима општинама. Просветни радници одржали су успешне зборове у Ћуприји, Параћину, Деспотовцу, Варварину, Рековцу и Свилајнцу. Учитељима у свима среским местима дата су упутства како ће ову акцију да учине што плоднијом.

Окружни шеф пропаганде Станимир Ћокић, професор, обилази сва места и свуда говори шта сваки Србин мора да ради, трудећи се да код сваког набије свест о потребама наше данашњице.

Поред тога што се акција за народно просвећивање спроводи врло успешно и по свима гимназијама у Ћуприји и Јагодини, Параћину и Свилајнцу, омладини се стално говори о томе какви су њени задаци. У томе предњачи ћуприска гимназија. На улазу у гимназију стоји видан натпис: „Све за Србију”, затим: „Бог чува Србију” и „Само слога Србина спасава”.

У Ћуприској гимназији сваке недеље одржавају се неизменично ђачки и родитељски састанци. На тим састанцима младим средњошколцима говори се о љубави према Србији и буди се у њима вера према лепшој будућности. – Б. Н.

(бр. 416. 9. септембар 1942.)

ПРЕДАВАЊЕ О ЗДРАВЉУ И ЧИСТОЋИ

Параћин. 8 септембра

Учитељи Среза параћинског развијају успешно своју акцију на народном просвећивању. Интелектуалци из вароши често залазе у села параћинског среза и држе приступачна предавања. У селу Извору одржан је скуп са сељацима на коме су говорили др. Иван Стефановић о чистоћи, чувању здравља и исхрани. Ветеринар Максим Минић о сточним заразама и Бранко Пејовић шумарски референт о планској сечи и искоришћавању државних шума.

(бр. 416, 9. септембар 1942.) Б. Н.

ШКОЛСКЕ ПРИЛИКЕ У ОКРУГУ МОРАВСКОМ

У седам срезова Округа моравског прошле године било је 176 школа са 439 одељења. Број уписаних ђака прешао је цифру од 28.000.

Број оних који су похађали школу није био много велики. У округу има 194 школских зграда.

У многим школама постоје угледни вртови и баште. Рад учитеља није ограничен само на рад у школи. Они се истичу као радници на ширењу задругарске мисли, у одборима за извођење планске производње, као и у просветним одборима.

У Срезу ресавском одржано је пет аналфабетских и девет просветних течајева. У Срезу беличком било је отворено више аналфабетских течајева који су прекинули рад због пољских радова. У Срезу левачком одржана су три аналфабетска и један просветни течај. Домаћички течајеви постојали су у Свилајнцу, Војсци, Бошњанима и кратко време у Горњем Катуну.

(бр. 419, 12. септембар 1942.) Б. Н.

УТАКМИЦА ЗА ЗАРОБЉЕНИКЕ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 20 септембра

Последња фудбалска утакмица у Ћуприји донела је чист приход преко 2400 динара. Целокупна та сума предата је Друштву Црвеног крста у корист заробљеника. Тако, захваљујући спортистима Ћуприје многи сиромашни заробљеници биће обрадовани пакетима.

ОБНАВЉАЊЕ “ЈАСТРЕБА”

Ћуприја, септембра

У Железничкој ресторацији одржана је скупштина овдашњег Бицикличког клуба „Јастреб”. Од стране полицијске власти био је присутан секретар начелства Брана Станковић. Пошто су функционери поднели извештај о раду, извршен је избор нове управе. У Управни одбор ушли су: Б. Фундуковић, В. Субић, С. Стајић, Р. Андрић, Ф. Бокач, В. Младеновић, Д. Алексић, Т. Занфировић, П. Стефановић, М. Нешић, Р. Бокач. Надзорни одбор: М. Томић, М. Стојановић и М. Кохоут.

Клуб „Јастреб” одлучио је на скупштини да оснује фудбалску секцију и лаку атлетику. – БН.

Ћуприја: Утакмица у корист заробљеника између овдашње Слатвије и играча бившег Грађанског завршила се победом Слатвије са 1:0. Судио је врло добро Б. Странковић. Гледалаца било је много. – Б.Н.

(Понедељак-Ново време, бр. 58. 21. септембар 1942.)

ШКОЛСКЕ ПРИЛИКЕ У СРЕЗУ РАВНИЧКОМ

Ћуприја, 20 септембра

У прошлој школској години на територији Среза равничког, који броји 27.502 становника, било је 13 основних школа са 45 одељења и 2.899 ђака. Према томе на свака 32 квадратна километара долази једна школа, а на 611 становника по једно одељење.

Ћуприска пијаца преуређена је, тако да су за свако село подигнуте посебне нове тезге, како би се могао што лакше контролисати одзив појединих места за време пијачних дана. Нови транспорт избеглица стигао је ових дана у Ћуприју, и после краћег ?

(Ново време, Понедељак, бр. 58. 21. септембар 1942.)

ПРОСВЕТНА АКЦИЈА У СРЕЗУ ЛЕВАЧКОМ

Рековац, 22 септембра

Неколико веома успешних зборована, на којима је сељацима објашњена данашња ситуација и одржана предавања из области просвете, пољопривреде, и т.д., одржано је у последње време у Срезу левачком.

У селу Великој Крушевици говорио је Герасим Милутиновић, свештеник о „Вери и братољубљу”, Богдан Јерковић о припремању земље за наступајућу сетву и Милосав Јовановић о данашњој влади и њеном старању за одржавање реда и мира.

У Великој Сугубини на састанцима су говорили: Сава Лазаревић, учитељ и Драгољуб Миленковић, свештеник. Њихована предавања сељаци саслушали са великом пажњом. Пољопривредни референт

Велизар Варагић говорио је на тим састанцима о користи од заоравања њива.

У Рековцу и Белушићу говорили су: Хранислав Кандић, срески начелник о исхрани становништва, Душан Марковић, школски надзорник о миру и реду, и Александар Јовановић, учитељ о штетном утицају стране пропаганде.

(бр. 428, 23. септембар 1942.)- Б. Н.

КАЖЊЕНИ СПЕКУЛАНТИ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 23 септембра

Референт за цене и наднице Среза раваничког Стаменко Димитријевић казнио је по Уредбама о ценама Војислава Антића, келнера, Николу Ђорђевића, благајника Откупне станице за жито, Фирму Нинић и Николић и Раденка Бранковића и Миљка Милојевића, трговачке помоћнике. – АВ.

(бр. 429, 24. септембар 1942.)

РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК У ПАРАЋИНУ

Параћин, 25 септембра

У просторијама биоскопске сале у Параћину одржан је ових дана састанак ђачких родитеља, чија се деца школују у вишим разредима ћуприске гимназије. Овом састанку председавао је Петар Петровић, трговац, који је у врло лепом и поучном говору истакао дужности родитеља у погледу васпитавања деце која су принуђена да свакога дана одлазе у Ћуприју, пошто је у Параћину остала само нижа гимназија. После Петровића говорили су: дитектор ћуприске гимназије др. Милан Јовановић и професор Димитрије Ђулић, који су допутовали у Параћин.

Шећер за становништво Варварина већ је додељен од стране Централе за шећер; деоба ће ових дана отпочети.

(бр. 431, 26. септембар 1942.) Б. Н.

ПРИХОД СА УТАКМИЦЕ ЗА ЗАРОБЉЕНИКЕ

Ћуприја, 26 септембра

Чист приход од преко 2 400 динара, који је добивен са последње фудбалске утакмице у Ћуприји, предат је друштву Црвеног крста за заробљенике. Захваљујући ћуприским спортистима, многи сиромашни заробљеници биће на тај начин обрадовани пакетима.

У Свилајнцу је боравио пре неколико дана помоћник окружног начелника Николић, и примио извештаје од референата, као и среског начелника Среза ресавског. – БН.

(бр. 432. 27. септембар 1942.)

ПОРАЗ СК 1913 У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 26 септембра

На својој турнеји по Србији првак Србије Ск 1913 одиграо је утакмицу са прваком провинције Јск-ом у Јагодини и исту изгубио са резултатом 3:2 (1:1).

Гости су наступили са овим тимом: Ловрић, Петровић, Шалипур, Живковић, Ђурђевић, Ђајић, Панић, Аца Петровић, Рајлић, Дреновац, Николић-Шарош.

Домаћи: Џуфић, Ристић, Јовановић, Глигоријевић, Сабљић, Ристић, Гајић, Драгутиновић, Милосављевић, Матић, Тодоровић.

Домаћи тим својом пожртвованом игром од почетка до краја, што је госте и изненадило, успео је да донесе у овој лепој игри над прваком Београда заслужену победу, и тиме је потврдио своју лепу репутацију. Сваки труд да се гости спасу од пораза, није успео због пожртвоване игре домаћина.

Код гостију вредно је истаћи: Ловрића, Петровића, Ђурђевића и А. Петровића, и осудити недисциплинованог Рајлића, који је на завршетку утакмице насрнуо песницама на коректног вратара домаћих. Голове за госте: Рајлић 2, за домаће: Матић, Тодоровић и Милосављевић. За утакмицу је владало огромно интересовање у целом Поморављу, те је истој присуствовало око 3.000 гледалаца. Судио је савезни судија из Ћуприје Станковић одлично. – И. И.

(бр. 432. 27. септембар 1942.)

НАРОДНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ У ПОМОРАВЉУ

Јагодина, 29 септембра

У Моравском округу обавља се плански и интензивно рад на народном просвећивању. Већ од априла месеца, осим малог прекида за време скупљања летине, сваке се недеље одржавају предавања за народ по свима селима. Свакога месеца интелектуалци из градова обилазе свако село, сваки заселак нашега Поморавља барем једанпут месечно, а чест је случај да су у појединим селима чује глас искрених родољуба и више пута месечно. Рад на народном просвећивању је организован преко окружног одбора који има своје подборе по срезовима а они, као нека предстража, прате народни живот, уочавају све народне појаве и све народне потребе и предано уносе у народ светлост истине и разумевање данашњице.

У одборима и пододборима за народно просвећивање у Моравском округу заступљене су све интелектуалне класе. За похвалу је да су у већем броју заступљени трговци и занатлије. Побуђени искреним родољубљем, дубоко саосећајући народне невоље и потребе данашњице, ови прави Срби залазе сваке недеље у народне масе и из народне душе чисте коров који је набујао из семена баченог из неспрске руке, да би се спасле лепе српске особине: родољубље, милосрђе, поштење и поверење које су биле у опасности да буду угушене у хаосу наше велике народне несреће и нашег тешког националног слепила.

Од почетка своје акције одбори за народно просвећивање одржали су стотине предавања по свима селима Поморавља. Главне теме свих ових предавања била су питања од којих зависи опстанак нашег народа. Ред и мир изнад свега, родољубље, милосрђе и поврење, развијање смисла за заједницу и пожртвовање за њу, предан и савестан рад то су теме које се тумаче српском народу и које му развијају и повраћају стару свест и савест, која га враћају светлим традицијама и његовим светињама. Овај плодан рад уродио је добрим плодом. Српски народ схвата и прима ове речи јер осећа искреност и у велико се налази на путу спасења. – П.

(бр. 434. 30. септембар 1942.)

ПРЕКО 50 ПРЕДАВАЊА ЗА МЕСЕЦ ДАНА

Јагодина, 29 септембра

Окружни одбор за народно просвећивање развио је живу акцију на просвећивању и информисању народа. Екипе интелектуалаца у сталном су контакту са народом. У најудаљенијим местима овога округа одржавају се састанци на којима се врше договори и чују популарна поучна предавања из области јавног, просветног, националног и привредног живота. Тако је у току овог месеца само на подручју Среза беличког одржано око двадесет скупова, са преко 50 предавања. Та предавања одржана су: у Јовцу, Трешњевици, Милошеву, Ланишту, Буковчу, Винорачи, Деоници, Белици, Лозовику, Лођики, Беочићу, Рибарима и Кочином Селу. Прошле недеље одржани су састанци са предавањима у Драгоцвету и Ловцима. У Драгосвету су говорили: Михаило Стојановић, претседник Окружног суда, Мића Узелац, професор учитељске школе и Милош Матић, учитељ, а у Ловцима: Богољуб Јуришић, државни тужилац, Јован Апостоловић, професор, Десимир Ристовић, управник дома глувонемих, и Михаило Човичковић, вероучитељ.

Самоубиство вешањем извршила је на њиви Гвозденија, жена Братимира Рашића, из Винораче, стара 35 година. Гвозденија се решила на овај корак услед неизлечиве болести. – Б Ш.

(бр. 434. 30. септембар 1942.)

ИЗБЕГЛИЧКА ДЕЦА ОПОРАВЉАЈУ СЕ У МАНАСТИРУ РАВАНИЦИ ПОРТА ЈЕ ОЖИВЕЛА ОД ИГРЕ И ВЕСЕЛЕ ПЕСМЕ

Ћуприја, 30 септембра

Избегличка деца, која су стигла у манастир Раваницу пре неколико дана, брзо су се снашла и привикла на нову средину, тако да је право задовољство посматрати их како весело скакућу по манастирској порти, на чистом планинском ваздуху. Замор је већ исчезло и уредан живот, добра храна и васпитни утицај потпуно су преобразили ову децу, која су у Раваници пронашла свој нови дом, нове родитеље и старатеље.

Дан протиче по утврђеном распореду, који је удешен у корист самих малишана. После доручка деца се размиле по порти, а поред њих се увек налази по једна или две васпитачице. Ту се играју обично подељена у групе. Нарочито пада у очи дисциплина деце. На позив васпитачице сва се деца одмах окупе, ухвате у коло, певају своје омиљене дечије песмице, тако да пролазници застају и дуго посматрају игре и слушају дечије певање.

По завршетку игре и песме настаје слободна забава све до ручка. За то време по неко дете отрчи до кухиње да омирише јело које се кува, па се врати саопштавајући радосно друговима и другарицама шта ће бити за ручак. У 12 часова сва су деца већ на окупу у лепо постављеној трпезарији. Кад после ручка добију и компот, њиховој радости нема краја. После ручка обавезно је спавање све до 4 часа, а затим поново настаје играње и певање у природи.

Деци се у сваком погледу обраћа велика пажња, тако се лепо опорављају. Комесаријат за избеглице издаје сва потребна упутства особљу. Лекарске мере већ су приведене крају благодарећи лекарима из Ћуприје који врло често одлазе у Раваницу да контролишу здравствено стање деце.

(бр. 435, 1. октобар 1942.)БН.

ИЗЛОЖБА ЛЕКОВИТОГ БИЉА У ЈАГОДИНИ ОСНОВАНА СТАНИЦА ЗА ОТКУП ОВОГ БИЉА

Јагодина, 2 октобра

У Јагодини је отворена изложба лековитог биља, које су сакупили обвезници Националне службе Округа моравског. Отварању изложбе присуствовали су: Драгутин Бошковић, окружни начелник, мајор Петар Паласовић, командант Српске државне страже, Милоје Шохаж, земеник претседника Градског поглаварства и делегат Централе за лековито биље, Илић. Поред њих присуствовало је и многобројно грађанство.

Отварајући изложбу, окружни референт Националне службе капетан Младен Живковић поздравио је присутне, а старешина отсека за лековито биље Националне службе, магистар Антоније Шохаж, одржао је предавање о лековитом биљу у Поморављу.

Организација изложбе изведена је врло успешно. Заслуга припада највише окружном референту Живковићу, старешини отсека Шохажу,

као и директорима гимназије и учитељске школе Димитрију Мишићу и Милораду Павловићу.

На изложби је заступљено око сто врста лековитог биља. Сем биља изложене су и многобројне илустрације. Поред тога изложено је и неколико индустријских биљака, као: дуван, шећерна репа, сунцокрет, соја, конопља итд.

Поред изложбе, у Јагодини је организована и окружна станица за откупљивање лековитог биља по утврђеним ценама. Исто тако уређена је и сушионица са више одељења: за лековито, опојно и индустријско биље.

Акција на прикупљању и продаји лековитог биља наишла је код становништва Поморавља на разумевање и интересовање. Нарочито је то интересовање велико у Срезу беличком који највише обилује лековитим биљем.

Изложба ће бити отворена неколико дана. – Б Ш.

(бр. 437, 3. октобар 1942.)

ДАН НАРОДНОГ ПРОСВЕЋИВАЊА У ПОМОРАВЉУ

Јагодина, 2 октобар

После народне катастрофе, за врло кратак период смишљеног и преданог рада првих родољуба, учинило се много на побољшање целокупног нашег живота.

Као прва и најславнија делатност за уздизање нашег народа у свима гранама његовог живота, нема сумње да је рад на народном просвећивању, и тај се рад обавља врло смишљено и врло предано у свима крајевима Србије, а нарочито у Поморављу.

У овој акцији народног просвећивања нарочита је пажња поклоњена омладини. Тек се сад дошло до правилног схватања васпитања омладине у пуној сарадњи дома и школе, и то се васпитање у последње време правилно и обавља. По свима школама држе се редовно родитељски састанци на којима родитељи са васпитачима своје деце расправљају све оне васпитне проблеме, од којих зависи правилно и морално и национално одгајивање нашег подмлатка.

У недељу су у Округу моравском одржане у циљу народног просвећивања читаве свечаности по свима средњим, стручним и основним школама у сарадњи наставника и ученика. То је био свечани дан народног просвећивања. Ученици су на тој свечаности извели концертни део њен, који се састојао из рецитација одабраних

националних песама, из извођења народних мелодија и драматизација народних песама, а наставници су говорили о теми „Значај народног просвећивања“.

На свима овим свечаностима у Округу ђачки родитељи су били усхићени успехом своје деце у коме су видели гаранцију за правилно подизање њихово, и још једанпут су чули наставничке савете, како сами да поступају са својом децом да би се, у заједничкој сарадњи дома и школе, од њих исклесали прави Срби и честити људи, што је идеал сваког родитеља.

Убудуће ће се сваког месеца у Округу моравском држати састанци ђачких родитеља по свима школама овако у облику посела, на којима ће чути и корисне савете искусних васпитача а које ће бити и лепе приредбе за саме ученике.П

(бр. 437, 3. октобар 1942.)

УСПЕХ ДАНА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 2 октобра

Све јагодинске школе: гимназија, учитељска и основне школе приредиле су за Крстовдан дан народног просвећивања. Том приликом одржана су ученицима и народу предавања са концертним и позоришним приредбама. Свечаностима су присуствовали претставници власти на челу са окружним начелником Драгутином Бошковићем, грађанство и ученици свих школа.

Директор учитељске школе Милорад Павловић и управитељ основне школе Милета Грујић одржали су поздравне говоре, после чега је отпочело извођење програма.

Професор учитељске школе Острошка и учитељ Драгољуб Деспотовић одржали су предавања, у којима су нарочито подвукли паралелу између просвећености села и града. Професор гимназије др. Дорник одржао је предавање о значају народног просвећивања.

Концертни део био је испуњен песамама и рецитацијама ученика гимназије, учитељске и основне школе. Тако су ученици гимназије рецитовали пеме: „Моја отаџбина“ од Шантића и „Симонида“ од Ракића. Вачки оркестар отсвирао је многе народне мелодије, а Ђорђе Брајовић отпевао је уз гусле „Пропаст српског царства“. Са великим успехом изведена је „Косовска девојка“ са музиком.

После завршетка програма поведена је акција за прикупљање прилога за аналфабетске течајеве, као и просветно-културне и

домаћичке течајеве, књижнице, читаонице и народне универзитете. Ова акција је свесрдно прихваћена од свих народних слојева и до сада је у свим школама прикупљена знатна сума. - Б Ш.

(бр. 437, 3. октобар 1942.)

У ГИМНАЗИЈЕ ПОМОРАВЉА УПИСАНО 3140 УЧЕНИКА

Ћуприја, 3 октобра

У гимназије Округа моравског уписано је ове школске године 3.140 ученика и ученица. Од тог броја уписано је у осморазредне гимназије у Ћуприји 991 и Јагодини 1.147, а у ниже гимназије у Параћину 510 и Свилајнцу 492 ученика. У Учитељску школу у Јагодини уписано је 297 ученика. Од укупног броја уписаних ђака две трећине су мушкарци.

Конференција директора гимназија и школских надзорника са територије Округа моравског одржаће се 9 октобра у Јагодини.

Један вагон каустичне соде добило је ових дана стовариште Главне земљорадничке набављачке задруге. Сода ће становништву Округа моравског бити подељена у замену за топлени лој. Стовариште је, поред тога, добило вагон и по карбита, пола вагона стакла и 4560 кгр. шећера за становништво Јагодине.

Позориште „Шумадија” Удружења глумаца из Београда приредило је у Ћуприји претставу, на којој је приказан комад „Смрт мајке Југовића”, једанпут за грађанство а други пут за ђаке. – Б Н.

(бр. 438. 4. октобар 1942.)

ДАН НАРОДНОГ ПРОСВЕЋИВАЊА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 4 октобра

У Ћуприји у овој свечаности узели су учешћа сви ученици и ученице гимназије и велики број ђачких родитеља. Директор гимназије др. Јовановић говорио је о значају народног просвећивања. Поред тога

треба ширити што више писмености. Сваки интелектуалац мора сматрати за своју дужност да бар једног неписменог научи писмености. Верка Максимовић, ученица, рецитовала је народну песму „Цар Лазар и царица Милица”, после чега је изведен и остали део програма. На крају су прикупљени прилози у корист народног просвећивања.

И у осталим гимназијама округа обављена је ова свечаност, као и у свим основним школама. У скупљању прилога нарочито су се истакле многе основне школе у сиромашним селима. – Б Н.

(Понедељак, Ново време, бр. 60. 5. октобар 1942.)

УСПЕЛА ПРИРЕДБА ГИМНАЗИЈЕ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 12 октобра

У оквиру родитељских састанака, који се врло често одржавају у ћуприској гимназији, прошле недеље први пут је изведен врло леп програм са српским песмама и народним колима. Ученице гимназије биле су све у народној ношњи. Цео програм пратила је једна мала ученица на хармоници. Др. М. М. Јовановић, директор гимназије, одржао је том приликом предавање.

Михаило Шћепановић, професор гимназије у Параћину, премештен је за професора гимназије у Ћуприји.

У селима Течићу и Ратковићу, Срез левачки, одржани су, приликом примања нових школских зграда, пригодни говори у оквиру акција за народно просвећивање. Том приликом говорили су: срески начелник Перић и школски надзорник Душан Марковић. Управитељица школе у Течићу Бранка Ђорђевић позвала је неписмене, нарочито жене, да посећују аналфабетске течајеве. – Б Н.

(бр. 445, 13. октобар 1942.)

КОНФЕРЕНЦИЈА ШКОЛСКИХ УПРАВИТЕЉА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 13 октобра

У Јагодини је одржана конференција управитеља сеоских основних школа и претседника сеоских општина. Ово је први случај да у овоме крају конферишу заједно о просветним проблемима просветни радници и претставници простога народа. На дневном реду је било питање формирања ужег и ширег просветног одбора за Срез белички за просвећивање широких народних слојева.

(бр. 446. 14. октобар 1942.)

ПРЕДАВАЊА ПО СЕЛИМА СРЕЗА ТЕМНИЋСКОГ

Варварин, 13. октобра

Многобројни зборови и конференције одржани су по селима Среза темнићског у току последњих недеља. На њима је сељацима објашњена данашња ситуација и у првом реду истакнута потреба очувања реда и мира.

Тако су на састанцима говорили: у Бачини Младен Иричанин, судија, Михаило Асурцић, шеф Катастарске управе и Јован Марченко, управитељ школе; у Бошњану Душан Станковић, судија и Радосав Петровић, управитељ школе; у Доњем Катуну Момчило Ђорђевић, адвокат, Борисав Поповић, срески пољопривредни референт и Милета Брадаш, управитељ школе; у Маскару Ђорђе Богојевић, адвокат, Ђорђе Ђокић, референт за исхрану и Драгомир Радосављевић, управитељ школе; у Обрежу Живорад Петровић, судски приправник, Михаило Петровић, срески ветеринарски референт и Светислав Орловић, управитељ школе.

На свим овим састанцима, поред излагања данашње ситуације, одржана су и стручна предавања. – Б. Н.

(бр. 446, 14. октобар 1942.)

И У МАНАСТИРУ ЈОШАНИЦИ БИЋЕ СМЕШТЕНА ИЗБЕГЛИЧКА ДЕЦА

Ћуприја, 14 октобра

У манастиру Јошаници биће ускоро смештена једна партија избегличке деце. Изасланик комесара за избеглице, референт за домове Контић учинио је већ потребне припреме и Комесаријату поднео извештај по томе питању.

Општина ћуприска апеловала је на грађане Ћуприје, да сви они који имају залихе у брашну не треба да се обраћају Општини за следовање које се ових дана дели, како би се омогућило најсиромашнијим слојевима да се снабдеју брашном.

Основна школа и гимназија у Ћуприји радиће делимично због недостатка просторија. Предавања ће се држати у Соколском дому.

За избегличку децу смештену у Раваници прикупили су рудари из Сењског Рудника извесну суму, коју су ових дана предали надлежнима. Два приплодна овна, добијена из Немачке, предата су манастирској економији на Бигруз, недалеко од Равне Реке.

Посету Свилајнцу и Деспотовцу учинио је ових дана помоћник окружног начелника Воја Николић и том приликом примио реферате среских начелника.

Следовање шећера за руднике: Сењски Рудник, Равну Реку, Сисевац, Баре-Ресава и руднике Деспотовачког басена већ је отпремљено.

Позориште „Шумадија” гостује већ неколико дана у Ћуприји и до сада је дало петнаест претстава, које су све биле врло добро посећене. Нарочито су запажени комади: „Смрт мајке Југовића“, „Ћидо“, „Коштана“, „Париска сиротиња“, „Ајша“, „Оде воз“, „Скамполо“, „Несуђени зетови“, итд. – Б Н.

(бр. 447. 15. октобар 1942.)

У ЈАГОДИНИ ОСНОВАН ОДБОР ЗА НАРОДНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ

Јагодина, 14 октобра

У дворани Учитељске школе у Јагодини одржана је шира конференција за оснивање Среског одбора за народно просвећивање. На овој конференцији узели су учешћа сви управитељи основних

школа и претседници општина из Среза беличког. Окружног начелника заступао је просветни инспектор Јаков Ивановић, а среског начелника Момчило Гачић, подначелник. Исто тако на конференцији су узели учешће: директор учитељске школе Милорад Павловић, школски надзорник Владимир Пантић, шеф пропаганде Станимир Ђокић, школски надзорник Душан Радивојевић и пољопривредни референт Бранко Марковић.

Конференцију је отворио заменик среског начелника Гачић, који је поздравио присутне и истакао циљ и важност одбора, нагласивши потребу прикупљања свих интелектуалних снага. Нарочито је подвукао значај народног просвећивања.

После тога говорили су: Владимир Пантић, Душан Радивојевић, Јован Ивановић, Бранко Марковић, Станимир Ђокић и Милорад Павловић. Сви говорници додирнули су актуелна питања национално-просветне делатности и културног подизања села. Нарочито је био исцрпан говор Душана Радивојевића, који је између осталог рекао: „Одбацимо туђе животне форме: моду, уживање, луксуз итд. И вратимо народ његовим традиционалном животу, обичајима, слави, посту и нашој нардној ношњи. То је најпреча оперативна дужност свих нас, а то је у исто време и спас народа”.

На крају су формиран и шири и ужи одбор за народно просвећивање. У шири одбор ушли су: срески начелник, управитељи основних школа и сви претседници општина. Ужи одбор сачињавају: Милорад Павловић, директор учитељске школе, Димитрије Мишић, директор гимназије, Младен Вукићевић, архијерејски намесник, Бојовић, старешина Среског суда, Милета Грујић, управитељ основне школе и сви стручни референти Среског начелства. – Б Ш.

(бр. 447. 15. октобар 1942.)

ПРОСВЕТНА КОНФЕРЕНЦИЈА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 21 октобра

У окружном начелству одржана је ових дана конференција директора гимназија, учитељских школа и школских надзорника са територије Округа моравског. На овој конференцији, којој је присуствовао и окружни начелник Драгутин Бошковић са просветним инспектором Јаковом Ивановићем и окружним школским надзорником Владимиром Пантићем, претресано је поред многих питања и питање

јачања националног духа и моралног васпитања омладине. Истакнута је потреба организације сарадње дома и школе, побољшања наставе и потреба примерног владања учитеља у школи и ван ње. Исто тако расправљало се о потреби народног просвећивања уопште. У дискусији су узели учешћа сви присутни просветни радници.

У селу Мајуру убијен је пре неколико дана угледни домаћин Стојадин Милосављевић, бивши претседник Општине мајурске. Убио га је из освете Светомир Ракић. Ракић је био у друштву са Јованом Младеновићем, који је том приликом такође погинуо од своје сопствене пушке. За убицом Ракићем упућене су потере. – Б Ш.

(бр. 453, 22. октобар 1942.)

„МИ ТРЕБАМО ЧИСТУ НАРОДНУ ОМЛАДИНУ”

Јагодина, 26 октобра

У сали „Паласа” одржан је састанак између наставника и ђака, на коме је одржао предавање наставник гимназије Макарије Ђорђевић. Он је говорио о коначном спасењу наше омладине од штетних фактора. Ђорђевић је апеловао на омладинце да они треба, сви без разлике, да се окупе под заставом српског братства, како би спасли нашу отаџбину од утицаја који проузрокују само немир и неспокојство. Омладина треба да корача промишљено кроз живот, да пази шта ради, јер за све оно што чини она сноси и последице, а преко ње и цео народ.

У уводу овог предавања, директор гимназије Димитрије Мишић опоменуо је средњошколску омладину да треба преданим радом и енергијом да обезбеди своју будућност. Омладина не сме да се преда рђавим утицајима и злим инстинктима, већ да буде чиста народна омладина, пуна храбрости и истрајности како би заиста могла да претставља оне које ће препородити Србију.

Последњи учесник ове приредбе била је ученица VII разреда гимназије Миланка Узелац. Она је говорила о теми „Шта је отаџбина?” На овој приредби био је огроман број средњошколаца и других омладинаца, који су спонтаним аплаузом поздравили учеснике. – М. Ћ.

(бр. 457, 27. октобар 1942.)

СТРАГАРЧЕВА ГРУПА ГОСТУЈЕ У СВИЛАЈНЦУ

Ћуприја, 28 октобра

Позориште Удружења глумаца из Београда, под управом Владе Страгарца, завршило је своје гостовање у Ћуприји комадом „Јованча Мицић из Јагодине”. Позориште је са успехом гостовало у Ћуприји месец дана и приказало велики број претстава. Цео ансамбл био је на достојној висини. Највећи део програма режирао је глумац Тошић. Позориште сада одлази у Свилајнца на гостовање. Б. Н.

(бр. 459, 29. октобар 1942.)

ДИСКУСИЈА О ВАСПИТАЊУ ЋАКА

Параћин, 28 октобра

Ћачки родитељи ученика и ученица виших разреда одржали су састанак са професорима ћупријске гимназије. Састанку је председавао Петар Петровић, трговац. Главни говорник био је др. Јовановић, директор гимназије, који је подвукао потребу заједничког делања школе и дома у васпитању наше средњошколске омладине, како би се она национално и морално изградила.

У дискусији, која је затим настала, говорили су: Видојко Јовановић, економ Фабрике шећера, и порески инспектор Томашевић. Из Ћуприје су били присутни професори Петар Знаменски, Бранислава Кнежевић, Божана Петковић, Станислав Аксентијевић и Нада Бешлић. Б. Н.

(бр. 459, 29. октобар 1942.)

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА ПРЕТСЕДНИЦИМА ОПШТИНА СРЕЗА БЕЛИЧКОГ

Јагодина, 29 октобра

Нови срески начелник Хранислав Кандић одржао је конференцију са претседницима општина, деловођама и угледним домаћинима из Среза беличког. Начелник Кандић објаснио је смернице српске владе и истакао апсолутну потребу мира, реда и рада. Исто тако дао је

општинским функционерима упутства о организовању и прикупљању Зимске помоћи, старању о избеглицама итд.

Ђаци-избеглице VII-A разреда Јагодинске гимназије послали су за кратко време осам пакета ратним заробљеницима у вредности више хиљада динара. Од неких заробљеника стигле су већ топле и дирљиве захвалнице.

Берба кукуруза завршена је ових дана у целом Поморављу. Лепо време омогућило је нормалан рад.

Откуп шећерне репе у Поморављу, који врши фабрика шећера у Ћуприји, траје већ неколико дана.

Полициски час у Јагодини промењен је. Слободно кретање становништва дозвољено од 6 – 20 часова.

Ружа Резнеровић из Јагодине приложила је за избеглице 1000 динара.

Одељење за исхрану у Јагодини реорганизовано је. За комесара је постављен Даца Стојковић, трговац.

Непознато лице убило је из пушке Обрада Димитријевића, земљорадника из Трешњевице. Убијен је у винограду. Истрага се води. Градско поглаварство дели дрва становништву. Породицама до 3 члана додељује се метар и по дрва, а већим породицама 2 метра дрва.

У Багрдану је постављена нова општинска управа на челу са претседником Светиславом Костићем и члановима Димитријем Милутиновићем и Светиславом Милутиновићем. – Б Ш.

(бр. 459, 29. октобар 1942.)

ИЗАСЛАНИЦИ НЕМАЧКОГ И ШВАЈЦАРСКОГ ЦРВЕНОГ КРСТА МЕЂУ ИЗБЕГЛИЧКОМ ДЕЦОМ

Ћуприја, 28 октобра

Претставници немачког, швајцарског и српског Црвеног крста обишли су српске избегличке домове заједно са комесаром за избеглице и пресељенике Томом Максимовићем. Они су обишли Шабац, Бању Ковиљачу, Бајину Башту, Ужице, Краљево, Матарушку Бању, Врњачку Бању, Трстеник и најзад Раваницу код Ћуприје.

Када је стигао аутомобил са комесаром Максимовићем и претставницима Црвеног крста: немачког оберфелдфирера Кајзера, швајцарског др. Фегелма и српског др. Цветића сва избегличка деца била су у манастирској порти.

Деца су се окупила око изасланика срског Црвеног крста. На питање гостију, ведро и весело давала су деца смишљене одговоре. Од васпитача и управе дома комесар Максимовић примио је потребна обавештења о деци. Сви су били необично задовољни што су сва деца била у топлим зимским оделима и са новим ципелама на ногама.

Гостима су избегличка деца отпевала једну националну песму, а потом су весело отскакутала кроз раваничку порту.

Изасланици Црвеног крста и овде, као и приликом посета осталим домовима, обишли су све просторије у којима су деца смештена. Присуствовали су ручку деце и интересовали се за живот деце у Раваници.

Комесар Максимовић разговарао је са децом и био потпуно задовољан што је ово осамдесеторо деце, захваљујући у првом реду управи манастира на уступљеним просторијама овде потпуно обезбеђено.

Изасланици сва три Црвена крста обишли су хигијенске и светле просторије конака, чисте постеље и рубље; приликом овог изненадног прегледа наишли су свуда на потпуни ред.

После краћег задржавања у разговору са раваничким архимандритом Макаријем, гости су наставили пут за Београд. – Б М:

(бр. 450, 18. октобар 1942.)

АНАЛФАБЕТСКИ ТЕЧАЈ У СВАКОМ СЕЛУ АГИЛНОСТ ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА МОРАВСКОГ ОКРУГА

Ћуприја, 27 октобра

У сваком селу Округа моравског отвориће се током ове зиме алфабетски течај. Учитељи су већ примили потребна упутства од окружног начелства.

Акција на сузбијању обољења пегавог тифуса, као и других обољења у Срезу раваничком, спроводи се у пуном обиму. Срески санитетски референт др. Милош Шарић и општински лекар др. Јован Тодоровић обишли су сва села у срезу и одржали популарна предавања народу о потреби спровођења хигијене. Др. Шарић одржао је предавање у селима: Супска, Влашка, Крушар, Сење, Драммировац, Стубица, Иванковац и Паљане, а др. Тодоровић у селима Батинац, Исаково и Вирине. Ову акцију лекара помагаће и сеоски учитељи.

Јован Аћимовић професор гимназије у Ћуприји премештен је у јагодинску гимназију.

У Срезу левачком уписано је у основне школе 3.120 ђака, и то мушких 1.727 а женских 1.393. У овом срезу пети разред основне школе похађају 808 мушкараца и 153 девојчица. Пети разред отворен је у Великој Пчелици, Горњој Сабанти, Ратковићу, Течићу и Рековцу.

Референт за избегличке домове Контић обишао је ових дана избегличке домове у манастиру Раваници и Св. Петки.

Захваљујући претседнику општине у Ћуприји Остојићу и директору гимназије др. Јовановићу омогућено је да осми разред има предавања сваког дана. Мада ћупријска гимназија нема довољно просторија, настава се обавља редовно. Поједини разреди имају предавања сваког другог дана.

У срезу параћинском уписано је у основне школе 3.836 ђака. Од тога броја скоро је половина ученица. У Срезу ресавском уписано је у основне школе 1.838 мушких и 1.685 женских, у Срезу раваничком 1.576 мушких и 1.805 женских, а у Срезу емнићком 1.605 мушких и 1.464 женских.

Управитељ основне школе у селу Сењу, Милош Пауновић спојио је школску читаоницу са месном читаоницом. За ову просветну установу ђаци показују велико интересовање, уписују се у великом броју у чланство, а добровољним прилозима помажу читаоницу. - Б Н.

(бр. 460, 30. октобар 1942.)

НОВИ ТЕЧАЈ ЗА СЕОСКЕ ДОМАЋИЦЕ

Ћуприја, 30 октобра

На молбу општине црквеначке, Срез ресавски, Министарство просвете одобрило је отварање шестомесечног течаја за домаћице. Течај ће бити отворен у најскорије време.

Додељен је шећер сеоском становништву Среза раваничког преко Одељења за исхрану у Ћуприји.

Позоришна група Владе Страгарца налази се на гостовању у Свилајнцу где ће се задржати дуже времена.

За сеоско становништво Среза параћинског додељен је шећер преко фирме Давид Станковић и синови у Параћину. – Б. Н.

(бр. 461, 31. октобар 1942.)

МИСТЕРИОЗНО ДВОСТРУКО УБИСТВО

Јагодина, 3 новембра

Пре неколико дана убијен је на мистериозан начин у близини манастира Јошанице јеромонах Дамаскин – Душан Андрић. Манастирска братија чула је тога дана пуцњаву око манастирске воденице. Старешина је са неким калуђерима кренуо у том правцу и пред воденицом нашао Дамаскинов леш изрешетан метцима. Од одела на лешу је само било рубље и чарапе.

Јеромонах Дамаскин служио је у Јошаници око 12 година. Манастир је напустио пре извесног времена, јер је премештен у Каленић. Неизвесно је шта је било с њим после премештаја и овде није познато да ли се јављао на нову дужност. Исто је тако необјашњиво зашто је дошао у близину Јошанице онога дана када је убијен.

После Дамаскиновог одласка из Јошанице на загонетан начин нестали једне ноћи старешина манастира игуман Софронтије Михаиловић и чувар манастирске шуме Лазар Јевремовић, иначе богослов. Тајна њиховог нестанка до сада није била објашњена. Још више повећава тајанственост овог догађаја чињеница да је сутрадан по Дамаскиновом убиству, заклан у своме стану у Јагодини и његов брат Бошко Андрић, свршени богослов, који се пре два месеца оженио и од тада се бавио кафеџиским послом. По причању Бошкове жене догађај се одиграо овако:

Око 7 и по часова дошао је у Бошкову кафану неки непознати човек и упитао његову жену, која је кувала кафу, где је Бошко, са којим би, како је рекао, имао да говори поводом неког писма. Жена је одговорила да је он још у стану. Пошто је мало причекао непознати је отишао у Бошков стан, који се налази у дворишту, рекавши да се неће дуго задржавати. После неколико минута он се заиста вратио, рекавши да је свршио посао. И отишао је...

Како Бошко никако није долазио, жена је отишла у стан да види шта је са њим. Била је запрепашћена када га је затекла полуобученог на издисају, у локви крви. По глави и врату имао је смртоносних рана од убода ножем.

По овим убиствима власти су повеле енергичну истрагу. - Б. Ш.

(бр. 464, 4. новембар 1942.)

У ЋУПРИЈИ СЕ ПОДИЖЕ ЈАВНО КУПАТИЛО

Ћуприја, 11 новембра

У присуству претседника месних власти извршено је прошле недеље свечано постављање камена-темељца за ново јавно купатило у Ћуприји. Подизање овог купатила стајаће преко милион динара и, према уверавању надлежних, радови ће бити завшени у најкраћем времену.

За избегличку децу уступили су Црвеном крсту биоскопску дворану, потпуно бесплатно за три претставе, закупац Занатског дома Мика Пешић и Зека Радоњић.

Дељење брашна непроизвођачком становништву Ћуприје извршиће се у току наредних дана, пошто су потребне количине обезбеђене.

За повећање плата општинског особља донео је предлог Финансиски одбор, како би се помогло општинским службеницима у данашњим приликама.

(бр. 471, 12. новембар 1942.)

У ЦЕЛОМ ОКРУГУ МОРАВСКОМ УВОДИ СЕ ВИША ОСНОВНА ШКОЛА

Ћуприја, 11 новембра

На територији целог Округа моравског уводи се постепено настава више народне школе. Тако је до сада отворено тридесет самосталних одељења, а у свим осталим школама уводи се пети разред, који се комбинује са нижим одељењима, обично са четвртим разредом. Окружно начелство предузело је све потребне мере да би се посао око отварања виших разреда основних школа што успешније обавио. До сада су отворени виши разреди у местима: Варварину, Бачини и Обрежу, Срез темњишки; Дреновцу и Лешју, Срез параћински; Деспотовцу и Великом Поповићу, Равној Реци и Плажану, Срез деспотовачки; Глоговцу, Срез белички; Ћуприји и Крушару, Срез раванички.

Народни успех постигнут је у Срезу ресавском, где је виша основна школа уведена у дванаест школа: Бобову, Дубљу, Грабовици, Гложану, Јасенову, Роћевцу, Кушиљеву, Свилајнцу, Тропоњу, Суботици, Дубници и Црквенцу.

За срез темнићки додељен је шећер преко Жив. Савића, трговца из Варварина.

Дечјем избегличком дому у манастиру Раваници приложила је Женска подружница из Ћуприје воћа и намирница у вредности од 1.000 динара.

Позоришни комад „Два наредника” приказали су у дворани Занатског дома дилетанти Друштва црвеног крста. Главну улогу играо је Бранко Трифуновић, а режију је изводио М. Полић.

Избегличкој деци у манастиру Раваници предао је прошле недеље Одбор за помагање избегличке деце у Сењском Руднику 75 пари опанчића и 75 пари топлих вунених чарапа. У читавој околини рударске жене плету за ову децу џемпере и чарапе. – Б. Н.

(бр. 471, 12. новембар 1942.)

ПОНОВО У МАЈЧИНОМ ЗАГРЉАЈУ

Ћуприја, новембра

Скоро свакодневно навраћа у манастир Раваницу, у коме су смештена избегличка деца, највећим делом без родитеља, по нека избегличка породица, већином жене које обично долазе да би пронашле своју децу или децу својих пријатеља и познаника. Обично врло често долази у тим случајевима до дирљивих сусрета између деце и њихових мајки.

Последњег дана десио се један такав необично дирљив догађај. Једна жена, чији муж лежи тешко болестан у Бајиној Башти, наишла је на свог петогодишњег сина Ратка, кога је чврсто пригрлила. О овом дечаку није у дому нико ништа знао, сем толико да се зове Ратко. Како нас уверавају васпитачице су употребљавале то име и незнајући стварно његово право име.

Мали Ратко био је најпре смештен и Бајиној Башти, а затим у Матарушкој Бањи. Његова мајка смештена је, међутим, са осталим избеглицама у ресавском селу Рајкинцу, а његов отац остао је и даље у Бајиној Башти. Раткова мајка Василија тражила је своје дете по домовима и напослетку се прошле недеље упутила пешице из Рајкинца за Раваницу. Њен труд био је награђен. У манастирској порти по којој су деца раздрагано скакутала готово једновремено пошли су у загрљај једно другоме мајка и син.

Тако је мали Ратко, мезимче дечиег дома, после толико времена осетио мајчин загрљај. Од радости мајка је дуго плакала. Особље дома

сазнало је напоследку да се мезимче Ратко заиста зове Ратко и да је он син Василије и Димитрија Стевановића. - Б. Н.

(бр. 472, 13. новембар 1942.)

ОСНИВАЊЕ МУЗЕЈА У ОКРУЖНИМ МЕСТИМА

Наше најбоље културне тековине из прошлости добрим делом пропале су и исчезле. Упропастио их је зуб времена, а многе су уништили људи из незнања. Многи стари градови постали су руине. Постепено изчежава и нестаје оно што карактерише нашу историску прошлост по градовима. Поред историских споменика у неким крајевима губи се и оно што би требало највише да живи: лепа народна ношња са богатом орнаментиком.

У многим земљама Европе сваки градић, свако место има своје тековине историје, које се чувају с највећом пажњом. У овим местима отворени су музеји да би се у њима сачувао за будућност историско културни развој града. Да би се и код нас сачувале историске драгоцености министар просвете Велибор Јонић узео је иницијативу за оснивање музеја у окружним местима. Помоћник министар просвете Вл. Велмар-Јанковић такође са разумевањем прати напоре на конзервирању наших старина и поклања пажњу организацији музеја код нас.

У нашој земљи за последњих 20 година урађено је мало на организацији музеја. Иницијатива појединаца, друштава или самоуправних тела није постојала. У прави час долази за то акција Министарства просвете да се у музејима очувају многи драгоцени предмети из прошлости нашег народа.

Ових дана изасланик Министарства просвете био је у Јагодини, Крушевцу, Краљеву и Крагујевцу ради организације музејског рада у тим местима, као и ради давања упутстава за даљи рад на прикупљању предмета. Свуда је показана воља и разумевање за остварење такве културне акције. У Јагодини је одржана конференција са наставницима средњих школа. Том приликом образован је одбор од седам чланова који ће радити на стварању музејске збирке, и уређењу Музеја. Начелник округа Драг. Бошковић обећао је пуну подршку, а просветни инспектор Јаков Ивановић лично стоји на уређењу музеја. Установа добија назив Поморавски музеј.

У Крушевцу, престоници кнеза Лазара, идеја за отварање и организовање националног Музеја наишла је такође на најбоље

разумевање. Начелник округа др. Иван Ђорђевић обећао је пуну помоћ и предвидео повећање буџета за издржавање Музеја.

У Краљеву је такође приступљено организацији једног Музеја, ма да су овде прилике за рад доста тешке. У буџет Округа краљевачког унесена је сума за помоћ Музеју а претседник Општине Н. Димитријевић да ће и Општина поћи акцијом.

У Крагујевцу, центру Шумадије, одавно се осећа потреба за културно-историским музејом. У околини вароши одиграли су се најважнији догађаји из првог и другог устанка. Осим тога, у етнографском погледу, Шумадија има врло богат материјал. Још постоји врло интересентна зграда из Милошевог доба који зову „Амицин конак” а која би врло згодно послужила за Музеј. Власти у Крагујевцу обећале су пуну помоћ Музеју. Начелник Округа крагујевачког Душан Поповић и претседник Општине Илија Николић ставиће Музеју на расположење потребне суме за организацију посла. Изасланик Министарства просвете одржао је у Крагујевцу ширу конференцију с окружним просветним инспектором А. Веселиновићем и наставницима средњих школа. Решено је да се новооснована културна установа назове „Шумадски музеј”.

Са исто толико полета приступило се организацији Музеја и у другим окружним местима. Браничевски музеј у Пожаревцу, Ужички музеј и други већ су организовани и раде. Изасланик Министарства просвете обилази ускоро и друга места ради отварања нових музеја.

(бр. 473, 14. новембар 1942.)

АНАЛФАБЕТСКИ И ПРОСВЕТНИ ТЕЧАЈЕВИ

Параћин, новембра

У срезовима параћинском и темнићком основано је 19 аналфабетских и 36 просветних течајева. Течајеви су основани при школама у селима: Церници, Бачини, Тољевцу, Бошњанима, Својнову, Варварину, Рашевици, Горњем Катуну, Пајковцу, Доњем Крчину, Орашју, Залоговцу, Обрежу, Избеници, Малој Крушевици, Маскарима, Шавцу, Бошњанима, Чепурима, Бусиловцу, Стрижи, Главици, Сисевцу, Горњем Видову, Ратарима, Горњој Мутници, Поповцу, Давидовцу, Плани, Доњем Видову, Мириловцу, Доњој Мутници, Лешју, Дреновцу, Лебини, Забрегу, Крежбинцу и Извору. – Б Н.

(бр. 475, 17. новембар 1942.)

ОСНИВА СЕ МУЗЕЈ ОКРУГА МОРАВСКОГ

Ћуприја, 14 новембра

На састанку који је одржан у начелству Округа моравског, а коме је присуствовао изасланик Министра просвете Светозар Рајчевић, образован је радни одбор за оснивање Музеја Округа моравског. Просветни инспектор Округа моравског упутио је тим поводом распис свим среским начелницима, директорима гимназија и управитељима основних школа, позивајући их на сарадњу.

На челу радног одбора налази се Мата Николић, професор а као чланови изабрани су: Василије Ћатовић, Јован Апостоловић, Вера Теодосић, Гргур Станојевић, Милан Маловић и Марија Јовановић. Позориште „Веселјаци“, из Београда гостује поново у Ћуприји, у дворани Занатског дома приређује ово позориште своје представе, које су добро посећене.

Станимир Ђокић, шеф окружне пропаганде обишао је последњих дана Ћуприју, Деспотовац, Свилајнац, Параћин и Варварин, где је са одборима за народно просвећивање дискутовао о даљем раду за народно просвећивање. У свим среским местима извршена је реорганизација одбора и издата су потребна упутства за рад у току зиме.

(бр. 476, 15. новембар 1942.)

УСПЕШАН РАД НА НАРОДНОМ ПРОСВЕЋИВАЊУ

Ћуприја, 14 новембра

Учитељи и учитељице свих места Округа моравског развили су необично живу акцију за народно просвећивање и културно подизање села. Сви срески школски надзорници обишли су основне школе и у сарадњи са месним учитељима утврдили и одлучили на лицу места у коме правцу треба овај посао да се спроводи у току зиме. Пре свега, свуда је наглашено да је неопходно упућивати народ на одржавање реда и мира.

По утврђеном плану Окружног просветног одељења обраћена је такође нарочита пажња отварању аналфабетских и просветних течајева. Према прикупљеним подацима у седам срезова Моравског

округа основана су 102 аналфабетска и 90 просветних течајева и њихов ће рад отпочети у току наредних дана.

У Срезу темнићском има 18 школа, 14 аналфабетских и 16 просветних течајева, Срезу беличком 38 школа, 84 аналфабетска и 22 просветна течаја, Срезу левачком 28 школа, 21 аналфабетски и 11 просветних течајева, Срезу ресавском 22 школе, 19 аналфабетских и 4 просветна течаја, Срезу деспотовачком 12 школа, 3 аналфабетска и 9 просветних течајева, Срезу параћинском 23 школе, 5 аналфабетских и 20 просветних течајева и Срезу раваничком 10 школа, 6 аналфабетских и 8 просветних течајева.- Б. Н.

(бр. 476, 15. новембар 1942.)

ПОЗОРИШНЕ ПРЕТСТАВЕ У ДЕСПОТОВЦУ

Деспотовац, 14 новембра

Дилетанска секција Среског одбора друштва црвеног крста у Ћуприји приредила је у Деспотовцу позоришно вече, приказавши комад „Два цванцика”.

Набављачка задруга државних службеника основана је у Деспотовцу. У Задругу је досад уписано преко 100 чланова.

Др. Ал. Зисић, управник Окружне болнице, постављен је за заменика среског санитетског референта, на место др. Ј. Килмана, досадашњег среског санитетског референта.

Откуп семена од сункоцрета отпочео је да се врши у срезу деспотовачком.

Због шпекулације кажњени су: Милојко Бранковић из Бељајке, Божидар Милорадовић и Павле Туркановић, из Медвеђе, Милорад Радивојевић и Владимир Михаиловић, из Богаве.

Предавања противу вашљивости приредиће у Срезу деспотовачком заменик среског санитетског референта др. А. Зисић. – А. Ђ.

(бр. 476. 15. новембар 1942.)

**ОБАВЕШТАВАЊЕ НАРОДА У ГОРЊОЈ РЕСАВИ
РЕД И МИР ИЗНАД СВЕГА**

Деспотовац, 24 новембра

Референт за пропаганду при Окружном начелству у Јагодини Сима Ђокић одржао је у Деспотовцу предавање ондашњим интелектуалцима и угледним грађанима. У свом говору Ђокић је пре свега истакао потребу реда и мира.

„Ред и мир-рекао је Ђокић-су изнад свега, јер само на тај начин можемо сачувати главе и сачекати свршетак рата. Ни најмања несмотреност или неразумност може направити да изгине и ово Срба што је остало”.

У свом даљем говору Ђокић је истакао потребу ширења пропаганде у народу да се не би поновили догађаји из прошле године. На крају састанка решено је да се образују екипе од по неколико лица, које ће сачињавати не само интелектуалци, него и виђени трговци, радници и занатлије, и да сваке недеље одржавају по селима предавања, у којима ће народ позивати на чување реда и мира и предочити последице и несрећу, која може да донесе страна пропаганда. – АЂ.

(бр. 482, 25. новембар 1942.)

ЗБРИЊАВАЊЕ ИЗБЕГЛИЦА У ПАРАЋИНУ

Параћин, 25 новембра

У Параћину је извршен избор новог Среског одбора за збрињавање избеглица, на челу са претседником Браниславом Лазићем, среским начелником, који је увек обраћао нарочиту пажњу смештају и издржавању избеглица. У одбор су поред њега ушли: др. Иван Стефановић, Бранко Голубовић, трговац, Миле Вујовић, директор гимназије, Радослав Томић, инж. Леон Кнафелд, Панта Николић, избеглица, Никодије Димитријевић, пристав, др. Јован Јовановић, Живојин Милановић, трговац, Здравко Тодоровић, школски надзорник, Димитрије Палетић, ? Мариновић и Никола Вујасиновић. За секретара је изабран Љубисав Трајиловић, референт при Среском начелству.

На седници коју је одржао Одбор претресан је и буџет за народну рачунску годину, који износи 488.000 динара. Предлог буџета упућен на одобрење Окружном начелству.

(бр. 483, 26. новембар 1942.)

150.000 ДИНАРА ЗА РАДНИЧКУ ДЕЦУ

Параћин, 27 новембра

Акција за прикупљање прилога за радничку децу показала је у Параћину завидан успех. Нарочити одбор, на челу са претседником Бранком Лазићем, Среским начелником и потпреседником Вукадином Милојковићем, у који су још делегирани поред угледних грађана, и претставници свих надлештава и установа, упутио је грађанима града Параћина апел, који је наишао на врло добар пријем. Тако је за кратко време прикупљено око 150.000 динара.

Највеће прилоге дали су: Фабрика штофа Владе Теокаревића (100.000) динара, Бора Бошковић, апотекар (10.000), Душан Нешић, апотекар (600 динара), Спортски клуб „Карађорђе” (500 динара), Спортски клуб „Јединство” (600 динара), радионица К. Теокаревића (1360 дин.), особље Експозитура Окружног уреда (590 динара), особље Финансиске контроле (150 дин.), Срески суд (940 динара), Трговачко удружење (6720 динара), Удружење занатлија (13.750 динара), особље Среског начелства (490 динара, професори (260 дин.), радници Фабрике стакла (6.150 динара), Фабрика стакла (1000 динара), Особље шумске управе (600 динара), Православно намесништво (200 динара), учитељи и учитељице (4600 динара), фабрика бомбона браће Милојковића (1150), Драгутин Домајко (800 динара) и Мирослав Симић, благајник (200 динара).

Прилог Удружења занатлија и његових чланова служи свима за пример, пошто су занатлије после великог прилога фабрике Теокаревића, која се у свима сабирним акцијама најбоље одужују своме народу, показали ретку хуманост и родољубље.

Гостовање позоришта „Веселаци” продужено је било за један дан због великог успеха, који је постигло давањем претстава.

Додељен је шећер из ђуприске фабрике шећера за потребе Среза бољевачког преко Главног савеза земљорадничких набављачких задруга.

(бр. 485, 28. новембар 1942.) Б. Н.

КОНФЕРЕНЦИЈА О ПИТАЊУ ПРИКУПЉАЊУ КУКУРУЗА РАЗРЕЗ ПРЕДАЈЕ КУКУРУЗА ТРЕБА ДА БУДЕ ПРАВЕДАН

Јагодина, 1 децембра

У присуству изасланика министра пољопривреде др. Драгише Николића, одржана је данас у подне, у биоскопској сали хотела „Палас” конференција среских начелника, среских пољопривредних референата и свих претседника општина Округа јагодинског.

Састанак је отворио окружни начелник Драгутин Бошковић, који је у своме говору прво се захвалио претставницима општина на преданом раду и напору да се српски народ снађе у невољи у којој се налази и срећно да дочека боље дане.

Између осталог начелник Бошковић је рекао и ово:

„Спас нам, браћо, лежи у правилном схватању ситуације и разумном сналажењу у њој. Ми морамо и даље отворено и јасно радити да се у земљи по сваку цену одржи ред и мир, морамо се заложити свим својим моћима да се Србија обнови, морамо слушати наређења немачке војне власти, морамо да их извршавамо у потпуности, јер само тако можемо да дочекамо бољу будућност. Ви сте у том правцу радили до сада у томе правцу радите и даље, то мушки, то је поштено извршавање обавеза.”

Затим је добио реч изасланик министра пољопривреде Драгиша Николић.

—Самим тим што сам вас позвао, изнео је др. Николић у своме говору, истиче се важност питања која ће се на овој конференцији расправљати. То питање је прикупљање кукуруза у Округу моравском.

Ми знамо шта значи кукуруз за наш народ. Свесни смо колики је терет и жртва кад сељак мора да се одвоји од кукуруза, али он мора да поднесе тај терет. Жртва коју морате сада поднети велика је, али ради се само о томе да се спасе живот српскога народа. Прикупљање кукуруза од произвођача има за циљ да се прехрани сав српски народ.

Жеља је владе да прикупљање кукуруза буде правично разрезено. Често стижу жалбе, да овај разрез није свуда правичан, па се на много места приликом прављења разреза појединци још увек руководе бившим политичким везама и личним пријатељствима. То не сме да се догоди, последице таквог рада могу да буду тешке за све који су били неправични и непоштени.

Није право ако се од једног домаћина, који је нашао 400 килограма кукуруза приликом бербе, одузме пола, као што ће се узети половина и од онога који је нашао 10.000 килограма више. Овај први не може са остатком да исхрани себе и своју породицу, док ће други од

његове преостале половине продавати свој кукуруз за скуп новаци баш оне сиромашу коме је од мале количине пола одузето.

Одузимање кукуруза не треба и не сме да буде разрезано према засејаној површини, јер знамо да је ове године кукуруз родио са њиве на њиву. Овај разрез мора бити извршен према количини која се код домаћина налази у кошевица. То је правично, и ако се тако буде радило ми ћемо лакше да прикупимо разрезану количину ма колика она велика била, и да сачувамо од глади читав наш народ. Богати не мора и не сме зажалити ако својим иметком сачува сада свога ближњег, јер данас нам је један циљ да сачувамо животе.

У циљу што правилнијег извршења разреза кукуруза др. Николић је предложио да се при свакој општини организује један одбор, који ће извршити разрез кукуруза на појединце и сваку неправилност исправити.

У овај одбор морају да уђу два сиромашна домаћина, два средњег и по један имућног стања, а секретари одбора да буду свештеници или учитељи. Претставници општина не могу да уђу у овај одбор.

После овог окружни шумски референт је изнео стање огревног дрвета у Округу и указао на мере које треба извршити па да се сво становништво снабде огревом преко зиме.

(бр. 488, 2. децембар 1942.)

1943.

НАРОДНИ ЗБОР У РЕКОВЦУ

Рековац, 4. јануара

У недељу одржан је народни збор у Рековцу, коме је присуствовало много сељака из левачког среза као и грађана самог Рековца. Збор је одржан на тргу, а отворио га је претседник општине рековачке Војин Гавриловић, који је са неколико речи поздравио изасланика Претседника Владе народног спаса, инжињера Милосава Васиљевића, бившег комесара, па је затим дао реч инжињеру Васиљевићу.

На почетку свога говора инж. Васиљевић је изнео тежак положај у коме се налази српски народ, истакавши потребу да сваки појединац мора данас да буде mudar и обазрив.

„Сви акти побуне, рекао је инжењер Васиљевић, код нас резултат су површности. Људи учине дело не мислећи на последице. Ма какав пробисвет у стању је да учини огромну пакост целом народу.

Ја знам да ће ми неко од вас рећи како ипак домаћини не могу да се одупру кад му из шуме дође 5-6 наоружаних људи у кућу и затраже му услуге које он иначе не би дао. Али сад сељак не може да се одупре. Не може ако је сам. Али ако се са својим комшијама организује у чврсту и сложну заједницу онда му нико неће ни смети да дође. Ни они који вас нападају не долазе сами, већ увек организовани у групе. Тако морате и ви да учините. И онда ће бити мир и ред.

Ако би наши људи више мислили а мање говорили све би било боље. А наши људи раде обрнуто. Ми имамо људи који се већ сутрадан не сећа шта је дан раније говорио, и оно што је говорио омладина слуша, на њу утиче па онда и рђаво дело учини. Кад би старији били паметнији и омладина би била озбољнија. Овако, од незгодне речи старије постане дело код млађих и онда зло за цело село. А да је старији био паметнији ничега не би било и ред би био одржан.

Ви баш овде у Рековцу знате из прошлогодишњег искуства да је само један непознат део народа и то олош правио нереде. Домаћини су увек били мирни и лојални. Али док се олош удружио и организовао домаћини су остали неповезани и разједињени. Сасвим природно да је олош могао онда да разбијене домаћине тероризира.

По одредбама међународног права ми смо дужни да будемо према окупаторским властима послушни. Ако нисмо послушни окупатор има право да употреби репресалије. Репресалије није измислила немачка војска оне постоје откако је ратова у свету.

Према томе нико нема права да наш народ тера на немире, а најмање комунисте који су се српства одрекли или Дража Михајловић

који је погазио обавезу своје сопствене владе коју признаје а то је да се према условима капитулације који је услов потписала југословенска влада у априлу прошле године, преда Немцима као њихов ратни заробљеник, што правно и јесте.

Неозбиљност и површност је наш народ увела у рат, па сад хоће и да га докосури. Како то не да генерал Недић који вас поздравља и позива да организујете у борбу против свих оних који хоће да вам за туђ рачун мир наруше.“

(бр. 517, 5. јануар 1943.)

ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОР У ВАРВАРИНУ „ДОСТА ПЛАЊАСМО ЗА ТУЂЕ ЦЕХОВЕ“

Варварин, 9 јануара

У Варварину одржан је велики народни збор. Збор је отворио Станоје Протић, члан Главне контроле и бивши народни посланик овога краја. Пошто се је захвалио присутнима на тако лепоме одзиву, Протић је претставио инж. Брану Ивановића, помоћника Министра саобраћаја, који је с њим заједно дошао као изасланик Претседника Владе народног спаса генерала Недића.

Протић је у свом говору рекао:

„Овог пута не долазим пред вас као политички човек, већ као син овога краја, као брат пред браћу коју треба у овом бурном времену да посаветујем. Ја вас добро познајем, а ви мене још боље. Ви сте одувек били свесни људи, то сте у прошлости показали а и сада показујете. У овом крају, хвала Богу и хвала вашој свести, нема оних немилих и по српски народ убитачних акција које упропастише многе крајеве наше Србије. Такви треба и мора да останете до краја рата јер то је и у вашем и у општенародном интересу.

Поштовање наредаба власти и лојалност према окупатору морају бити сада ваш први задатак. Немојте дозволити да вас неразумни људи увуку у побуне, јер сваки неред скупо може да вас кошта. Когод вас буде позивао на побуну, знајте да вам тај није пријатељ и да ради за туђ рачун. А нас се, браћо моја туђи рачуни не тичу више, јер доста плаћасмо за туђе цехове.“

После Протића говорио је инж. Брана Ивановић, Помоћник Министра саобраћаја. У свом говору он је казао:

„У својству изасланика Претседника владе Народног спаса генерала Милана Недића доносим поздраве народу темнићког среза, где он има своје личне сараднике из прошлих ратова, своје личне пријатеље. Он свима упућује своје поздраве утолико срдачније што је ово један од најмирнијих срезова у земљи.“

Министар Ивановић затим напомиње да је српски народ већ поднео исувише много жртава које су увећане међусобном неслогом и братоубилачком борбом. Он зато позива све честите грађане и све исправне патриоте да се сложе и да братски раде на чувању своје отаџбине и своје земље. Осуђујући рад иностране пропаганде, министар Ивановић је између осталог рекао:

„Лаковерност нашег народа већ почиње да буде смешна. Страни агенти преносе вести које немају никакве подлоге и смисла, никакве реалне основе, преносе вести којима се жели само унети немир у српски народ. Међутим, интерес народа је да он учува потпун мир, своје лично достојанство и да према окупатору покаже сву своју лојалност, да заузме дакле став који је достојан његове части и његовог поштења“.

Министар Ивановић на крају је оштро осудио сваки акт саботаже који предузимају разни страни плаћеници и народни изроди, јер тим својим поступцима они само доносе несрећу и отежавају положај српског народа, наносећи му све теже жртве не само у приватној и јавној имовини него и у крви.“

Збор је закључио срески начелник Драгош Стевановић захваливши се говорницима на њиховим говорима у којима су они потврдили оно што је он месецима говорио народу тога краја. Затим је позвао народ да и даље сачува ред и мир као једини услов за опстанак Србије.

(бр. 520, 10. јануар 1943.)

АКЦИЈА ЗА ОБАВЕШТАВАЊЕ НАРОДА 1.500 ПРЕДАВАЊА У МОРАВСКОМ ОКРУГУ ЗА ГОДИНУ ДАНА

Ћуприја, 12 јануара

Акција на обавештавању народа у Округу моравском извођена је у току прошлог месеца, с врло великим успехом. Скоро у свим општинама одржавала су се предавања. Поред излагања данашње ситуације, многи стручни референти давали су такође савете и обавештења земљорадницима. У првом реду највише је истакнута потреба чувања реда и мира.

У срезу левачком одржано је 20 зборова, који су били одлично посећени. У Опарићу су говорили: Бл. Јовановић, адвокат, Р. Јовановић, порезник, и М. Јовановић, свештеник, у Течићу: И. Хаџи Мехмедовић, П. Стефановић и Д. Симаковић, у Драгову: Т. Губеринић, М. Максимовић и М. Михајловић, у Великој Крушевици: Ж. Матејић, Ж. Качаревић и Гера Милутиновић, у Рабеновцу: Д. Бодљивић, Ф. Јеранчић и М. Урошевић, у Секуричу: М. Жунић, С. Павловић и М. Јовановић и у Цикоту: Др. В. Марковић, Душан Марковић и И. Вланда.

У Рековцу говорили су: М. Перић, срески начелник, А. Кантарџијевић и В. Гавриловић, претседник општине, у Дуленима: С. Вукомановић. Драг. Качаревић, и М. Анђелић, у Урсулама: Цв. Пужић, Ст. Рајић, и В. Захар, у Великој Сугубини: Б. Пауновић Васа Гајић, и С. Митровић, у Слатини: Јован Ђеловић, Јован Јовановић и М. Славковић и у Ратковићу: В. Јеленц, М. Марјановић и П. Несторовић.

Даље су говорили: у Горњој Сабанти: Ст. Константиновић, Велизар Варагић и Драг. Миленковић, у Великој Пчелици: В. Ћућун. Жив. Деспотовић и Љуб. Марић, у Сиљевици: М. Филиповић, Ст. Крстић и М. Шехић, у Жупањевцу: П. Милићевић, адвокат, В. Жунић и М. Наумовић, свештеник, у Сибници: Ст. Трајковић, Јован Пепшић, и Лав Доседјен, свештеник, у Превешту: др. Ј. Јохансен, М. Анђелковић и Мил. Илић и у Белушићу: М. Огњеновић, судија, Т. Томић судски приправник и М. Ћућун, свештеник.

Просветна акција у Округу моравском нарочито је запажена у Срезу параћинском, тако да је за четири недеље око 100 интелектуалаца, трговаца и занатлија из Параћина обишло сва села у срезу. Тако су у селу Буљану говорили: Светозар Недок, адвокат, Аца Филиповић, трговац, Вукадин Милојковић и Милан Петровић, студент. У Бусиловцу: Бранислав Вранешевић, професор, Божидар Анђелковић, судија, Љуба Јовановић, књижевник и Видан Поповић, у Забрезу: Лазар Стефановић, обућар, Јордан Стефановић, професор и Иван Ивановић, суплент.

Поред овога Срез параћински обишло је још 16 трговаца, 7 занатлија и 9 земљорадника, тако да је срески одбор за народно просвећивање на челу са среским начелником Бранком Лазићем показао ванредно лепе резултате.

У околини Деспотовца одржани су зборови у Дворишту, Ресавици, на којима су говорили: Витомир Станисављевић, судија, Величко Радуновић, учитељ, Тихомир Добросављевић, судски чиновник и Душан Лебан, порезник.

Интелектуалци из Ћуприје обишли су села: Крушар, Бигреницу и Вирине. На овим скуповима говорили су: Јован Глишић, Душан

Аврамовић, професор Инголић, Живојин Милосављевић, Младен Јаковљевић, Милош Перић, др. Павел, Стрмшек.

У седам срезова Округа моравског организована су 164 отсека за народно просвећивање, а у току 1942 године одржано је 1489 предавања, од кога броја у Срезу левачком 642, беличком 438, параћинском 230, темнићком 78, ресавском 72 и раваничком 23 предавања. - БН.

(бр. 522. 13. јануар 1943.)

БОЖИЋ У ИЗБЕГЛИЧКОМ ДЕЧЈЕМ ДОМУ У РАВАНИЦИ

Ћуприја, 12 јануара

Избегличка деца у манастиру Раваници прославила су Бадњи дан и Божић по српском традиционалном обичају. Сва деца присуствовала су вечерњу и јутрењу у манастирској цркви, певајући божићне песме. Јеромонах Венијамин, домаћин, одржао је том приликом говор, који су деца врло пажљиво саслушала.

За време празника деци је била појачана храна, а нарочиту радост изазвала је печеница, која је печена на ражњу.

Нова управа Црвеног крста именована је у Ћуприји. За претседника је постављен др. Владан Лазаревић, управник Окружне болнице.

Предавања за народ одржали су интелектуалци из Ћуприје приликом божићних празника у неколико села Среза раваничког. Говорено је о данашњој ситуацији, пољопривреди и хигијени.

Дому избегличке деце у манастиру Раваници предао је Црвени крст из Равне реке 5.000 динара. Рудари из Сисевца-врчића предали су дому неколико топлих џемпера.

(бр. 522. 13. јануар 1943)- Б. Н.

ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОР У ВАРВАРИНУ

Варварин, јануара

У Варварину је пре неколико дана одржан велики народни збор, који је био одлично посећен и на коме су као главни говорници били Станоје Протић, члан Главне контроле и Брана Ивановић, помоћник министра. Народ из најудаљенијих села овога среза дошао је тог дана у Варварин да би чуо излагања говорника, који су нарочито истакли данашњу ситуацију и положај Србије.

Срез темнићки стоји на четвртом месту по броју одржаних предавања у Округу моравском. За само кратко време одржано је 78 предавања, а у срезу постоји 17 отсека за народно просвећивање. - БН

(бр. 523. 14. јануар 1943.)

ПРЕДАВАЊА ЗА НАРОД

Параћин, јануара

Срески одбор за народно просвећивање, на чијем се челу налази срески начелник Бранко Лазић, а у коме су заступљени сви просветни радници из Параћина и Среза параћинског, извршен је распоред обилазака села у којима ће се у току наредне недеље одржати читав низ предавања.

234 предавања за народ одржано је на територији Среза параћинског у току другог полугођа 1942 године. Поред среског одбора у овом срезу постоји и 20 отсека за народно просвећивање.

У Срезу раваничком постоји сада 18 отсека за народно просвећивање. У сваком селу овога среза одржано је у току прошле године по неколико предавања.

(бр. 523. 14. јануар 1943.)- Б. Н.

АКЦИЈА ОБАВЕШТАВАЊА НАИЛАЗИ НА ПОТПУНО РАЗУМЕВАЊЕ НАРОДА

Јагодина, 15. јануара

У Округу моравском настављена је пуном паром акција обавештавања народа и одржавања сталног додира између вароши и села.

У Срезу раваничком одржана су у свим општинама пропагандна предавања осим у селу Вирину. Тумачене су теме: „Ред и мир у земљи“, „О духовној и материјалној слози међу Србима“ и „О скромности“. Предавачи су били учитељи: Никола Кадић, Милош Перић, Вуксан Божовић, Душан Сенић, Василије Пенчић, Новак Бојић; судије: Милосав Велимировић, Радомир Савић, Љубиша Јовановић, Драган Ерић, Душан Аврамовић, Тодор Наумовић, Владимир Стојковић и Радован Полексић; професори: Антон Ингелић, Димитрије Ћулић, Живојин Милошевић, Богољуб Горуновић, Игор Порфјанов, Христифор Милошевић и Петар Знаменски; вероучитељ Војислав Близнаковић; заменик државног тужиоца Риста Ристић и чиновници Радојица Баралић, Димитрије Николић, Драгољуб Хаџивидојковић, Илија Костић, Милутин Миросављевић и Михајло Шћепановић, професор. Сви предавачи су били из Ћуприје.

У Срезу беличком одржана су предавања у Главинцима, Глоговцу, Мијатовцу, Бунару, Јовцу, Шуљковцу. Предавачи су били Драгомир Вукићевић, управник поште, Бубар Арчитоловић, геометар, Апостол Стојановић, Станислав Марковић, учитељ, Богољуб Јуришић, државни тужилац, Милета Грујић, учитељ, Тодор Маневић, професор, Живота Вујковић, адвокат, Сениша Васић, судија, др. Павлимир Секулић, лекар, Милорад Цветковић, професор и Живојин Дукић, судија.

У Срезу темнићком одржана су предавања у Орашју, Обрежу, Поточцу, Својнову и Рашевици. Говорили су срески начелник из Варварина, Стевановић, др. Велимир Петровић, др. Божидар Марковић, Живота Пенчић, судија, Михајло Ивковић, Богосав Поповић, пољопривредни референт, Михајло Асурђић, шеф катастарске управе, Живорад Петровић, судски приправник, Миладин Иричанин, судија и Драгомир Милојковић, шумарски референт. На предавањима је говорено о следећим темама: „Противу стране пропаганде“, „Противу комунизма“, „О слози“, „Ред и мир у земљи изнад свега“ и о планској пољопривредној производњи. Сва та предавања била су врло добро посећена.

(бр. 525, 16. јануар 1943.)

**ЧИТАЊЕ БОЖИЋНЕ ПОСЛАНИЦЕ
ПРЕТСЕДНИКА ВЛАДЕ**

Јагодина, 15 јануара

Приликом прославе доношења бадњака у Јагодини је сакупљеним бадњачарима прочитана божићна посланица Претседника владе генерала Милана Недића. Свечаност доношења бадњака одржана је у свим јагодинским предузећима под вођством сарадника Српске заједнице рада.

(бр. 525, 16. јануар 1943.)

ПОМОЋ ЋУПРИЈСКОЈ СИРОТИЊИ

Ћуприја, јануара

Према наредби претседника Ћуприске општине Жике Остојића подељена је за божићне празнике сиромашном становништву Ћуприје помоћ у намирницама и новцу. Поред осталог сиромашном становништву дељен је и огрев.

Следовање шећера за становништво Среза беличког и левачког издавало је пред божићне празнике стовариште Главне земљорадничке набављачке задруге за Округ моравски.

У Деспотовцу је основана нова набављачка задруга државних службеника, коју је Окружни суд у Ћуприји унео у задружни регистар. Задруга је већ почела рад и преко ње већ је додељена потребна количина шећера за Срез деспотовачки.

Контрола кућних листа обавиће се у току наредних дана, о чему је грађанство обавештено од општинске управе. - БН.

(бр. 525. 16. јануар 1943.)

**ПОКЛОНИ ПРЕТСЕДНИКА ВЛАДЕ
ИЗБЕГЛИЦАМА У РЕСАВИ**

Деспотовац, 16 јануара

Одбор за збрињавање избеглица у Срезу деспотовачком примио је од председника Српске владе армиског генерала М. Недића, преко четничког војводе Блашка Михаиловића, 20 ћебади, 20 сламарица, 140 земљаних чинија, 20 стаклених чинија, 20 стаклених тањира, 20 пивских чаша, 20 сланика, 40 кашика, 6 тестија и око 70 пари расходованих војничких одела, са налогом да се ове ствари приликом божићних празника разделе најсиромашнијим избеглицама у срезу. Све ове ствари као и суму од 50.000 динара у готову поделио је Одбор избеглица. - А.Ђ.

(бр. 526. 17. јануар 1943.)

КАЖЊЕНИ ЗБОГ КРИЈУМЧарења

Деспотовац, 16 јануара

Због кријумчарења дувана кажњени су Јелица и Влајко Милошевић, трговац из Великог Поповића, са 5.280 динара.

Душан Раденковић, индустријалац из Равне Реке, поделио је избегличкој деци смештеној у манастиру Раваници приликом божићних празника знатну количину разноврсних слаткиша. Он је исто тако послао свом родном месту, Смедеревској Паланци, један вагон дрва да се раздели најсиромашнијим породицама, чији се храниоци налазе у заробљеништву.

Због шпекулације казнило је Начелство Среза деспотовачког: Чедомира Радивојевића, Стану Милојковић, Милоша Милошевића, Наталију Милошевић и Драгишу Радивојевића, све из села Медвеђе. Известан број пакета послао је приликом божићних празника заробљеницима из овог среза нарочити одбор грађана вароши Деспотовца. - А.Ђ.

(бр. 526. 17. јануар 1943.)

УСПЕЛО ЂАЧКО ПОСЕЛО У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 16 јануара

Ученици и ученице овдашње гимназије приредили су пре неколико дана врло успело ђачко посело. После уводне речи директора гимназије др Милана М. Јовановића и поздравног говора ученице Љиљане Николићеве, изведен је леп програм састављен од рецитација и песама, праћених музиком.

После тога приказан је позоришни комад „Зулумћар“, који је изведен са нарочитим успехом. Све су улоге одигране врло лепо на задовољство многобројне публике. Овим комадом доказала је дилетантска секција ђака поново да стоји на завидној висини.

Како многи нису могли добити улазнице, приредба је морала да се понови истог дана. Материјални и морални успех ове приредбе је необично велик, што најбоље доказује да је на име добровољних прилога у корист школских потреба пало близу 18.000 динара.

Светозар Недок, адвокат из Параћина, одржао је у селу Буљанима предавање о теми: „Правда држи земљу и градове“.

Оверавање личних карата отпочело је да врши Начелство Среза раваничког у Ћуприји.

Станислав Петровић постављен је за писара Среза раваничког у Ћуприји.

(бр. 526. 17. јануар 1943.)- БН

ПОМОЋ ИЗБЕГЛИЦАМА У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 16 јануара

Од доласка Станислава Кандића за начелника Среза беличког рад на помагању избеглица у Јагодини и Срезу беличком знатно је активизиран. У почетку саме зиме предузете су енергичне мере да се избеглице по селима благовремено снабдеју храном и огревом. Општинске управе и грађани схватили су правилно своју дужност и увиђајући тежак положај избеглица свесрдно их помажу колико год је то могуће.

Најсиромашнијим избеглицама раздељен је већи број пећи, које је иницијативом начелника Кандића набавио Одбор за збрињавање

избеглица из својих средстава. Пећи су раздељене избеглицама по селима и у самој Јагодини.

Исто тако организовано је скупљање одеће, обуће и рубља, тако да су сакупљене знатне количине, јер је одзив био врло добар. Велики број избеглица, нарочито деце, добио је у том погледу знатну помоћ. Приликом божићних празника раздељена је такође избеглицама и новчана помоћ у износу од 100.000 динара, а у току ових дана делиће се поново помоћ у одећи, обући и постелним стварима, које је доделио Комесаријат за избеглице и пресељенике.

Одсек за цене, који је отпочео рад месеца јула прошле године, изрекао је до краја 1942 године преко 200 пресуда. Новчане казне износе око 300.000 динара, а поред тога многи су осуђивани на затвор, који се креће од 5 до 80 дана.

Референт за цене Милован Гигић завео је у свом послу једну новину. Све заплењене намирнице које долазе у обзир за слање пакета заробљеницима, он одмах уступа Одбору Црвеног крста, који спрема пакете сиромашним заробљеницима. Исто тако заплењена дрва уступају се Дому старца и старица, ради збрињавања штићеника.

Село Међуреч, у Срезу беличком, прикупило је приликом божићних празника знатне количине брашна, масти, меса, пасуља, кромпира и других намирница, које су раздељене избеглицама.

Видосава супруга Драгослава Миљковића, армиског генерала, који се налази у заробљеништву, приложила је приликом божићних празника 1.000 динара за побољшање хране избегличкој деци у манастиру Јошаници.

За избеглице и њихову децу прикупљено је поводом апела председника српске владе досада 276.000 динара.

Дан Зимске помоћи приређен је пре неколико дана у хотелу „Палас“. Приредба је отворена молитвом „Оче наш“, после чега је директор Учитељске школе Павловић говорио о значају Зимске помоћи. После изванредног програма прикупљено је 18.911 динара.

Конференција млинара и воденичара одржана је пре неколико дана у Начелству Среза беличког и на њој је утврђена висина ујма, који износи 5 од сто.

Непознати разбојник убио је у селу Рибарима револверским метком Душана Миљковића, званог „Кромпир“, бившег председника Општине рибарске.

Ножем у стомак убо је у пијанству Благоје Вучковић из Глоговца на други дан Божића свога комшију Гаврила Јевремовића, наневши му тешке повреде од којих је умро. - Б Ш

(бр. 526. 17. јанаур 1943.)

ПРЕДАВАЊА ЗА НАРОД У СРЕЗУ ТЕМНИЋКОМ

Ћуприја, 20 јануара

У многим општинама Среза темнићког одржана су предавања о потреби чувања реда и мира, извршењу планске производње итд. Интелектуалци из Варварина, који су чланови Одбора за народно просвећивање, обишли су у том циљу села: Обреж, Варварин, Маскаре, Горњи Катун, Бачину, Бошњане, Орашје, Поточац, Рашевицу и Својново. Говоре и предавања у тим селима одржали су: Михаило Петровић, Крста Спасић, Борисав Ђорђевић, Радиша Лазаревић, др. Божа Марковић, Борисав Петровић, Мир. Миленковић, Велимир Петровић, Брана Милојевић, Ђорђе Ђокић, Велимир Петровић, Жив. Пенчић, Мих. М. Ивковић, Мих. Асурџић, Живорад Петровић, Миладин Иричанин и Драгомир Милојковић.

Лазар Стефановић, обућар из Параћина, говорио је у селу Забрега о потреби слоге међу Србима. У истом селу одржана су предавања: Јордан Стефановић, професор и Иван Ивановић, суплент.

Позоришна трупа „Бора“, која се налази на турнеји по Србији, гостовала је два дана у Ћуприји и приказала две успеле претставе у сали Занатског дома.

Гимназија и основна школа у Ћуприји добиле су нове просторије у згради гимназије, у којима ће за неки дан већ отпочети настава.

На народном збору у селу Рабеновцу, Срез левачки, говорили су др Воја Марковић и Драгутин Мркић, а у селу Опарићу др. Јоханзен и Петар Лазаревић, учитељ.

Оверавање кућних листа извршено је у Ћуприји до 17 јануара. Сви сопственици зграда и старешине домаћинства морали су до тога дана поднети своје кућне листе на оверу.

Клање стоке забрањено је без одорења општинске власти, о чему је становништво упозорено ових дана.

160 отсека за народно просвећивање постоји сада у Округу моравском. Од тога Срез белички има 38, ресавски 24, раванички 13, деспотовачки 20, левачки 23, параћински 25 и темнићки 17 отсека.-

(бр. 529, 21. јануар 1943.) Б. Н.

ПРЕДАВАЊЕ ЗА НАРОД

Јагодина, 20 јануара

Интелектуалци из Јагодине одржали су предавања за народ у селима: Главинци, Глоговац, Мијатовац, Бунар, Јовац и Шуљковац. Сви предавачи говорили су о најактуелнијим проблемима, у вези са нашим данашњим положајем, о питању исхране, пољопривреди итд. Нарочито је истакнута потреба чувања реда и мира. Сва предавања била су врло добро посећена и пажљиво саслушана.

Конференција сеоских старешина Среза беличког одржана је ових дана у просторијама Среског начелства. Овој конференцији присуствовало је око сто сеоских старешина и виђених домаћина. Срески начелник Хранислав Кандић говорио је том приликом о положају српског народа, настојањима српске владе и дужностима грађана. Првенствено је истакао потребу чувања реда и мира. Сви присутни пажљиво су саслушали излагања среског начелника и једнодушно их одобравали. – Б. Ш.

(бр. 529, 21. јануар 1943.)

БУЏЕТ ОКРУГА МОРАВСКОГ

Ћуприја, 19 јануара

Буџет Округа моравског за 1943 годину износи укупно 26 милиона динара. Расходи су распоређени овако: Опште-управни реферат 1,580.730, ветеринарски 320.000, пољопривредни 915.000, просветни 6,778.520, технички 6,764.780, социјално-здравствени 895.560, социјално-здравствене установе 4,351.800, финансиски реферат 3,185.996 динара, и привредни 9.000, шумарски 432.000 и буџетска резерва 765.714 динара.

За остварење прихода предвиђено је: окружни прирез 14,100.000 динара, удео окружног фонда прометног пореза 1,952.041, таксе 650.000, трошарина 2,675.200, приходи окружних усанова 1,520.000 и разни приходи из ранијих година 5,105.759 динара. – Б. Н.

(бр. 530. 22. јануар 1943.)

**ИЗ КАБИНЕТА ШЕФА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ
БЕЗБЕДНОСТИ САОПШТАВА СЕ:**

А) На дан 14 јануара ове године код села Доње Штипље, Срез белички, одељење СДС под вођством наредника Милана Пајића сукобило се је са комунистичком бандом Милутина Николића зв. „Куша“. После борбе банда је уништена. Убијени су вођа „Куша“ и још осам бандита, а петорица бандита рањени.

Б) На дан 16 јануара патрола станице СДС у Великој Дренови сукобила се је у селу Милутовац, Срез трстенички, са јаким комунистичком тројком и после борбе успела да убије вођу тројке бандита Велизара Јовановића, а једног бандита теже рани.

В) Ноћу 17/18 јануара органи граничне страже Среза власотиначког ухватили су два комунистичка бандита, Бошка Стевића и Мирка Протића, приликом њиховог покушаја да пређу са бугарске територије на нашу. Приликом спровода бандити су покушали да побегну, те су их спроводници убили.

Г) Ноћу 17/18 јануара код села Пољна, Риљац и Горњи Дубич, Срез трстенички, одреди СДС Округа крушевачког сукобили су се са комунистичким одредом, који је водила комунисткиња „Богиња“. У борби комунистички одред је разбијен, а као резултат су 4 мртва и један рањен комунистички бандит. Гоњење растурених бандита наставља се.

Одреди СДС који су се у овим борбама нарочито својим храбрим држањем истакли за спас и будућност Србије похваљени су и награђени.

--

„На дан 20 јануара ове године код села Стубал, срез Ужички, два мања одељења СДС у потери за комунистичким бандама, сукобила су се око 14 часова са једном јаким комунистичком бандом. У борби која је трајала око два часа побивено је 15 комунистичких бандита.“

На страни Српске државне страже није било жртава.

Храбри борци Српске државне страже који су се у овој борби нарочито истакли својим храбрим држањем за спас и будућност Србије похваљени су и награђени.

Шеф српске државне безбедности

Министар Драг. Љ. Јовановић, с.р.

(бр. 530, 22. јануар 1943.)

СТАРАЊЕ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ У СВИЛАЈНЦУ

Свилајнац, јануара

Срески одбор за збрињавање избеглица, на челу са среским начелником Мишићем, као и општински одбор, на челу са претседником општине М. Филиповићем, улаже напоре да би олакшали живот браћи избеглицама, којих у Свилајнцу има око 800. Основана су и два избегличка дома: један за децу, а други за старце.

Заузимањем среског начелника набављено је поред тога и 1.000 пари опанака који су подељени избегличкој школској деци, за време божићних празника.

Одбор за Зимску помоћ, који је у Свилајнцу основан иницијативом среског начелника Милорада Мишића, наишао је код грађана на правилно разумевање и успео да за кратко време скупи суму од 348.270 динара.

Ради обезбеђења огрева одобрена је сеча 5.000 кубних метара дрва, које се већ сече и превози за Свилајнац. Исто тако одобрено је и 50 вагона угља. Дрва и угаљ поделиће се надлештвима, чиновништву и сиромашном грађанству.

Обвезници Националне службе у Срезу ресавском осигурали су хиљаде хектара ораница од бујица и поплава, и ископали око 25 километара канала.

Општинска управа вароши Свилајнца, у којој се налазе Милисав Филиповић, као претседник, Иван Чанак, као деловођа и Здравко Рашић и Лазар Ђорђевић, као чланови управе, попуњена је пре кратког времена са још двојицом чланова управе: Радисавом Маринковићем, трговцем и Богомиром Пантићем, обућаром. - Д К.

(бр. 535. 28. јануар 1943.)

СЛУЖБЕНИЦИ ФАБРИКЕ ШЕЋЕРА У ЋУПРИЈИ ЗА МАЛЕ ИЗБЕГЛИЦЕ

У месецу септембру прошле године отворио је Комесаријат за избеглице Дом за избегличку децу у манастиру св. Петке а у децембру исте године у манастиру Јошаници. Оба се дома налазе у ближој околини Ћуприје.

Иницијативом двојице агилних намештеника фабрике шећера у Ћуприји заинтересовали су се већ одавно многи њихове колеге за

судбину избегличке дечице, па су одвајајући од својих скромних прихода прилагали, било у новцу или намирницама.

Отварање домова у Св. Петки и Јошаници дало је нов потстрек њиховој доброты, тако да је иницијаторима ове племените акције пошло за руком да прикупе међу пријатељима избегличке деце у колонији фабрике шећера у Ћуприји, поред прилога који су већ раније дали, још 4.900 динара за избегличку децу у Св. Петки и Јошаници.

Комесаријат са захвалношћу истиче овај племенити гест пријатеља избегличке деце из Ћуприје.

(бр. 535. 28. јануар 1943.)

ПРОПАГАНДНА АКЦИЈА У СРЕЗУ ПАРАЋИНСКОМ

Параћин, 26 јануара

Пропагандна акција на обавештавању народа у срезу параћинском интензивно се наставља. Последњих дана рђаво време омело је, међутим, многе зборове који су се имали одржати, тако да су одржани зборови само у селима Дреновцу и Сикирици.

У Дреновцу је говорио Петар Недељковић о теми: „У добру је лако добар бити, на муци се познају јунаци“, а Влада Јевтић о скромности, обради земље, штедњи и испуњавању дужности.

Врло лепо обрадио је у Сикирици Стојан Симоновић, судија, тему: „Правда држи земљу и градове“. Овде су исто тако говорили и Божидар Васић, трговац, о потреби реда и мира и Атанасије Марковић, земљорадник, о узајамном помагању.

(бр. 535, 28. јануар 1943.)- Б. Н.

НАЧЕЛСТВО ОКРУГА МОРАВСКОГ ЗА НАШЕ ЗАРОБЉЕНИКЕ

Ћуприја, 26 јануара

Старајући се за наше заробљенике Начелство Округа моравског одредило је помоћ од 75.000 динара за шиљање пакета сиромашним заробљеницима. Начелство је издало упутства среским и месним одборима да се што већи број пакета упути заробљеницима.

За децје избегличке домове у манастиру Свете Петке и манастиру Јошаници упутили су „непознати пријатељи“ избегличке деце Комесаријату за избеглице су-

УСПЕХ АКЦИЈЕ ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ У ОКРУГУ МОРАВСКОМ

Ћуприја, 26 јануара

Акција за Зимску помоћ у Округу моравском спроведена је у пуном обиму прошле године, у свим срезовима. Неуморни рад Окружног одбора, као и среских и месних одбора уродио је плодом, тако да су одбори на крају године имали преко 2 милиона готовог новца, од чега је велики део већ раздељен сиротињи и избеглицама.

На челу Окружног одбора за Зимску помоћ налази се окружни начелник Драгутин Бошковић као претседник и претседник Јагодинске општине, Тома Ђорђевић као потпретседник. У одбору се још налазе: Трифун Ђурић, трговац, Милан Шарчевић, месар, Јован Вучковић, винарски трговац, Тихомир Лазаревић, радник, Михаило Стојановић, претседник Окружног суда, Живојин Петровић, претседник Општине винорачке, Душан Поповић, адвокат, Мијалко Поповић, хотелијер, Драгољуб Урошевић, бравар, и др Станимир Раковац, срески лекар.

Акција на прикупљању прилога спровођена је непрекидно у току целе године према већ утврђеном плану. Окружни одбор руководио је целом овом акцијом. Поред прогласа који је одбор упутио становништву, окружни начелник упутио је индустриским предузећима и банкама посебан апел, који је дао добре резултате. По овом апелу Окружни одбор примио је до 31 децембра 1942 године 156.000 динара. Прилозници су: Фабрика стакла у Параћину 50.000 динара, Француско-српска индустрија цемента и угља у Београду 40.000 динара, Српско-чешка фабрика шећера и рафинерија а.д. у Ћуприји 20.000 динара и по 10.000 динара: П.Ј. Клефиш, Јагодина и млин „Морава“, Јагодина, по 5.000 динара: Параћинска трговачка-занатска банка, Ћуприска трговачка банка, инж. Вацвал Кулхави, директор фабрике шећера и циглана „Рекорд“, по 2.000 динара: Јагодинска прометна банка, Ресавска задруга за кредит и штедњу у Свилајнцу и Увозна и извозна банка у Свилајнцу.

Окружни одбор примио је од Главног одбора за Зимску помоћ из Београда 300.000 динара и ову је суму поделио срезовима. Тако је среским одборима у Рековцу, Параћину, Деспотовцу и Јагодини предато по 50.000 д., Ћуприји 30.000 д. и Варварину 20.000 динара.

Нарочиту пажњу поклонио је Окружни одбор избеглицама и сиротињи. У том смислу издавана су потребна упуства среским и месним одборима, тако да су избеглице и сиротиња на време снабдевени пећима и огревом за целу зиму.

Прилози који су скупљени у појединим срезовима остали су на расположење дотичним среским одборима, који их употребљавају према месним приликама. Код Окружног одбора остаје само сума од 156.000 динара прикупљена на лични апел председника Окружног одбора Драгутина Бошковића. Та сума служиће као резерва за хитне потребе.

Према прикупљеним извештајима акција за Зимску помоћ наишла је на потпуно разумевање становништва на целој територији Округа моравског. Поред прилога у новцу сви одбори прикупили су и знатне прилоге у натури. Све је то дељено најсиромашнијим избеглицама и сиротињи.

Успех по појединим срезовима у округу најбоље се види по прикупљеним цифрама. Тако је у току целе године у седам срезова Округа моравског прикупљено за Зимску помоћ 1,627.760 динара, од чега у Срезу раваничком (Ћуприја) 724.202 динара, ресавском (Свилајнац) 348.670 динара, параћинском 237.685 динара, беличком (Јагодина) 123.120 дин., деспотовачком 76.630 динара, темнићском (Варварин) 65.203 динара и левачком (Рековац) 52.250 динара.

У месецу јануару ове године настављен је рад на прикупљању прилога и у многим местима одржан је „Дан зимске помоћи“, којом приликом су поред концертних програма одржани и пропагандни говори у вези с акцијом за Зимску помоћ. – Б. Н.

(бр. 535, 28. јануар 1943.)

УСПЕХ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ У ПАРАЋИНУ

Параћин, 28 јануара

У Срезу параћинском прикупљено је за Зимску помоћ до краја прошле године око 240.000 динара. Окружни одбор за Зимску помоћ доделио је Среском одбору поред тога 50.000 динара.

Срезу темнићком додељено је 4.105 килограма, а Срезу бољевачком 4.575 килограма шећера за потребе становништва. - Б. Н.

(бр. 535. 28. јануар 1943.)

**„ИЗБИРАЧИЦА“
У ПАРАЋИНУ**

Параћин, 30 јануара

Хумано позориште приказало је у Параћину у Жикишиновој режији Трифковићеву „Избирачицу“. Морални и материјални успех ове претставе био је врло велики.

Милош Хаџи Видојковић, књижар из Параћина, предао је Фонду сиромашних ђака параћинских основних школа 10.000 динара и уписао себе и своју супругу за велике добротворе фонда.

Воћарски течај за цео Округ моравски одржао се у параћинском расаднику. Према обавештењима може се очекивати да ће већи број посетилаца овога течаја бити велики. - Б. Н.

**500 ПАКЕТА ЗА СИРОМАШНЕ
ЗАРОБЉЕНИКЕ**

Јагодина, 30 јануара

За божићне свечаности послато је преко овдашњег Црвеног крста око 500 пакета нашим заробљеницима. Сам одбор Црвеног крста послао је 200, Окружно начелство 100, Општина јагодинска 40, браћа Таушановић 29, Радосав Стевановић 28, Милоје и Антоније Шохај 16, Стојко Поповић 10, ученице IV а, VI а и VII а разреда 9, Вацлав Бруник 6, Марија и Рудолф Шрамек 6, ученица 3 разреда основне школе 5, др Станислав Раковац 5, Српска црквена општина у Глоговцу 4, ученице Женске занатске школе 3 и ученице трећег и четвртог разреда основне школе у Дреновцу 1 пакет.

Поред тога за слање пакета заробљеницима приложили су: Драгиња и Борислав Милојковић, мађионичар 2000, Олга Радојевић 500 и Вацлав Бруник 400 динара.

Миленко Петровић, заробљеник из „Сталага XVII А“ са својим другом послао је о својој крсној слави 1000 динара за избеглице.

Илија Г. Каблер, свршени матурант постављен је за писара-приправника Среза беличког. - Б Ш.

(бр. 538, 31. јануар 1943.)

УХВАЋЕН КРИЈУМЧАР ДУВАНА

Деспотовац, 30 јануара

Органи Финансиске контроле: Слободан Младеновић, Властимир Росић и Божо Воркапић ухватили су Живана Николића, из села Дубоке, са 11 килограма кријумчареног дувана.

Набављачка задруга државних службеника која је основана у Деспотовцу отпочела је рад.

Село Деспотовац прославило је своју традиционалну славу. Домаћин славе био је угледни домаћин Драгомир Милетић.

Због шпекулације казнило је Начелство Среза деспотовачког: Милоја Милосављевић, Миомира Јовановића, Љубицу Петковић, Зорку Добросављевић, Милку Станковић и Драгића Радовановића, све из Медвеђе.

Грађанству је раздељена друга партија шећера и соли, која је стигла за Срез деспотовачки. – А. Ђ.

(бр. 538, 31. јануар 1943.)

ПРЕСУДА ЈАТАЦИМА ХОМОЉСКОГ РАЗБОЈНИКА

После хватања хајдука Драже Глигоријевића, који је са својом разбојничком дружином извршио безброј разбојништава, крађа и убистава у Поморављу поведена је опсежна истрага против његових саучесника и јатака. Том приликом ухапшено је око стотину особа из Среза беличког и суседних срезова. Многи од ухапшених учествовали су заједно са хајдуком Глигоријевићем у извршењу појединих дела или су му потказивали људе, који су били имућнији и располагали већим сумама новаца, па је Глигоријевић упадао у њихове куће и отимао новац.

Окружни суд у Јагодини, после одржаног претреса, који је трајао неколико дана, изрекао је пресуду свима оптуженима, којима је одмерена казна према тежини њихове кривице и степену учешћа у извршењу кривичних дела. Ту пресуду разматрао је и Касациони суд по изјављеним жалбама бранилаца и државног тужиоца у погледу свих оптужених, који се налазе у притвору и по тим жалбама донео је своју одлуку.

Ових дана Окружни суд је послао Касационом суду на разматрање исту пресуду по жалбама оних оптужених, који су у слободи. Има их тридесет и пет. Сви су они хајдука Глигоријевића, за време његовог одметништва, хранили, примали у стан или чинили друге услуге и на тај начин, нејављујући властима његов боравак, спречавали да се против њега поведе кривични поступак и ишли на руку да га не постигне казна за његова кривична дела. Окружни суд их је казнио строгим казнама. Само је Селимира Аврамовића, из села Шантаровца, Среза беличког, који је био главни јатак, осудио на годину дана робије и губитком часних права за годину дана.

Касациони суд је све жалбе одбацио, а пресуду Окружног суда у Јагодини оснажио.

(Понедељак, бр. 77. 1. фебруар 1943.) И. М.

ПРОСВЕТНА АКЦИЈА У ТЕМНИЋУ

Варварин, 1 фебруара

Интелектуалци Варварина врло често налазе се на терену, обавештавајући сеоско становништво овога среза о данашњој ситуацији и потреби спровођења просветног и пољопривредног плана. Тако је у току прошлих недеља одржан читав низ одлично посећених скупова, а у наредним данима интелектуалци ће обићи сва места с једне и с друге стране Јухора.

Драгош Стевановић говорио је тако у селима Обрежу и Орашју о давању хране и других намирница за исхрану градског становништва. Даље су говорили: Крста Спасић у Варварину, Радиша Лазаревић у Горњем Катуну, Богосав Петровић у Маскарима, Милосав Миленковић у Бошњанима и Бранивоје Милојевић у Бачини. Сви су они говорили о истој теми: потреби давања хране за исхрану градског становништва.

У поменутих селима говорили су још: Михаило Петровић о потреби реда и мира, Велимир Петровић о стројности пропаганди, Борисав Ђорђевић о скромности и умерености, др Божа Марковић о слози, Богосав Поповић о планској пољопривредној производњи и др Велимир Петровић и Ђорђе Ђокић о штетности акције екстремних елемената.

У Поточцу, Својнову и Рашевици говорили су у истом смислу Живота Пенчић, старешина суда, Михаило Ивковић, управитељ основне школе, Михаило Асурђић, шеф Катастарске управе, Миладин

Иричанин, повереник за оснивање земљишних књига и Драгомир Милојковић, срески шумарски референт. – Б. Н.

(бр. 539. 2. фебруар 1943.)

УСПЕХ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ТЕЧАЈА У БАЧИНИ

Варварин, 3 фебруара

Пре неколико дана одржан је у варошици Бачини, завршни састанак слушаалаца пољопривредног течаја. Присуствовало је преко 300 слушаалаца. Исто тако овом састанку били су присутни: срески начелник Драгош Стевановић, као и срески пољопривредни санитарски и ветеринарски референти и рејонски економи.

Пошто је срески начелник Стевановић одржао уводну реч, пољопривредни референт Богосав Поповић, одржао је предавање о теми: „Спровођење планске пољопривредне производње“.

После тога развила се дискусија у којој су учествовали сви слушаоци. Јасно се могло запазити како је течај у сваком погледу успео, па је изражена жеља да се овакви састанци што чешће одржавају. Претседник Бачинске општине Љ. Пантић захвалио је на крају за труд који је уложен да се овај течај одржи у Бачини и да се заврши са тако видним успехом.

За шиљање пакета сиромашним заробљеницима примљена је помоћ од 5.000 динара, коју је упутио начелник Округа моравског.

За пролећну сетву извршено је зимско орање на највећем делу земљишта, тако да је у том погледу постигнут успех од 70%.

Гајење сунцокрета и осталих индустријских биљки у околини Варварина врло добро напредује. Произвођачи сунцокрета из 1942 године добиће по један литар зејтина за сваки 100 килограма предатог сунцокрета.

Сиромашним породицама, чији су храниоци у заробљеништву предао је срески начелник Драгош Стевановић по 500 динара. Ова помоћ је дељена из новца који је упутио начелник Округа моравског.

За набавку пећи и огрева најсиромашнијим грађанима и избеглицама примио је Срез темнићки 20.000 динара од окружног одбора за зимску помоћ.

(бр. 541. 4. фебруар 1943.)- Б. Н.

**ПРЕТСЕДНИК ОПШТИНЕ ПОКЛОНИО СИРОМАШНИМ
ЂАЦИМА 20 ПАРИ ЦИПЕЛА**

Ћуприја, 5. фебруара

Претседник Општине Ћуприске Живојин Остојић поклатио је најсиромашнијим ђацима овдашњих основних школа 20 пари ципела. Михаило Шћепановић, професор, говорио је на скупу ученика и ученица овдашње гимназије о животу и раду св. Саве.

За сиромашне ученике ћуприске гимназије приложили су: Удружење трговаца 1.000 динара, Злата Миленковић 500, Олка Деркачева 300 и Станија Ковачевић 150 динара. - Б. Н

(бр. 543, 6. фебруар 1943.)

**ГРАДСКА СТРАЖА ЗА ЗАРОБЉЕНИКЕ
И СИРОМАШНЕ ЂАКЕ**

Јагодина, 6. фебруара

Иницијативом командира Градске страже, капетана Михаила Михаиловића, организовано је скупљање прилога са слање пакета сиромашним заробљеницима и помагање сиромашних ученика. Прилоге су скупљали градски стражари. Од прикупљених средстава послато је 20 добро опремљених пакета, а остатак од 10.500 динара подељен је сиромашним ученицима учитељске и основне школе.

За рејонске еколате при Среском начелству у Јагодини постављени су Добривоје Миладиновић и Благоје Марковић.

(бр. 544, 7. фебруар 1943.)

**МОРАВА ПРОГУТАЛА 5 КРИЈУМЧАРА И 200
КИЛОГРАМА ДУВАНА**

Јагодина, фебруара

Једна кријумчарска банда настрадала је приликом покушаја кријумчарења дувана преко Мораве. Кријумчари: Милорад Страјковић, Ранко Видуљевић, оба из села Брусуље, Срез хомолски, Станоје Кавковић, Момчило Бркић, оба из Обрежа, Срез темнићки, и неки

Радисав, чије се презиме не зна, из села Бачине, Срез темнићки, удавили су се једне ноћи у Морави. Шести кријумчар Веселин Петровић из Брусуже и чамџија Хранислав Пејковић, из Својнова, Срез темнићки, с тешком муком успели су да се спасу. Поред тога однела је вода и око 200 килограма дувана, који су хтели да пренесу.

По исказу Петровићевом до ове несреће дошло је овако.

Око поноћи стигли су кријумчари у воденицу Хранислава Пејковића, која се налази на Морави близу Трешњевице. Они су замолили Хранислава да их превезе чамцем на десну обалу са већом количином дувана и стављали му у изглед добру награду. Хранислав је на то пристао, потрпао у чамац кријумчаре и дуван и завеслао. Мада је чамац био преоптерећен вожња је у почетку ишла добро.

Приближујући се другој обали кријумчари су одједном постали нестрпљиви и почели су да устају и погледају на обалу, услед чега се чамац изврнуо. Они су сви попадали у воду, па је настала очајна борба са узбурканим таласима и великим сантама леда.

Петровић и Пејковић успели су некако да дођу до обале и да се спасу, а остале кријумчаре бацили су таласи испод неотопљених санти где су нашли смрт. Њихови лешеве нису још пронађени.

Као што се сазнаје ово је била врло опасна кријумчарска банда, која је често кријумчарила дуван преко Мораве за Срез хомољски. Хотелијери и кафеџије у Јагодини прославили су своју славу светог Атанасија. Домаћин славе био је Славољуб Донић. За домаћина идуће славе примио се Мирча Николић.

Миливоје Жугић, претстојник Градске полиције у Крушевцу постављен је за претстојника Градске полиције у Јагодини, а досадашњи претстојник Пантелија Јовановић премештен је за Београд. За избеглице су приложили: др Милутин Велимировић, управник окружне болнице (1.000 динара), Влада Милановић, из Малог Поповића (500 динара), Александар Марисављевић, из Доњег Штипља (300 динара) и Петроније Милосављевић, кожарски трговац, из Јагодине (28 пари опанака). Б. Ш.

(бр. 544, 7. фебруар 1943.)

ПРОСВЕТНА АКЦИЈА У ЛЕВЧУ

Рековац, 9 фебруара

Пропагандно-просветна акција у Срезу левачком развија се врло добро. У сваком селу одржана су по три до четири пута предавања

националног карактера у духу политике српске владе. Интелектуалци из Рековца обишли су и најзабаченије засеоке Левча. Поред месних учитеља у овом предавањима узимају учешћа и свештеници, као и реонски економи. Тако је за последњих 5 месеци одржано преко 100 предавања. Важно је напоменути да сељачки свет слуша ова предавања са врло великим интересовањем и да се већ запажају добре последице ове акције.

(бр. 546. 10. фебруар 1943.)

ДИЛЕТАНТСКЕ ТРУПЕ У ЛЕВЧУ РАДЕ УСПЕШНО

Рековац, 9 фебруара

Сеоске дилетантске секције у селима: Цикоте, Бетушић, Сибница и Секурич врло често дају позоришне комаде са националном садржином. Поред ових секција врло успешно ради и секција у самом Рековцу.

Аналфабетски и просветни течајеви у Срезу левачком имају сада преко 1.500 слушалаца. Предавачи су месни учитељи, који улажу много воље у овај посао. У овом Срезу има 30 просветних и 23 аналфабетска течајева.

Одбор за Зимску помоћ примио је поред прилога у намирницама и 40.000 динара у готову. Окружни одбор упутио је Среском одбору на име помоћи поред тога још 50.000 динара. Зато је сиротињи у Левчу указана знатна помоћ у намирницама, огреву и новцу.

(бр. 546, 10. фебруар 1943.)- Б. Н.

СТАРАЊЕ О ИЗБЕГЛИЦАМА У ЛЕВЧУ

Рековац, фебруара

У Срезу левачком има преко 350 избеглица, о којима се стара Срески социјални одбор. Поред тога многе општине у Срезу обилно помажу избеглице. Избеглицама и сиротињи издао је Срески одбор досад 5.500 килограма пшенице и 150 пари опанака.

Непознатим заробљеницима упутио је Срески социјални одбор 95 пакета у току последња два месеца. – Б. М.

(бр. 547. 11. фебруар 1943.)

ПРОСВЕЋИВАЊЕ НАРОДА У ОКРУГУ МОРАВСКОМ

Јагодина, фебруара

Акција на обавештавању и просвећивању народа, као и културном подизању села појачана је од почетка ове године. Екипе предавача, које срески одбор за народно просвећивање одређује, обилазе врло често села, држећи народу популарна предавања.

Тако је ових дана одржано више таквих предавања. У Багрдану говорили су: Десимир Миливојевић, учитељ и Лазар Човић, свештеник, а у Белици Велимир Радосављевић и Божидар Марковић, учитељи. У Врановцу су одржали предавања: Живота Јовановић, учитељ и Стеван Суботић, свештеник.

Радослав Ђорђевић и Василије Јакшић, учитељи говорили су у Драгошевцу, а Драгутин Танасковић, учитељ и Драгомир Мркић, свештеник у Лоњики. У Ловцима исто тако држали су предавања Миодраг Ђурић, учитељ и Благоје Андоновић, свештеник.

У сваком месту одржана су по три предавања о темама: „Ред и мир као најважнији чиниоци у животу српског народа“, „Материјална слога у вези са исхраном становништва“ и „Скромност и умереност“ (пропаганда против раскоши и рђавих обичаја).

Сва ова предавања била су намењена широким народним слојевима. Присуствовао је врло велики број сеоског становништва, које је говорнике пажљиво саслушало и показало разумевање и свесрдно одобравање. - Б. Ш.

(бр. 547, 11. фебруар 1943.)

САСТАНАК ОПШТИНСКИХ ПРЕТСТАВНИКА СРЕЗА БЕЛИЧКОГ

Јагодина, 12 фебруара

У дворани Учитељске школе одржан је састанак председника, деловођа и чланова општинских управа из свих општина Среза беличког као и старешина свију села. Састанку су присуствовали изасланик председника владе Ратко Тимотијевић и срески начелник Хранислав Кандић. На састанку је говорио начелник Кандић који је рекао да српски народ треба да очува хладнокрвност и присебност која

је неопходна у време највећих међународних збивања. Сваки Србин без обзира на старост мора српски мислити, осећати и гледати ствари само својим српским очима.

Говорећи о слози и љубави међу Србима начелник Кандић је рекао да треба учинити све да ниједан Србин не остане без хлеба како не би наступила опасност од глади која је страшна и у редовним приликама а данас нарочито.

Изасланик председника владе Ратко Тимотијевић испоручио је присутнима поздраве председника владе генерала Недића.

После састанка општинских функционера одржан је састанак свију учитеља и свештеника из беличког среза. Срески начелник Кандић говорећи учитељима апеловао је на њих да одрже стару учитељску традицију и да схвате прилике у којима се налазимо. Исто тако он је апеловао на свештенство да и оно да свој прилог раду за спас народа. На крају је срески пољопривредни референт Велизар Варагић одржао предавање за учитеље из области пољопривреде.

(бр. 549. 13. фебруар 1943.)

ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕЧАЈЕВИ У СРЕЗУ РАВЕНИЧКОМ

Ћуприја, 11 фебруара

Према итврђеном плану отпочели су у селима Среза раваничког да се одржавају пољопривредни течајеви. Ови течајеви одржани су досада у селима: Сењу, Супској, Иванковцу, Драммировцу, Батинцу, Влашкој, Бигреници и Исакову.

Интересовање пољопривредника за ове течајеве је врло велико, што доказује велика посета младића и одраслих. Руковаоци течајева су рејонски економи, који су у исто време и предавачи. Поред њих држе предавања: Божидар Ђорђевић, срески пољопривредни референт, Иво Огорелац и Родољуб Бунућ, ветеринари, др Милош Шарић, срески лекар, месни свештеници и учитељи. Поред стручних предавања одржавају се и предавања о актуелним питањима о моралном и националном васпитању омладине, као и просветним питањима. Испитима је присуствовао у име среског начелника секретар Брана Станковић, који је говорио о данашњој нашој ситуацији и раду српске владе.

По завршетку течајева констатовано је да је у свим селима постигнут потпуни успех. У ових осам села течајеве је посећивало преко 1.000 слушаца.

Лазар Марјановић, постављен је за шефа станице Доња Ћуприја. Драгомир Недељковић, рејонски економ, одржао је у селу Сењу предавање окупљеним сељацима о планској пољопривредној производњи.

Произвођачи сунцокрета из Среза раваничког примиће ових дана по један литар зејтина за сваких 100 килограма сунцокрета.

Непознатим заробљеницима упутио је клуб „Јастреб“ из Ћуприје пет лепо опремљених пакета.

Др Милан М. Јовановић, директор ћуприске гимназије, говорио је на родитељском састанку о негативним моментима у понашању ђака, у ваншколском времену, због занемареног надзора. Он је родитељима саветовао да најозбиљније схвате своју дужност и не пропусте ниједан моменат у бризи за своју децу. Нагласио је да су Србији потребни не само добри интелектуалци него и добре моралне личности.

Живојин Голубовић говорио је на скупу ђачких родитеља о потреби увођења и пропагирања наших старих народних игара код школске омладине.

(бр. 550, 14. фебруар 1943.)- Б. Н.

СТОЧАРСКИ ТЕЧАЈ У СВИЛАЈНЦУ

Свилајнац, 15 фебруара

Нарочити течај из сточарства и пољопривреде, који је посећивало 35 сеоских омладинаца из разних крајева Округа моравског, одржан је недавно у Свилајнцу. Организацију течаја извршила је Огледна сточарска станица у Свилајнцу уз материјалну помоћ Окружног начелства. Предавања на овом течају држали су: др Росић, др Шапел, др Обрачевић инж Бојковски, Пејковић и Жујевић.

Успех овога течаја био је врло добар и сви слушаоци награђени су књигама и садницама. Слушаоци су се за цело време трајања течаја били смештени у интернату који је за ову прилику образован. У току марта одржаће се у Свилајнцу још један овакав течај за младиће од 18-25 година.

Следовање шећера за Срез жабарски додељено је за месеце фебруар и март преко фирме Љубисав Динић.

Седмодневни пољопривредни течајеви одржавају се сада у свим селима Среза ресавског према унапред утврђеном плану. До сада одржани течајеви показали су врло леп успех, благодарећи интересовању које је владало код слушаалаца. Предавања на течајевима одржавају стручни референти, свештеници и учитељи. Сваки течај посећује срески начелник или његов заменик. - Б. Н.

(бр. 551. 16. фебруар 1943.)

РАД НА ОСНИВАЊУ ПОМОРАВСКОГ МУЗЕЈА

Ћуприја, 17 фебруара

Вест о оснивању Поморавског музеја, као и чланак „Богатство Поморавља старинама“, који је објављен у „Новом времену“, изазвали су необично интересовање не само код народа округа моравског него и код већине Мораваца настањених ван свога округа.

Приликом припремних радова за оснивање музеја свакако ће наступити многе тешкоће, али то не би смело да обесхрабри вођство. Као што смо у своје време јавили основан је одбор који је састављен од просветних радника из седишта Окружног начелства. Преовлађује ипак мишљење да би тај одбор безусловно требало проширити и агилније приступити раду. Улазак људи из свих крајева Округа у одбор неопходно је потребан, као што су потребни и што чешћи састанци у Просветном одељењу Окружног начелства како би се ствар што подробније проучила. Питање да ли музеј треба сместити у седиште округа или не, засада не би требало расправљати, јер је важно да се он најпре створи и да се скупе за музеј сви предмети, а о осталоме може се расправљати и касније.

Потребно је нагласити да идеја за оснивање музеја Округа моравског није нова. За последњих десет година о томе се често мислило, писало и говорило. У томе послу нарочито се истакао „Темнићки зборник“ покренут 1932 године који се својски заузимао да стари Моравски округ прикаже у потпуности.

Замашни су били планови „Темнићког зборника“ на проучавању Моравског округа, који је најновијом поделом Србије на округе поново постао засебна административна јединица. Интелектуалцима Поморавља даје се сада прилика да обраде 110 разних тема о Округу моравском. Међу осталим налазе се и тема: „Где да оснујемо и како да уредимо музеј Округа моравског?“

Рад на оснивању Поморавског музеја мора према томе бити свестран и зато се морају заинтересовати сви моравци како они у Округу тако и они настањени ван њега. Треба се угледати на несебичан рад „Темнићког зборника“, који са својим покретачем подноси и материјалне жртве и тада ће се остварити тежња да музеј буде онакав какав се жели.

Због тога је дужност свих мораваца да овој новој културној установи поклоне пажњу и заједно са надлежним укажу јој пуну моралну и материјалну потпору. - Б. Д. Н.

(бр. 553, 18. фебруар 1943.)

ПОМОЋ ИЗБЕГЛИЦАМА У ОКРУГУ МОРАВСКОМ

Јагодина, 17 фебруара

Комесаријат за избеглице и пресењенике послао је избеглицама у Округу моравском помоћ у одећи, обући и постелним стварима. Помоћ додељена је преко Окружног одбора за збрињавање избеглица. Избеглицама је додељено 600 пари одела, 100 кошуља и 200 пари чарапа за децу, затим 100 женских комбинезона, 500 пари гумених опанака разне величине, 100 ћебади и 100 јастука. Ова помоћ раздељена је најсиромашнијим избеглицама.

Делегати Претседништва владе Ратко Тимотијевић, Миленко Стојановић, и Живан Петровић, боравили су ових дана у Срезу беличком. Ту су они одржали читав низ национално васпитних предавања по моравским селима. У духу интенција владе народног спаса генерала Милана Недића у овим предавањима било је углавном говорено о раду, реду и миру. Предавања су била посећена од великог броја грађанства и праћена са пажњом од стране сеоских домаћина.

Заузимањем учитеља Сретена Андрејића и Живојина Ракића, земљорадника, организован је у Равнову одбор за подизање нове школе. У одбор су ушли најугледнији домаћини места а одмах по оснивању одбора сакупљено је 10.000 динара. - Б Ш.

(бр. 553, 18. фебруар 1943.)

ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОРУ РЕКОВЦУ

Рековац, 17 фебруара

Пре неколико дана одржан је у Рековцу велики народни збор на који су дошли претседници општина, деловође, старешине села, учитељи, свештеници, велики број сељака из најближе околине и огroman број становништва Рековца, са целокупним чиновништвом.

Збор је отворио срески школски надзорник Душан Марковић а главни говорници били су: капетан Ристић, изасланик шефа јавне безбедности и капетан Стојановић изасланик команданта Српске државне страже из Јагодине. Оба говора изазвала су код присутних снажан утисак и народ их је са пажњом и одобравањем саслушао.

Закључујући збор школски надзорник Марковић захвалио се говорницима и присутним учесницима на збору.

(бр. 555. 20. фебруар 1943.)- Б. Н.

ЦРВЕНИ КРСТ У РЕКОВЦУ ПРИРЕДИО ЈЕ УСПЕЛО ПОСЕЛО

Рековац, 20 фебруара

Срески одбор Црвеног крста у Рековцу приредио је пре неколико дана врло успешно народно посело, на коме је потпреседник друштва Стеван Константиновић поздравио присутне лепим говором, износићи у исто време важност и смернице Црвеног крста у миру и рату.

Изведен је врло леп програм са неколико тачака, међу којима је успешно отпевана уз гусле народна песма „Старац Вујадин“ и приказан позоришни комад „Обичан човек“.

Душан Јелић, срески пољопривредни референт, одржао је прво предавање учитељима који посећују пољопривредни течај.

Следовање шећера за становништво Среза левачког издаваће се преко Главне земљорадничке набављачке задруге у Јагодини. – Б. Н.

(бр. 556. 21. фебруар 1943.)

ПОЗОРИШНА ПРЕТСТАВА У КОРИСТ ЗАРОБЉЕНИКА

Ћуприја, 20 фебруара

Дилетантска секција Друштва црвеног крста „Морава“ у Ћуприји приредила је две врло успешне позоришне вечери. Посета је била врло велика тако да је приход премашио сва очекивања. Овај приход употребљен је за шиљање пакета сиромашним заробљеницима.

Инспекцију ћупријске гимназије извршио је просветни инспектор Окружног начелства Јаков Ивановић. Он је том приликом констатовао да и поред тешких прилика ова гимназија обавља врло успешно редовну наставу.

Ђачка посела са врло одабраним програмима приређују се врло често у овдашњој гимназији. Успех ових посела необично је велик.

Рејонски економи одржали су у току последњих дана неколико предавања о значају планске производње у неколико села Среза раваничког.

Заједница дома и школе у Ћуприји одржала је пре неколико дана састанак, на коме су претресана сва важна питања која се тичу успеха школске омладине.

(бр. 556, 21. фебруар 1943.)- Б. Н.

УСПЕЛА ПРИРЕДБА ЗАЈЕДНИЦЕ ДОМА И ШКОЛЕ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 22 фебруара

Заједница дома и школе, на чијем се челу налази директор гимназије др Милан М. Јовановић, приредила је пре неколико дана ванредно успелу приредбу. Одабрани програм извели су сами ученици и ученице, међу којима треба нарочито истаћи Трифуна Манојловића ученика 6 разреда који је свирао на хармоници. Паузе су биле испуњене певањем врло лепих народних и уметничких песама.

Позоришни комад „Кир-Јања“ приказан је врло успешно. Главну улогу одиграо је Михајло Шћепановић, професор, који је режирао комад, показавши и овог пута своје велике способности. Остале улоге одиграли су ученици и ученице. Јуцу је одлично одиграла ученица Томићева, а Катицу Даринка Сенићева.

Остале тачке програма успеле су такође необично добро, тако да је публика, која је била испунила сва места дворане соколског дома, наградила извођаче дуготрајним аплаузима. Материјални успех био је такође врло велики.

Ћуприске кафедије прославили су своје крсно име у кафани код „Тоше на Ћоше“. Домаћин славе био је Божа Величковић. Од стране среског начелства слави је присуствовао писар Свет. Петровић. За домаћина славе идуће године примио се Душан Илић-Аљанац.

Непроизвођачком становништву Ћуприје издаје ових дана Одељење за исхрану кукуруз.

Следовање шећера за становништво Среза деспотовачког додељено је ових дана преко новоосноване задруге државних службеника. - Б. Н.

(бр. 557. 23. фебруар 1943.)

ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕЧАЈЕВИ У ЛЕВЧУ

Рековац, 22 фебруара

У Срезу левачком отпочели су да се одржавају седмодневни пољопривредни течајеви. Досада су успешно завршени у местима: Рековац, Белушић, Жупањевац, Ратковић, Сибница, Горња Сабанта, Течић, Велика Пчелица и Драгова.

Као предавачи на овим течајевима учествују: срески начелник, срески пољопривредни референти, ветеринарски референт, месни учитељи, свештеници и реонски економии.

Пољопривредни течајеви у Срезу левачком посећени су врло добро и код народа влада врло велико интересовања, што најбоље сведоче постигнути резултати. - Б. Н.

(бр. 557. 23. фебруар 1943.)

ОБАВЕШТАВАЊЕ У СРЕЗУ ПАРАЋИНСКОМ

Параћин, 23 фебруара

На целој територији Среза параћинског осећа се врло велика делатност на пољу културног подизања и обавештавања народа о приликама код нас и у свету. Интелектуалци окупљени око Среског

одбора за народно просвећивање сваке недеље обилазе села, држећи пригодна предавања, која имају врло велики утицај на сељаке. Одбор је досад тако забележио врло видне резултате у свом раду, па се може рећи да Срез параћински спада у том погледу у ред најактивнијих срезова у Округу моравском. То доказују многобројни састанци и зборови одржани и у најзабаченијим селима.

У последње време одржано је у девет села Среза параћинског 35 предавања, која су била врло добро посећена. Предавачи су били интелектуалци, трговци и занатлије из Параћина. Слика о успеху употребљује се када се узме у обзир да се баш ових дана у многим селима одржавају и пољопривредни течајеви.

Тако су у селу Клачевци говорили: Радомир Бабић, адвокат, о теми: „Одржање егзистенције нашег народа“ и Милан Радивојевић: „О слози и љубави међу браћом“. У селу Бошњану говорили су: Миленко Мишић, учитељ, Миленко Јовановић, чиновник фабрике Теокаревића, Живојина Миленковића, трговац и Димитрија Шалетић, кмет Параћинске општине. Они су у главном говорили о миру и реду и о томе каква треба да буде наша омладина, о избеглицама и узајамној помоћи.

У Главици о сличним темама говорили су: др Мирослав Благојевић, срески лекар, Шљивић, трговац и Драгослав Јовановић, кефеџија, а у Доњој Мутници Ђорђе Стефановић, Драгутин Радосављевић, учитељ, Паја Ламбровић, трговац и Димитрије Рашић, трговац. У селу Стрижи одржали су предавања: Димитрије Богић, ветеринар и Раде Петровић, чиновник фабрике Теокаревић.

У селу Доњем Видову говорио је Јован Митровић, срески пољопривредни референт о задругарству, Р. Брђовић, трговац о дружељубљу и узајамној помоћи, а поред њих М. Бранковић, опанчар и М. Петровић, радник фабрике стакла.

Милан Вукобратовић, учитељ, Милан Цветковић, столар, Миленко Јовановић, чиновник фабрике Теокаревић и Драгослав Марјановић говорили су у Поповцу о раду, реду и миру, међусобној љубави и братству, гостољубљу и поштовању старијих.

У селу Давидовцу одржали су предавања: Аранђел Радуловић, земљорадник, Јордан Стефановић, професор и Јован Ивановић, суплент параћинске гимназије.

Срески одбор за народно просвећивање упутио је поред тога предаваче и у села: Лешје и Извор. Ту су говорили: Миленко Јеврић, кројач, Максим Минић, ветеринар, Бранко Миленковић и Чедо Рашић, опанчар.

Милан Хаци – Видојковић, књижар, Милан Спасић, трговац, Бранислав Вранешевић, професор и Милисав Крстић, учитељ говорили

су у Лешју о српској слози, гостољубљу, реду и миру и слози српске омалдине. –Б. Н.

(558, 24. фебруар 1943.)

ЋУПРИЈСКИ ОПАНЧАРИ ЗА СИРОМАШНУ ДЕЦУ

Ћуприја, 27 фебруара

На састанку ћуприских опанчара, који је сазвао претседник општине Живојин Остојић, решено је да приликом Врбице обрадују сиромашну децу обућом. Опанчари који су у свакој прилици показивали велику племенитост, решили су да претседнику општине предају за децу опанке. Тако ће приложити: Драг. Живковић (24 пара опанака), Лазар Марковић, (24 пара), Милосав Марјановић, Мирослав Михаиловић, Љубиша Никодијевић (по 15 пари), Живојин Михаиловић, Александар Станковић, Петар Величковић, Милош Милошевић, Момчило Марјановић, Живојин Антић, Боровоје Симић (по 10 пари) и Војислав Милошевић (5 пари опанчића). На тај начин ћуприски опанчари поклонилиће свега 168 пари опанчића сиромашној деци.

Сиромашним заробљеницима упутила је пре неколико дана Општина ћуприска 50 богато опремљених пакета.

Ново ђачко посело са одабраним програмом приредили су ученици гимназије пре неколико дана.

(бр. 562, 28. фебруар 1943.)

ДЕЧЈЕ ОБДАНИШТЕ ПРИ ФАБРИЦИ ТЕОКАРЕВИЋ У ПАРАЋИНУ

Параћин, 6 марта

У циљу исхране и неговања деце, као и њиховог васпитања у правцу уметничких и стваралачких способности у текстилној струци, при индустрији вунених тканина Владе Теокаревића и комп. У Параћину основано је стручно обданиште са забавиштем. У ово обданиште примљено је тридесеторо деце од 4 до 7 година, чији су

родитељи запослени у фабрици. При доласку на рад родитељи доводе децу, а при одласку са рада одводе из обдаништва кући. На тај начин ово обданиште у потпуности замењује кућу, родитељску негу и пажњу за сво време док су родитељи или старатељи на раду у фабрици.

У овом забавишту, које је за наше прилике једна новина, проводе деца од 7 до 16 часова. После исхране један од најважнијих задатака је да деца плански раде. Избегава се свако израђивање предмета без сврхе и деца се упућују на израду само оних ствари које се могу корисно употребити. - Б. Н.

(бр. 568, 7. март 1943.)

У РЕСАВИ СУ ЗАВРШЕНИ УСПЕШНО СЕДМОДНЕВНИ ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕЧАЈЕВИ

Деспотовац, 9. марта

Седмодневни пољопривредни течајеви одржани су у Срезу деспотовачком, у општинама: варош и село Деспотовац, Буковац, Витанац, Трућевац, Бељајка, Језеро, Поповњак, Велики Поповић, Медвеђа, Брестово, Балајнац и Богава. Руковаоци ових течајева били су: срески пољопривредни референт Милорад Јовић и реонски економи: Бранко Покорни и Илија Марковић. Поред стручних предавача предавања су одржали: срески начелник Родољуб Тодоровић, заменик среског начелника Милорад Игњатовић, који су говорили о раду Српске владе, пољопривредном законодавству итд. Управник Окружне болнице др. Александар Зисић одржао је предавање о хигијени, а срески ветеринари Андреј Комарецки и Чеда Тодоровић о гајењу стоке. Старешина манастира Манасије, игуман Павле Панић и свештеници Илија Башанић и Милутин Марјановић говорили су о националном и моралном васпитању народа.

Врло велики број земљорадника посећивао је ове течајеве и са највећим интересовањем слушао предавања. Завршним течајевима присуствовао је изасланик претседника, архитект Мимир Коруновић, који је у Општини деспотовачкој, витановачкој, трућевачкој и буковачкој одржао лепа предавања о историском поносу српског народа, витешким подвизима Деспота Стевана, јунацима Ресаве и историји српских споменика. Архитект Коруновић изручио је том приликом присутним сељацима поздрав претседника Српске владе, генерала Милана Недића, што су сви присутни поздравили са аплаузом и клицањем.

(бр. 570. 10. март 1943.)

**УСПЕЛА ПРИРЕДБА ЗАЈЕДНИЦЕ
ДОМА И ШКОЛЕ У ЋУПРИЈИ**

Ћуприја, 11 марта

Заједница дома и школе организовала је пре неколико дана у Ћуприји врло успелу приредбу. Ученици и ученице овдашње гимназије приказали су том приликом позоришни комад „Ђидо“.

При завршном течају пољопривредника у селу Бошњану говорили су: срески начелник Драгош Стевановић и др Велимир Петровић, референт за исхрану Ђокић.

Станислав Аксентијевић, професор говорио је на скупу ђачких родитеља о нашим народним обичајима.

Одељење за исхрану поделило је преко овдашњих трговаца становништву Ћуприје шећер за месеце: фебруар и март. На сваког члана домаћинства издавано је по 300 грама.

Сиромашним заробљеницима упутили су ученици основне школе из села Главице са својом управитељицом више богато опремљених пакета.

Издаван је кукуруз непроизвођачком становништву Среза темнићког пре неколико дана.

Заробљеничким породицама издата је пре неколико дана преко референта за исхрану Среза темнићког извесна количина шећера.

Миленко Јеврић, кројач из Параћина, говорио је у селу Извору о односу између вароши и села и о потреби одржања реда и мира. – Б. Н.

(бр. 572, 12. март 1943.)

**НОВА УПРАВА ОКРУЖНОГ ОДБОРА
ЦРВЕНОГ КРСТА У ЈАГОДИНИ**

Јагодина, марта

Окружни одбор Црвеног крста одржао је пре неколико дана годишњу скупштину на којој је изабрана нова управа. За председника управног одбора изабран је Младен Вукићевић, протојереј, а за потпредседнике: Милорад Павловић, др Милутин Стевановић, др Миливоје Лазаревић и Јован Ивановић. За чланове управног одбора изабрани су: Бранислав Кандић, Тома Ђорђевић, Димитрије Мишић, Душан Радивојевић, Милета Грујић, Драга Ђорић, Милка Тодоровић, Добривоје Јаковљевић и Мијалко Поповић. У надзорни одбор изабрани

су: др Михаило Димић као претседник и Јосип Бекерус, Момчило Марковић, Катарина Ковачевић и Јосиф Величковић као чланови. У шири одбор изабрано је још 10 чланова из свих срезова Округа моравског. За секретара именован је Драгослав Тодоровић, учитељ. После конституисања управног и надзорног одбора образоване су секције: административна, економско-финансиска, санитетска, обавештајна, секција за заштиту породице, деце и младежи и секција за шиљање пакета заробљеницима.

На послетку је скупштина изгласала буџет за ову годину, који износи динара 303.000.

На крају је решено да се у Црвени крст учлане сви грађани и ученици свију школа Моравског округа. – Б. Ш.

(бр. 577, 18. март 1943.)

МОРАВЦИ ПОСЛАЛИ 70.000 ПАКЕТА ЗАРОБЉЕНИЦИМА 13.000 ИЗБЕГЛИЧКЕ ДЕЦЕ ЗБРИНУТО У ОКРУГУ МОРАВСКОМ

Јагодина, 18 марта

Окружни одбор Црвеног крста после свог конституисања одржао је две конференције којима су присуствовали изасланици Главног одбора Друштва црвеног крста: Јелена Ђорђевић, директор стручне Учитељске школе и Божидар Зечевић, професор.

На првој конференцији која је одржана са претставницима свих срезова Округа моравског изложили су делегати Главног одбора рад и смернице Српског црвеног крста и његове напоре на збрињавању српске деце, избеглица и заробљеника. Том приликом они су истакли и активан и плодан рад среских одбора у Јагодини, Ћуприји, Параћину и Варварину. Благодарећи томе раду послато је досад 70.000 пакета из Округа моравског ратним заробљеницима. Сами одбори из својих средстава послали су половину од овог броја. Поред тога прикупљено је више од милион динара за избеглице, сиротињу и незбринуту децу. Позоришне секције појединих одбора дале су такође више претстава националног карактера.

На крају конференције израђен је план који, предвиђа активан рад у свим правцима, нарочито у питању заштите деце.

На крају конференције израђен је план који, предвиђа активан рад у свим правцима, нарочито у питању заштите деце.

На другој конференцији, која је одржана са претставницима свих друштава, корпорација и шефовима надлештава, у присуству окружног

начелника Драгутина Бошковића, претседник Окружног одбора Младен Вукићевић, протојереј одржао је говор, у коме је апеловао на уједињење свих националних снага ради спаса српске деце и омладине. Окружни начелник Драгутин Бошковић поздравио је после тога присутне и изложио настојања владе на збрињавању деце избеглица. Новчаном помоћи владе, Комесаријата за избеглице и Црвеног крста збринуто је 13.390 избеглица и отворено неколико домова за избегличку децу у Округу моравском. Од ових домова најбољи су они у манастирима: Раваници и Јошаници. Ма да је прошла година била неродна обезбеђена је исхрана за децу и избеглице. Општине су такође учиниле много у том правцу. Има и светлих примера како су појединци пригрлили избегличку децу као своју рођену.

„Невоља нас је све зближила-завршио је начелник Бошковић-и неверујем да ће после рата бити некога ко ће из Србије понети рђаве успомене“.

На крају је изражена жеља да се у Јагодини и свим местима отворе кухиње Црвеног крста за претшколску и школску децу, уколико оне већ нису отворене и да ова година буде сва у знаку збрињавања српске деце. – Б. Ш.

(бр. 578, 19. март 1943.)

ЧЕТРДЕСЕТ ПЕТ ИНТЕЛЕКТУАЛАЦА ГОВОРИЛО ЈЕ У СРЕЗУ ПАРАЋИНСКОМ

Параћин, 18. марта

Последњих дана месеца фебруара одржани су у двадесет општина Среза параћинског успели зборови, на којима је говорило 45 интелектуалаца, највећим делом учитеља и професора. Сви су ови зборови били одлично посећени и народ је са великим интересовањем и одобравањем саслушао предавања о спровођењу планске пољопривредне производње и потреби одржања реда и мира. Поред овога срески референти одржали су низ стручних предавања.

У селу Буљанима говорили су: Грујица Кузмановић, управник среског расадника и Милан Миливојевић, учитељ, у Бусиловцу: Божидар Анђелковић, судија, Милош Јовичић, Радосав Стојиљковић и Милисав Јевтић, у Горњем Видову: Радич Антић, судија, Живко Јовановић, геометар, Ђорђе Игњатовић и Бора А. Ђурић, земљорадник, у Горњој Мутници: др Јован Јовановић, лекар, Драгомир Јовановић, порески контролор и Александар Срнидаковић, мајстор фабрике стакла.

Даље су говорили у Забреги: Бранислав Пејовић, Душан Цветковић, Слободан Ћирић и Милош Јеврић, кројач, у Лебинама: Живота Димић, шеф Катастарске управе, Драгољуб Пантић, абација, Анта Пеливановић и Милутин Дулић, у Мириловцу: Коста Илић, управник поште и Бранислав Поповић, у Плани: Бранислав Тошић, суд. Приправник, Вукадин Милојковић, повереник Српске заједнице рада и Милутин Ђокић, у Шавцу: др Иван Стевановић, срески лекар, Душан Милетић, учитељ Видојко Јовановић, економ фабрике шећера и Бранко Манић, земљорадник, у Ратарима: Александар Новаковић, свештеник и Чеда Бранковић, у Крежбињу: др Милутин Јелић, лекар, Александар Николић, чиновник поште и Светозар Медок, адвокат. - Б. Н.

(бр. 578, 19. март 1943.)

ЗАВРШЕН ЈЕ ЗИМСКИ ПЕРИОД ПРЕДАВАЊА У СРЕЗУ БЕЛИЧКОМ

Јагодина, 18 марта

Учитељи и свештеници Среза беличког одржали су по селима читавог среза велики број успешних и добро посећених предавања у оквиру акције за обавештавање народа.

Тако су у Беочићу говорили: Светомир Ђорђевић и Јован Рајчић, учитељи, у Лозовику: Богољуб Лазић и Миодраг Цветковић, учитељи, а у Милошеву: Андреја Танасијевић, учитељ и Милован Миловановић, свештеник.

Милена Гачић и Живота Јовановић, учитељи одржали су предавања у Горњем Штипљу, а Радун Богавац, учитељ и Антоније Качаревић, свештеник у Дубокој.

Теме одржаних предавања биле су углавном: „Одржавање реда и мира и нормализовање прилика у земљи“ и „Материјална слога и исхрана становништва“.

Тиме је завршена серија предавања за зимски период у Срезу беличком, а већ је израђен план за пролећна предавања са новим темама и састављене су екипе предавача. – Б. Ш.

(бр. 578. 19. март 1943.)

АБИТУРИЈЕНТСКИ ТЕЧАЈ У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 19 марта

Министарство просвете одобрило је оснивање Абитуријентског течаја у Јагодини, који је већ почео рад. Течај посећује 68 слушалаца, свршених матураната гимназије, учитељске школе и студената. Међу слушаоцима налази се и извештај број дипломираних правника.

На овом течају одржавају се предавања из стенографије, књиговодства, пословне кореспонденције, задругарства, трговачке рачунице, привредне географије, права, науке о трговини, познавања робе са технологијом, народне економије и аграрне политике.

Управник течаја је Миливоје Јоксимовић, професор а наставници: Јаков Ивановић, окружни просветни инспектор, др Мата Николић, професор, Бранко Станишић, судија, Десимир Ристовић, управник Дома глувонемих, Оскар Реди, професор, Горчин Пецељ, окружни привредни референт, Милица Острошка, професор учитељске школе и Станимир Ивковић, књиговођа Окружног начелства.

Ово је први течај ове врсте у унутрашњости Србије и он може да послужи као пример брижљивог и несебичног старања о омладини, њеном оспособљавању и упућивању у живот.

„ШАРЕНО ВЕЧЕ“ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 19 марта

Свршени матуранти ћуприске гимназије извели су прошле недеље „шарено вече“. Позната млада песникиња Вукосава Којадиновић поздравила је том приликом госте с неколико речи, после чега је изведен актуелни рапорт, састављен према месним приликама.

Затим је изведено неколико скичева, „Љубавно писмо“ од Трифковића и отпевано неколико народних песама и хавајских мелодија са успехом. Вукосава Којадиновић рецитовала је поред тога и своју мелодраму „Визија“.

Приход са ове приредбе биће употребљен за шиљање пакета сиромашним заробљеницима. – Б. Н.

(бр. 579. 20. март 1943.)

**ИНТЕЛЕКТУАЛЦИ ИЗ БЕОГРАДА ГОВОРЕ НАРОДУ
ПРЕДАВАЊА У СЕЛИМА ОКРУГА
МОРАВСКОГ**

Јагодина, 22 марта

Ових дана завршена су у округу моравском предавања која су по селима тог среза држали интелектуалци разних струка из Београда. Ова национално-васпитна акција, спровођена у оквиру пољопривредних течајева, имала је за циљ да зближи нашу престоничку интелигенцију са радним сељачким народом, што је дало врло успешне и корисне резултате. Предавачи, који су у својству изасланика генерала Недића, претседника владе Народног спаса, отишли међу сељаке да им саветују чување реда и мира и да им као школовани народни синови даду и друге корисне савете, уједно су имали прилике да виде како наш сељак данас живи, што га све мучи и чиме га треба помоћи. Један изасланик отворено је изјавио: „Пошто сам провео десет дана у народу, а полазећи од себе, тврдим да Београд не познаје прилике под којима живи наш народ у овим најтежим данима његове трагедије“.

Ова предавања била су у свим селима одлично посећена а сељаци су по делегатима слали поздраве генералу Недићу као спасиоцу српства у најтежем времену Србиновог битисања. Објективни извештаји свих предавача јасно показују да народ Поморавља вредно ради свој посао за хлеб наш насушни и да је осуђивао и сада да осуђује све оне народне одметнике који су, реметећи ред и мир, онемогућавали благовремено свршавање земљорадничких послова и тиме за последње две године доводили у питање опстанак и градског и сеоског становништва. Они су сада спремни да најодлучније и свим могућим средствима бране своје атаре и своја села од свих оних који би и овог пролећа можда покушали да стварају неред.

Предавачи у селима округа моравског били су ови интелектуалци из Београда: арх. Момир Коруновић, инспектор Министарства грађевина; инж. Драгутин Недељковић, суплент Средње техничке школе; Милан Богдановић, учитељ; Милутин Лапчевић, професор; инж. Бранко Дунић, виши саветник Министарства народне привреде; Драгомир Петровић, учитељ; Трифун Константиновић, наставник; др. Сава Марковић, саветник Министарства социјалне политике; Славомир Настасијевић, професор; др Милутин Бошковић, начелник Министарства народне привреде; Никола Станаревић, генерални директор Поштанске штедионице; Миленко Стојановић, професор; Драгутин Јовановић, учитељ; инж. Милорад Петровић, начелник Министарства народне привреде; Милован Милошевић,

учитељ; Ратко Тимотијевић, суплент Трговачке академије; Живан Петровић, учитељ и Драгомир Станојевић, учитељ.

(бр. 581. 23. март 1943.)

**КАКАВ ТРЕБА ДА БУДЕ СРПСКИ ПЛУГ
ИСПИТИВАЊА НА ДРЖАВНОМ ДОБРУ ДОБРИЧЕВУ**

Још Кнез Милош Обреновић да би омогућио економски напредак Србије а нарочито развијање пољопривреде и сточарства одлучио је да се један велики део земљиште резервише искључиво за пољопривредне радове и одгајање приплодне стоке од стране државних привредних стручњака. На тај начин постало је државно огледно пољопривредно добро „Добричево“.

Средином деветнаестог века, око 1852 године државно добро „Добричево“ је реорганизовано и проширено.

Задатак овог огледног добра је био да одгаја приплодну стоку а нарочито коње у циљу унапређења коњарства у Србији. Пошто су се на Добричеву поретежно гајила стока оно је и имало званични назив: сточарски завод. Доцније по мишљењу стручњака овај сточарски завод није испуњавао све услове за свој даљи опстанак и развитак, па је одлуком надлежних власти државно добро Добричево претворено у огледно пољопривредно добро, са задатком да као државно угледно и пропагандно добро снабдева пољопривреднике у земљи селекционисаним семењем и стоком.

Данас државно добро Добричево је одлично организовано и у потпуности одговара задацима ради којих је још у прошлом веку отворено. Пре кратког времена чланови стручне комисије Комитета за нормализацију боравили су на добру Добричево у циљу стручних испитивања. У присуству министра пољопривреде и исхране инжињера Радосава Веселиновића, помоћника руковаоца планске пољопривреде инжињера Миловановића претставника домаћих плугова, Главног савеза српских земљорадничких задруга, Српског пољопривредног друштва и стручњака Министарства пољопривреде вршени су практични огледи и испитивања разних типова плугова. Циљ овим испитивањима био је да се на основу стручних мерења и испитивања приликом рада на терену утврди који тип плуга најбоље одговара нашим приликама односно још боље речено земљишту и приликама у околини Добричева. У ту сврху вршене су упоредне пробе са више плугова различитих домаћих фабрика као и са плуговима страних фабрика.

Када ова испитивања буду завршена стручна комисија Комитета за нормализацију при Министарству народне привреде у сарадњи са пољопривредним стручњацима створиће предлог за прописивање опште обавезних норми које ће се примењивати при будућој производњи плугова у домаћим фабрикама. На овај начин жели се од стране како самог Министарства тако и поменутих установа да буде створен тип српског плуга који најбоље одговара нашем земљишту. Пошто буде донета норма на основу испитивања вршених у Добричеву приступиће се и сличним опитима и у другим крајевима Србије.

Прописивањем норми за производњу плугова у Србији постићиће се то да ће бити у будуће фабрикован у Србији онај тип плуга који је у стању уз употребу минималне снаге за вучу да да најбољи радни ефекат.

(бр. 583, 25. март 1943.)

ПРОПАГАНДНИ БОКС-МЕЧ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 11 априла

Боксерска секција Параћинског спорт клуба Јединство приредила је у препуној сали Занатског дома у Ћуприји пропагандни бокс-меч, који је први своје врсте у месту а који је успео у сваком погледу. Уводне борбе дали су два пара мува категорије: Д. Марић – Пауљевић и Милић – Марјановић, који су се борили нерешено. Бантам категорију заступали су Д. Пауљевић – Николић. Победио је први на поене, Митровић и Дреноваковић лака кат. боксовали су нерешено. Даље је Д. Ђорић (Параћин) победио технич. нокаутом у другој рунди М. Богдановића (Ћуприја). Лука Поповић је савладао М. Томића на поене. У велтер категорији В. Тоболар је победио Б. Цоцића на поене, исто тако М. Бајкић – Л. Марића.

Најглавнију борбу дана извели су Д. Ћирић и М. Лубурић у тешкој кат. Победио је на поене бољи и искуснији Д. Ћирић, који је имао много шанса да добије меч нокаутом.

Као што се види, програм је био обилан, борило се девет пари младих параћинских боксера од којих су већина почетници. Борбе су надгледали Никола Чулиновић и Бора Илић објективно.

Параћински боксери намеравају да одрже два сусрета са боксерима Ск Крушевца и Јагодинског „Карађорђа“.

(Понедељак, бр. 87, 12. април 1943.)

**БОРА Д. НИКОЛИЋ
ДОПИСНИК „НОВОГ ВРЕМЕНА“**

Ћуприја, 12 априла

У Ћуприји је преминуо у недељу вече наш дугогодишњи дописник и чиновник Фабрике Шећера Б. Д. Николић. Један ретко солидан и вредан човек отишао је са овог света. Сви они који су с њим долазили ма у какву везу могли су запазити код њега ове врлине, које су данас заиста ретке. Миран, озбиљан, до крајности исправан, он је био редак родитељ и супруг, а исто тако плодан и користан члан друштва, пун социјалног осећања и моралних одлика. Све ове врлине красила је још и једна сјајна интелигенција и префињена скромност.

Данас кад је нашем друштву потребно што већи број оваквих људи, његова смрт значи тежак губитак, не само за његову породицу него и за Ћуприју, где је он неуморно и плодно делао.

„Ново Време“ губи у њему једног од наших најбољих дописника, чији су се дописи увек одликовали необичном тачношћу, интелигентним запажањима и родољубивом тенденцијом. – Н. П.

(бр. 599, 13. април 1943.)

**ЈЕДАН ДАН МЕЂУ ИЗБЕГЛИЧКОМ ДЕЦОМ
У МАНАСТИРУ РАВАНИЦИ**

Ћуприја, 28 маја

На 12 километара источно од Ћуприје, на прузи Ћуприја-Сењски рудник, у подножју Кучајских огранака налази се историски манастир Раваница, задужбина кнеза Лазара. У овом манастиру лежало је до коначне пропасти Србије тело Лазарево, које је касније пренето у фрушкогорску Раваницу. Историски удес досудио је сада да овај манастир у својим конацима чува српску избегличку децу. Ту је сада смештен Дечји дом Комесаријата за избеглице.

Од септембра прошле године побожну тишину манастира ремете танки и љупки дечји гласови. Већ је неколико стотина ове деце прошло кроз дом, док се најзад није тамо задржало њих седамдесеторо. Ова деца су предмет опште пажње читаве околине, као што су сва избегличка деца предмет пажње читавог српског народа.

Једног ведрога дана носи нас мали воз Сењског рудника ка манастиру. Локомотива брекће на успонима и окукама. Путника је као и увек много. На последњој окуци пред високе развалине манастирских кула стаје напослетку воз и на широком неравном ћилиму указује се неколико малишана, једнако обучених, лепих и пуних, који са интересовањем гледају на воз и групу путника која силази. Деца већ знају да се ради њих долази и неки од њих радосно отрчаше вероватно да ту вест саопште својим друговима. Док улазимо у двориште, које је ограђено старом тарабом, ведри и смели малишани нас поздрављају.

Наши мали пратиоци воде ме управнику дома, кога деца називају оцем. Исто тако зову и његовог заменика и васпитача, а три васпитачице називају мајкама.

Управник дома Александар Шарић даје нам ове сумарне податке:

„Благодарећи организованом раду Томе Максимовића, комесара за избеглице, највећи број избеглица, нарочито деце, нашло је уточиште и сигурну збринутост. Овај дом је један од најмањих, али се о њему води рачуна као да је највећи. Видите сва су деца обучена, добро храњена и весела, тако да им је дан кратак за игру. Стална контрола Комесаријата у санитетском, административном и финансиско-економском погледу одржава будну акцију и непрекидан рад у корист деце. Начело нашега рада је да је свака дужност велика“.

„Децу хранимо врло добро и сваких петнаест дана контролишемо њихову тежину. Два пута недељно долазе лекари и баш сада овде се налази зубни лекар из Ћуприје. Целокупни српски народ помаже нас у овом раду. Али у првом месту морам да захвалим старешини манастира Раванице, игуману Павлу, старом учитељу и великом родољубу, који је оберучке прихватио дечји дом, као и сва остала његова братија. Управа Фабрике шећера из Ћуприје послала нам је 30 килограма колача, а старање управе Сисевачког и Сењског рудника више је него свестрано. То нам је омогућило да за болесне питомце имамо у довољним количинама гриза, пиринча и шећера. Стални одбор у Раваници увелико олакшава напорну бригу управе дома. Претседник тога одбора је директор Сисевачког рудника инж. Јовановић, а потпретседник Милисав Обрадовић. Остали чланови одбора су: управник рудника Милојевић и директор Сењског рудника Брусин и шеф рачуноводства Чедо Станковић. Лекари поменутих рудника: др Обрад Нешковић и др Сретен Ђорђевић добровољно обилазе дом два пута недељно вршећи преглед деце. Неко од чланова одбора стално долази да обилази малишане барем два пута недељно“. Присуствујући обилној вечери, слушали смо најпре дечју молитву, коју

су упутили Богу за цео српски народ. То се свакодневно понавља три пута.

Пошто смо напустили Раваницу, вечерња звона испраћају путнике малог воза, који весело јури низбрдо у правцу Моравске равнице. – А. И.

(бр. 638. 30. мај 1943.)

СРПСКА ЗАЈЕДНИЦА РАДА У ЈАГОДИНИ ЗА СВОЈЕ ОБВЕЗНИКЕ НА РАДУ У БОРСКОМ РУДНИКУ

На иницијативу окружне пословнице Српске заједнице рада у Јагодина, обишла је делегација, састављена од Мила Шохаја, потпредседника градског поглаварства у Јагодина. М. Миленковића, референта за обавезан рад и Богдана Марковића, окружног челника Српске заједнице рада, раднике из Јагодине и околине, који су упућени на обавезан рад у Борски рудник. Чланови делегације посетили су у Бору све обвезнике и предали им пошиљке, које је окружна пословница Српске заједнице рада прикупила од њихових породица. Радници су били видно дирнути пажњом и овим гестом Српске заједнице рада. Делегација се интересовала за прилике у Бору и констатовала је да су радници снабдевени одећом и обућом, да је исхрана добра и да радници примају пристојну новчану награду за посао који обављају. Станбене и здравствене прилике такође су задовољавајуће.

По повратку из Бора, делегација је изручила поздраве и жеље обвезника њиховим породицама у Јагодина.

(бр. 640, 2. јун 1943.)

АКЦИЈА ОБАВЕШТАВАЊА НАРОДА У ОКРУГУ МОРАВСКОМ

Саветодавна и обавештајна предавања за народ у Округу моравском одржавају се непрекидно, тако да је Поморавље један од најмирнијих и најсрећенијих крајева у нашој земљи. Сви родољуби из градова и села Поморавља настали су да одрже ред и мир и да међу Моравцима створе братску слогу и љубав, и народ је брзо и оштроумно схватио куда би га одвела нека непромишљена авантура. Створено је стање у коме сви Моравци у реду и миру срећују своје домаће прилике и преданим радом обезбеђују свакидашње потребе.

Заслуга за овакав рад припада свима Моравцима, онима из вароши који су братски и од срца пружили савете своме народу, као и онима са села, који су трезвено и домаћински примили те савете и по њима се управљају.

Акција упућивања народа у Поморављу траје стално, интелектуалци, угледни трговци и занатлије, чак и сами сељаци, одлазе по свима селима Поморавља и саветују народ на ред, рад и мир, тако да се може са сигурношћу очекивати да се мир и ред не могу и неће нарушити.

У Срезу беличком одржана су предавања у току месеца маја у селу Винорачи где је говорио Лазар Тонић, професор из Јагодине и Богдан Чулић, учитељ из Јагодине; у Јовцу где је говорио Јаков Ивановић, окружни просветни референт из Јагодине и Димитрије Мишић, директор гимназије из Јагодине; у Буковчу одржали су предавања Сава Томашевић, чиновник окружног суда из Јагодине и Животије Антонијевић, учитељ из Јагодине; у Ракитову одржали су предавања Миливоје Стојановић, окружни школски надзорник и Вељко Комарек, професор из Јагодине; у Малом Поповићу говорио је Радивоје Поповић, чиновник.

У Срезу темнићском одржана су предавања у селу Бошњану где су говорили

Милан Иричанин, судија из Варварина, Драгиша Михајловић, инжињер из Варварина и Веселин Радојковић свештеник; у Горњем Катуну говорили су Борисав Ђорђевић, школски надзорник из Варварина и Миле Миленковић, учитељ; у Поточцу одржали су предавања Сава Милошевић, инжињер из Варварина, Душан Дедовић, шеф пореске управе из Варварина и Душан Анђелковић, учитељ; у Својнову говорили су Милосав Миленковић, управни чиновник, Живорад Петровић, судски приправник и Миодраг Ђорђевић, учитељ; у Рашевици говорили су Борисав Петровић, арх. чиновник, Момчило Ђорђевић, адвокат из Варварина и Душан Прокић, учитељ; у Орашју одржали су предавања Бранимир Милојевић, упр. чиновник, Драгиша Таврић, учитељ и Бранко Илић, учитељ; у Избеници говорио је Михаило Петровић, ветеринар из Варварина; у Бачини држали су предавања Страхиња Јововић, командир СДС из Варварина, Чедомир Крстић, трговац и Тома Тодоровић, свештеник; у Обрежу говорили су Михаило Петровић, судија из Варварина, Јанаћко Костић, трговац и Светислав Орловић, учитељ; у Маскару говорили су Владимир Живковић, управник расадника из Варварина, Јосип Жупанчић, учитељ и Реља Миленковић, трговац.

У Срезу раваничком држана су предавања у овим селима: у Сењу, где су говорили Михаило Шћепановић, професор из Ћуприје и

Драгослав Стевановић, учитељ; у Стубици, где су говорили Душан Илић, свештеник и Никола Кадић, вероучитељ; у Драммировцу говорили су Јован Владисављевић, учитељ и Ратомир Сибиновић, учитељ; у Батинцу су држали предавања Димитрије Николић, судски чиновник и Милан Стојановић, учитељ; у Вирину говорили су Марко Марковић, судски чиновник и Антон Инголић, професор из Ћуприје.

У Срезу левачком одржана су предавања у селима: Кавадару, где су говорили Предраг Стефановић, управник расадника из Рековца и Васа Тодоровић, земљорадник из истог села; у Дубрави говорили су Драгољуб Дробњак, учитељ и Љубомир Манић, свештеник; у Надрљу говорили су претседник општине из Жупањевца и Радисав Недић, учитељ; у Мотрићу држали су предавања Мирослав Голубовић, учитељ и Војислав Ракић из Сибнице; у Течићу говорили су реонски економ Гајић и Мирослав Славковић, чиновник среског суда; у Слатини одржали су предавања реонски економ Пешић и Стеван Крстић, чиновник среског суда из Рековца; у Калудри говорили су реонски економ Спасић и Милан Илић из Превешта; у Коморану одржали су предавања Сава Радовановић, општински деловођа из Велике Крушевице и Павле Милићевић, адвокат из Рековца.

У Срезу деспотовачком држана су предавања у овим селима: у Миливи, где је говорио Величко Радуловић, учитељ; у Плажану говорио је Миодраг Симић, реонски економ; у Језеру говорио је Душан Попадић, учитељ; у Поповњаку држао је предавање Илија Марковић, реонски економ; у Витанцу говорио је Чедомир Тодоровић, ветеринар из Деспотовца; у Равној Реци говорио је Новица Милојевић, чиновник среског начелства.

У Срезу параћинском одржана су предавања у овим селима: у Бошњану, где је говорио Љубиша Нешић, учитељ; у Буљану где је говорио Миодраг Јовичић, учитељ; у Бусиловцу одржао је предавање Љубомир Арсић, учитељ; у Главици говорио је Недељко Додер, учитељ; у Горњој Мутници, говорио је Предраг Гајић, учитељ; у Доњем Видову говорио је Миодраг Ћурић, учитељ; у Доњој Мутници одржали су предавања Стеван Прокић, учитељ и Зора Јакшић, учитељица; у Дреновцу говорио је Радосав Обрадовић, учитељ; у Забреги Миленко Симић, учитељ; у Извору Тодор Гојковић, учитељ; у Лебини Василије Васић, учитељ; у Мириловцу Миодраг Јовановић, учитељ; у Плани учитељица Душица Корпусова, и Надежда Калиновић, учитељица; у Поповцу Светомир Цветковић, учитељ; у Сикирици Милутин Шћепановић, учитељ; у Стрижи Бранимир Живановић, учитељ.

(бр. 643, 5. јун 1943.)

УСПЕХ ПАРАЋИНСКОГ „ЈЕДИНСТВА“

На дан 6 јуна одиграна је у Параћину пријатељска утакмица између СК Јединства и СК Тимока (Зајечар) која се завршила поразом Тимока са 6:1.

Недељу дана касније одиграло је параћинско Јединство две реванш утакмице са истим клубом у Зајечару и обе решило у своју корист са резултатима 6:1 и 3:2.

(бр. 664, 30. јун 1943.)

МАНИФЕСТАЦИЈА НАЦИОНАЛНЕ ОБНОВЕ У ЈАГОДИНИ

*Радна омладина основ је будућности Србије, рекао је министар
социјалне политике инж. Добросављевић*

Јагодина, 18 јуна

На први дан Духова одржана је у Јагодини свечаност Националне службе за обнову Србије Округа моравског. Ово је у ствари била смотра радне омладине села и града питомог Поморавља која је желела да покаже шта је урадила за годину дана свога благотворног делања, као и своју готовост да и даље несебично ради за обнову Србије и будућност Српства.

У име владе свечаности су присуствовали министри Богуљуб Кујунџић и инж. Стојимир Добросављевић као и бивши министар др. Милош Радосављевић. Руковаоца Националне службе заступао је помоћник проф. Милорад Марчетић, а месне власти претстављали су окружни начелник Драгутин Бошковић, претседник општине Тома Ђорђевић као и многи други претставници државних и самоуправних надлештава.

Око 9 часова ујутру кроз јагодинске улице почеле су да пролазе групе сеоских омладинаца, обвезника Националне службе, у живописним ношњама које су одлазиле на место опредељено за формирање поворке. Грађани града Јагодине и велики број сељака сакупили су се на главни трг где је око 10 часова било већ преко 4.000 људи, жена и деце, који су се сакупили да би узели учешћа у овој великој националној манифестацији. Тачно у 11 часова, на челу са војном музиком, отпочео је дефиле радне омладине који је трајао скоро цео сат. Прво су наступале чете обвезника из вароши које су својом

појавом, дисциплинованим кораком и свежином своје младости оставило необично дубок утисак на масу која је срдечно поздрављала поворку. Министри, као и претставници цивилних и војних власти, отпоздравили су омладинцима на њихов парадни поздрав. За овим четама наступале су сеоске чете младих сељака, кршних Поморавца, са српским заставама. И њих је сакупљени свет најсрдачније поздравило, али ипак највеће је одушевљење настало кад су наступиле сеоске омладинке, у дивним народним ношњама, ведре и насмејане. Оличење радости и рада могло је сасвим очито да се чита на њиховим лицима. Иза њих дефиловале су групе ученика и ученица јагодинске гимназије и Мушке учитељске школе.

По завршеном дефилеу омладинци и омладинке су се постројили на главном тргу те су са грађанством и сакупљеним сељацима саслушали патриотске говоре министара Кујунџића и Радосављевића.

После завршеног дефилеа и смотре, чланови владе, претставници власти и културно-просветних корпорација, као и велики број грађана, присуствовали су отварању изложбе радова омладинаца Националне службе. Изложба је крштена именом „Лепоте Поморавља“ што потпуно одговара свему ономе што је на њој изложено. Ту је у неколико просторија приказано све оно што Поморавље даје и изграђује, почев од једне скромне домаћинске сеоске собе са дрвеним разбојем, па до продуката индустрије штофа, пива, стакла, плетарија и томе слично. Потом долази сала у којој су изложени ручни радови младих обвезника, изграђивани у слободним часовима. Дивни предмети дрвореза, дубореза, разних модела и оригиналних наума показује изванредне способности младих изграђивача будућности Србије. У наредној соби изложени су изванредни сликарски радови рађени бојама или оловком. Неколико примерака показују неоспорни уметнички таленат.

Изложбу је отворио министар социјалне политике инж. Добросављевић који је између осталог рекао:

„Испуњава ме радошћу дужност да као члан Владе народног спаса отворим једну, не по обиму, али по значају велику и можда највећу изложбу која је производ вредних руку и бистрог духа омладине питомог Поморавља. Ово што овде видимо најбољи је доказ да српска омладина узданица понос и будућност Србије, јесте и национална и конструктивна. Влада народног спаса и даље ће прву и најпречу бригу посвећивали омладини како би је упутила оним правцем којим треба и мора да иде. Али исто тако и сви васпитачи омладине почев од родитеља па до учитеља и професора, морају бити свесни тога да упућивање младих у живот и рад јесте најсветија

дужност сваког појединца. Ово што су нам овде изложили младићи Поморавља очит је доказ да је наша омладина и свесна, и спремна и способна да пође за оним што је мудро, часно, корисно и поштено. А то је рад, рад за опште добро Српства и Србије. У то име ја отварам ову изложбу изражавајући захвалност онима који су на овако леп и достојанствен начин показали и организаторске способности и огромну вољу да стварају и изграђују“. У 7 часова по подне приређена је за грађанство свечана академија Националне службе са програмом. Велика сала хотела „Палас“ била је препуна публике која је желела да види омладину Поморавља као интерпретатора народне песме и музике. Академији су присуствовали и министри Кујунџић и Радосављевић, а отворио је министар социјалне политике инж. Добросављевић.

„Поздрављајући вас данас по други пут, рекао је инж. Добросављевић, ја поново морам да истакнем велики значај Националне службе за обнову Србије. Пре годину дана, када је у Поморављу отпочела мобилизација омладине за њу, страна пропаганда и њени несавесни следбеници, скривени по шумама или шапућући по селима и градовима, почели су да шире најодвратније лажи о циљевима ове установе. Они су говорили да ће ваша деца бити одређена у разне крајеве света, да ће за нечије туђе интересе имати да раде и дан и ноћ, да скапавају од глади и да се смрзавају од студени. Али ево данашњи дан најбоље показује колики су и какви били ти пријатељи нашег народа који су вам овако говорили. Јер, као што је и предвиђено, наша омладина је остала код нас, она је својим вредним рукама извршила регулацију многих потока и река, исушила је баруштине и мочваре и тиме Србији дала много и много нових њива и гладнима парче хлеба. Она је поправљала путеве, изграђивала је чесме, помагала је земљорадницима у свим њиховим пословима, а све то јесте користан и плононосан рад за добро и напредак нашег народа. Ја одајем пуну хвалу и признање нашој вредној омладини, јер она је основ будућности Србије“.

Потом су омладинци и омладинке извели врло леп програм, певајући неколико народних песама из српских крајева, играјући народна кола и извели једну врло успелу слику из сеоског живота која је приказивала заједнички живот градске радне омладине и сеоских девојака и момака.

Сутра дан су чланови владе и помоћник руковођа Националне службе, у пратњи капетана Младена Живановића, окружног референта за Националну службу, који је главни организатор и иницијатор ове лепе и успеле омладинске и националне свечаности, обишли радове око Јагодине и Ћуприје.

Цела ова приредба оставила је врло дубок утисак на све који су имали ретко задовољство да учествују у њој, и цело Поморавље говори и препричава о томе како су националци Поморавља прославили годишњицу свога пожртвованог и несебичног рада за обнову Србије.

(бр. 656, 20. јун 1943.)

ВЕЛИКИ УСПЕХ ЋУПРИСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Ћуприја, 22 јуна

За ученике четвртог и осмог разреда Ћуприске гимназије већ је завршена школска година и саопштен резултат годишњег успеха. У два одељења осмог разреда било је укупно 64 ученика и ученица, од којих је 59 завршило разред, а један је упућен на поправни испит. Од овог броја ослобођено је испита 30 кандидата па је тако успех преко сваког очекивања добар.

Четврти разред показао је знатно мањи успех, што се може тумачити чињеницом да су ови ђаци свршили само први разред под нормалним околностима, па нису могли ни показати бољи успех. Од 150 ученика овог разреда са успехом је завршило разред 82, 49 упућено је на поправни испит, а 10 понављало разред.

Виши и нижи течајни испити почињу 25 јуна ове године. Као изасланик Министарства просвете одређен је Душан Павловић, просветни референт Округа београдског. – А. И.

(бр. 658, 23. јун 1943.)

ПОМОЋ ЖРТВАМА КОМУНИСТИЧКОГ ТЕРОРА

Јагодина, 24 јуна

У Моравском округу образован је Одбор за прикупљање прилога за помоћ породицама чији су чланови страдали од комунистичко-партизанског терора. У овај одбор ушли су претседници општина као и директори и управници свих школа у Округу, који су у сарадњи са школском децом приредили дан за прикупљање прилога. Одбор је у овоме послу имао врло добар успех. Прикупљено је 97.678 динара и 75 пара. Највећи део ових прилога прикупљен је по градовима, али је и по селима било доста приложника.

У Рековцу је сакупљено око 22.504 динара. Левачки срез је наш сиромашан крај, а Рековац је мало место. Али народ Среза левачког најбоље је искусио ову разорну активност партизанске акције, што се најбоље види из прилога који су они приложили за пострадале од ужасног комунистичког терора.

И остали срезови у Поморављу не изостају за Левачким срезом у својој дарежљивости за пострадале од комуниста и њиховог терора. Тако је у Ћуприји сакупљено 17.000 динара, у Свилајнцу 16.000 динара, у Јагодини 14.125 динара и 25 пара, у Варварину 12.073 динара, у Параћину 10.100 динара и у Деспотовцу 5.876 динара и 50 пара.

Новац је упућен преко окружне благајне претседнику владе Народног спаса генералу Милану Недићу који се очински стара за све пострадале и невољнике, као и за спас целог српског народа.

(бр. 660, 25. јун 1943.)

У ЦЕЛОЈ СРБИЈИ ОДРЖАНИ СУ ПОМЕНИ ЖРТВАМА КОМУНИСТИЧКОГ ТЕРОРА

Јагодина, 24 јуна

Јуче је у Јагодинској новој цркви одржан помен свим палим борцима и жртвама комунистичко-партизанских разбојничких банди.

У препуном Божијем храму народ је скрушено и од срца упутио своју искрену молитву Господу за покој душе херојским синовима, који су приложили своје животе, највеће земаљско благо своје, на олтар Отаџбине, и да се смиљује српском народу да нађе пут свога спасења.

На помену су били окружни начелник Драгутин Бошковић, претседник Општине јагодинске Тома Ђорђевић, сви шефови државних и самоуправних власти са целокупним особљем, претседник Трговачког удружења са управним одбором и целокупним чланством, претседник Занатлијског удружења са одбором и члановима, земљорадници и радници. Сви су они дошли у храм да молитвом упућеном Господу Богу изразе своје поштовање палим жртвама, и своју одлучну вољу да у миру, реду и молитви дочекају бољу будућност.

На помену су чинодејствовали сви свештеници јагодински са протом Младеном Вукићевићем, који је на крају помена одржао говор. У свом говору прота Вукићевић је рекао:

„Ми смо се помолили Господу Богу за покој душе палих жртава у двогодишњој борби против комунизма. Молили смо се Господу Богу за све, који су животе своје, дали за спас нашега народа, за спас наше државе. Њихова ће имена вечито живети у нашем народу и служити покољењима за пример како се треба жртвовати за добро свог народа. Њихове породице дичиће се делима њиховим а народ, за кога су они жртвовали животе своје, умеће да цени дела њихова, и умеће да се одужи вери њиховој, јер су они пали у борби против онога који је хтео да уништи прадедовску веру нашу, име наше, славу нашу, породицу, брак и традиције наше, као и социјални поредак наш, све оно на чему почива наша држава. Да нам униште оно на чему је свети Сава ударио темеље наше државе и на чему је наш народ живео и стварао вековима. Свети Сава нам је показао пут којим треба наш народ да иде. Већ седам стотина година наш народ тим путем греди преживљавајући врло тешка времена, али веру, име и традиције своје није заборављао. И у време његово појавила се била секта слична комунизму, али мудри владалац, отац светог Саве, Немања, увидевши како та секта поткопава темеље његове државе, строго ју је казнио и истребио ту секту. Њему су његов народ и држава били пречи од свега другог.

Наш народ преживљава и данас врло тешка времена, тежа него што је икада у историји својој преживљавао. Да ова тешка времена преживи сада зависи од нас самих. Треба да будемо разумни и паметни и да не срљамо без икакве користи у пропаст, јер од нас се данас тражи само лојалан рад и ред, и ми се морамо придржавати тога за корист не само нас самих и наших породица, већ и целокупног нашег народа. Доста је било жртава нашег народа, нико нема права више да од нас тражи ма какве жртве, јер оне никакву корист неће нам донети. Оставимо силне, велике и богате, да се разрачунавају међусобно и ми будемо мирни и посветимо се раду на просвећивању нашега народа и на обнови наше земље.

Помолимо се Господу Богу за покој душа палим жртвама у борби против комунизма. Помолимо се Господу Богу своме да нам подари мудрост да ово тешко време преживимо са што мање жртава.

Слава палим жртвама!

Слава им“! – заорило се широм храма.

У оквиру ове народне свечаности одржана су предавања у гимназији и учитељској школи против комунизма. Ученици су са ових предавања однела врло дубок утисак. Помени су одржани и у осталим градовима Поморавља.

(бр. 660, 25. јун 1943.)

ПЛАВИ КАМЕН ЗА ЋУПРИСКЕ ВИНОГРАДАРЕ

Ћуприја, 26 јуна

Друга партија плавог камена подељена је ћупријским виноградарима-члановима Репарске задруге, који су преходно на време предали бакар.

Велинка Цукић постављена је за забавиљу при Дечјем избегличком дому у манастиру Раваници.

За избеглице у Ћуприји и селу Белици предао је Драгутин Гвозденовић, власник кафане „Ресава“ Среском одбору суму од 10.000 динара.

За управника Дечјег избегличког дома у манастиру Раваници постављен је пре кратког времена Душан Бижић, досадашњи управник Избегличког дома у Врњачкој бањи.

Нова општинска управа постављена је у селу Исакову. За председника је именован Илија Сурдуловић.

Милован Ристић, трговац послао је досада непознатим заробљеницима око 500 лепо опремљених пакета.

Избегличкој деци у манастиру Раваници шаље сваког јутра млеко Миливоје Јовановић, председник Сенске општине.

Пелцовање деце противу великих богиња извршио је пре неколико дана општински лекар др Јован Тодоровић.

Приспелим заробљеницима приредио је пре неколико дана ручак Мата Видановић, кафеџија са својом супругом Драгом. Ручку је присуствовало 27 заробљеника.

Стрижење оваца обављено је пре неколико дана у Ћуприји и целом Срезу раваничком, према наређењу власти. Због несташнице сточне хране принос вуне био је доста слаб.

Инж. Милорад Јовић премештен је у Ћуприју за пољопривредног референта Среза раваничког.

Група избеглица стигла је пре неколико дана у Ћуприју из Рибарске бање. У овој групи од 20 избеглица биле су махом старије особе. - А. И.

(бр. 662, 27. јун 1943.)

**ПЕНЗИОНИСАНА УЧИТЕЉИЦА ВЕШТИНА
ГИМНАЗИЈЕ У ЋУПРИЈИ**

Министар просвете и вера решио је да се пензионише Видосава Филиповић, учитељица вештина гимназије у Ћуприји.

(бр. 663, 29. јун 1943.)

Из српског лоптачког савеза

Уважава се жалба Јагодинског спорт клуба против решења Краг. Лопт. Потсавеза о поништењу утакмице ЈСК - Ск Шумадија, одигране у Јагодини, па се решење потсавеза као неправилно поништава и утакмица верифицира постигнутим резултатом 4 : 1 за ЈСК, и констатује се да је Јагодински спорт клуб првак Краг. Лопт. Потсавеза за ову прв. Годину. Образложење послато потсавезу.

(бр. 665, 1. јули 1943.)

**ЈСК (ЈАГОДИНА) – ТРГОВАЧКИ
3:0 (3:0)**

Крагујевац, 6 јуна

Пре почетка такмичења за првенство Србије, нови члан јагодински ЈСК гостовао је у недељу овде и одиграо пријатељску утакмицу са Трговачким кога је победио резултатом 3:0 (3:0).

И поред овако убедљиве победе, ЈСК је играо слабо, скоро ништа боље него његов данашњи противник. Голове су постигли из изненадних продора центар 2 и л. полутка. М. В. СТ.

(бр. 670. 7. јул 1943.)

**САХРАНА ПОДОФИЦИРА ПАЛИХ У БОРБИ
СА КОМУНИСТИМА**

На ћупријском гробљу сахрањена су са свим војничким почастима 3 подофицира Српске државне пољске страже: наредник

Драган Јеличић и п-наредници: Бранко Баришић и Маговчевић Радојица, пала од задобијених рана у борби са партизанско-комунистичким бандитима код Горње Брезовице, више Равне Реке.

На погребу су узели учешћа од званичних претставника: Окружни начелник Округа Моравског Драгутин Бошковић, командант Српске државне Окружне страже п-пуковник Душан Драговић са свима официрима Окружне команде као и многобројно грађанство вароши Ћуприје.

У препуној цркви извршено је опело. Чинодејствовао је Архијерејски намесник Јован Ристић уз асистенцију 5 свештеника. По извршеном опелу опростио се са палим борцима врло дирљивим речима Михајло Шћепановић, професор гимназије.

Пали п-официри уживали су као војници и као људи добар глас и симпатије грађанства, што се види и по импозантном погребу.

(бр. 670. 7. јул 1943.)

СПОРТ:

ДАНАШЊИ ФУТБАЛСКИ ПРОГРАМ НА ИГРАЛИШТУ БАСК ПАРАЋИНЦИ ИГРАЈУ ПРВИ ПУТ У БЕОГРАДУ

Бск и Ск 1913 организовали су интересантан дводневни фудбалски турнир, у коме ће учествовати, поред њих, још Обилић и репрезентација Параћина. Сама чињеница, да на београдском игралишту видимо један фудбалски тим из унутрашњости пред почетак државног првенства, претставља једну значајну занимљивост.

Програм данашњег турнира на игралиштву Баска на Дунаву је следећи:

16.15: Бск – Обилић, суди Милан Јоксић

18: Ск 1913 – Репрезентација Параћина, суди Андреја Вајс.

Као што се види, програм је веома привлачан, па се надамо да ће данас игралиште црно-белих бити одлично посећено.

ТИМ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈЕ ПАРАЋИНА

Под вођством Тасе Бизетића у Београд стиже данас репрезентација Параћина која ће играти у следећем саставу:

Калциковић (Ћирић), Недељковић, Ћодић, Зекавица, Мавић, Лукић, Милошевић, Б. Миленковић, Ј. Миленковић, Лукић П, и Бобан.

Репрезентацију сачињавају играчи Ск Јединства и један играч из Карађорђа.

Параћинци или цигерани играју први пут у Београду и гледаће да оставе што бољи утисак. Једна група верних навијача већ је допутовала у Београд, а друга долази данас са играчима. Данас по подне они ће сложено навијати за своје љубимце.

(бр. 679, 17. јул 1943.)

БСК – ОБИЛИЋ 4:1 (4:1)

Јуче је на игралишту Баска одржан занимљив фудбалски турнир на коме су учествовали: Баск, Ск 1913, Обилић и фудбалска репрезентација Параћина. Две веома интересантне утакмице посматрало је око 2.000 гледалаца.

У првом сусрету тим Бск-а успео је да победи Обилић са резултатом 4 : 1 (4 : 1). Иако подмлађен, тим плавих дао је одличну игру. После дужег времена у плавом дресу поново се појавио Николић-Попац. Голове су дали: Попов, Томашевић, Митић и Николић за Бск, а Зечевић за Обилић.

СК 1913 – ПАРАЋИН 6:2

Друга утакмица такође је била веома занимљива. Тим бело-црвених извојевао је победу својим искуством. Иначе противник репрезентација Параћина, дао је врло добру игру и био у борби равноправан. Голове за Ск 1913 дали су: Станковић 2, Ћирић, Шолаја, Бајић и аутогол голмана Параћина. Стрелац параћински био В. Миленковић, који је дао оба гола. Он је са центархалфом Милићем био најбољи играч гостујуће чете.

(бр. 680, 18. јул 1943.)

КОНФЕРЕНЦИЈА ЦРВЕНОГ КРСТА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 17 јула

Пре неколико дана одржана је у Ћуприји конференција среског одбора Црвеног крста којој је присуствовали: претседник Окружног

одбора прота Младен Вукићевић, из Јагодине, и чланови управе: др Владан Лазаревић, Урош Јовановић, свештеник, као и претседник ћуприске општине Живојин Остојић, директор гимназије др Милан Јовановић са наставницима и управитељ народне школе Марко Никитовић као и сви учитељи из среза.

Претседник среског одбора др Владан Лазаревић отворио је ову конференцију и дао реч претседнику Окружног одбора Младену Вукићевићу, који је пошто се захвалио присутнима на одзиву изнео резултате досадашњег рада Окружног одбора. Даље је прота Вукићевић нагласио да је циљ ове конференције оснивање месних одбора у сеоским општинама, похваливши на крају рад управе Среског одбора.

Секретар Среског одбора Младен Чавдаревић, учитељ, прочитао је затим извештај одбора о слању пакета заробљеницима. Претседник ћуприске Општине Живојин Остојић предао је одбору 300 килограма шећера, 500 килограма пшенице и 1.000 килограма кукуруза.

Благодарећи заузимању претседника Остојића основана је и ђачка кујна у којој се исхрањује око 70 ученика.

На крају конференције претседник Окружног одбора Младен Вукићевић дао је управи упутства за даљи рад. – А. И.

(бр. 680. 17. јул 1943.)

У ЋУПРИЈИ СЕ ПОДИЖЕ НОВА ЗВОНАРА

Ћуприја, 17 јула

Пре неколико дана обављено је у Ћуприји освећење темеља нове звонаре. Овој свечаности присуствовали су: претседник ћуприске Општине Живојин Остојић, шефови државних надлештава, ученици гимназије и радничке школе са наставницима и велики број грађанства. Црквени обред извршио је архијерејски намесник Јован Ристић, уз асистенцију целокупног свештенства, а на јектенија одговарао је црквени хор.

Архијерејски намесник Ристић одржао је том приликом говор, у коме је истакао значај ове свечаности и позвао присутне да својим прилозима допринесу изградњи звонаре. - А. И.

(бр. 680, 18. јул 1943.)

ТУРНЕЈА МОРАВСКОГ ПОЗОРИШТА

Ниш, 30 јула

Моравско народно позориште у Нишу наставља своју летњу турнеју и после ванредно успелог фестивала за народ у Топоници, Прчиловици и Соко бањи, као и после петнаестодневног гостовања у Јагодини, одлази сада на дуже гостовање у Лесковац, где ће приредити неколико фестивала за народ у Округу лесковачком.

На ову турнеју одлази цела позоришна група са коадима: „Два наредника“, „Кумова клетва“, „Ђидо“, „Каплар Милоје“, „Добош пред кућом“, „Коштана“, ?, „Госпођа Икс“, „Свадбени пут без мужа“, „Зулумћар“, ?, „Присни пријатељ“, „Улични свирачи“ и „Сеоска лола“.

(бр. 691, 31. јул 1943.)

БЕЛО – ЦРВЕНИ У СВИЛАЈНЦУ

Прошле недеље гостовао је комбиновани тим Ск 1913 у Свилајнцу и одиграо са домаћим „Синђелићем“ две пријатељске утакмице. Првога дана бело-црвени су доживели непријатно изненађење, јер су претрпели пораз. Домаћи су заслужено победили уморног госта (који је стигао сат пре утакмице) са резултатом 3 : 2 (2 : 1). Голове су постигли центар-фор и лево крило за победника, а Печенчић и Аврамовић за поражене.

Другог дана бело-црвени су се достојно реванширали. Катастрофално су дотукли домаћина са 12 : 0 (4 : 0). Стрелци ове утакмице били су: Печенчић 5, Николић 4, Живковић 2 и Диклић 1. Обе утакмице су прошле без и најмањег инцидента, а публика се достојно одазвала приређивачу: био је присутан рекордан број. Преко пет хиљада присуствовало је оба дана.

(бр. 699. 10. август 1943.)

ИЗ СРПСКОГ ЛОПТАЧКОГ САВЕЗА

На предлог Краг. Дш-а, а на основу чл. 13 пр. Слт-а, прима се у чланство

Ск. Јастреб, из Ћуприје, пошто је испунио потребне услове.

(бр. 699, 10. август 1943.)

АКЦИЈА ЦРВЕНОГ КРСТА У ПАРАЋИНУ

Параћин, 19 августа

У Параћину је одржана конференција учитеља, свештеника и виђених грађана из града и села ради оснивања месних одбора Црвеног крста при општинама. Овим одборима стављено је у задатак да прикупљају намирнице за избегличку децу као и да шаљу пакете ратним заробљеницима.

Конференцији су присуствовали претседник Окружног одбора Црвеног крста прота Младен Вукићевић, секретар Драгослав Тодоровић, шеф Обавештајне службе Мирко Вукићевић и чланови управе Драга Ђорић и Риста Илић. На конференцији је претседник Окружног одбора изнео разлоге који су руководили Окружни одбор да отпочне са сабирном акцијом у корист српске деце и ратних заробљеника. Том приликом је подвукао потребу да је сада тренутак када сваки Србин треба да се учлани у Црвени крст и помогне његову хуману и националну акцију. После је говорио секретар одбора Драгослав Тодоровић, који је нарочито истакао рад Црвеног крста на помагању српске деце, наше највеће и најпрече бриге.

Пошто су дата упутства како се оснивају месне организације, и како треба да послују месни одбори, одлучено је да се одмах отпочне са сабирном акцијом, како би се прикупило што више хране и поврћа. Све што буде сакупљено ставиће се у магације Црвеног крста и употребити за ђачке кухиње и пакете сиромашним заробљеницима.

(бр. 708, 20. август 1943.) А. И.

ПРИЈЕМ УЧЕНИЦА У УЧИТЕЉСКУ ДОМАЋИЧКУ ШКОЛУ У ПАРАЋИНУ

Учитељска домаћичка школа у Параћину примиће у први разред школске 1943/44 године 25 ученица. Услови за пријем су: да су свршиле најмање IV разреда гимназије са нижим течајним испитом или грађанску школу са завршним испитом, са одличним или врло добрим успехом и одличним владањем. У ту сврху потребно је да поднесу прописно таксирану молбу са овим прилозима: крштеница, сведочанство о школовању, лекарско уверење, дозвола родитеља-старатеља да може ступити у школу, уверења о порези и обавези родитеља-старатеља да ће плаћати одређено месечно издржавање.

Ученице које не долазе директно из школе, подносе при упису уверење о владању издато од надлежне општинске власти. Школа је интернатски уређена и све се ученице морају хранити и становати у интернату. Питомице не могу бити старије од 17 година. Висина месечне уплате за издржавање ученица износи 800-1400 динара, према висини пореза.

Комесаријат за избеглице старајући се о школовању избегличке деце преузео је да плаћа интернатско издржавање за 10 до 15 ученица, које ће се уписати у ову школу.

Пријаве са документима нека се шаљу Дирекцији учитељске домаћичке школе у Параћину најдаље до 31 августа о.г. а сам упис и лекарски преглед обавиће се од 1-5 септембра о.г.

(бр. 703, 14. август 1943.)

ПОДЕЛА ПШЕНИЦЕ ГРАЂАНИМА ВАРВАРИНА

Варварин, 24 августа

Среско начелство у Варварину, преко надлежног референта и одбора за исхрану, поделило је непроизвођачком становништву по 20 килограма пшенице по особи. Ова количина се рачуна до бербе кукуруза. На тај начин обезбеђена је исхрана сиромашних непроизвођача. Исто тако грађанству је подељено следовање соли, сапуна, сапунског прашка и зејтина, као и шећера за месеце август и септембар. – Ћ. Ћ.

(бр. 714, 27. август 1943.)

ГОСТОВАЊЕ ФОЛКЛОРНЕ ГРУПЕ У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 27 августа

Ових дана гостовало је у Јагодини Српско народно позориште из Ниша. Чланови Нишког позоришта дали су одабрани домаћи репертоар. У другом делу програма јагодинској публици претстављена је популарна фолклорна група Нишког позоришта, која је и овде задивила лепом народном игром и песмом.

За све време гостовања Нишког позоришта, а нарочито фолклорне групе, пространа сала овдашњег хотела „Палас“ била је увек дупке пуна гледалаца. Јагодинци претстављају благодарну публику која уме да цени уметност и да се њоме одушеви. Нишки омладинци, одлично увежбаном српском игром и песмом, коју су разнели по градовима и селима, дубоко су импресионирали јагодинце. После лепих овација упућених фолклорној групи Нишког народног позоришта изражена је жеља да нишки гости ускоро опет дођу на гостовање у Јагодину.

(бр. 715, 28. август 1943.)

СЕЉАК ПОКЛОНИО ПШЕНИЦУ СИРОТИЊИ

Ћуприја, 28 августа

Раја Рајић, земљорадник из села Вирина, у Срезу раваничком, поделио је ових дана 300 килограма пшенице најсиромашнијим мештанима у свом селу. Овај ретко хумани гест Рајића наишао је код мештана на живе коментаре, а код сиротиње на велику захвалност.

Жигосање приплодних грла извршио је ових дана срески ветеринар.

Сечење кукуруза поред пруге и путева наређено је од стране месних власти.

Групе од 15 обвезника Обавезне службе рада упућена је на радилиште у Бор.

Светомир Цветковић, досадашњи директор гимназије у Књажевцу, премештен је за директора гиманзије у Ћуприји. - А. И.

(бр. 716, 29. август 1943.)

УРЕЂЕЊЕ ГРАДСКЕ ПИЈАЦЕ И ПАРКА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 30 августа

Технички отсек Општине ћуприске, под руководством претседника општине Живојина М. Остојића, навео је за последњих годину дана низ јавних радова, међу којима: уређење градске пијаце и парка; нивелисање и израду тротоара у улици Проте М. Поповића

(поред гимназије), подизање коловоза насипањем у улицама Царице Милице и Ћуре Даничића. Сем овога, депоновано је и уграђено 17 вагона туцаника у улици М. Обилића. У пројекту је изградња и постављање бетонских ивичњака у истој улици.

Градска пијаца је нивелисана речним шљунком. Постављене су бетонске стазе и тротоари. Дрвене тезге, које су биле потпуно дотрајале, замењене су новима. Изнад сваке постављене су дрвене табле са именима села, а у циљу контролисања доноса животних намирница на овдашњу пијацу.

Главни коловоз изграђен је са ивичњацима. На овај начин становништво је, нарочито за време пијачних дана, потпуно осигурано од колског и аутомобилског саобраћаја, који се сада већим делом обавља преко овог коловоза. Парк је преуређен утолико што су стазе проширене и оивичене крупном коцком. Уведено је и електрично осветљење путем посебног кабла са инсталацијом гвоздених електричних стубова. Уведен је уређај за поливање парка, инсталиран водоског, направљене дечије справе за гимнастику и игру, и сада се у овоме парку, који у многостотине потсећа на Калемегдан, може сваког дана видети велик број веселе деце како се играју, љуљају на љуљашкама и, уз раздрагани смех, трче око водоскока.

Деца, у Ћуприји највећи део дана проводе сада у овом парку, где све одише свежином и здрављем, и где она налазе најлепшу разоноду.

За свој садањи изглед Ћуприја има да захвали првенствено преданом и пожртвованом заузимању претседника Остојића. - А. М.

(бр. 717. 31. август 1943.)

АКЦИЈА ОДБОРА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ У ПРАЋИНУ

Параћин, 31 августа

Срески одбор за избеглице у Параћину, уз припомоћ претседника општинске управе Јозефа Павлуса, повео је акцију по свима селима Среза параћинског у циљу прикупљања животних намирница за избегличку децу смештену у манастиру св. Петке код села Извора.

Окружно начелство, Округа моравског доставило је Среском одбору за избеглице у Параћину 150 пари дрвених сандала, које је одбор разделио најсиромашнијим избеглицама смештеним по селима

Среза парафинског. Сем овога, одбор је поделио избеглицама већу количину сапуна и прашка за прање рубља.

Бора Бошковић, апотекар из Параћина, послао је до сада око 60 добро опремљених пакета најсиромашнијим заробљеницима. - А. И.

(бр. 718, 1. септембар 1943.)

ГИМНАЗИСТИ ОСНОВАЛИ БИОСКОП

Варварин, 31 августа

Овдашњи ученици гимназије основали су пре неколико дана биоскоп. Апарат, који су ученици сами направили, израђен је на основу пројекционог апарата, али се знатно разликује од истог. Пошто је то први биоскоп у Варварину са електричним апаратом, може се рећи да је успех одличан. Биоскоп је намењен првенствено деци, али међу посетиоцима било је и одраслих.

(бр. 718, 1. септембар 1943.)

ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОР У ЈАГОДИНИ МОРАВЦИ ОДАЈУ ДУБОКО ПРИЗНАЊЕ ВЛАДИ НАРОДНОГ СПАСА И ОЦУ НОВЕ СРБИЈЕ, ГЕНЕРАЛУ НЕДИЋУ

На иницијативу угледних грађана и домаћина Поморавља, одржан је велики народни збор Мораваца у Јагодини, на коме је народ овога краја одлучно показао да је потпуно опредељен за политику мира, реда и рада до краја великога рата и осудио акцију „шумских“. На збору је присуствовало мноштво грађана и сељака из свих села Поморавља. Збор је отворио у 10 часова пре подне Трифун Ђурић, трговац из Јагодине, који је укратко објаснио циљ збора, па је затим дао реч првом говорнику Гвоздену Целатовићу, адвокату из Јагодине. Целатовић је у свом убедљивом и документованом говору, између осталог, рекао:

„Браћо Поморавци, изванредно тешко време, које данас преживљава српски народ, а које се не памти у српској историји од почетка Срба па до данас, нагнало ме је као човека из народа, који је све време свога живота провео са народом, да данас у Јагодини, као културном и просветном центру Поморавља, примим на себе, тешку и захвалну улогу, да Поморавцима проговорим неколико речи о нашој

свакидашњој теми: ред, мир и рад, јер нам је то сада потребније но икада.

Браћо Поморавци, ми се већ две године налазимо под окупацијом, благодарећи окупаторским властима, које од нас захтевају само ред, мир и рад, ми скоро уживамо сва она права, која смо уживали и пре окупације. У нашој земљи врше се сви народни и верски обичаји; наше школе раде, у њима се предаје наша хиљадугодишња историја у којој се помињу легендарни јунаци: Краљевић Марко, Милош Обилић, Кнез Лазар, Југовића Мајка, Јевросима Мајка и сви други; на нашим црквама брује наша звона; на нашим државним надлештвима лепрша се српска застава; наш земљорадник ради своје земљорадничке послове као и раније; занатлије свој занат; судске и управне власти врше своје функције по нашим постојећим законима; државни чиновници и пензионери примају своје припадљености као и пре окупације, само што те њихове припадљености с обзиром на стандард живота у данашње време не достижу да подмире њихове најнужније потребе, те су они у најтежем положају.

Кад упоредимо данашње стање под окупацијом са стањем у коме се налазе и остале окупирани и неокупирани земље, ипак морамо ставити руку на срце и искрено рећи, да се са оваквим стањем може сачекати мир, који сви жељно очекујемо, да је нама много лакше но онима на фронтима.

Мир, ред и поредак не само што су потребни нама лично да бисмо своје животе сачували, већ су исто толико потребни и нашој браћи у заробљеништву и избеглицама, јер од опстанка наших живота зависи и опстанак наше браће у заробљеништву и избеглица, пошто они уживају благодети наше помоћи.

Сваки утицај иностраних елемената из Москве и Лондона имамо безусловно да одстранимо, јер када смо ми Срби били у најтежој ситуацији, априла месеца 1941. године, када смо окупирани, они су хладнокрвно посматрали нашу очевидну пропаст, а сада својим интригама иду на то, да наведу у пропаст и ово мало преосталих Срба, ако бисмо били уништени, а нама браћо земља без народа није потребна.

Ми имамо искуства из 1941. године, када је један мали део нашег лаковерног народа, под утицајем тих иностраних елемената Москве и Лондона пореметио ред и мир у нашој земљи, те поред себе навео у пропаст и масу нашег мирног и невиног света, али благодарећи томе што је у тај час образована влада Народног спаса са генералом Миланом Недићем на челу, отклоњена је опасност да страда цео српски народ. Ми знамо да у оно време, пре две године, до образовања владе Народног спаса Милана Недића, није нам била обезбеђена слобода

кретања ни у најближе место, ни имовина, ни лична безбедност, а данас после две године дана, под управом владе Народног спаса, обезбеђена нам је јавна безбедност свуда, престале су крађе, пљачке и разбојништва, саниране су наше прилике тако, да можемо рећи: „Хвала Богу, овако се може“, те стога на нама лежи дужност да морамо одати дубоко признање влади Народног спаса и оцу нове Србије генералу Милану Недићу“.

Затим је добио реч Светислав Марковић, земљорадник, бивши народни посланик, из Бресја код Јагодине, који је између осталог рекао:

„Драга браћо, узо сам реч на овом народном састанку, да бих рекао оно шта треба да радимо, па да сачувамо животе. Наша Краљевина Југославија није пропала кривицом српског народа, већ кривицом њених управљача. На челу државе налазили су се људи са сумњивим прошлосту, којима су били пречи лични и туђински интереси него интереси народа и Отаџбине.

Сада је дошло доба патње и трпљења и овај је збор сазван, да се договоримо, шта треба да радимо, па да се сачувамо потпуне пропасти. Генерал Милан Недић упутио је многе апеле српскоме народу, да одржи ред, мир и поредак и ви сте се, браћо, придржавали ових апела, и зато смо добро прошли.

Наредбе окупатора дужни смо да слушамо и безусловно их извршујемо. Ако тако радимо и мирно сачекамо крај рата, дочекаћемо бољу будућност.

Нередима нећемо постићи слободу. Велике силе ће одлучити нашу судбину, а спас српског народа лежи у томе, да у миру и реду сачека крај рата. То је, браћо, оно што сам имао да кажем и братски да вам саветујем да слушате упутства спасиоца српског народа генерала Недића“.

Трећи говорник био је Милан К. Михаиловић, земљорадник из Ћуприје. Михаиловић је рекао:

„Ми, Моравци, треба да признамо, да нам је Влада генерала Недића очински саветовала како треба да поступамо, па да пребродимо тешко стање у коме се налазимо. Ми смо те савете примили, а и раније смо увек у миру сачекивали догађаје. И сада, нама је то потребније него икада, да миром, редом и радом обезбедимо свој опстанак. Велике силе нека се разрачунавају, ми смо, Срби, пролили доста крви и сада нам је једина дужност, да до краја рата сачувамо мир и поредак, како нам то очински саветује генерал Милан Недић“.

Затим је добио реч Милорад Петровић, земљорадник из Ратковића, које је између осталог рекао:

„У 1941. години једна група неваљалаца покушала је да упропасти српски народ, па су ти плаћени изроди пореметили били ред и мир. Запали смо били у један безизлазан положај. У том моменту појавила се влада Народног спаса под вођством генерала Недића, којој је успело да уништи аждају. Да би се то постигло било је проливано доста најбоље српске крви, али смо тиме стекли право да даље у миру живимо. Сада је наша дужност да будно пазимо да се олош опет не увуче у наше Поморавље“.

Последњи говорник је био Никола Николић из Деспотовца.

„После говора предговорника, казао је Николић, ја не бих имао шта да изјавим. Ресавци су раден народ, а сада у нашој народној несрећи раде два пута више него што су раније радили, да би на тај начин савладали невоље у којима се налазе. Нека Бог да да наш народ, од сада као и до сада сачува ред и мир, а тиме ће сачувати и обезбедити свој опстанак и своју будућност. То су савети које ћу ја са овог састанка поднети Ресавцима“.

Народ је одушевљеним овацијама поздравио говоре свих говорника, изражавајући завет да ће у свему следовати њиховим саветима и држати се упутстава владе Народног спаса генерала Милана Недића.

Пошто је умолио присутне да речи, које су чули на овоме састанку, пренесу широм Поморавља онима који нису могли доћи на овај народни скуп, Трифун Ђурић, један од главних иницијатора и сазивача овог збора, закључио је овај народни збор, који је сазват био искључиво иницијативом грађана и сељака из свих крајева Поморавља.

(бр. 723, 7. септембар 1943.)

ГРАЂАНСКА ШКОЛА У ВАРВАРИНУ

Одазивајући се оправданој жељи Поморавца, Министарство просвете отворило је пре неколико дана нову грађанску школу у Варварину. Тиме је задовољило једну преку потребу, која се одавно осећала у Средњем Поморављу.

Као прва школа ове врсте у том крају, она ће имати велики културно-просветни и економски значај за читаву котлину, коју својом целином или деловима сачињавају срезови: темнишки, параћински, ражањски, левачки, белички и расински.

Свршени ученици основне школе, који нису старији од 14 година, а живе на територији ових срезова, неће морати ради општег и

стручног образовања да иду у друге, сувише удаљене школе, него ће се користити близином ове установе.

Школа је пољопривредног правца, па ће корисно послужити ученицима, дајући им поред општег и извесно стручно образовање, које ће, по свршеној школи, ученици користити на својим пољским добрима.

Пошто ова институција има ранг ниже средње школе, то ученици и ученице, ако буду желели, могу да продуже своје школовање у средњој пољопривредној, средњој техничкој, средњој музичкој, учитељској, Женској стручној учитељској и Текстилној школи; у богословији, трговачкој академији, Школи за примењену уметност и другим средњим стручним школама. Нарочитих заслуга за подизање нове школске зграде има Станоје Протић, члан Главне контроле. Упис ће се вршити од 10 до 15 септембра. За упис ученика треба припремити: сведочанство IV разреда основне школе, крштеницу, уверење пореске управе о порези и пријаву са таксом од 5 динара.

(бр. 726, 10. септембар 1943.)

ЈАВНО КУПАТИЛО У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 11 септембра

У низу јавних радова који су изведени у Ћуприји у току ове године, спада и подизање јавног купатила, које ће бити у току месеца септембра предато јавној употреби.

Купатило је сазидано на општинском земљишту које је она бесплатно уступила, а поред самог општинског дома.

Површина на којој је зграда сазидана износи 170 кв. метара. Поред уређаја за купатило у згради се налази дезинфекциона комора, котларница, и слично. Све трошкове око изградње овог јавног купатила поднело је министарство социјалне политике и народног здравља. Грађевинске радове изводило је техничко предузеће инж. Алексе Турбине из Београда. Тако је Ћуприја благодарећи заузимању претседника општине Живојина Остојића најзад добила ову јавну зграду чија је важност неоспорна по здравље грађана Ћуприје. – А. И.

(бр. 728, 12. септембар 1943.)

**МЛАДЕ РУКЕ ГРАДЕ НАСИПЕ ДУЖ МОРАВЕ
ЧЕТЕ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ ЗА ОБНОВУ СРБИЈЕ
НА РОДОВИМА КОД ЋУПРИЈЕ**

Ћуприја, 14 септембра

Од почетка маја ове године у околини Ћуприје ради једна већа група обвезника Националне службе за обнову Србије. Ови млади и снажни радници упуслени су пре свега на подизању насипа који треба да штити друм од Ћуприје за Јагодину од поплаве, као и села Мијатовац, Праћину и друга у долини Мораве која су тешко угрожена изливом ове велике реке. До сада су на овоме послу стално радиле по две чете обвезника, свака од по 80 људи. На овом делу Мораве, теренска хидро-техничка секција из Варварина врши у својој режији просецање новог корита Мораве. Сви ови послови од велике су важности не само за овај крај него уопште за целу Србију, јер треба имати у виду шта значи долина Мораве и путеви који воде кроз њу, а исто тако и какве ће користи доцније имати наша пољопривреда у овом плодном крају благодарећи планској мелиорацији.

Провести један дан међу младићима, који раде са пуно воље и истрајно на тако крупном послу, право је уживање. Ови младићи већим делом су из Ћуприје, Крушевца, Ваљева и Трстеника, а једним мањим делом и из Београда. Мада су из разних крајева, сви се међусобно невероватно добро слажу, тако да у њиховој слози и добром расположењу не може никада да се нађе ни трунке свађе или пакости. Сви они осећају се овде као једна заједница која има одређени задатак, а која се труди свима снагама да тај задатак што боље и што пре изведе. Мада су старешине на послу строги, они су у слободним часовима најбољи и најсрдачнији другови свима обвезницима и предано се труде да изиђу у сусрет и њиховим приватним жељама.

СА ПЕСМОМ НА РАД

Рано изјутра, док је још хладно и магловито, а септембарско сунце тек се указује у дну хоризонта, пре свих осталих пролазника могу се видети обвезници Националне службе како чили и весели излазе из зграде Соколског дома. На знак звона сви су пре зоре готови и брзо наместили кревете, истресли ћебад и почистили собе. Све се то одиграло брзо и по утврђеном реду, што најбоље сведочи како у овој згради влада савршена дисциплина. После неколико минута већ су обвезници сви окупљени у дворишту, где се постројавају за доручак, а нешто доцније, после врућег чаја, хлеба или качамака и после

заједничке молитве, трком одлазе по свој алат. Док је још на улицама мирно, ови младићи већ су, сврстани у колоне двојних редова, на маршу у правцу Мораве.

(бр. 732, 17. септембар 1943.)

ЈЕДНА ЖЕНА У ЋУПРИЈИ РОДИЛА ДЕСЕТО ДЕТЕ

Ћуприја, 25 септембра

Лепосава, жена Симе Филиповића, ћупријског ћевабџије вероватно је рекордер у рађању деце у целом овом крају. Она је пре неколико дана родила своје десето дете.

Срећни отац Сима Филиповић изјавио нам је да му је ово десето дете и да је врло задовољан иако му се сада родила кћи. И поред тешких прилика, он се нада да ће му добри људи олакшати издржавање оволиког броја деце. Он сматра да ће поред толиких синова и кћери бити обезбеђен у старости.

(бр. 740, 26. септембар 1943.)

ОСВЕЋЕЊЕ НОВЕ ЗВОНАРЕ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 5 октобра

Пре кратког времена освећена је у Ћуприји врло свечано нова звонара, која је подигнута заузимањем грађана. Свечаности су присуствовали: изасланик епископа браничевског, протојереј Драгољуб Поповић, архиђакон епископа браничевског отац Методије, начелник Среза раваничког Дане Константиновић, претседник општине Живојин Остојић, директор гимназије Светомир Цветковић са великим бројем наставника и ђака, као и велик број ћуприских грађана. Чинодејствовао је протојереј Драгољуб Поповић, уз асистенцију архирејерског намесника Јована Ристића, протојереја Уроша Јовановића и архиђакона Методија. Црквени хор, под управом професора Наумова, узео је такође учешћа. После црквеног обреда протојереј Поповић одржао је леп говор и предао похвалницу епископа браничевског претседнику општине Живојину Остојићу.

(бр. 748, 6. октобар 1943.)

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ У СЕЛУ ИЗБЕНИЦИ

На дан Покрова Пресвете Богородице освећена је црква у селу Избеници, Среза темнићског. Освећење је на свечан начин извршио преосвећени владика Арсеније, епископ моравички, уз учешће великог броја свештеника.

Освећењу је присуствовало много народа из околине. При крају освећења владика Арсеније одржао је проповед сакупљеном народу. У својој проповеди, која је дуже трајала и која је веома лепо схваћена од стране народа, преосвећени владика је истакао важност хришћанских врлина. Говорио је о љубави, трпељивости, послушности, побожности као моралној основици за опстанак човечанства, а посебице српског народа. Истакао је да народ осећа потребу да се приближи што више Христовој вери и да га та осећања гоне да подиже цркве. Подухват сиромашног села, које је без икаквог намета, обавезних дажбина подигло храм, који је освећен, похваљује и истиче, као што истиче и несебичан рад неколицине грађана, а међу њима, Драгољуба Павловића, који је највише допринео да се црква заврши.

За време свечаног ручка, коме су присуствовали многи гости, одржано је неколико говора. После поновног говора преосвећеног владике говорио је Михаило Лазаревић, који је у име грађана и Одбора за подизање цркве захвалио преосвећеном владици за долазак, гостима за учешће при освећењу, Станоју Протићу, члану Главне контроле из Београда, који је увек имао разумевања за село и цркву и који се заузимао да главне бриге око подизања цркве смањи Одбору. Најзад захвалио је грађанима, који су се у најтежим моментима сналазили и сложено настављали посао. При крају ручка Станоје Протић, члан Главне контроле, наздравио је народу, малом трудбенику села, који поред свакидашње бриге за опстанак и поред толиког посла има увек довољно времена, разумевања и љубави за сваки културни посао. Говорио је о неисцрпном извору моралне снаге нашег сељака из Избенице, који су, иако најсиромашнији у Горњем Поморављу, имали љубави за своје село, те га вредно подижу, као и љубави према моралном подизању потомства, коме остављају данас освећену цркву. После одржања ручка народ је наставио весеље, које је лепо текло у овај сунчани јесењи дан до заласка сунца.

(бр. 774, 5. новембар 1943.)

ПРОФЕСОРСКА МЕНЗА У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 9 новембра

Иницијативом директора гимназије Светомира Цветковића у Ћуприји је недавно отворена професорска менза. Претседник општине предао је мензи извесну количину пшенице по максимираним ценама, као и дрва. Поред овога мензу обилно помажу и ђачки родитељи из Параћина и Ћуприје.

Среском одбору Црвеног крста у Ћуприји послали су пре извесног времена заробљеници лагера ХБ 50 Р.М. с тим да се ова сума подели најсиромашнијој избегличкој деци.

Др Јован Тодоровић, лекар, предао је управи ћуприске гимназије 10.000 динара ради набавке књига за најсиромашније ученике.

Пелцовање против дифтерије вршено је ових дана у Ћуприји под стручним руководством др Јована Тодоровића, општинског лекара.

Абитуријски течај трговачко-задружног правца отворен је у Ћуприји пре кратког времена. Уписан је 51 ученик. – А. И.

(бр. 778, 10. новембар 1943.)

ВЕЛИКИ УСПЕХ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ БОРБЕ СА КОМУНИСТИЧКИМ БАНДИТИМА У МОРАВСКОМ КРАЈУ

(Извештај са терена)

Крагујевац, 8 децембра

Будни и увек опрезни чувари српске безбедности стражари Српске државне страже Округа моравског добили су кратак извештај да се једна група комунистичких бандита јачине 400-500 људи упутила у правцу Рековца.

Са пуном вером у успех своје праведне ствари, стражари СДС срезова левачког и темнићског запосели су одмах све пролазе ка Рековцу решени да се и овог пута обрачунају са нарушиоцима реда и мира.

Док из осталих срезова јединице белих орлова хитају у помоћ својим друговима, комунисти поуздани у свој велики број напали су на поменуте одреде СДС и изнад села Пољне и Милутовца (северо-источно од Трстеника за 12 км) повеле су се огорчене борбе.

Стражари Српске државне страже дали су херојски отпор. Нарочито треба истаћи подвиг наредника-митраљесца Душана И. Марковића, који је са својим митраљезом улетао у комунистичке редове, убио шесторицу и ранио 10-15. Збуњени овим невероватним подвигом комунисти се панично повлаче ка селу Дренови (северо-источно од Трстеника за 10 км.) остављајући на попришту велики број погинулих и рањених.

У то пристиже појачање под командом капетана Димитријевића. Бели орлови крећу у потеру за комунистима свесни своје високе дужности и свога задатка и код села Бачине (4км. Западно од Варварина) долази до борбе у којој комунисти имају нове тешке губитке.

После овога пораза комунисти панично отступају у правцу села Михаиловац – Г. Дубич (северно од Трстеника за 13 км) гоњени у стопу храбрим стражарима Српске државне страже. Време је врло рђаво. Јака хладноћа са суснежицом. Земљиште клизаво и блатњаво, а при томе брдовито и испресецано. Упркос атмосферним и теренским тешкоћама чувари нашега реда и мира успели су да код села Михаиловца сустигну комунисте, који су после краткотрајне борбе оставили још 3 мртва и 8 рањених.

Тежња комуниста је да се пребаце у Округ крагујевачки преко Црнога Врха. Одреди Српске државне страже настављају гоњење са циљем да затворе пролазе ка Црном Врху. И ту на падинама Црнога Врха, више села Бајчетина (12 км. Источно од Груже), и Равном гају (5км. Источно од Груже) оставивши 20 погинулих и 12 рањених на месту борбе.

У овим борбама српски стражари су дали новог доказа о својој личној храбрости и високом схватању дужности. Подвиг тројице стражара поднаредника Драгутина Миљковића, наредника Петра Милојевића и водника Драгише Анђелковића, који су снажним налетом и борбом прса у прса растерали комунисте, биће записани златним словима у историју СДС.

И сви остали српски стражари учесници у овим борбама, показали су изванредну енергију, храброст и полет. По веома неповољном, тешком пролазном и блатњавом земљишту, под непрестаном кишом и суснежицом прелазили су велике теренске размаке, по четрдесет до педесет километара и одмах ступали у борбу. Старешине Моравског и Крагујевачког округа показали су све врлине које треба да красе једног вођу бораца, и уложили довољно умешности, воље и труда да очувају тешко стечени мир наше питоме Мораве.

(бр. 803, 9. децембар 1943.)

ПРИРЕДБА ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 21 децембра

Окружни одбор за Зимску помоћ Округа моравског, у сарадњи са Месним одбором у Јагодини, одржао је велику приредбу у дворани хотела „Палас“. Ова добротворна приредба била је одлично посећена. Приредбу је отворио директор гимназије Димитрије Мишић пригодним говором: указао је на огроман значај Зимске помоћи и позвао племените Србе да узму учешћа у овој акцији. У извођењу програма учествовали су ученици свих школа. Нарочито се истакао хор гимназије под управом Вељка Комарека. Док су чланови позоришне трупе „Србозар“ са успехом приказали драмску слику у једном чину „Сироче“.

(бр. 814, 22. децембар 1943.)

НОВИ НАЧЕЛНИК СРЕЗА РАВАНИЧКОГ

Ћуприја, 29. децембра

Драгомир Поповић, начелник Среза бољевачког, постављен је за начелника Среза раваничког. Досадашњи начелник Дане Константиновић постављен је за начелника у Горњем Милановцу. Начелник Поповић већ је примио нову дужност.

Драгомир Живковић, опанчар из Ћуприје, приликом божићних празника поклонио је најсиромашнијим ђацима овдашње основне школе 15 пари опанака. Пре извесног времена Живковић је поделио такође 30 пари опанака сиромашним ђацима. Управа основне школе изразила је Живковићу благодарност.

Ћупријском ћевабџији Сими Филиповићу послали су официри Ћупричани из Офлага XIII Б, преко овдашњег Среског одбора Црвеног крста 140 Рајхсмарака, поводом вести да је његова жена пре извесног времена родила десето дете.

Водна задруга основана је решењем Министарства грађевина у Ћуприји. За шефа задруге именован је инж. Михајло Сматлијелко.

За ћупријску сиротињу предао је општини 2.500 динара Душан Стефановић, земљорадник из села Доње Мутнице.

Друго посело приредили су ђаци овдашње гимназије и том приликом приказана је комедија „Треси-баба“, коју је написао директор гимназије Светомир Цветковић. – А. И.

(бр. 821, 30. децембар 1943.)

1944.

ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОР МИНИСТРА ВЕСЕЛИНОВИЋА У ЈАГОДИНИ БОРБА ПРОТИВ ТИТА ДО ИСТРАГЕ

Јагодина, 4 јануара

У недељу пре подне на градском тргу у Јагодини одржан је велики народни манифестациони збор, на коме је главни говорник био министар пољопривреде инж. Радослав Веселиновић. Збору је присуствовало око три хиљаде грађана и сељака из места и околних села. У присуству окружног начелника Путниковића, команданта Српске државне страже Округа моравског потпуковника Драговића збор је отворио претседник Јагодинске општине Тома Ђорђевић и претставио је присутнима министра пољопривреде Веселиновића, који је дошао да проговори народу српске речи, да му да савете у тешкој данашњици и да изложи настојање претседника српске владе генерала Милана Недића.

ГОВОР МИНИСТРА ВЕСЕЛИНОВИЋА

Министар инж. Радослав Веселиновић, у почетку свога говора испоручује Моравцима поздраве претседника генерала Недића, па затим каже:

- Браћо Моравци, времена у којима живимо заиста су врло озбиљна, може се рећи трагична. Цео свет се налази у једном сукобу и води борбу на живот и смрт. Сукобиле су се велике нације, а сви мали народи, који су имали несрећу да уђу у овај сукоб, рђаво су прошли. Међу те народе спадамо и ми Срби. Ми смо нарочито тешко прошли. Изгубили смо рат а поред тога изгубили смо и небројено много наше браће, мајки, сестара и деце. Због тако великих губитака нама данас намеће света дужност, да чинимо све што можемо да сачувамо у животу бар ово Срба што је остало. Због тога сам ја и дошао данас међу вас, да вам као изасланик претседника српске владе генерала Милана Недића и целе српске владе изнесем шта треба данас да радимо, ако желимо да сачувамо свој народ од пропасти у овој дивовској светској борби.

„ВОЂА КРВОПИЈА И ЗВЕРОВА-ЈОСИП БРОЗ ТИТО“

За нас Србе наступио је најсудбоноснији тренутак. Ако у садашњим приликама српски народ учини какву грешку, један једини

непромишљени корак, може нас нестати заувек са позорнице светског живота. Један једини пут који постоји и води спасењу српског народа, јесте пут који је означио генерал Недић. (Поклици: Живео генерал Недић!)

У ово страшно време, када је изгледало да ће Срба нестати, појављује се на челу ојађеног српског народа велики Србин и велики човек Милан Недић, који диже српску заставу из блата и уз помоћ четника, добровољаца и српског народа, а нарочито сељака, разби и протера из Србије страшне крвопије и убице Срба. После овога, ви сте браћо Срби чули шта су све партизани учинили и каква су грозна недела посејали по нашој земљи. У данашњим приликама ми неможемо све то верно изнети.

Они крајеви, у којима су привремено владали ти „ослободиоци“-партизани сећаће их се још дуго и дуго времена. Вође тих крвопија и зверова у то време у Србији био је Јосип Броз Тито.

КОМУНИЗАМ НЕ МОЖЕ ЗАВЛАДАТИ БАЛКАНОМ

Резултат ослободилачког рата Јосипа Броза била је смрт преко милион Срба. Откуд то, браћо моја, да се Хрват Јосип Броз и комуниста појављује баш у српским крајевима ? И то ћу вам објаснити. Српски народ, по својим осећањима правде и поштења, није комуниста. Србин је домаћин. Он воли своју породицу, своју кућу и своје имање. Он не воли нераднике, зликовце, лопове и пропалице, као што су комунисти. Комунисти то добро знају. Они знају, исто тако, да комунизам не може завладати Балканом све дотле док има Срба. Ако би Срби постали комунисти, онда би врло брзо и Балкан постао комунистички. А пошто Срби неће комунизам, комунисти хоће хоће да нас нестане. Зато се Јосип Броз са својим комунистима врзма само по српским селима. (Одобравање: Тако је!)

Тито је успео да ослободи многе крајеве, али знате ли од кога ? Од Срба ! Ето, пре неки дан чули смо на београдском радиу предавања Станислава Кракова, који је поменуо само десет срезова, у којима су Срби сви до последњег побијени и поклани. Само у ових десет срезова убијено је 725.927 Срба, што значи да није остао жив ни један Србин у тим крајевима.

Пре кратког времена чули сте браћо да су наши „војни савезници“ Англоамериканци, који су вас завели и преварили обећањима, проглаили су да Јосип Броз за „генерала“ и „маршала“ Југославије и јединог заповедника „ослободилачке југословенске и савезничке војске“. О, да страшне ли срамоте и ироније! Пошто су нас упропастили, пошто су срамним хушкањем изазвали смрт преко

милион Срба, наши „савезници“ приморавају сада нас преостале да ступимо под команду убица те наше несрећне српске браће.

Одмах по добијеним овлашћењима, „маршал“ Тито дао се на посао. Он збацује са престола краља Петра II, праунука великог Карађорђа. Он не признаје никог више над собом на целом простору бивше Југославије. Он хоће да настави са клањем преосталих Срба. Он ту недавно проглашује устав и ново уређење Југославије, по коме се српске земље деле на пет посебних држава, свакако зато да би лакше једну по једну „ослободио“ од Срба.

Краљ и влада у Каиру дали су му достојан одговор. Председник српске владе народног спаса генерал Недић дао је одговор, који је у ствари позив свим Србима на окуп и наговештај борбе против Тита до истраге. Дража Михајловић са својим четницима дао је исто тако достојан одговор, наређујући својим четницима да гоне комунисте и да их унуштавају где год их сретну. Црна Гора и Санџак воде борбу на живот и смрт са комунистима и позивају вас у помоћ. Цео српски народ данас је сложен и уједињен за борбу против комуниста и њиховог „маршала“. Несрбина Јосипа Броза-Тита.

Ми се надамо да ће ускоро Тита оставити и оно мало Срба ако их уопште још има око њега који су залутали или силом одведени. То је историјска дужност данашњице, јер ниједан Србин не сме бити на страни оних који су убили преко милион Срба.

Ми Срби у Србији нећемо да будемо уништени и зато морамо да се боримо против комуниста. Другог излаза нема. Или борба против комуниста или смрт и пропаст целог српства. То је закон данашњице и ми се морамо по њему управљати. (тако је!)

Завршујући свој говор министар Веселиновић каже:

Ми Срби нећемо комунисте никако и ни под којим условима. Цео српски народ је данас сложен у томе да се комунисти морају истребити из наше средине.

Претседник српске владе генерал Недић развио је српски барјак, под којим се бори све што српски мисли и осећа. Српско сељаштво се одмах изјаснило да неће пристати да се одрекне својих породица, кућа и имања. Сва ова борба у данашњици треба да доведе до стварања Нове Србије, која ће бити права мајка свих Срба, а чији ће поредак и уређење бити засновано на српској задружности. Циљ свеколиких напора Срба јесте и мора бити српска задружна држава и у њој задовољан српски народ.

Ето, браћо и сестре Срби, тако је данас стање у простору где живи српски народ. Ја сам вам као Србин, човек и пријатељ казао истину, а ви бирајте шта је боље.

Крај говора министра Веселиновића пропраћен је бурним и одушевљеним поклицима: Живео генерал Недић! Живео српски народ! Живела Србија!

Збор је закључио претседник јагодинске општине Тома Ђорђевић.

(бр. 825, 5. јануар 1944.)

ШАХ ГОСТОВАЊЕ ОЗРЕНА НЕДЕЉКОВИЋА У ПАРАЋИНУ

Познати шаховски мајстор из Београда Озрен Недељковић гостовао је у Параћину. Са тамошњих двадесет играча Недељковић је одржао симултску продукцију. После трочасовне игре осам партија је добио, четири изгубио и четири ремизирао, па је тако утакмицу добио са резултатом 12:8. Партије су добили: Видојковић, Б. Тодоровић, Д. Ћирић и М. Милојковић, а ремизирали су: М. Симић, инж., Т. Стојановић, К. Воденички, М. Фокаловић, П. Миленковић, М. Боренција, М. Аранђеловић и Ч. Томашевић. Такмичењу је присуствовао велики број пријатеља ове лепе игре. Параћински шахисти који сада одигравају овај првенствени турнир, пружили су мајстору врло јак отпор и показали завидно теоретско знање.

Српском шаховском савезу ускоро ће бити поднесен предлог да се ове године у Параћину одржи национални аматерски турнир за титулу мајстора. На овом турниру учествовало би поред тројице најбољих играча из Параћина и најистакнутији аматери из Београда и других места.

(Понедељак, бр. 125, 17. јануар 1944.)

ПОЗОРИШНЕ ПРЕТСТАВЕ У ЋУПРИЈИ

Ћуприја, 2 фебруара

Дилетантска секција ћуприског спорт клуба „Јастреб“ у оквиру своје културно-просветне делатности отпочела је са приређивањем уметничких вечери, концерата и приредаба. На дан 31 јануара и 1 фебруара ове године приредила је ова секција два успела концерта са неколико краћих позоришних комада и скечева. На концертима су

учествовали као гости певачи народних песама из Београда Душан Крстић и Стојан Маринковић.

Обе приредбе дилетантске секције спорт клуба „Јастреб“ биле су одлично посећене. Чак многи симпатизери овога клуба и приредаба ове врсте нису могли да обезбеде себи карте. Певачи, гости из Београда, одушевили су ћуприску публику која их је у више махова топло поздравила. Конферансије на приредбама клуба био је Тома Демоло, обвезник Националне службе.

Спор клуб „Јастреб“ намерава да организује низ приредаба и концерата, од којих ће већи део бити приређен у хумане сврхе. – В. Р.

(бр. 850, 3. фебруар 1944.)

УСПЕХ „БАУКА“ У ЈАГОДИНИ ЧЕТИРИ ПРЕТСТАВЕ ПОТПУНО РАСПРОДАТЕ

Јагодина, 25 јануара

После премијере, која је имала огроман успех, „Баук“ је у Јагодина убрзо доживео и репризу, која је још боље примљена. Пошто и ова претстава није била довољна да задовољи велико интересовање јагодинаца за ову изванредно успелу комедију, која је од стране јагодинских дилетаната приказана веома успешно, приказана је и трећа претстава која је такође била распродата до последњег места, тако да ће се ових дана дати и четврта. У комбинацији је и претстава за ученике свих јагодинских школа а после дилетантске секције СК „Карађорђа“ полази са „Бауком“ на турнеју по унутрашњости Србије. Милан Савовић, као чика Офсајд, својом изванредном глумом постигао је највећи успех, а Никола Милић као Бразилијанац Назаци такође је међу најбољима. – МСС.

(бр. 843, 27. јануар 1944.)

ГРУПА ИЗБЕГЛИЦА СТИГЛА У ЋУПРИЈУ

Ћуприја, 1 фебруара

Група око 100 избеглица стигла је пре неколико дана у Ћуприју, где је братски и срдечно дочекана. Општина ћупријска дала је одмах

своју прву помоћ до смештаја ових избеглица по селима. После неколико дана проведених у Ћуприји избеглице су распоређене по селима Среза раваничког. Нарочито треба истаћи разумевање и пожртвовање претседника општине села Иванковца Милоја Илића, који је у своју општину примио шест избегличких породица са 42 члана. Он је све ове избеглице превезао до села и снабдео их најнужнијим потребама.

Најсиромашнијим избеглицама смештеним по разним селима Среза раваничког поделио је пре неколико дана срески одбор 260 пари обуће, која је добијена од Комесаријата за избеглице.

Ђачкој кухињи Црвеног крста приложили су: Милосав Ђ. Јовановић, књијар, и Милорад Аранђеловић, кројач, по 5.000 динара, супруга Милована Ристића 1.000 динара, а Ж. Остојић и гђа Терек извесну количину воћа и колача.

Сиромашним заробљеницима отпремила је зимска чета Националне службе, од прихода са националних поседа, 50 добро опремљених пакета.

Сви порески дужници позвани су да своје доспеле оброке намире најдаље до 15 фебруара. У противном наплата ће се извршити принудним путем.

Општинско веће одобрило је на својој последњој седници да се свим општинским службеницима у Ћуприји исплати тринаеста плата. Састанак ђачких родитеља ћупријске гимназије одржан је пре кратког времена у дворани општинског дома. Састанак је отворио директор Светомир Цветковић, обавестио родитеље о успеху деце и истакао потребу надзора над децом ван школе.

Замену личних карата почело је да врши Начелство среза раваничког. Ова замена вршиће се до 4 фебруара. - АИ.

(бр. 848, 2. фебруар 1944.)

ШКОЛСКЕ ПРОСЛАВЕ У ОКРУГУ МОРАВСКОМ

Параћин, 6 фебруара

Све средње, стручне и народне школе и јединице националне службе за обнову Србије на подручју Округа моравског прославили су и ове године своју славу Св. Саву на скроман, али достојан начин. Свака школа приредила је овом приликом сама, или у заједници са осталим школама у месту, у ужем кругу позватих са својим ученицима прославу са песмом, говором и рецитацијама. Све ове приредбе врло

добро су успеле и показале високу националну свест наше омладине и велико признање највећем идејном вођи српског народа Св. Сави.

Треба нарочито истаћи прославу Св. Саве новоосноване Учитељске домаћичке школе у Параћину, која је до сада већ показала у просветном и васпитном погледу велике успехе.

Поред лепих декламација ученица ове школе, нарочито се истичу успеси у њиховом практичном раду.

Прослави ове школе присуствовао је начелник Округа моравског Душан Путниковић, претставници месних власти, ђачки родитељи и многобројни грађани. Он је том приликом одржао говор, у коме је нарочито нагласио ученицама да, као будуће учитељице наших сеоских домаћица, треба у срца ових да усаде поштовање славе и домаћинства.

(бр. 854, 7. фебруар 1944.)

ЈЕДНОГОДИШЊИ УЧИТЕЉСКИ ТЕЧАЈ У ЈАГОДИНИ

Одлуком Министра просвете и вера отвара се у Учитељској школи у Јагодина једногодишњи учитељски течај, на коме ће се свршени ученици осмог разреда гимназије са положеним вишим течајним испитом оспособити за учитеље народних школа. На течај примиће се 20 ученика и 10 ученица. Настава на течају трајаће 10 месеци, а исти ће почети са радом чим се заврши упис и све потребне припреме.

(бр. 868, 21. фебруар 1944.)

ГИМНАЗИЈА У СВИЛАЈНЦУ ЗАВРШИЛА ЈЕ ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ

Пошто је гимназија у Свилајнцу имала редовну наставу од почетка школске године, то је 1 фебруара завршено прво полугодиште. Успех је задовољавајући. Од 634 ученика прешло је без слабих оцена 362. Редовна настава у другом полугодишту трајаће до краја месеца јуна.

(бр. 868, 21. фебруар 1944.)

ПРИРЕДБА СДС У ЈАГОДИНИ

Јагодина, 22 фебруара

Група припадника Српске државне страже, која је пре кратког времена покренула акцију на помагању сиромашних породица изгинулих српских стражара, приредила је после Београда, Пожаревца и Ваљева, два успела концерта и у Јагодини. Први концерт био је намењен јагодинској омладини.

Свечани концерт одржан је у недељу поподне у сали биоскопа „Палас“, у присуству великог броја грађана и званичних претставника. Поред претставника власти претстави су присуствовали окружни начелник Душан Путниковић, командант СДС Округа моравског потпуковник Драговић, претседник општине Тома Ђорђевић, бивши окружни начелник Бошковић, командир Одрета градске страже капетан Драгићевић, претстојник градске полиције Здравковић и други. Приредбу је отворио уводним говором мајор СДС Данило Стојановић, описао свету улогу српских стражара у тешкој данашњици, истакавши примере пожртвовања и љубави према отаџбини које су дали стражари пали у борби против непријатеља.

Поред тога изведен је врло лепо спремљен програм, који је био у родољубивом и националном духу. Нарочито је велики успех доживео родољубив приказ у песми и слици „Србијо драга“. Публика је спонтано и одушевљено плескала када се на крају приказа иза српских тробојки појавила једна лепа млада Српкиња у живописној народној ношњи. С успехом су наступила и браћа Станковићи, као и стражарски хор. Мали оркестар стражара морао је понови своју тачку.

Из Јагодине припадници Српске државне страже отпутовали су за Крушевац, где ће такође приредити два концерта.

(бр. 870, 23. фебруар 1944.)

УПИС НА УЧИТЕЉСКИ ТЕЧАЈ У ЈАГОДИНИ

Продужује се упис мушкараца на једногодишњи учитељски течај у учитељској школи у Јагодини до 20 марта о.г. Има празних још 18 места. Кандидати млађи од 25 година са положеним вишим течајним испитом од 1939-1943 године који желе ступити на овај течај нека поднесу до 20 марта следећа документа: оригиналну сведоцбу о вишем течајном испиту, крштеницу, уверење да нису ожењени, уверење о

владању и националној исправности потврђено од среског начелника, уверење о порези, молбу таксирану са 20 динара.

На дан 25 марта пријављени кандидати подвргнуће се лекарском прегледу у школи; избор и упис извршиће се 26 марта; редовна настава почеће 28 марта.

(бр. 880, 4. март 1944.)

НОВА УПРАВА СК ЈАСТРЕБА ИЗ ЋУПРИЈЕ

Ћуприја, 5 марта

Крајем прошлог месеца одржана је годишња скупштина С. К. Јастреба на којој је изабрана нова управа на челу са Александром Кујовићем, саветником државних наследница. За вође секција изабрани су: фудбалске Воркапић, лакоатлетске Ј. Марковић, музичке Ф. Вокач и дилетантске М. Поповић. Нова управа пошто је преузела дужност отпочела је са радом.

(бр. 882, 6. март 1944.)

ЗАКЛЕТВА РЕГРУТА СДС

Јагодина, 16 марта

У прошлу недељу извршена је свечана заклетва новопримљених регрута и свршених питомаца Припремне школе за стражаре СДС у Јагодини. Заклетва је положена у присуству претставника власти на челу са помоћником окружног начелника Округа моравског Јована Илића и многобројног грађанства. Свечани обред заклетве извршио је јагодински архијерејски намесник Младен Вукићевић са двојицом свештеника, а затим је младим приправницима-стражарима одржао говор о значају и светости положене заклетве. После тога обратио се стражарима руковалац заклетве помоћник обласног команданта мајор Лазар Петровић говором у коме је, углавном, истакао следеће:

- Стражари, ви данас положисте заклетву Србији и српском народу. Ово је најсвечанији чин у вашем животу, моменат који ће вам у најтежим приликама бити подршка, да својим грудима и мишицом прокрчите пут српском народу у смислу жеље нашег уваженог Претседника владе, и да budete потпора реда и законитости. Ми

верујемо да ћете испунити наде које се у вас полажу, а то нас и не чуди јер знамо да сте ви потомци оних див-јунака који пронеше славу српског имена кроз цео свет.

У даљем току свог говора мајор Петровић је истакао да има још непријатеља који би желели да се пролива српска крв, али су зато стражари ту да то спрече.

На крају ове свечаности извршен је дефиле свршених стражара, који је био поздрављен од огромног броја грађанства.

(бр. 893, 17. март 1944.)

ОПЕЛО УБИЈЕНОГ ВОЈВОДЕ БЛАШКА МИХАЈЛОВИЋА

Параћин, 16 маја

У понедељак у 13 часова у сали Народног дома извршено је опело војводи Блашку Михајловићу и четницима уз учешће целокупног свештенства Параћина. Опелу је присуствовао изасланик председника владе и српске владе Душан Путниковић, који је у име председника владе и српске владе положио венац на одар војводе Михајловића и погинулих четника.

После извршеног опела тело је пренесено у Крагујевац ради сахране.

(бр. 946. 17. мај 1944.)

КАКО ЖИВЕ БЕОГРАЂАНИ У УНУТРАШЊОСТИ КРОЗ ЛЕВАЧ И ПОМОРАВЉЕ

Јагодина, маја

Јагодина, на главној српској прузи, ради и живи као и за три последње године. Овај град са 15.000 становника још не осећа да је Србија постала, силом прилика, саставни део фронта. Богу хвала, јер су зато Београд и Ниш осетили и искусили, са својим становништвом, страхоте и последице рата и бомбардовања.

НАПРЕДНА СЕЛА

Економске прилике у Јагодини су на завидној висини. Привредни и економски живот обавља, без обзира на рат, пуним тенпом. Плодно земљиште, главна одлика Поморавља и најближег краја Левча, све је благовремено обрађено. Кише је било у изобиљу и ове године очекује се добра жетва. У Срезу грузанском пао је прошле недеље, јак град. Он се, према јачини и величини причињене штете може упоредити са оним из 1925 године, који је био тешко погодио Левач и његов центар Рековац.

Први и најближи срез Јагодини, Левачки са главним местом Рековцем, има веома лепу и богату пијацу. Цене су као и у самој Јагодини, за половину ниже од цена на београдској пијаци. И у Јагодини и у Рековцу има у изобиљу јаја, сира, путера, кајмака, живине и стоке. Срез левачки има неколико великих, богатих и јако напредних села. Ту долазе Драгоцвет, Слатина, Цикоте и Шантаровац. Поменута су села и напредна, и у њима је јако развијена политичка и национална свест. Благодарећи пуној безбедности и правом патриозизму, велики број београђана склонио се после бомбардовања, у поменута села. И сам Рековац је већ препун избеглих београђана, и тамо се више не може наћи ни једна соба.

Што се тиче културно-просветног живота, овај је, у самој Јагодини, мало у застоју. Осећа се велика празнина услед веома малог броја одржаних јавних предавања, и тако се намеће као хитна потреба оснивање Народног универзитета. Истина, позоришна група „Србозар“ је, са своје стране, веома активна. Њене представе, са национално-васпитним карактером, увек су добро посећене. Од уметника су запажени, и нарочито се одвајају са својим глумачким способностима и симпатијама публике, Стојан Јанковић, Сека Зељуг, Душанка Јовић и Душан Ристић. Претстава комада „Сумњиво лице“ од Нушића, давана 16 маја у корист једне оболеле чланице, била је одлично посећена.

У погледу спорта, у Јагодини имају, као и у другим местима Србије, главну реч фудбалери. Овде су симпатије грађана подељене на „Јагодински спорт клуб“ и СК „Карађорђе“. Овај други клуб скорашњег порекла, обећава добар фудбал и његови играчи постају, из дана у дан, све бољи. Првенство ће, изгледа, освојити ове године „Јагодински спорт клуб“. На дан 16 маја играли су у Јагодини „СК Карађорђе“ и „Манасија“ из Деспотовца. Фудбалски асови Јагодине су Коста Ристић, Мика Јовановић, Душан Монај, Драган Младеновић и Ранко Петковић.

Грађани Јагодине, без обзира на професију, симпатишу и помажу и боксере. Ово је, истина млад спорт за Јагодину, али су нарочито

запажене недавне борбе следећих парова: Антонијевић-Милошевић, Драган Јовановић-Аца Белић и Р. Станковић-Р. Прокић.

СТАРАЊЕ О ИЗБЕГЛИЦАМА

И у Јагодина и у околним селима има избеглица. Окружни начелник Душан Путниковић, престојник полиције Здравковић и начелник среза беличког Даут Јовановић све чине да помогну избеглим Србима. Грађанство само, са своје стране, помаже избеглице и радо им даје запослење и могућност да поштеним радом издржавају себе и своје породице... одлазе крај Белице и ту се, у хладу и на чистом ваздуху, проводе цео дан, уз песму и музику, као да је Ђурђевдан. Како и не би, кад има увек пива, хладне ракије и доброг вина.

Јагодинске су ноћи, као и дуж целог Поморавља, тихе, мирне и дуге. Полициски је час од девет сати увече. После се чују само кораци патрола. У Левчу је безбедност потпуна, кретање неограничено и провод највећи. Још чујем песму кочијаша поштанских кола кроз брдовити и зелени предео села Цикота:

„Нигде такво здравље“

„Прођи Левач, види Поморавље нигде таквог богатства“.

(бр. 960, 2. јуни 1944.) Вел. Протић

САХРАНА ПАЛИХ БОРАЦА ПРОТИВ КОМУНИСТА У ОКРУГУ МОРАВСКОМ

Јагодина, 21 јуна

У готово свим среским местима Округа моравског одржане су сахране припадника СДС који су, као борци против највећег непријатеља српског народа, комуниста Јосипа Броза –Тита, јуначки погинули у борбама у близини Алексинца.

Већ у раним јутарњим часовима прикупило се много грађана у главним улицама Јагодине, Ћуприје и Параћина, да одају последњу пошту капетану Милошу Улићу, који је камионом пренет кроз Округ моравски у Крагујевац. Са сузама у очима људи, жене и деца стрпљиво су чекали да наиђе, венцима и цвећем прекривени камион. До доласка камиона било се сакупило неколико хиљада грађана свих сталежа.

Пошто је скинут ковчег, целокупно свештенство у сва три места извршило је опело, а грађанство и претставници власти положили су венце на већ огромну гомилу венаца и букета, које је сведочила да је

исто такав испраћај приређен свуда где је прошла ова тужна поворка. На овај начин изразило је становништво Округа моравског своју захвалност и своје поштовање према најновијем хероју српског народа, капетану Улићу.

У свим местима одржани су и говори, од којих треба нарочито истаћи говоре: окружног начелника Душана Путниковића, обласног команданта СДС потпуковника Драговића и начелника Штаба обласне команде мајора Петровића.

Окружни начелник Душан Путниковић истакао је у своме говору следеће:

-Срба је све мање. Али, и то није довољно интернационалном олошу који предводе Тито-Јосип Броз из Кљанца, Моша Пијаде, Иван Рибар и неколико српских одрода. Њима је стало до тога да униште и оно што је остало од српског народа. Да бисмо спречили те њихове паклене планове треба да будемо јунаци, као што смо били кроз 500 година. Да има таквих јунака доказ је капетан Улић, чији посмртни остаци сада леже пред нама. Његова светла успомена нека крепи наше душе и нека нам даје подстрека у борби са највећим непријатељем српског рода.

Потпуковник Драговић опростио се у име официра Моравске области СДС од покојног Улића. У своме говору истакао је врлине Улића као друга и Србина. Он је непоколебљиво издржао у борби заједно са својим стражарима. На крају говора потпуковник Драговић позвао је стражаре и присутне да се заветују да ће следовати примеру овог сјајног српског јунака, и на тај начин, макар проређени, сачувају мајку Србију.

После подне и сутрадан, извршене су сахране погинулих официра и стражара СДС у Јагодини, Ћуприји, Параћину, Свилајнцу и Варварину. Народ није жалио да сатима чека, само да може одати почаст погинулим борцима за слободу и бољу будућност Србије. У незапанћеном броју, људи и жене, старо и младо кретало се у тужним поворкама за ковчезима прекривенима цвећем, венцима и тракама. Опет су безбројне сузе квасиле лица, опет су дубоки јецаји давали одушке уцвељеним душама. Речи окружног начелника, обласног команданта, мајора Петровића, капетана Арсића, и других говорника, бодриле су дубоко ожалошћене породице и позивале народ Округа моравског на слогу и истрајност у борби против непријатеља и злотвора српског народа.

(бр. 976, 22. јуни 1944.)

**КУЛТУРНО-НАЦИОНАЛНИ РАД У ПОМОРАВЉУ
ОТВАРАЊЕ МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА И
ДЕЛАТНОСТ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ**

Јагодина, 4 августа

Недавно је наша јавност обавештена о оснивању Окружног позоришта Округа Моравског са седиштем у Јагодини, које је основано иницијативом окружног начелника Душана Путниковића и неколицине интелектуалаца, национално-културних радника.

Пошто су завршене све припремне радње, које су, с обзиром на прилике, биле врло компликоване, ово новоосновано позориште отпочело је са радом. У прошли четвртак у Јагодини је приказана прва претстава, и то Стеријин комад „Кир Јања“. Управа позоришта ангажовала је један леп и добро изабран скуп чланова и чланица Удружења глумаца, чији је број попуњен са неколико талентованих домаћих дилетаната. За сада су ангажовани: Мила Ерцеговић, Душанка Ристић, Анка Мајценовић, Јулијана Пејиновић, Зага Ђурић, Јелисавета Зегуљ, Драгољуб Јеличић, Мита Марковић, Бата Стојановић и Ива Мартиновић. Воде се преговори и са још неколико такође добрих глумачких снага за попуну ансамбла овог младог позоришта.

Стеријин „Кир-Јања“ изведен је одлично, пред пуном салом. Управник позоришта, директор Учитељске школе Павловић, одржао је предходно говор о потреби и значају оснивања овог позоришта, па је завршио речима: „Позориште је првокласна васпитна установа, а позорница и глума најбоља су очигледна настава за васпитање књижевног укуса, за облагорађивање човечије душе и уобличавање карактера, као и за национално и културно васпитање и образовање уопште“.

Режију је водио драматург професор Првослав Ђурић, а насловну улогу одлично је тумачио Драгољуб Јеличић. Исто тако били су на достојној уметничкој висини Душанка Ристић (Јуца), Јелисавета Зегуљ (Катица), И. Мартиновић (Мишић) и остали. У сасвим новој режији, коју је са много укуса дао редитељ Ђурић, овај Стеријин комад добио је много у обради и инспирацији, што је најбољи знак да ће ово позориште, са добрим глумачким снагама и талентованим режисером, испуњавати постављени задатак.

Ових дана позориште даје академију са одабраним националним програмом, а у припреми је неколико домаћих комада изразито национално-васпитног карактера. У програму је такође по неколико претстава у среским местима, као и у већим сеоским општинама. За време сеоских и црквених слава, на саборима и сличним народним

скуповима, ово позориште приказиваће комаде блиске месном живљу са национално-васпитном тенденцијом.

За будући рад овог позоришта влада у читавом Округу моравском врло велико интересовање, нарочито код истакнутих националних радника који правилно схватају значај ове културно-уметничке установе, и показују спремност да јој помогну у њеној мисији.

АКТИВНОСТ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ

Обвезници Националне службе за обнову Србије у Округу моравском и ове године показују обилне резултате свога физичког и умног рада у који уносе пуно полета и жарке младалачке љубави. Окружни референт капетан Младен Живановић, са одабраним кадром помоћника и четовођа, успео је да створи одличну организацију делатности свих чета.

Јагодинска чета нарочито се одликује у раду, ма да и остале не заостају много за њом. Овог лета углавном се ради на регулацији реке Лугомира, која је својим честим изливањем из корита наносила огромне штете атару јагодинском и суседних села.

У часовима одмора обвезници ове вредне чете састављају програм својих недељних приредби, којима присуствује и грађанство. Тако је у прошлу суботу приређен врло успео национално-забавни час, у чијем програму, са рецитацијама, певањем и шaljивим тачкама, узели су учешћа обвезници: Ђорђе Симоновић, Момчило Пажин, Анђелко Кузмановић и други. Народни оркестар обвезника, као и хор, показали су много успеха са својим тачкама. После програма је настало другарско весеље уз песму и играње народних кола све до свечаног спуштања заставе, који се чин свако вече обавља са пуно пиетета према овом народном символу.

Физички послови се обављају пре подне, а поподне је настава из области националних предмета, народне културе и вере.

Ови младићи и старешински кадар ове чете пуни су самопоуздања и са нарочитом ведрином учествују у свим акцијама своје делатности, а сеоско и градско становништво има пуно разумевања за њихове потребе, па се на тај начин развија једна доиста корисна сарадња на делу обнове Србије.

(бр. 1014, 5. август 1944.)

**БОРБЕ НАЦИОНАЛНИХ СНАГА
СА КОМУНИСТИЧКИМ БАНДАМА**

Параћин, 21 септембра

Дана 14 септембра једна група националних четника сукобила се код села Плане, у близини Параћина, са једном комунистичком групом. Комунисти су после краће борбе разбијени и одбачени у правцу Среза ражањског. Бандити су на терену оставили 15 мртвих. На страни четника није било губитака.

(бр. 1055, 22. септембар 1944.)